

50

1931 - 1981

50

1931 - 1981

UKRAINIAN GOLD CROSS
IN THE USA
50th ANNIVERSARY
1931 — 1981

“MY PATH WAS NEVER ONE OF HESITATION”

— I. Senyk

Resume — page 102

Cover: Mykola Kawka

**Published by the Executive Committee of the Ukrainian Gold
Cross in the USA**

Detroit, Mich. 1981 Philadelphia, Pa.

50-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА В ЗСА

1931 — 1981

„МОЯ ДОРОГА НІКОЛИ НЕ БУЛА ВАГАННЯМ“

— І. Сенік

1931
1932
1933
1934
1935
1936

Головна Управа Українського Золотого Хреста в ЗСА
Детройт, Міч. 1981 Філадельфія, Па.

Редакційна Колегія: П. Різник, Н. Пазуняк, Г. Черінь, М. Повх, М. Квітковська, І. Варивода, В. Кавка, М. Попович, В. Мушинська.

Мовний редактор: Ганна Черінь.

Editorial Board: P. Riznyk, N. Pazuniak, H. Cherin, M. Powch, M. Kwitkowsky, I. Warywoda, W. Kawka, M. Popovich, V. Mushynsky.

Обкладинка роботи мистця Миколи Кавки.

Г И М Н

УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

Слова: - Ганна ЧЕРІНЬ

Музика: - Мирон ФЕДОРІВ

3 підйомом

con Ped.

I. Пра- по-ром гра-кть юг-рі,
2. мін- ка, що йде у бо-ї
3. Пра- по-ром гра-кть всг-рі

Кличутъ смѣ-ли-вихъ у путь.
Про-ти ма сильства і зла
Кличутъ смѣ-ли-вихъ у путь.

Тіль-ки ве-том-ий бор-рі
В ру-ки тру-да мі сво-ї
Тіль-ки ве-том-ий бор-рі

Мож-на сво-бо- ду-здо-буть!
Хрест зо-ло-тый у -зя -ла.
Мож-на сво-бо- ду-здо-буть!

Де- мо-му зоро я зе-
Пра-ці че-ма с кі-
Будьмо че-зач чі! в-

ня, ща, кий

Де - мс му сут і про - тест.
Пра - ця це шас - тя в жит - ті.
Ро - зу - му сер - ця ча - каз.

Кож - ро - му
Зо - ло - то
Хрест наш

до - ля сво - я,
в ши - рих сер - цях,
кий, зо - ло - тий, -

Кож - чий час - ти - ме свій хрест,
Ру - - ки у нас зо - ло - ті.
Він для нас до - ро - го - вказ.

Do / F 2. Fine

Прапором грають вогні,
Кличуть сміливих у путь
Тільки в невтомній борні
Можна свободу здобуть !

Декому зброя - знання,
Декому - бунт і протест.
Кожному доля своя,
Кожний нестиме свій хрест.

Жінка, що йде у бої
Проти насильства і зла,
В руки трудящії свої
Хрест золотий узяла.

Праці немає кінця,
Праця - це щастя в житті.
Золото в широких серцях,
Руки у нас золоті.

Прапором грають вогні,
Кличуть сміливих у путь.
Тільки в невтомній борні
Можна свободу здобуть !

Будьмо незламні! Такий
Розуму й серця наказ,
Хрест наш легкий ЗОЛОТИЙ,
Він для нас ДОРОГОВКАЗ !

ВСТУПНЕ СЛОВО

«Український Золотий Хрест є непохитною цитаделею гуманітарної праці в Злучених Державах Америки для потреб українського народу в його визвольній боротьбі до національної державності.»

Олександер Неприцький-Грановський

В 1979 р. українська громада відзначала 50-річчя Організації Українських Націоналістів і Націоналістичного Руху, який надав українській визвольній боротьбі зміст і значення та лишив свій слід у всіх виявах українського національного, політичного, культурного й соціального життя. Ідеї українського націоналізму захопили серця українців; український народ продовжував змагання за власну, самостійну, соборну державу, на своїй прадідній землі. Ці ж ідеї захопили й українців по той бік океану. Далеко від рідних земель, усі також бажали присвятитися допомозі визвольній боротьбі українського народу.

Ще в багатьох тут залишилася в пам'яті гостина полковника Євгена Коновальця в червні 1928 р. серед заоканських українців. Тоді саме, під впливом нових подій, створено нову організацію в ЗСА, Організацію Державного Відродження України (ОДВУ), щоб дати тривку й усебічну підпору змаганням українського народу. До цієї організації вступили й свідомі жінки, виконуючи переважно працю в ділянці допомогово-харитативній.

Коли наше жіноцтво скріпилося, воно вирішило оформитися в окрему жіночу організацію. Перший крок зроблено в Нью-Йорку, де створено в 1931 р. Український Червоний Хрест. Виринула потреба розбудувати цю організацію; в 1933 р. скликано велике жіноче віче, щоб зміцнити й поширити Український Червоний Хрест. Після цього постали дальші відділи в різних містах Америки, їх організація росла й поширювалася та розвивала неабияку корисну діяльність. Діяльність Українського Червоного Хреста завжди пристосовувалася до потреб часу й українського народу. Протягом 50 літ ця організація служить вірно своєму народові, не похилила свого прапору й не зійшла

зі свого шляху праці для України й нашої громади поза Батьківщиною.

Назву Український Червоний Хрест змінено пізніше на Український Золотий Хрест, коли вибирали хартію в Американському уряді.

Нелегкий був 50-літній шлях Українського Золотого Хреста. Нераз був він і тернистим. Ми були свідками нового ісходу українців під час 2-ої світової війни та нової хвилі іміграції-скитальців. Як червонохресна організація, ми завжди стояли на сторожі наших завдань, згідно з потребами часу. Все нові й нові завдання падали на членство УЗХ в допомогових акціях, виховних, видавничих. З подивом можна глянути сьогодні на працю членок УЗХ.

Нашим обов'язком є зберегти для історії діяльність цієї організації й насвітлити працю її відданих членок. Для цього видаємо цей Збірник. Певно, не можна охопити всю 50-літню працю в одному виданні. Переглянуто багато архівного матеріалу (на жаль, архів не є повний, з різних причин); переглянуто річні звіти, обіжники, статті, пресові звідомлення та світлини. Залишилося багато в пам'яті членок-піонерок, які ще живуть. На жаль, бракує звідомень з давніші активних відділів, які припинили свою діяльність, бо членки виїхали або померли, й архів пропав. Також не є охоплена віддана праця поодиноких членок чи делегатур, у місцевостях, де немає відділу УЗХ, які стільки допомагають у придбанні фінансових фондів чи коль портуванні наших видань.

Все таки віримо, що цей Збірник стане в певній мірі джерелом майбутнім дослідникам українського зорганізованого жіночого руху й узагалі історії побуту українців поза межами України.

На дорозі другого 50-ліття нехай цей Збірник буде виявом нашого признання для піонерок і трудолюбивих та відданих членок УЗХ.

Ми клонимо наші голови перед тими, що відійшли в вічність і не діждали цих ювілейних святкувань, та з вдячністю згадуємо їх.

В наше 50-річчя ми свідомі, що наші завдання не скінчені, й ми з новими силами, підкріплені на дусі, гідно й незламно далі йтимемо нашим утворованим шляхом до остаточної перемоги української ідеї.

Марія Квітковська

ВІТАЮ З 50-ЛІТТЯМ !

Український Золотий Хрест добігає до 50-ліття своєї праці. Це велика й знаменна дата. Впродовж того часу приходилось переживати різні події — одні, що виказували великі успіхи, а й інші — удари, що загрожували упадком. Та Український Золотий Хрест витримав одне й друге. Опираючись на відане членство, він ішов постійно вперед.

Ідеологія націоналізму поставила УЗХ на службу своєму народові. Із жертвенної праці на початках, що полягала в допомозі політв'язням, він перейшов до виховних завдань, засновуючи літній побут дітей на Оселі ім. Ольжича. Коли настала потреба допомоги політв'язням і їх родинам у краю, створено КОД (Комітет Оборони й Допомоги) для тієї цілі. І так Український Золотий Хрест має за собою величний шлях, що допропадив його до 50-ліття.

Вітаю Вас, дорогі членки Українського Золотого Хреста! Тихо й без розголосу Ви провадите велику роботу. Нехай Господь Бог Вам дальнє допомагає її продовжувати докладно, як до тепер!

**Лідія Бурачинська
голова СФУЖО**

ВІТАЮ З 50-ЛІТТЯМ !

Український Золотий Хрест добігає до 50-ліття своєї праці. Це велика й знаменна дата. Впродовж того часу приходилось переживати різні події — одні, що виказували великі успіхи, а й інші — удари, що загрожували упадком. Та Український Золотий Хрест витримав одне й друге. Опираючись на відане членство, він ішов постійно вперед.

Ідеологія націоналізму поставила УЗХ на службу своєму народові. Із жертвенної праці на початках, що полягала в допомозі політв'язням, він перейшов до виховних завдань, засновуючи літній побут дітей на Оселі ім. Ольжича. Коли настала потреба допомоги політв'язням і їх родинам у краю, створено КОД (Комітет Оборони й Допомоги) для тієї цілі. І так Український Золотий Хрест має за собою величний шлях, що допропадив його до 50-ліття.

Вітаю Вас, дорогі членки Українського Золотого Хреста! Тихо й без розголосу Ви провадите велику роботу. Нехай Господь Бог Вам дальнє допомагає її продовжувати докладно, як до тепер!

Лідія Бурачинська
голова СФУЖО

УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ В РОКАХ 1931 — 1948

Історія людства виразно вказує, що жінки були не лише душою родини, але вони були й важливим чинником у культурно-громадському житті народу. На їх плечах спочивав тягар племення й збереження народних традицій і звичаїв. Жінки дуже часто зберігали свій нарід від цілковитого знидіння й асиміляції, коли він опинявся під займанчиною ворога.

А українська жінка відогравала ще більшу роль в житті свого народу. Вона ж бо, попри свою тяжку щоденну працю, вчила дітей рідної мови та чудових рідних мелодій. Вона зберігала й плекала традиції, звичаї, кріпила родинний вузол, вірно й послідовно трималася рідного обряду, впливала на приємність дітей до рідної мови й народньої вишиваної ноші.

Коли в історії людства читаємо про визначних жінок, що так широко й віддано несли допомогу бідним і нещасним, то подібні постаті геройських жінок находимо й у історії України; вони не думали про себе, а всеціло посвячували себе для добра близького.

І коли на початку 19-го століття нужда й голод виганяє наших людей із рідних земель на заробітки до європейських держав, чи й за океан, до ЗСА та Канади, то й тут опиняються наші дівчата й жінки. Вони організують при церквах сестрицтва й допомагають при будові церквів і їх вивінуванні. Не забувають вони й за рідні свої села й родини й туди посилають допомогу зі своїх скромних заробітків. Щоб допомога могла бути значнішою, жіноцтво творить перші допомогові жіночі організації, як Товариство Св. Ольги, „Негайна Поміч“ у Нью-Йорку чи, дещо пізніше, вже організації з політичною закраскою, як „Дочки України“ й „Жіноча громада“.

Коли на рідних землях, у тридцятих роках, розгорялася великий полум'ям національна революція українського народу під проводом ОУН і заходила потреба більше й більше захищати й приходити з поміччю жертвам цієї революції: заарештованим, підсуднім, в'язням і засланцям, політичним утікачам

та їхнім рідним, — патріотичне жіноцтво в Нью-Йорку, організоване в відділ „Дочки України“, який з постановом ОДВУ став жіночим відділом ОДВУ, скликає жіноче віче в Нью-Йорку в 1931 році, щоб зацікавити загал українського жіноцтва організуванням Українського Червоного Хреста, завданням якого було б приходити з допомогою жертвам української революції. А українське жіноцтво в ЗСА мало найкращі дані на те, щоб виконати це завдання, тим більше, що українська еміграція в ЗСА була відносно багатша від решти українського народу, живучи в вільній країні, де ніхто не ставив жодних перешкод у праці й організуванні. Крім того, з нашим голосом інтервенцій і протестів, як акціями американських громадянок, світ більше числився.

Та не лише потреба допомоги воюючій Україні в сучасний мент спонукала жіноцтво ОДВУ до творення червонохресної організації. Заважила тут і журба про майбутнє, щоб український народ був приготованим на всіх секторах життя, коли прийде до остаточної боротьби за визволення. Українці ніде не могли мати свого Червоного Хреста й ніде його не могли зорганізувати; Америка була єдина країна, де вільно було таку організацію створити та де можна було вишколювати медсестер, збирати гроші на купівлю медикаментів та цілих санітарних валок, які з моментом вибуху визвольної боротьби були б вислані на рідні землі.

Жіноче віче в Нью-Йорку в 1931 р. було дуже успішним, бо в ньому взяли участь мешканці не лише Нью-Йорку, а й навколошніх міст і сусідніх стейтів. Вислідом віча було рішення творити червонохресну організацію, т. зв. Червоний Хрест ОДВУ, який пізніше став Українським Червоним Хрестом ОДВУ, а від 1940 р. став Українським Золотим Хрестом, коли організація вибрала свою власну хартію.

Від самих початків створення Червоного Хреста ОДВУ, центральна управа братньої організації ОДВУ допомагає всіма можливими способами новій організації й у порозумінні з проводом жіночого комітету призначає колишню медсестру Української Галицької Армії, пані Анну Гладун, референткою Червоного Хреста ОДВУ; вона входить до Центральної Управи ОДВУ для зв'язку між ЧХ і ОДВУ. Центральна Управа ОДВУ висилає в терен відповідний обіжник з закликом до жіноцтва ОДВУ творити окремі відділи ЧХ.

Посіянє зерно впало на сприятливий ґрунт. Швидко приймається ідея творення відділів чи секцій Червоного Хреста ОДВУ

Організація зростає й могутніє. Проходить жива акція заснування нових відділів у околиці Нью-Йорку й по дальших громадах. Членки ОДВУ вийжджають з організаційними доповідями. Найбільш активними в організуванні нових відділів у той час були Анна Гладун, Марія Лехицька, Анна Середа, Марія Демидчук та інші. Іхнім старанням та поїздкам треба завдячувати постійний ріст організації, так що в 1935 р. УЗХ нараховував уже 12 активних відділів у таких громадах: Нью-Йорк, Н. Й., Джерзі Сіти, Н. Дж., Гартфорд, Конн., Нью-Брітан, Конн., Пасейк, Н. Дж., Нью-Гейвен, Конн., Аллентавн, Па., Клівленд, Огайо, Чікаго, Ілл., Норвич, Конн. та ще другий відділ у Чікаго.

Розпочалась активність відділів. Відбуваються часті засідання управ, часті сходини членства, на яких виголошувано багато доповідей і ведено дискусії на актуальні теми та організовано підготіву до концертів і вистав, як також роблено приготування до збирання датків на визвольну боротьбу, бо ОУН потребувала фондів на свою роботу в краю та в вільному світі. Відділи УЗХ співпрацюють гармонійно з братніми відділами ОДВУ і МУН у всіх своїх акціях, а Центральна Управа ОДВУ допомагає канцелярійною роботою, бо тут були сталі працівники, юридична канцелярія ЦУ була відкрита яких 10 годин денно, так що всі мали зможу зайти, довідатися про свіжі новини й полагоджувати різні організаційні справи.

Аж весною 1935 р. УЗХ настільки вже зміцнів, що спроможний був власними силами перевести першу більшу кампанію на допомогу голодуючим українцям на Лемківщині, Гуцульщині й Яворівщині. Заклик у тій справі появляється в українській і американській пресі. Із нього широкий загал ознайомлюється з завданнями організації, а вони були: „скріплювати народне завзяття, піднімати на дусі зневірених і послаблених, помагати в плеканні залишних характерів борців за найвище добро народу, водночас допомогти нашим сестрам і братам, батькам і матерям, а особливо тим, що наслідком ворожих переслідувань опинилися самі, або їхні родини, в дуже важкому положенні, як політичні утікачі й політичні в'язні, та юридичним людям, що над ними зависло мариво голодової смерті“.

В 1936 році УЗХ ще більше посилює свою діяльність. Всі відділи УЗХ беруть участь у протестаційних вічах, які масово влаштовує по всіх більших українських громадах організація ОДВУ — проти Варшавського присуду на членів ОУН. Український Золотий Хрест організує допоміжну кампанію для політичних в'язнів та для біженців і тим, що виходять із тю-

Посвячення Прапору 1933 р. Нью Йорку. В строях УЗХ п-і Ворончак — голова Відділу УЗХ у Філадельфії, Анна Середа — голова Відділу УЗХ в Нью Йорку, мжк ними Теодор Свистун — організатор ОДВУ.

рем каліками й хворими. Цього ж року УЗХ прилучується до акції Американського Червоного Хреста допомоги потерпілим від повені в ЗСА. Між потерпілими були й українські родини в Гартфорді, Конн. та в Вілінгу, Вест Вірджінія. 1936 рік важливий і тим для організації УЗХ, що перший раз з'їжджаються до Нью-Йорку на день 27-го вересня представниці відділів УЗХ та рішають, що для дальнього належного розвою й скріплення організації потрібно керівного тіла. Збори вибирають Головну Управу УЗХ, до якої ввійшли: Анна Середа — голова, пані Дячик — містоголова, Марійка Білик — рек. секретарка, Стефанія Галичин — організаторка, Марія Демидчук — редакторка жіночої сторінки УЗХ і Євгенія Площанська — помічниця редакторки. Для зв'язку з Центральною Управою ОДВУ залишається референткою УЗХ надальше Анна Гладун. Ці ж самі представниці відділів УЗХ вирішили влаштовувати по цілій Америці кожного року „День жінки“, який став би покажчиком сили, організованості й солідарності жіноцтва в допомозі визвольній боротьбі. Також вирішено почати збіркову кампанію для закупу санаторії-притулку в одній із нейтральних європейських країн, найкраще в Швейцарії, для політичних в'язнів на вигнанні.

Перша сторінка Українського Золотого Хреста появляється в органі ОДВУ „Націоналіст“ 15-го жовтня 1936 р. і виходить що два тижні. Коли змінено назив органу ОДВУ на „Україна“, сторінка УЗХ друкується там же, без перерви.

В 1937 році праця УЗХ продовжується по тій самій лінії. Влаштовується дуже успішні Дні Української Жінки при співучасті інших жіночих організацій. В цьому ж році організація нараховує вже 18 відділів УЗХ. Зорганізовано в тому році 6 нових відділів у таких громадах: Сиракюзи, Н. Й., Детройт, Міч., Глестонбурі, Конн., Рочестер, Н. Й і Честер, Па.

Коли польська влада зліквідувала Союз Українок у Галичині й припинила видавання жіночої преси „Жінка“ й „Українка“, то члени УЗХ пікетують польський консулят у Нью-Йорку; представниці УЗХ у складі: Анна Гладун, Анна Середа, Степанія Галичин і Павлина Різник були допущені на авдієнцію до польського амбасадора й йому заявили причини обурення українців у ЗСА на посягання польського уряду й передали петицію зі своїми домаганнями. Також Головна Управа УЗХ, спільно з Союзом Українок Америки, влаштовують протестаційне віче в одній із більших заль Нью-Йорку — проти ліквідації Союзу Українок у Галичині й припинення їхніх видань. Ре-

золяції віча вислано до Стейт-Департменту в Вашингтоні й до польської амбасади.

1938 рік належить до одних із найкращих у житті УЗХ. Організація зростає до 69 відділів, а організаційне життя пульсує повним темпом. УЗХ добуває собі повне довір'я загалу й підтримку всіх своїх кампаній. Із важливіших моментів організаційного життя слід згадати святкування 25-річчя смерти української поетеси Лесі Українки всіма відділами УЗХ, на заклик Головної Управи, та вироблення спеціальної ювілейної відзнаки, яку масово поширювало під час тих святкувань. Дальше — заклик та підготова Головної Управи УЗХ до участі в світовій виставці в Нью-Йорку, з метою інформування американців про Україну, її мистецтво, її теперішнє становище та боротьбу за визволення. Дальше — допомога УЗХ Комітетові Оборони Закарпаття, що зорганізувався за ініціативою Центральної Управи ОДВУ з уродженців Карпатської України, щоб допомогти своїм братам добитися від Чехо-Словаччини їм належних прав.

А коли весною 1938 р. вістка про вбивство полк. Євгена Коновальця потрясла цілу українську еміграцію, то Головна Управа не попадає в зневіру, але закликає патріотичне жіночтво УЗХ до посиленої праці й жертвенности на визвольну боротьбу, як нашу відповідь комуністичній Москві, яка думала, що коли вб'є провідника ОУН, то вб'є саму Ідею.

Головна Управа та відділи УЗХ беруть численну участь у 2-му Конгресі Українських Націоналістів у Ньюарку та в величавій маніфестації в одній із найбільших заль Нью-Йорку — в Гіподромі.

На першому засіданні нової Головної Управи УЗХ полк. Роман Сушко, що в цей час приїхав із Європи на 2-ий Конгрес, привітав зібраних і коротко з'ясував завдання українського жіночтва. Говорив він, що завданням української жінки є йти з духом часу й вибиватися на ті самі становища, що їх займають тепер мужчини, та своїми здібностями та витривалістю в постійній праці доказати, що жінка може виконувати ті самі функції, що й чоловік. Такі постаті як Олена Степанівна, Софія Галечко, Ганна Ратич і інші, це не жінки, що шукали пригод під час воєнного буревію, а справжні бойовички, що зрозуміли важливість моменту, що зуміли зайняти відповідне становище не тільки як воїни, але й як старшини УСС. Через те заслужили вони собі на повне признання й пошану зі сторони товаришів — Січових Стрільців. УЗХ має виховувати подіб-

State of New York

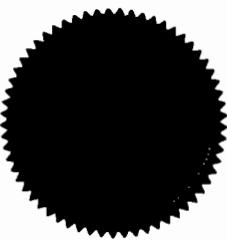
Department of State Albany

IT IS HEREBY CERTIFIED THAT THE

CERTIFICATE OF INCORPORATION
of

"Alcarinium Gold Cross, Inc."

was filed in this Department on the seventeenth day of April, 1940.

Witness my hand and the official seal of the Department of State
at the City of Albany this 17th day of April, 1940.

Michael J. Ward
Secretary of State

711538

них жінок-патріоток. А також УЗХ, крім своєї звичайної діяльності, повинен познайомити своїх членок із першою поміччю, вишколювати санітарок і медсестер та приготовляти санітарну валку на випадок визвольної війни, щоб своїм прикладом морально підтримати жіноцтво на рідних землях.

3-го листопада 1938 р. наша організація в Нью-Йорку дісталася від о. Августина Волошина, первого прем'єр-міністра Карпатської України, телеграму такого змісту:

„Сестри й Браття!

Сотки літ були ми в неволі. А тепер знайшлися були знову в такому положенні, що наша прекрасна й дорога Карпатська Україна могла втратити можність бути господарем на своїй власній землі. Та в тій важкій хвилі, коли змагалися могутні міжнародні сили, а наші вороги торгувалися нашою землею й судьбою, завдяки достойній поставі українського народу, що став одною лавою в обороні Закарпаття, вдалося врятувати головну частину рідної землі й запевнити її право на самостійне, чистоукраїнське життя.

В тій оборонній акції відограла визначну роль українська еміграція в Америці. І за це перший уряд Карпатської України широко їй дякує, а заразом прохає допомогти рідній владі почати відбудову нашої прадідної землі. У тім переходові часі треба мати негайно більші грошові засоби, щоб дати поміч безробітним і потребуючим на Верховині, а також тим, що потерпіли через нові переміні.

Нова влада оперта на нашім народі. Йому вона буде служити й для його добра працювати. Пам'ятаймо, що наша земля звуться Карпатська Україна, чим означено формально й міжнародно, що це — земля українського народу. Дійсно, на ній залишився тепер тільки український народ, що тепер зможе виявляти свободно свої культурні цінності й свої національні направління. Наші вороги знали, що це так станеться, й тому вони так завзято не допускали до того, щоб заінсувала Карпатська Україна. Та проте вона є!.. Нам усім треба докласти всіх зусиль, щоб на цій рідній землі український народ міг виявити себе гідним репрезентантом української ідеї. Ми змагаємо до того й віримо, що також наші брати й сестри за далеким морем нам у цім святім ділі допоможуть, бо це є допомога рідній землі й рідній ідеї.

За перший уряд Карпатської України

о. Августин Волошин
прем'єр-міністр“.

По всіх більших українських громадах в ЗСА відбулись віча в обороні прав Закарпаття, а вершком тих дій треба вважати протестний похід 15 тисяч українців вулицями міста Нью-Йорку до Манетан-Сентер на всенародне віче. В поході брали участь кількасот членок УЗХ у своїх одностроях.

Головна Управа УЗХ, по одержанні телеграми-заклику від уряду Карпатської України, негайно приступає до якнайбільш масової акції допомоги по всіх осередках поселення українців у ЗСА. На заклик ГУ УЗХ творяться Комітети Допомоги Карпатській Україні, майже по всіх громадах, для збирання одяжі, взуття й харчів; все те пересилається на адресу ГУ УЗХ до Нью-Йорку. Головна Управа добилася дозволу від чеського консуля в Нью-Йорку на висилку допомоги. 5-го березня 1939 р. УЗХ пересилає в Карпатську Україну 126 великих п'ятсотфунтових скринь.

На початку березня 1939 р. Головна Управа УЗХ видає комунікат до українського загалу, в якому дякує за всі переслані речі й грошові датки для Карпатської України, як теж повідомляє, що Головна Управа відновлює акцію збірки на побудову санаторії-захисту для політичних скитальців, але тепер уже в Карпатській Україні, а не в Швейцарії, як це було пляновано раніше.

Організація Народної Оборони „Карпатська Січ“, згідно з бажанням УЗХ, мала перевести розподіл одяжі. Прем'єр о. Волошин іменував д-ра Стебельського головою комітету, а в члени комітету покликано шефа штабу Січі Івана Романа, Юліяна Химинця й генерального секретаря Івана Рогача.

Комітет перебрав два великі вантажні вози американських дарів та перевіз їх до приміщень головної команди. Сорок скринь негайно розпаковано й протягом тижня розподілено між хустським і навколишнім населенням. Селяни приходили навіть із далеких сіл, вибирали собі потрібне, а січовики контролювали й записували. Зсталось ще нерозкритих 86 скринь аж до знаменного 14-го березня, коли панцерні чеські авта оточили будинок Головної Команди Карпатської Січі й виставили гарматні дула. Січовики зразу тими скринями забарикадували вповні вхід і стали на позиціях. Хоч чеські панцерники били по будинку тяжкими скорострілами й мінометами від години шостої ранку до 11-ої, то однаке ніякого успіху не осягнули. По чотиригодиннім бою вбито 10 чеських вояків і одного старшину, а січовики мали тільки одного тяжко, а двох легше

поранених. Не один січовик завдячує своє життя американським скриням, як це описав очевидець.

15-го березня 1939 року сойм Карпатської України проголосив свою державність. Ледве пролунали слова проголошення, що вовіки вписалися золотими буквами в історію соборної України, як через границі Карпатської України вдерлися наїздом мадярські війська. Їм негайно наставила чоло Карпатська Січ. Трупами героїв вкрилася рідна земля. Кров'ю їхньою святою зросилася вона й глибоко-глибоко просякла в серця всіх українців, які хоч і сповнилися великим болем, але ще могутнішою за той біль стала гордість за геройську поставу січовиків, із якої зродилася віра й надія, що в Україні є борці, яким честь нації вища за все земне.

Американська кореспондентка Нью-Йорк Таймс'у, пані Мек Кормік, яка в той час була в Карпатській Україні, дуже докладно й зворушливо описала події в Карпатській Україні. В Н.-Й. Таймс'ї з 17-го березня 1939 р. написано про те, як „члени держави, що жила один день у сні про велику Україну, дальнє ставлять опір, хоч їх сили маліють“.

Головна Управа УЗХ в своєму обіжнику перед Великоднем закликає американську еміграцію до складання пожертв на допомогу січовикам, що опинилися в Румунії, Словаччині й Чехії, між ними багато поранених, які потребують нашої допомоги. В обіжнику-заклику пишеться: „Святим обов'язком усіх українців, де б вони не перебували й яких політичних переконань не були б, є дістингута тим пораненим і втікачам.

„Українці під займанщиками не можуть прийти з жодною допомогою, бо ворог не дозволить. Українська європейська еміграція забідна й нечисленна, щоб вона могла прийти з більшою поміччю. Тому цілий тягар допомоги тим нещасним спадає на українську еміграцію в Америці й Канаді. І українська еміграція не сміє завести.

Тому Український Золотий Хрест, який є все першим до несення помочі нашим братам і сестрам у рідному краю, визиває Вас тепер до переведення збірок під церквами в часі Великодня на поміч пораненим і втікачам із Карпатської України. Хай не буде ні одної української громади, ні одної української церкви, де б не переведено збірки на поміч пораненим і втікачам.

Кличемо всіх українців до найактивнішої, жертовної участі в тій акції!

Виконаймо наш національний обов'язок!“

Наші намагання допомагати заарештованим у Карпатській Україні чи численним утікам по сусідніх державах прэдовжуvalася аж до вибуху ІІ світової війни, яка перервала наш зв'язок та можливість помочі на декілька років.

Та вибух ІІ світової війни не припинив діяльності УЗХ, і Головна Управа видає своїм відділам таку директиву: „Все наше організоване життя в Америці було оперте на несенні помочі рідному краєві. Тепер, коли рідний край опинився в замкнених границях ворога, ми не сміємо припинити нашу працю; а треба її вести дальше, в тих можливостях, що нам приступні. Хоч ми не можемо посилати пожертв до краю, але можемо й повинні вести інформативну працю в країнах, що ще не беруть участі в війні. Це теж одне з завдань визвольної боротьби: інформувати світ про наші змагання, представляти їх у правдивому світлі й поборювати ворожу пропаганду. На цей чинник, цебто на інформативно-дипломатичну акцію за кордоном, українці дуже мало звертають уваги. Ось тут нове й запущене поле до праці, й українська організована громада, а головно — українське свідоме й організоване жіноцтво повинні звернути свою увагу й свої сили.“

Розмах і активність Головної Управи й відділів Українського Золотого Хреста позначилися й на зрості самої організації, на що вказує постання в цьому році 36 нових відділів УЗХ.

Воєнна гарячка охоплює й американські кола. Починається сильна кампанія проти Гітлера й рівночасно з тим — кампанія проти всіх націоналістичних організацій у ЗСА, головно проти комуністичних і лівих організацій і груп. Силлються доносити й проти українських націоналістичних організацій, як від ворогів української визвольної справи, так і від своїх лівих опортуністів, що захотіли використати настрої американців для знищення немиліх їм українських націоналістичних організацій, в першу чергу Організації Державного Відродження України (ОДВУ), передової, впливової й найсильнішої організації американських українців. Та хоч рідшають ряди відділів ОДВУ, УЗХ і МУН, хоч і відходять слабодухи, то Головна Управа, як і членки, що залишились, не дають себе застрашити й докладають усіх зусиль, щоб і в цих нових обставинах активність не зменшувалася.

Воєнна гарячка й протиукраїнська кампанія в пресі й на радіо та зізнання ред. „Свободи“ Омеляна Рев'юка перед комітетом Даєса, який мав за завдання викривати протиамериканські організації, настришили й голову Головної Управи Стефа-

нію Галичин і деяких членок, і вони, ніби для рятування Українського Золотого Хреста, хотіли цілковито відірватися від ОДВУ, щоб порвати зв'язки з українськими націоналістичними організаціями й заявити, що вони є тільки харитативно-допомогова організація. Більшість членства не погодилася на це, і голова ГУ з деякими членками ГУ відходить від УЗХ і створює другу подібну червонохресну організацію. Але залишилися вірні матірній УЗХ містоголова Марія Лехицька, яка стала головою ГУ й нею була протягом 9 років, як теж Анна Гладун, Марія Демидчук і інші, всі основоположниці УЗХ.

Розбиття організації було страшним ударом, якраз у час, коли УЗХ так гарно розвивався й провадив такі корисні й потрібні кампанії. Розбиття потягнуло за собою витрату енергії й часу на полагоджування непорозуміння, коли ту енергію треба було звернути на допомогу українському народові, що під час II світової війни опинився між молотом і ковадлом і потерпів такі великі жертви.

Та мимо всього, УЗХ, хоч послаблений і розбитий, продовжував свою працю. Зсталось при ньому тверде ядро членок, що вірно стояло при своїй організації. Вони, хоч і боліли розбиттям, та не зневірювались, а продовжували працю й вірили, що організацію відбудують.

Під час війни Український Золотий Хрест був єдиною українською організацією, що дістала дозвіл від Президентського Комітету в Вашингтоні на переведення збирок і на висилку допомоги в Європу, нарівні з десятками інших американських і національних організацій. УЗХ був єдиною українською організацією, що його місячні обороти були друковані в бюллетені Президентського Комітету. І коли б не розбиття й послаблення організації, то УЗХ був би відіграв велику роль в допомозі нашим людям, що опинилися в тaborах ДП, чи в тaborах інтернованіх.

І світова війна змусила чотири українські братські союзи українських організацій для відbutтя спільногo конгресу й для вибору керівного тіла для американських українців, УККА, щоб можна було спільно діяти в час воєнного лихоліття. Український Золотий Хрест бере участь у тому конгресі, і хоч ми були проти надмірних прав для неполітичних союзів у керівному органі, але для добра справи пішли на компроміс. Початки спільної дії були досить тяжкі, бо через незіграність між братськими союзами наші осяги були дуже малі. Але бажання

спільно працювати для добра свого поневоленого народу було позитивним і корисним, як виказало майбутнє.

Головна Управа й відділи вирішили допомагати журналові МУН (Молоді Українські Націоналісти) „Тризуб“, англійською мовою, який своїми статтями спричинявся до ширення правди про змагання українського народу до волі серед англосаксонського світу.

Український Золотий Хрест помагав морально й фінансово Українському Інформативному Бюрові в Вашингтоні, директором якого був ред. Євген Скоцко, що своїми виданнями інформувало чужинні амбасади й Стейт-Департмент про Україну та її змагання та протидіяло ворожій пропаганді.

Головна Управа нав'язала тісний контакт із Американським Червоним Хрестом через пані Ірину Грановську й переслала в дарунок Централі АЧХреста в Вашингтоні колекцію мистецьких речей, які він примістив у своєму музеї. Багато наших членкінь стають членками АЧХреста, переводять для нього збірки й посвячують десятки годин праці, спільно з американцями.

В 1941 році надходять телеграми й листи з Франції, що французький уряд силою затягає українських робітників, коштів польських громадян, до польського легіону. Листа в тій справі дістала Головна Управа УЗХ від п. Любомира Гузаря, як відпоручника Українського Народного Союзу в Франції при уряді неокупованої Франції в Віші. Він писав:

... „У вільній смузі Франції перебуває споре число українців, що в наслідок воєнних подій мусіли покидати свою працю, свої мешкання та свій дорібок у північній та східній Франції, що тепер зайнята німцями. Між ними є немало родин із малими дітьми, що перебувають у бараках для втікачів і живуть наразі на рахунок держави, але дуже злиденно. Вони відчувають гострий брак відповідного прохарчування, передовсім ті родини, що мають дітей.

Також багато українців опинилось у французьких концентраційних таборах — на підставі ворожих, непровірених наклепів. Умовини перебування в тих таборах дуже, дуже погані. Всі в'язні нарікають у своїх листах передовсім, що їх прохарчування цілковито невистачальне. Далі нарікають вони на брак убрання й білизни та на бруд, бо тепер у Франції даетсяя відчути гострий брак мила.

Відносно в'язнів я робив старання перед французьким урядом, щоб осягнути їх звільнення. Хоч деякі вже на волі, все ж

таки справа йде поволі, й треба числити, що біля 40 українців ще на довший час зостануться в тих таборах.

Ваша славна установа вже багато помагала українцям, що в наслідок війни опинилися в нужді. Сподіюся, що й цим разом не відмовите щедрої підтримки, що з Ваших рук буде мати більшу вартість, ніж від кого іншого, бо вона ще більше скріпить довір'я всіх до високорозвиненого в українців почуття спаяності, завдяки якому кожний українець, що знаходиться в нещасті, знає й вірить, що все знайдуться інші українці, що прийдуть йому з поміччю.“

Головна Управа УЗХ висилає негайно протестні листи й телеграми до французького уряду та до Стейт-Департменту в Вашингтоні. Ця акція таки помогла нашим братам у Франції. Вислано туди також грошову допомогу та поживу й одежду.

Головна Управа дістала цілий ряд подяк за допомогу; деякі з них поміщуємо нижче:

„Айбленк, 16 січня 1941.

... Повідомляю, що я одержав вислані Вами гроші, за що щиро дякую. Згадуваної посилки молока ще не одержав. Був уже на пошті два рази й питав за посилкою.

Сьогодні одержав вислані Вами часописи, котрі мене дуже врадували, щиро дякую. Отримав рівно ж листа від п. Гузаря, в якому він дає нам надію вийти звідси до весни до наших старих місць, що дав би Бог як найскоріше, бо тут голод, бруд, тіснота, а що найгірше — маленькі діти не мають досить молока. Купити не можна, бо молоко продають на квитки. Мила рівно ж не дають, і нема чим випрати дитячої білизни. А в додатку, нас тут дуже обкрадають.

Нема до кого вдатися, бо то одна кліка, й тут, і в префектурі. Тільки просимо Бога, щоб найскоріше звідси нас вирятував. А ще гірше, що тут сама ляшня погана, а нас тільки 13 душ із дітьми.

Тепер нас змушують іти до праці в вугільні шахти, але без родини. Родини наші хочуть лишити тут. Чому вони так роблять — і чи мають право нас розлучати? ..

Б. О. з родиною“.

... „Повідомляю Вас, що я зараз знаходжуся в другім осередку для евакуваних. Нас тут 250 осіб, переважно поляки, всього кільканадцять українців: дві родини з дітьми й декілька самітних.

Живемо тут в дуже поганих санітарних обставинах, в бруді й смороді. Діти поголовно хворі, кинулась шкарлятина на двох дітей, а тут лікаря нема, ані ліків. Мешкаємо в залі 20 метрів завдовжки, а вісім завширшки. В тій залі живе 32 чоловіка й 40 дітей. Тіснота... Ліжка уставлені в три ряди. Ніде перевдягнутись, ні помитись, ані в чім і де випрати білизну.

...Прошу я Вас дуже, а також і решта наших людей, будьте так добрі й дайте нам раду, що нам робити, щоб нас уважали за людей, а не за скотину й щоб нас відлучили від поляків. Де нам удастся і до кого?.. Та ще біда, що ми не вміємо писати по-французькому та не знаємо, куди писати. Прошу Вас, рятуйте нас, як можете, бо шкода дітей. Ми, старші, про себе не дбаємо, тільки нам про діти ходить, щоб марно не погинули й щоб ми могли повернутися туди, де ми давніше працювали.

...Просимо Вас вислати нам книжок, газет та по можливості білля.

... „Повідомляю Вас, що я сьогодні отримав вислані Вами гроші в сумі 186 франків. За них Вам щиро дякую, бо я був без грошей. В майбутньому прошу вислати щось із одежі, як теплий плащ на зиму, черевики, в branня й білизну.

... Я зараз хворий уже третій день, а жінка хорує ще від пологів. Діти також простудились, бо тут холодно, а вдягнутися нема в що. Опіки лікарської тут майже нема, хіба дадуть аспірину й можуть забрати до шпиталю, але там хворі лежать без ліків і цілими тижнями не бачать лікаря.“

В той самий час Головна Управа УЗХ вже протягом довшого часу вела акцію на допомозу українським інтернованим у Швейцарії, по одержанні телеграм і листів від проф. Омеляна Нижанківського, бо він звидів ті табори, де доводиться жити інтернованим, та переконався, що їм конче потрібно негайної допомоги. Головна Управа УЗХ за підписом М. Лехіцької гэлови, й Марії Демидчук, секретарки, висилає обіжного листа до відділів, у якому вони призначають цілий місяць лютий на ведення допомогової акції для інтернованих у Швейцарії та для віткачів у Франці. В обіжнику пишеться: „В тих громадах, де влаштовується свято в честь Ольги Басараб, треба в час свята перевести збірку на допомогу потребуючим у Європі. В цю саму неділю, за дозволом Вашого священика й місцевого парохі-

яльного уряду, перевести збірку до „пушок“ під церквами на цю саму ціль. Також попросити священика, щоб він заохотив вірних до датків і в церкві й щоб членкині перейшли з тацею.“ Дальше в обіжнику пишеться, що „Український Золотий Хрест може переслати поживу, в branня i взуття для інтернованих у Швайцарії та для українських утікачів у вільній смузі Франції. Всім відомо, що через війну там відчувається великий брак поживи та в branня. Тому просимо негайно зайнятися збиранням харчів, головно від наших гросерників, та одежі i взуття від американських українців.

З одежі можна висилати до Європи светри, шалики, сорочки, скарpetки, спідню білизну, ковдри, рушники, мило й черевики. З харчів можна висилати консервовані речі в баньках, як м'ясо, рибу, суп, молоко, масло, цукор, сир, сушену ковбасу й овочі.

Управи відділів Українського Золотого Хреста просимо негайно розпочати таку акцію; це повинні робити також усі українські громади, де нема відділів УЗХ, щоб із початком березня ми могли вислати нашу допомогу“.

Щоб справніше допомагати українським інтернованим воякам у Швайцарії, Головна Управа УЗХ закладає Представництво УЗХ там же; на чолі його стають проф. Омелян Нижанківський та о. Мирослав Любачівський. Вони об'єджають табори інтернованих, де живе багато українців (у польських таборах). Поляки забороняють їм говорити по-українському й читати українську пресу. За старанням Представництва УЗХ у Швайцарії й на інтервенцію Головної Управи УЗХ в ЗСА, українських інтернованих відділено в окремі табори та поліпшено їхнє становище. УЗХ не лише підтримував Представництво фінансово, але й вислав велику кількість харчових пакунків таки прямо до кількох таборів, звідки одержано багато листів подяки.

Наводимо декілька з них:

„Шлемо сердечну подяку Українському Золотому Хресту від нас, українських інтернованих у Бюрені, за те, що Ви про нас пам'ятаєте й даєте нам поміч, коли нас стрінула така лиха доля.

Наш табор відвідав п. Нижанківський, раз на початку грудня й дав нам поміч; другий раз відвідав на Різдво Христове, зі священиком о. Мирославом Любачівським. Спільно ми святкували Святий Вечір, розмовляли й вислу-

хали проповіді священика. Кошти покрив п. Нижанківський. Нас тут знаходиться 150 людей.“

„Отож, шлемо сердечну подяку Українському Золотому Хрестові за поміч і пам'ять. Рівно ж шлемо для наших братів і сестер сердечне поздоровлення й подяку за те, що про нас пам'ятають і не жалують свого тяжко запрацьованого гроша, щоб нам помогти. Маємо надію, що також і дальнє будете подавати нам допомогу.

Дякуємо також п. Нижанківському за труди, що нас відвідує, й за добре серце, що не жалує часу, щоб нас інформувати й давати нам відповіді на наші запити. Також сердечно дякуємо о. Любачівському, що нас відвідали й відправили нам Службу Божу.

За українців, інтернованих у Бюрені:
Василь Сабат, Василь Бонцур, Андрій Коченаш.“

„Складаємо сердечну подяку п. Нижанківському й о. Любачівському за відвідини нас у таборі Рогвил. Тепер ми виїхали до бараків коло села Візенданг. Дуже нам тут сумно й тяжко видержати. А передовсім бракує нам мила, яке навіть за гроші тяжко дістати.

При нагоді просимо, чи не могли б ми дістати малий комплєт до голення.

Василь Маланчук, Іван Шистало, Василь Молудович, Антін Фурчик, Іван Поплавський, Стефан Сніжок, Станислав Шеремета, Стефан Пазячко.“

„Дякуємо Вам за той пакунок, котрий ми одержали. Це для нас велика поміч, бо дотепер ніхто нами не цікавився. Багато наших людей працює по дорогах, а деякі бояться признаватися, що вони українці.

Кінчаю цих пару слів і сердечно Вас здоровлю, наших братів-приятелів з-за океану.

Денис Почтар з табору Русікон.“

„Прошу Вас, пришліть мені дещо до читання. Коли маєте співаник, то я б Вас просив прислати мені. Коли я був у таборі в Бюрені, то ті книжки, що Ви нам прислали, поляки забрали, бо вони не польські, а нам, українцям, не вільно читати українських книжок. Так усім народам вільно говорити й читати рідною мовою, а нам ні, бо наші книжки їх у очі колють.

... Тільки жаль, за що й за кого ми тут нині карає-

мося. Французька жандармерія силою нас затягала до польського легіону, а нині не хочуть нас звідси забрати. Просто дур чіпається чоловіка. Вийшов я на роботу до Франції, родину зоставив, думав, що поправлю собі сяк-так життя за три роки праці в Франції, а нині не маю нічого й скитається на чужині.

Михайло Комарницький, табір у Бундкофені.“

„Нині отримав дві пачки сигареток та інші речі. Дякую Вам красно за поміч для нас усіх.

Коли б Ви могли вислати мені одну сорочку або дещо близьни, то був би дуже вдячний Вам.

Петро Дибайло в таборі Кляро.“

„Пакунки отримали й сердечно дякуємо за них. Дуже раді, що нами є ще кому опікуватися. (Тут польська цензура витяла частину листа.) Прошу, щоб Ви прислали рекомендованого листа, бо тут нам не доручають звичайних. Дальше прохаемо Вас помогти нам вернутися до родичів або до Франції на роботи. Бо, як відомо, французи вже повернулися до своїх домів, а ми ні, бо поляки хочуть лишитися, а ми воліємо (цензура витяла).

Василь Устинський в таборі Комаріо.“

Для ілюстрації відносин по таборах інтернованих і того, що робило Представництво УЗХ у Швейцарії, подаємо уривки одного з листів проф. О. Нижанківського до українців, інтернованих у тих таборах:

„Мої Дорогі!

Давно вже не писав до Вас, бо був довший час хорий. Тому, що найважніші справи всіх нас однаково стосуються, пишу нині спільного листа в багатьох примірниках, а на кінці листа подаю відповідь на особисті справи й запити, в яких Ви до мене зверталися. Отже, передовсім прошу вибачення в тих усіх, що довго чекали на мою відповідь.

Перед Великоднем обіцяв я відвідати Вас усіх особисто й два дні перед святами купив залізничний квиток, дійсний на 8 днів у цілій Швейцарії. Однак у Берні, де просив продовження моого дозволу на візитaciю таборів, відповіли мені, що на якийсь час стримані дозволи для цивільних осіб, а вільно тільки їхати священикам. Так отже пропав мій квиток за 65 франків, а що важливіше — наша стріча, на котру я так нетерпеливо й радісно чекав, не мо-

же відбутися. Тому купив на другий день подібний квиток для нашого єдиного українського священика о. Любачівського з Сіону, дав грошей на дорогу й подав Ваші адреси таборів та просив вилучити перед Вами мою відсутність. Однак, як самі знаєте, табори порозкидувані по цілій Швайцарії, тож за тих 8 днів не так багато міг наш отець об'їхати, тим більше, що дэ малих місцевостей нема залізничного сполучення й треба було іхати ровером або йти пішки, двигаючи при тім тяжку валізку з церковними ризами й приладдям, потрібним до Служби Божої. Роблю тому старання в відповідних властей, щоб відлучити всіх українців окремо до однієї місцевости. Тоді буду остаточно знати, скільки є всіх наших інтернованих українців, щоб подати хочби приблизно число до французької й німецької влади в справі для Вас найважливішій — Вашого звільнення та повороту. Коли вдастся мені справа сконцентрування всіх українців, то з помічю наших дорогих заокеанських братів оплачу втримання для о. Любачівського в тій самій місцевості, а Ви мали б тоді кожної неділі свою Службу Божу, а в тижні — курси чужих мов, відчити та свою домівку з українськими часописами та книжками, радіо, хор і т. д.

Я знаю добре, як тяжко жити далеко від своїх, навіть у такім ідеальнім краю, як Швайцарія, однак прошу Вас бути якийсь час терпеливими й певними, що все, що тільки буде можливим, зроблю для Вас. Ми все таки щасливіші від тих, що кожного дня тисячами гинуть або голодають. Тому заки Бог дозволить Вам вернутись домів, користайте з побуту в Швайцарії, щоб навчитись їх мови, порядку, працьовитості, точності, взірцевого господарства, словом їх культури, а також прив'язання до своєї мови, релігії та свободи.

Справу пересилки українських часописів полагодив у Берні; будете їх знову діставати, без нараження на конфіскацію через непокликаних „надцензорів“ по тaborах .

В надії, що внедовзі сповняться мої старання й що одержу дозвіл приїхати до Вас, кінчаю та пересилаю Вам усім, мої дорогі брати й товариші, якнайширіші поздоровлення.

Ваш

Омелян Нижанківський, відпоручник Укр. Зол. Хреста
для Швайцарії

* * *

Дуже дружня й тепла співпраця існувала між УЗХ та Організацією Українок Канади ім. Ольги Басараб, і то від початку їх заснування. Ми ж були найближчими сусідами ОУК, і не було перешкод, щоб наші провідні членки часто стрікалися, обмінювалися думками й установлювали напрямні. Коли перестали виходити органи ОДВУ, в яких УЗХ мав свою сторінку, то за обопільною згодою орган ОУК „Жіночий світ“ став теж органом УЗХ, і там протягом довгого часу друкувалася сторінка УЗХ; багато наших членок передплачувало цей місячник. ОУК прийняла для свого допомогового фонду назву „Український Золотий Хрест“, для підкреслення спільноти цілей у допомогових акціях. Часті відвідини й участь у з'їздах і конференціях нашої сестринської організації ОУК затиснювали контакти й дружність та повну однозгідність у поставі до загальноукраїнських справ, а спеціально — в поставі до допомоги визвольній боротьбі українського народу.

Український Золотий Хрест співпрацював із Злученим Українсько-Американським Допомоговим Комітетом (ЗУАДК), коли при кінці війни він був створений Українським Конгресовим Комітетом для помочі українцям, що в наслідок воєнних подій опинилися поза межами батьківщини. Наші членки займали визначні позиції в Езекутиві ЗУАДК-у. Рівнож, коли УККА створив Координаційну Комісію ЗУАДК-у, УЗХ став однією з організацій, що включилася в ту комісію, щоб усі зборки на допомогу нашим братам і сестрам були пляново переводжені й щоб допомога була контролювана й пропорційно розділювана потребуючим. По війні УЗХ та його відділи вислали поважну кількість посилок скитальцям у Європі, самі чи через ЗУАДК, як теж підписали сотки афідавітів і включилися в усі допомогові акції ЗУАДК-у.

Коли по війні показалася конечність створення жіночого координаційного центру для більш успішної праці презентування й оборони українського імені й інтересів перед вільним світом, постає Світова Федерація Українських Жіночих Організацій у Філадельфії в днях 12 і 13 листопада 1948 р. В з'їзді представниць різних українських жіночих організацій взяли участь представниці Головної Управи УЗХ Марія Лехицька й Павлина Різник. Від того часу аж дотепер ця співпраця продовжується.

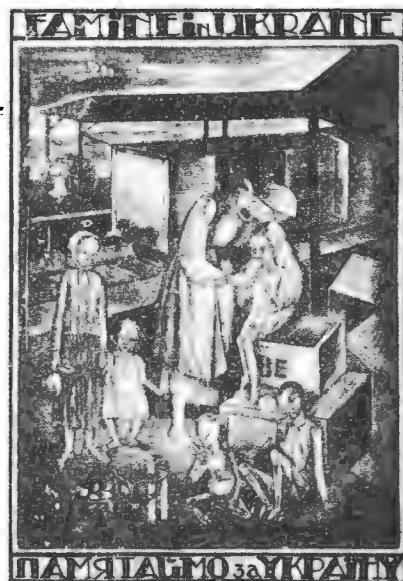
Ще раз коротко мушу згадати, що УЗХ вилонився з рядів ОДВУ, що Центральна Управа ОДВУ все нам допомагала в на-

шій праці, головно в початках, що між нами все була повна гармонія й порозуміння та майже ідеальна співпраця на місцях з відділами ОДВУ й МУН.

Такі були мотиви створення УЗХ і такими були наші головні завдання в минулому, з яких УЗХ по своїй змозі стався вив'язуватися. Ми працювали щиро й віддано для потреб українського поневоленого народу та для допомоги його визвольній боротьбі. Оглядаючися на пройдений шлях і наші осяги, ми мусимо бути горді, що ми видержали на своїх стійках і в найтяжчий час воєнного лихоліття держали високо наш прапор.

ІНФОРМАТИВНІ ЛЕТОЧКИ З НАГОДИ РІЗНИХ КАМПАНІЙ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА, ЯКІ БУЛИ ДРУКОВАНІ НА ЖІНОЧІЙ СТОРІНЦІ УЗХ В ЖУРНАЛІ „УКРАЇНА“

Американські Українці

РАТУЙТЕ

ВІД ГОЛОДОВОЇ
СМЕРТІ СВОІХ
КРОВНИХ СЕСТЕР
І БРАТІВ.

НЕ ЖАЛУЙТЕ

ЩЕДРИХ ДАТКІВ
НА ДОПОМОГУ
ГОЛОДУЮЧОМУ
УКРАЇНСЬКОМУ
НАСЕЛЕННЮ,
ЖЕРТВАМ ТЕПЕ-
РІШНОЇ ВІЙНИ.

ТАК ПРИМИРАЮТЬ ІЗ ГОЛОДУ УКРАЇНЦІ НА СВОЇЙ БАГАТИЙ ЗЕМЛІ.

ХТО Ж ПОМОЖЕ тим нещасним і невинним жертвам теперішньої війни? Чи не є це святым обов'язком американських українців — в жилах яких пливе та сама українська кров, в грулях яких биться це саме українське серце — принести з допомогою своїм кровним сестрам і братам?!

ТОМУ НЕГАЙНО ділом докажімо, що ми не подишими на поталу голодової смерті наших рідних, але зробимо все, що в наших силах, щоб відряжати їх при житті. Це є наш святий обов'язок і ми його мусимо сповнити й сповнимо!

ВИШЛІТЬ ЗАРАЗ свій ширій і щедр й даток, щоб с найкоротшому часі можна було вислати помоч.

Гроші пересилати чеками або моні ордерами вчинисаними на ім'я нашої організації на адресу:

UKRAINIAN GOLD CROSS, Inc.
NEW YORK, N. Y. P. O. BOX 13, STATION D,

жовтень, 1941.

У КРАЇНА

Жіноча Сторінка

МЕРИКАНСЬКІ УКАРІНЦІ!

ІСТУЙТЕ від головової смерти своїх кровних братів і сестер!...

В ЖАЛУЙТЕ своїх датків на допомоту нещасним українським
її й збегцям у Франції, жертвам теперішньої війни!...

ЕРЕСИЛАНТЕ свої грошеві датки до Українського Золотого
одинока українська гуманітарна організація, що по своїй змозі допомагає
її в Європі й яка має на це спеціальніє позначення, бо зареєстрована
Іашінгтон.

Гроші пересилати чеками або моні ордерами виписаними на ім'я нашо

**UKRAINIAN GOLD CROSS,
NEW YORK, N. Y. P. O. BOX 13, STATE**

Жіноча Сторінка

АМЕРИКАНСЬКІ
УКРАЇНЦІ!

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНAMI
У.З.Х.!!!

БО Український Золотий Хрест
— цинка українська гуманітарна
організація в Америці, що вже
спер дійомає українським пі-
громникам у Швейцарії та украї-
нських землях у Франції.

БО Український Золотий Хрест
приготовується до ініціювання кон-
феду з Допомоговим Комітетом
з українських земель — держави
поповчення висилати пожину й
тежу на рідні землі, де місцевим
розвить марево голоду й холоду.

БО Український Золотий Хрест
зареєстрований у Сент-Депар-
мент в Вашингтоні й має право
вирвати гроші на допомогу украї-
нцям, жертвам теперішньої війни,
так самим висилати гроші, по-
жину й убрання потребуючим
українцям у Європі.

БО Український Золотий Хрест
— кінець листопада, 1941 р.,
переслає уже зваж \$600.00 готівкою
до Швейцарії та Франції та пожи-
ни й убрання за більше як \$1.000.

**СТАВАЙТЕ ЧЛЕНAMI УЗХ ТА ПІДДЕРЖУЙТЕ ЙОГО
ДОПОМОГОВУ АКЦІЮ!**

Річна вкладка для чоловіків і жінок \$1.00!

Члени добродії платять річно \$5.00!

Національні товариства і парохи річно \$10.00!

Всі члени УЗХ одержують організаційну відзнаку а також УЗХ, а національні товариства
спеціальні грамоти.

**UKRAINIAN GOLD CROSS, Inc.
NEW YORK, N. Y. P. O. BOX 13, STATION D,**

ПРАЦЯ УЗХ ПІСЛЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Друга світова війна закінчилась. Сотні тисяч осіб, вивезених із країн Західної Європи, які згуртувались по переселенчих таборах, що їх зорганізували американські чи англійські війська, а потім допомогові організації, як УНРА чи IPO, почали повернати домів до своїх родин.

Тільки ми, українці, не мали куди повернати. Для нас війна не була закінчена, наші зруйновані землі були й надалі окуповані жорстоким ворогом. Для нас не було вибору.

І так почалась багатотисячна еміграція до ЗСА, Канади, Південної Америки, Австралії і тд.

* * *

І я з родиною, в липні 1949 р., причалила до берегів Америки. Тут зустріли нас не тільки знані обличчя наших спонзорів, але й незнані, та такі ж рідні обличчя представниць жіночих організацій та ЗУАДК-у.

Після тимчасового влаштування на мешканні, наші кроки спрямувались на 8-му вулицю „Сант Маркс Плейс“ в Нью-Йорку, до домівки ОДВУ-УЗХ, де нас дуже сердечно привітали.

Першими „американцями“, які нас зустріли, було подружжя Павлина й Володимир Різники, які відразу зайнялись нами, немов рідними, й у всяких потребах на новій, незнаній землі, були завжди готові прийти з допомогою.

* * *

Помимо того, що в часі війни УЗХ зазнав великих втрат, коли багато відділів ослабли або зовсім стримали всяку діяльність, зі страху перед репресіями зі сторони влади, під натиском „союзника Америки“ СССР, завдяки витривалості та ідейності **незламних одиниць**, таких як Анна Гладун, Марія Лехицька, Павлина Різник, Катерина Попович, Марія Кукіз, Анна Левкунт, Катерина Ігнатюк, Марія Джумага-Бушард, Марія Машта-

лір, Юлія Чайковська, Тетяна Заліська, Текля Каменюк, п. Фішер, Анна Куропась та багато інших, УЗХ не перервав діяльності, а навпаки, вдержався й продовжував цю діяльність — про що говориться в історії попереднього етапу.

Повну активність продовжували такі Відділи: 8-мий (Клівленд), 14-тий у Детройті й 34-тий у Гемтремку, Міч., 52-ий у Сиракузах і 1-ий у Нью-Йорку.

До 1949 р. Головну Управу УЗХ очолювала Марія Лехицька. На З'їзді в Детройті у вересні 1949 р. перенесено ГУ до Детройту — в такому складі: Анна Левкот — голова, Марія Квітковська — секретар, Марія Лехицька, Марія Паламар і Анна Михальчук — членки. В першому обіжнику з 2-го листопада 1949 р. читаємо заклик нової Головної Управи до відновлення діяльності УЗХ, до посилення праці цієї давньої заслуженої організації (подаю в скороченні):

„... Нинішня хвиля, повна чорних хмар, які кожної хвилини можуть вибухнути блискавицями й громами, вимагає від нас ще більшої праці, ще більшої зорганізованості й іще більшої чуйності в відношенні до української справи. Українська жінка мусить і тут стояти в перших лавах та гідно, чесно й совісно виконувати свої обов'язки, які накладає на неї Україна й Америка. Обидва ж народи стоять у боротьбі за свободу проти тиранії й насильства.

Знаємо добре, що відділи УЗХ дали дуже великий вклад праці в суспільній діяльності. Організація УЗХ має чим гордитися в минулому, її праця була знана й оцінена тут, на цьому континенті, а також і в старому краю. Тож нині, коли потрібна жертвенна праця всього українства, українські жінки будуть горнутися до своєї старої й заслуженої організації та дадуть для неї все, що буде в їх силі, для добра, слави й країні долі поневоленої Батьківщини.

Тож усі ставаймо в ряди УЗХ, посилюймо працю в існуючих відділах, зав'язуймо нові, розбудовуймо старі-нечинні...

... Віримо, що українське жіноцтво оцінить відповідно цю історичну хвилю, зрозуміє потребу й вагу організації та гідно виконає своє завдання перед Богом, Україною й Америкою.“

В липні 1950 р., під час з'їзду УЗХ, вирішено перенести Головну Управу до Нью-Йорку, бо тут скучувались майже всі центральні організації, й через Нью-Йорк переїздило найбільше „скитальців“, з яких багато залишалось таки тут, на місці. До Головної Управи тоді ввійшли: Анна Гладун — голова, Павлина Різник — заступниця, Міра Повх — секретар.

В обіжниках з того часу читаємо:

„... Ви, як один із відділів Українського Золотого Хреста, знаєте, яка ціль нашої організації. Вже близько 20 років вона приходить із допомогою не тільки нашим рідним, але також і на тутешньому терені.

В теперішній час, коли стогін наших братів із далекого Сибіру почули вже не тільки українці, коли майже по цілому світі залиував голос воюючої України, коли навислі чорні хмарі можуть скоро розійтися, — в цей час ми мусимо бути з організовані й свідомі праці й завдань, покладених на таку організацію як УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ ...

... Тому, коли ваш відділ під цю пору не активний, КОНЕЧНИМ є відновити його діяльність ...“

В обіжнику з листопада 1950 р. подано:

„... якраз цей осінньо-зимовий сезон найкраще надається на проведення допомогової акції. Не сміємо забути, що в Західній Європі залишилися тисячі наших братів і сестер, яким не пощастило виїхати до Америки, Канади чи інших країн, де вони могли б зажити нормальним життям ...“

УЗХ, що завсіди був першим, що спішив із допомогою сестрам і братам, мусить і тепер не відставати позаду.

Тому ГУ УЗХ закликає всі свої відділи негайно почати акцію збірки одягу, поживи й грошових датків для тих нещасних. Не гайте ні одного дня, бо наші пакунки повинні дістатися до місця призначення ще перед Різдвом Христовим, щоб у час того великого родинного свята ці нещасні могли, бодай на хвилину, забути своє гірке життя на скітанні й щоб їхні обличчя ясніли радістю, що їх не забуто їхніми рідними, що вони надальше належать до однієї великої української родини ...“

І праця кипіла. Треба було зайнятись різними збірками й висилати допомогу залишенцям у Німеччині, Австрії, а головно — тим, що з малими дітьми.

І збиралі, пакували, висилали ...

Спеціальні збірки на допомогові цілі переводилося і переводиться під час Різдва (колядка) й Великодня (писанка) та при інших нагодах, а збірки в часі „Свята Героїнь“ були призначенні в цілості на допомогу політв'язням.

УЗХ поспішив також із допомогою письменниці Оксані Лятуринській у виданні її розпродажі її творів та іншим. В грудні 1952 р. заохочувано відділи замовляти для продажу книжку

Діти табору в Амбергу, Німеччина, якими опікуувався УЗХ
Біля дітей о. д-р М. Гринчишин.

Діти школи й садочка в таборі Мальмсгайм, якими опікуувався УЗХ.

Докій Гуменної „Велике Цабе“ ѹ цим заохотити її до дальншого писання.

Але... не забуто також і про культосвітню працю. В обіжнику за листопад 1951-го року читаемо:

„... Закликаємо все наше членство в цьому осінньо-зимовому сезоні посилити свою працю. Скріпти треба відділі через часті сходини, на яких було би обговорювано біжучі справи й присвячено бодай частину часу на культурно-освідомлюючу працю серед загалу членкинь, бо організація УЗХ повинна змагати до того, щоб її членкині вирізнялися від загалу жіночтва своєю свідомістю, знанням, характером, працьовитістю й рухливістю й щоб вони в дійсності стали гідними апостолами харитативних ідей УЗХ...“

... Тому, що час дуже швидко збігає, управи відділів повинні вже тепер вирішити й поробити енергійні пляни до влаштування „Андріївського вечора“ з відповідною до цього дня програмою, щоб плекати ці староукраїнські пречудові традиції; так само, в часі Різдва, ходити з колядою й готуватися до вшанування пам'яті героїчних українських жінок, що своє життя склали на вівтарі Батьківщини. Їх вшановує наша організація в місяці лютому відповідними академіями. В першу чергу вшановуємо сл. п. Ольгу Басараб і Олену Телігу...“

В липні 1951 р. відбувся черговий з'їзд УЗХ в місті Рочестері. До Головної Управи ввійшли: Анна Гладун — голова, Павлина Різник — заступниця, Міра Повх — секретар, Дарія Бойдуник — фінансовий секретар, д-р Галина Лащенко — культосвітній референт, і члени: Марія Кукіз, Володимира Кавка, Анна Левкут, Марія Квітковська й Марія Лехицька. Тут, між іншими, винесено такі резолюції:

„... Нести посилену гуманітарну поміч жертвам визвольної боротьби. Готуватися до моменту, коли на українських землях буде вестися остаточна розгром, щоб ми були готові підати помічну руку нашим кровним братам, висилаючи медикаменти, лікарські інструменти й т. п. ...“

Дальше ухвалено:

„... місяць жовтень традиційно призначений на поширення української книжки. Хай кожний відділ робить старання поширити якнайбільше книжок поміж членками й загалом. Цим ми не лише допомагаємо збагачувати українське письменство, але й самі себе й других освічуємо...“

І праця йшла в усіх напрямках.

ГОЛОВНА УПРАВА УЗХ 1954-ГО РОКУ

Сидять від ліва: д-р Галина Лашенко, Марія Лехицька, Анна Гладун,
во-обрана голова Павлина Різник, Анна Левкут і проф. Оксана Генгало.

Стоять від ліва: Марія Кукіз, Анна Наконечна, д-р Марія Квітковська,
іра Повх, Володимира Кавка, Марія Серна, Ліда Белендюк.

Освячення прапора Головної Управи УЗХ на Ювілейному З'їзді в Детройті.
Стоять від ліва: Павлина Різник, Володимира Кавка, о. Федір Білецький.

Від 1952 року відділи УЗХ почали перебирати патронати над дитячими садками та школами українознавства в Європі, або давали їм допомогу грошами, харчами чи одягом. Адреси одержували від ЗУАДК. Поодинокі членки висилали також для дітей „Веселку“ (видання „Свободи“).

Не забували ми й про афідавіти на переселення. На Конвенції в Нью-Йорку 1950 р. порушено справу переселення залишениць з різних держав Європи до ЗСА, бо одним із найважливіших завдань УЗХ була допомога всім потребуючим, як морального, так і матеріального порядку.

„...Членки УЗХ, докажіть, що вам не байдужа доля наших залишениць!“ — писалося в обіжнику. — „Зголошуйте до бюра ЗУАДК у Філадельфії свою згоду стати спонсором, або підшукайте відповідного американського громадянина. Популяризуйте цю думку між своїми знайомими. Хай ні один українець чи українка за океаном не зостанеться там, лише тому, що не було кому простягнути їм допоміжної, дружньої руки...“

На одному з'їзді УЗХ у Філадельфії, в дискусії над звітами, наша членка, п. Ігнатюк з Детройту, сказала: „Наш УЗХ працює тихо, але як багато сліз обітрє старим і малим...“ Із звітів виходило, що протягом тільки одного року відділи склали на допомогові цілі коло 6,000 доларів.

Ми співпрацювали з різними організаціями, але найбільше — з нашою сестринною Організацією Українок Канади. Для закріплення зв'язків із ОУК і обговорення цілого ряду питань, що стояли однаково перед обома організаціями, в січні 1954 р. відбуто в Торонті спільну зустріч — конференцію. Головну Управу УЗХ репрезентували: Павлина Різник, Володимира Кавка й Мира Повх; а від ОУК були присутні пп. Стефанія Савчук, редактор Стефанія Бубнюк, Ольга Заяць, Тетяна Грай і Софія Проців. Вислід нарад закріплено в спільній резолюції.

Під час 16 З'їзду УЗХ, 1-3-го вересня 1956 в Детройті, урочисто посвячено прапор Головної Управи УЗХ (за взором мистця М. Михалевича) та відсвятковано срібний ювілей Українського Золотого Хреста.

В дописі, який з'явився на сторінках „Жіночого світу“, число 10 за жовтень 1956 р., читаємо:

„...Під знаком століття уродин Софії Русової, громадської діячки й пionерки українського жіночого руху, відбулися ювілейні наради Українського Золотого Хреста в готелі „Леланд“ в Детройті, Міч., 1, 2 і 3 вересня 1956 року...“

Сингел від піса. Катерина Ігнатов Аниа Павлук та Ганна Пашенко. Марія Лекчіцька. Анна Галан. Павлина Різанні.

„... Дуже цікавими й цінними згадками про Софію Русову поділилась із присутніми д-р Галина Лашченко й пані Олена Залізняк...“

„... Про працю ГУ за останніх два роки звітувала голова ГУ п. Павлина Різник... В тому часі через канцелярію ГУ перейшло понад 1,300 листів... В порівнянні з попередніми роками, допомогові акції майже подвоїлися, але вони ще дальше не є вистачальними...“

„... Ввечері цього дня делегатки були запрошені в гостину до місцевих відділів УЗХ число 14 і 34...“

„... В неділю 2-го вересня, вранці, делегатки взяли участь у Богослуженнях. Цього ж дня по полудні відбулася сесія для відзначення 25-річчя Українського Золотого Хреста, якою провадили пп. Павлина Різник і Володимира Кавка.

Це в дійсності була найбільш зворушуюча й імпозантна частина З'їзду. Присутність у залі близько сотні унiformованих членок УЗХ, які зайняли перші ряди крісел, відразу підкреслювала щось незвичайне.

І справді, коли палкими й теплими словами згадувано про працю померлих членок УЗХ і зглашувано лямпадки по кожному прочитаному імені, коли посвячувано прапор Головної Управи УЗХ і підкреслювано значення цього прапора й емблеми Золотого Хреста й націоналістичного тризуба в серці хреста та коли нагороджувано кілька десят піонерок золотою відзнакою УЗХ — піонерок, що будували цю організацію, для неї працюючи, що перейшли різні кризи, але залишилися вірні організації й тій ідеї, що її Український Золотий Хрест вибрав для служіння від самих початків свого існування, то не тільки котилися слози по лицах присутніх членок УЗХ, але й у переволненій залі майже у всіх присутніх виступили сльозинки. Котились слози радости й гордости... Ці моменти залишили глибокий слід на всіх присутніх, і їх ми всі будемо ще довго пам'ятати й згадувати.

По закінченні офіційної частини наступили привітання від різних центральних і місцевих організацій, а також писемні — з Европи, Південної Америки, Канади й Австралії. На особливу увагу заслуговує привіт від Централі Американського Червоного Хреста в Вашингтоні й привітання від президента Айзенгера.

Ввечорі відбувся Ювілейний Бенкет УЗХ. Головну промову виголосила дружина проф. Грановського, пані Ірина Гранов-

ЗУСТРІЧ УЗХ — ОУК В ТОРОНТІ, СІЧЕНЬ 1954 Р.
Сидять від ліва: Павлина Різник, Стефанія Савчук, ред. Стефанія Бубнюк,
Ольга Заньць.
Стоять від ліва: Володимира Кавка, Софія Проців, Міра Повх, Тетяна Грай.

ька. За її працю для УЗХ і допомогу в нав'язанні контактів з АЧХ, голова Павлина Різник, яка провадила бенкетом, нагодила її золотою відзнакою й найменувала її почесною членкою УЗХ.

Гарячий привіт від ОУК виголосила п. Стефанія Савчук, палкий привіт від українців у Європі й друзів по ідеї передав ед. Олег Жданович. Привіт склав і заст. губернатора стейту Мічиган.

Павлина Різник очолювала Головну Управу від 1954 по 1958 рік, а в 1958-му році перенесено ГУ до Детройту. Провід ерейняла д-р Марія Квітковська, а секретарство — Галина Ілоус. Від того часу по сьогодні осідком ГУ є місто Детройт, її очолює ввесь час д-р Марія Квітковська.

При масовому переселенні скитальців до Північної й Півенної Америки, Канади, Австралії та інших країн, виринула велика й негайна потреба допомоги, й УЗХ перейшов на спеціальну допомогу потребуючим людям, які залишились на по-

Діти вітають Голову Проводу ОУН, полк. Андрія Мельника на Оселі ОДВУ й БО ім. О. Ольжича в 1957 р.

Членки Головної Управи Українського Золотого Хреста з осідком в Детройті, Міш.
ерший ряд, сидить зліва направо: Анна Левкут, заст. голови, Марія Квіткоуська, голова, Гад
лоус, секретарка. — Другий ряд, стоять зліва направо: Тетяна Мойсюк, фінанс. секр., Маль
гужовська, член Управи, Анна Наконечна, членка комір. комісії, Катерина Опіс'ків, скла

но в Європі, та до оборони й допомоги переслідували
країні. В тій цілі створено також окремий Комітет Оборо-
нливого, так званий „КОД“, який очолила містоголова
лина Різник, — про що буде мова в окремій статті.

В 1957 році почато організацію літніх таборів молоді
ї ім. О. Ольжича в Лігайтоні, Пен., про які рівно ж була
ма стаття.

В 1959 році переведено контест на Фонд УЗХ, в якому була
часть усі відділи УЗХ (розпродували спеціальні бльоччи-
ни). Цей контест подруги Анна Наконечна, членка 14 ві-
дділу в Клівленді, і Марія Кукіз, членка 8 відділу в Клівле-
ндація королеви й князівни відбулась у вересні того
рік в Детройті.

В 1962 році, в 20-ту річницю смерти поетеси Олени Телі-
женко рішення видати збірник „Олена Теліга“. Створено
личу комісію для видання цього збірника, яку очолила ку-
реф. ГУ д-р Софія Карпінська. В тій цілі засновано та-

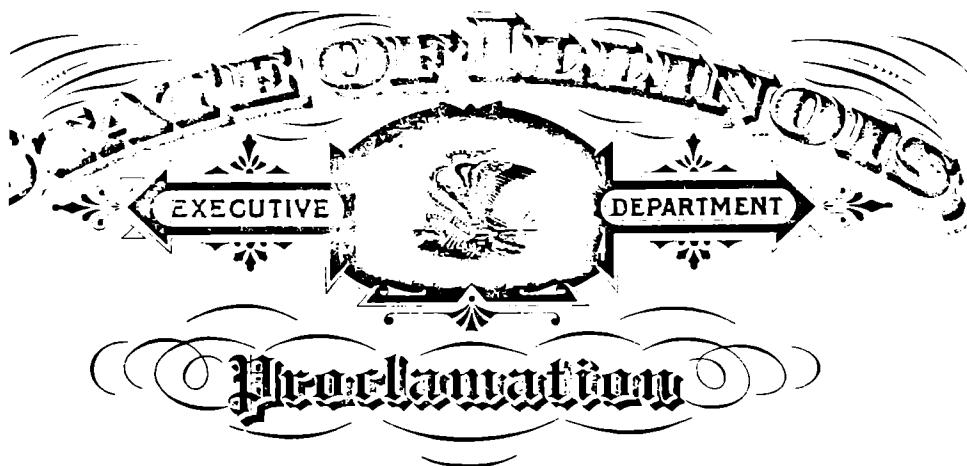

Коронація з нагоди контесту зібрання фондів, Детройт.
Сидять від ліва: Ю. Чайковська, К. Ониськів, А. Наконечна, М. Кук
М. Квітковська, З. Маріаш.
Стоять зліва: С. Семеген, Г. Білоус, В. Кавка, М. Стружовська, А. Левку

Зидавничий Фонд, фінансовою референткою якого була Стефанія Семеген.

В тому ж році д-р Квітковська відбула подорож до Європи, де зустрілась із представницями Світового Руху Матерей та іншими діячками жіночого руху — Катериною Штуль і Ніюю Коваленко. Крім того, в Детройті, д-р Квітковська нав'язала контакт із Федерацією Жіночих Клубів.

Річна Конференція, пов'язана з 45-літтям УЗХ, відбулась в Чікаго 23 і 24 жовтня 1976 року, в присутності 56 делегаток з різних сторін ЗСА. У вроочистому бенкеті взяло участь понад 300 осіб. Д-р Квітковська зачитала спеціальну грамоту для проф. Олександра Неприцького-Грановського, якою УЗХ нагодив Професора за його допомогу її вклад у розбудову УЗХ. Грамоту доручено голові відділу УЗХ в Міннесоті, подрузі Л. Янович-Реймонт, тому що Професор, з причини стану здоров'я, не міг прибути в той час до Чікаго. Д-р Квітковська народила також трьох піонерок УЗХ квітами, а саме: Павлину Гізник, Анну Левку і Марію Филипів.

The Ukrainian Gold Cross in the United States, which has branches in all the major cities of our country, will celebrate its forty-fifth anniversary in Chicago October 23 and 24.

Dedicated to work among needy Ukrainians of Illinois and the world, it has contributed much to the growth and greatness of the Land of Lincoln.

The members' humanitarian programs are directed to aiding the sick and the aged, to administering nursery schools and summer camps for youth, arranging student scholarships and helping needy children to enjoy normal lives. During World War II the organization served as an affiliate member of the American Red Cross.

Appreciative of the group's numerous activities in the best tradition of America, their adopted homeland, I, Dan Walker, Governor of the State of Illinois, proclaim October 23 and 24, 1976, UKRAINIAN GOLD CROSS OF THE UNITED STATES DAYS in Illinois.

In witness whereof, I have hereunto set my hand and caused the Great Seal of the State of Illinois to be affixed.

Done at the Capitol in the City of Springfield,
this FIFTEENTH day of OCTOBER in the
Year of Our Lord one thousand nine hundred
and SEVENTY-SIX, and of the State of
Illinois the one hundred and FIFTY-EIGHTH.

Michael J. Howlett
SECRETARY OF STATE

Dan Walker
GOVERNOR

Рая Куделя припинає корсаж Павлині Різник

Цей бенкет звеличила своєю присутністю й особистим притом представниця великої американської організації — голова „Дженерал Федерейшен оф Вуманс Клабс“ на стейт Ілліной, іані Лемберт Міллер. Привітальну телеграму отримано від президента Америки Джералда Форда, а від губернатора стейту лліной Джона Вокера було прочитано прокламацію — проголошення 23-го й 24-го жовтня 1976 року ДНЕМ УКРАЇНСЬКО-О ЗОЛОТОГО ХРЕСТА В СТЕЙТІ ІЛЛІНОЙ.

Присутні овацийно прийняли привіт-благословення від Патріарха Йосифа й від Митрополита Мстислава. Були також притом від єпископів, священиків і визначних громадян та від інших організацій, між якими вирізнялись привіти від голови СФУЖО п. Стефанії Савчук та від управи СФУЖО, частинок якої є й УЗХ.

В мистецькій частині виступала наша членка, відома поета а Ганна Черінь, розвеселюючи присутніх своєю гуморескою оркестра лікарів Чікаго, вокальне тріо „Пісня“ та інші.

Бенкет відкрила тодішня голова 12 відділу УЗХ в Чікаго подруга Євгенія Верес, а провадила бенкетом подруга Анна Гузик.

Д-р М. Квітковська припинає корсаж поетесі Ганні Черінь

1974 році УЗХ видав збірку гуморесок Ганни «Макітра», а в 1977 році — збірник „Олена Теліга“ . УЗХ провадив свою сторінку в органі ОУК „Жінка“ від грудня 1977 року видає, неперіодично, „Бюлєтень“. Сьогодні вийшло вже 13 чисел.

Данням збірника „Олена Теліга“ УЗХ урочисто відзначило 35-ліття з дня народження й 35-ліття з дня геройської смерті Олени Теліги.

Юлієтені УЗХ число 6, в головному присвяченому в статті „День Олени Теліги й З'їзд УЗХ“ читаємо . Український Золотий Хрест відзначив та задокував ліття народин та 35-ліття геройської смерти Олени сусовим виданням монументального збірника її творчості та акцією Олега Ждановича.

День Олени Теліги почався в неділю 4 вересня 1977 року Богослужбами на Оселі. Після закінчення богослужби посвячено хоругви, які п. Маруся Попович привезла і подарувала каплиці на оселі ім. О. Ольжича

Членки ГУ УЗХ на З'їзді в Лігайтоні, 1963 р.

Сидять від ліва: Стефанія Семеген, Катерина Ониськів, Анна Левкут, Д-р Марія Квітковська, Павлина Різник, проф. Оксана Генгало.

Стоять: Роза Григорко, Галина Білоус, М. Стружковська, Марія Лехицька, Л. Крупка, Д-р Софія Карпінська, Раїя Куделя.

Лайтоні. Членки УЗХ зі своїми прапорами та прапорами Братніх Організацій і з новопосвяченими хоругвами та хрестом і всі присутні перейшли до могили й дубового хреста-пам'ятника українським революціонерам, де наші священики — православний отець протопресвітер Артемій Селепіна й католицький отець Богдан Левицький — спільно відправили панаходу.

Отець А. Селепіна в своєму слові біля пам'ятника згадав про вартості літературної творчості Олени Теліги та про її єройчний шлях і смерть; а отець Богдан Левицький виголосив іворушуючу доповідь про працю УЗХ, про успішні табори молоді УЗХ — під час Служби Божої, коли посвячував привезені України хоругви.

Після полудня в симпозіумі „Олена Теліга в живім слові“ взяли участь д-р Галина Лашенко й д-р Олег Лашенко, особисті приятели Олени. Д-р Галина Лашенко пригадала їхнє знайомство з дитинства аж до смерті Олени, а д-р Олег насвітлив „Поворот“ Олени до Києва, де вона й загинула зі своїм чоловіком Михайлом, розстріляні німцями в Бабиному Яру.

Поетка-письменниця Ганна Черінь у своєму слові вказала

я духове споріднення ідей Олени з сучасним письменством
і ескоренах в Україні, а Володимира Кавка почала програму
юезією О. Теліги „Лист“. Сестри Михайлуківни — Уляна, Оля
Маріяна, Оксана й Маруся, вихованки таборів УЗХ, рецитували
цілу низку поезій Олени чудовою українською мовою. Моде-
ляторкою симпозіуму була проф. Оксана Генгало, яка дуже
іміло й на висококультурному рівні керувала програмою, яку
учасники з ентузіазмом і захопленням сприймали. „Це був ду-
ковий пир“, — як висловилась одна присутня гостя.

Д-р Денис Квітковський, голова ПУН
вітає З'їзд УЗХ

Після закінчення симпозіуму голова ГУ д-р Марія Квіт-
ковська закликала: „Розіїжджайтесь додому — заберімо зі
собою Олену Телігу й покладімо її біля Біблії, Кобзаря, чи ін-
шої дорогої для нас книжки“.

Д-р Квітковська вручила перший примірник збірника го-
лові СФУЖО, інж. Лідії Бурачинській. Рівноож вручила його
членам Симпозіуму — сучасникам Теліги, д-р Галині й д-рові
Элегові Лащенкам. Велика заля Оセルі була вщерть виповнена.

День Олени Теліги закінчився святковою вечерею, якою
керувала містоголова ГУ УЗХ Павлина Різник. Після привітан-
ня присутніх, вона попросила до слова довголітню голову ГУ
УЗХ, д-р Марію Квітковську, яка кількома словами підсумувала

сьогоднішній святковий день. Потім голова Консисторії Української Православної Церкви в ЗСА, о. А. Селепина промовив молитву.

Під час вечері представлено делегатів від центральних організацій, як Об'єднання Православних Сестрицтв, УНСоюз, УРСоюз, УККА, Пласт, Головна Управа Т-ва „За Патріярхат“, Зарево, СВУР, ОЖ ОЧСУ. Усні привіти склали пп. д-р Денис Квітковський (від ПУН-у), ред. Лідія Бурачинська (від СФУ ЖО), Христя Навроцька (від Централі СУА), Леонід Філь (від ІЧО), Степан Куропась (від Сен'юрів УНСоюзу), д-р Богдан Гнатюк (від ОДВУ) та інші. Одержано рівно ж ряд писемних привітів, які відчитано під час з'їзду. Дальше читаємо в тій же статті:

„... В мистецькій частині вечора виступала солістка Шашаровська, при фортеп'яновому супроводі Наді Чемеринської. Потім дуже успішно виступив Ансамбль Бандуристэк Православного Сестрицтва ім. Лесі Українки з Бавид Бруку. Святочну вечерю закінчив молитвою о. Б. Левицький, парох Мекаду та парох Оселі й опікун Таборів Молоді УЗХ. Всі присутні відспівали „Боже великий“ і „Не пора“ ...

Особливу увагу присутніх звертала Павлина Різник, яка була вдягнена в стилевий український народний стрій із Заліщиків, що його недавно привезла з України Лідія Белендюк. Цей стрій в родині її мужа зберігався через кілька генерацій. Цей стрій панство Белендюкі передали до музею УЗХ.“

В статті „Збірник творів Олени Теліги“ мгр. Валія Мушинська пише:

„... По великих трудах і заходах нарешті здійснився наш задум, і УЗХ видав збірник творів поетеси, революціонерки й героїні Олени Теліги, який маємо честь і приємність сьогодні дати в руки українського читача.

В збірнику поміщені всі твори поетки та опис її життя. Це тісно пов'язане з бурхливими часами визвольних змагань, які створили нову епоху й заважили на майбутніх поколіннях.

Ідея видання творів Олени Теліги виринула ще в 1962 році в 20-річчя її смерті, а тому, що ще й досі живуть її друзі, з якими вона боролася й творила духові перлини, тому було й є на часі видати збірник творів і спогадів про нашу героїню. Саме ці дорогоцінні думки, погляд на життя й людей, вогненний заклик до боротьби за волю народу — все це зібране в цій книжці, яку ми гаряче радимо прочитати **кожній свідомій українській людині**. Нехай ця книжка викреще бодай іскорку сумління й

зобов'язання супроти страждаючої України. Бож кличі Олени актуальні й тепер, бо вони горять любов'ю до України, яка освітлює шлях незмірно тяжкої боротьби нашого народу, яко-му ми мусимо дати доказ зрозуміння й підтримки, моральної й матеріальної.

Тому ми апелюємо до всіх людей доброї волі закупити цю надзвичайно цікаву збірку творів Олени Теліги, яку зредагував і оформив, написавши біографічний нарис, редактор Олег Жданович. Редактор кінчає книжку словами: „Найбільша ж подяка належиться — не лише від мене, але й від української громадськості — Українському Золотому Хрестові в ЗСА, який видає цей збірник, своїми зусиллями спричиняючись до увіковічнення геройської постаті Олени Теліги, що мала, має й матиме велике значення для дальншого розгортання боротьби української нації за визволення та духову й державну сувереність.“

* * *

Український Золотий Хрест розумів wagу співдії в українському громадському житті, зокрема ж коли йшло про потребу координування різних ділянок праці. Українські громади зростали, поставали нові організації й настала потреба співдії для кращого служіння українській справі.

І так, у 1948 році УЗХ взяв участь у Світовому Конгресі Українського Жіноцтва, який відбувся в Філадельфії, й став членом СФУЖО. Делегатками на цей Конгрес були Марія Лехицька й Павлина Різник. Пані Різник, як учасниця цього Першого Конгресу, була відзначена корсажем на Третьому Конгресі СФУЖО, в Торонті, враз із 9 іншими учасницями.

Від того часу до сьогодні УЗХ бере активну участь у праці СФУЖО. Голова ГУ УЗХ є завжди містоголовою СФУЖО, буває на всіх з'їздах СФУЖО, а наші членки є в екзекутиві й управі цієї світової організації; як ГУ, так і відділи, на місцях, співпрацюють із організаціями — членами СФУЖО. Найбільше праці в СФУЖО внесли Павлина Різник, д-р Галина Лащенко, Раїя Куделя, д-р Софія Карпінська, д-р Марія Квітковська, проф. Оксана Генгало, д-р Наталія Пазуняк, Наталія Іванів, Дарія Бойдуник та інші.

УЗХ є також членом-основником Українського Конгресового Комітету. Представицею ГУ УЗХ на Перший Конгрес УККА була тодішня голова Марія Лехицька, а пізніше працю-

Зі З'їзду УЗХ — 1977 р. на Оселі ім. Ольжича

Відзначено 35-річчя смерти Олени Теліги й 70-річчя її народження
Перший ряд зліва: Т. Каменюк, Т. Залеська, П. Різник,
М. Квітковська - голова, Г. Черінь, О. Генгало, Н. Іванів.

Сестри Михайлівківни рецитують поезії Олени Теліги.

вали там д-р Марія Квітковська, Павлина Різник, Рая Куделя, Лідія Белендюк, д-р Галина Лащенко, проф. Оксана Генгало, д-р Софія Карпінська та інші.

Ми були співосновниками СКВУ й у листопаді 1967 року взяли численну участь у Першому Конгресі цієї світової організації, де працювали в різних сесіях, а спеціально в жіночій. Наша голова увійшла до Світової Ради Суспільної Служби. Д-р М. Квітковська й Наталія Іванів виголошували доповіді на тему суспільної служби на I, II і III-му Конгресах СКВУ.

УЗХ включився також у працю ЗУАДК. До Екзекутиви належали Павлина Різник і Оксана Генгало.

Ми рівнож брали й беремо участь у різних святах, з'їздах чи ювілеях інших організацій, де наша голова, або членки ГУ, складають усні або писемні привіти.

В посвячені пам'ятника Лесі Українці в Клівленді брали участь: голова ГУ д-р Марія Квітковська, секретар Тетяна Мойсюк і виховна референтка Оксана Генгало. А в посвячені пам'ятника в Торонто брала участь пресова референтка Mira Povx.

Спільно з іншими жіночими організаціями, ми включились у святкування 70-ліття Українського Жіночого Руху. З цієї нагоди в Детройті видано книжку **Українське Жіноцтво Детройту**, присвячену також 35-літтю жіночого руху в тому ж місті.

Ми брали активну участь у праці Комісії Побудови Пам'ятника Тарасові Шевченкові в Вашингтоні, а члени ГУ й відділів УЗХ взяли масову участь, із прaporами, в посвячені цього пам'ятника. Ми рівнож включились у працю Українського Олімпійського Комітету, помагаючи при збиранні фондів.

В році 1971 Марія Квітковська відвідала Буенос-Айрес і взяла участь у посвячені пам'ятника Т. Шевченка. Тоді зустрілася із сестринною організацією Відродження.

В 1974 році Марія Квітковська відвідала Куритібу з нагоди Ювілейних Святкувань ХОС — і жіночої організації там.

ГУ УЗХ завжди закликала відділи до співпраці з іншими організаціями. В резолюціях 20-го з'їзду, в липні 1963 року, подано:

„... В переконанні, що великі завдання українського суспільства в вільному світі можуть бути належно виконані тільки спільними силами, З'їзд закликає українське жіноцтво до об'єднаної посиленої дії на всіх відтинках громадського життя.

20-ий З'їзд стверджує, що дуже важливим чинником у розбудові українського життя є добре поставлений господарсько-

З нагоди 35-ліття УЗХ, голова ПУН-у Штуль-Жданович, вітає З'їзд УЗХ.
Сидять: Др. М. Квітковська і Мгр. В. Мушинська.

Передача Збірника Олени Теліги Редакції «Свободи».
а знимці: д-р Софія Карпінська, Дарія Бойдуник, Павлина Різник і п-а Сохан.

**ова М. Квітковська відвідує Жіночу Організацію при ХОС, у Ку
Бразилія**

ономічний сектор, і тому закликає всіх членок пропагу
підтримувати клич „свій до свого“...

Слід відзначити, що ГУ УЗХ окремо привітала Патрі
сифа Сліпого з Його приїздом із заслання, а потім та
Летройті, під час Його відвідин ЗСА, та склала з тієї на
жерту на Український Університет у Римі.

* * *

В лютому 1978 року УЗХ поніс велику втрату. Жорс
ерть вирвала з наших рядів довголітню членку ГУ, вихо
ферентку та основницю й провідницю дитячих таборів
Оселі в Лігайтоні й Дитячої Світлички в Філадельфії, п
сану Генгало.

В прощальній промові над її могилою вихованка дит
ьорів Уляна Михайлук, між іншим, сказала: „В Україні
ти, що як хтось виїздить, і падає дощ або сніг, то вся
да плаче за ним. І сніг падає цього дня: Філадельфія п
—

Вами, пані професор Генгало. Мабуть кожна людина,
сзнала, плаче за Вами...

...І я прощаюся нині з нашою любою, невтомною вих
лькою таборів УЗХ в Лігайтоні, професор Оксаною Ген
назавжди, навіки — словами: поможи нам, Боже, продо
ти Ваше діло тут і дістatisя до вільних тих Земель, з ко-

Ви приносили нам чудові пісні, традиції, звичаї й обряди... Прощайте, пані професор, нехай Вам буде так гарно й легко, як нам було приємно й безпечно під Вашою опікою в Лігайтоні. Прощайте!"

А пані Марія Касіян, прощаючися з Покійною від Світлички УЗХ у Філадельфії, сказала:

„... З відходом Покійної Світличка втратила засновницю, довголітню дорадницю, мало того — до останньої хвилини її життя — свою опікунку. Завдяки її великому досвідові в виховній ділянці, Світличка розвивалася та втішається успіхом. Не маючи своїх дітей, всю свою любов віддавала Оксана нашим найменшим, а я, працюючи з нею протягом декількох років, мала нагоду обсервувати, як уміла вона збудити зацікавлення в молодих матерей, гуртувала їх біля себе, щоб передати їм своє знання-досвід.“

В Бюллетені УЗХ число 8, присвяченому бл. п. Оксані Генгало, у своєму спомині „Жаль глибокий зостався“, подруга Павлина Різник пише:

„... Оселя ім. Олега Ольжича в Лігайтоні... Початок літа... Повівають прапори на таборовій площі Українського Золотого Хреста... Довкруги гори, покриті зеленими лісами... Стоять виструнчені дівчата й хлопці зі своїми комендантами й бунчужними, сестричками й братчиками... Тиша... Тиша перериває голос: — „Я, Оксана Генгало, виховна референтка Українського Золотого Хреста в ЗСА, відкриваю 20-ий з черги табір молоді УЗХ...“

„... Вже не доведеться нам почути цих слів подруги Оксани, цього року, при відкритті таборів УЗХ, якими вона двадцять років їх відкривала...“

„... З великим жалем почула я вістку про відхід на вічний спочинок великої громадської діячки й дорогої подруги Оксани Генгало; на столику ще лежав її останній лист, в якому вона писала, що ще раз переборола недугу й не піддалася, їй, дякувала мені за співпрацю з нею та просила, щоб я й надалі їй допомагала; Оксана також жалувала, що не має змоги відвідати нас у Фльоріді...“

„... І мимоволі перелетів перед моїми очима спогад про нашу першу зустріч у Філадельфії, в 1950 р., коли вона щойно приїхала зі скитання зі своїм мужем Петром і зразу включилася до праці в рядах УЗХ. Приїхала я туди для скріплення відділу УЗХ й познайомилася з Оксаною. Відразу відчула я, що це людина культурна й шляхетна, повна енергії й бажання по-

святити себе праці в рядах організації. І такою вона була цілий час її перебування в ЗСА, аж до нашої останньої зустрічі на Оселі, коли так уміло й по-майстерному керувала вона симпозіумом для вшанування Олени Теліги в 35-річчя її геройської смерти й 70-річчя народження . . .“

„. . . Пригадую теж, як ми сиділи разом на сходах головного будинку щойно закупленої Центральною Управою ОДВУ й Братніми Організаціями Оселі, коли УЗХ не мало жодних фінансів, коли не було ні відповідних приміщень, ні устаткування для таборів молоді; а Оксана тоді, з великим ентузіазмом, говорить: — „Павлино, наступного літа МУСИМО відкрити табори УЗХ.“ — „Не вдастся це нам, — відповідаю, — бо наближається зима, й не буде навіть часу на перероблення будинків та на закуплення ліжок, постелі й усього потрібного; таж у нас нема на це відповідних фінансів.“

Ніяк не вдалося мені охолодити запал Оксани, бо вона таки настоює на своєму, а її віра й захоплення нашими майбутніми таборами впливають на мене й переконують, що ми, за всяку ціну, таки мусимо поставити табори УЗХ. І, з допомогою друзів із ОДВУ, табори таки були готові на початку літа 1958 р.

І від часу заснування таборів, аж до своєї смерті, Оксана вкладала в них своє серце, свій розум, свою працю, багато сил, енергії та свого гроша. Всі успіхи таборів УЗХ на оселі ім. О. Ольжича в Лігайтоні треба, в цілому, приписати тільки Оксані . . .“

„. . . Говориться, що немає людини незаступної, але для нас Оксана таки незаступна! . . . Завжди й усюди будемо відчувати брак Оксани . . .“

Так, люба Подруго, по ТОБІ жаль глибокий зостався.“

Поетеса Ганна Черінь присвятила Оксані Генгало вірш „Прощай!“, який був поміщений у Бюллетені УЗХ число 8.

* * *

УЗХ упродовж свого 50-ліття завжди відповідно реагував на потреби даного часу. Включення членок УЗХ в спільну дію українських центральних організацій вказує на живучість наших рядів і вміння та розуміння міжорганізаційної співпраці.

ГУ УЗХ нав'язала також контакти з неукраїнськими організаціями, про що буде мова в окремій статті.

Ми старались подати, скороcheno, перебіг праці УЗХ за час від закінчення Другої світової війни до сьогодні; і з таким звітом входимо в друге 50-річчя.

КОМІТЕТ ОБОРОНИ Й ДОПОМОГИ — ФОНД УЗХ

Українське жіноцтво в ЗСА, яке в 1931 році зорганізувалося в Українському Золотому Хресті, щоб успішніше вести різні допомогові акції для потреб поневоленого українського народу, старалося тримати зв'язки з рідними землями, й коли настала потреба, переводити відповідні кампанії для допомоги потребуючим. І хоч УЗХ не занедбував культурно-освітньої й освідомлюючої праці між своїм членством і довкіллям, головний натиск кладено на харитативно-допомогову працю. З конкретних проявів допомоги сестрам і братам у міжвоєнному часі можна згадати фінансову допомогу УВО-ОУН, допомогу політв'язням, воєнним інвалідам, повеняям, Карпатській Україні, а в час війни — інтернованим у Швейцарії й Франції та втікачам і їхнім дітям по таборах і для їхнього переселення в країни вільного світу, головно до ЗСА.

По смерті Сталіна, коли настала так звана відлига, за Хрущова, могло вийти на денне світло й відродження української свободіднішої літератури. До цього часу сталінський терор жорстоко розправлявся з усікими спробами національного пробудження; відважніша частина української патріотичної інтелігенції була знищена чи заслана на тяжкі примусові роботи в далекий льодовий Сибір. Тепер знову появляються безстрашні оборонці прав українського народу, що гостро виступають проти русифікації України. Починає появлятися й захалявна література. Але відлига не тривала довго. Російський комунізм знову повертає до випробуваних методів кагебівського терору й переслідувань. Знову наповнюються тюрми українськими патріотами...

Тоді то братній ідеологічно споріднені націоналістичні організації в вільному світі вирішають стати в обороні наших братів і сестер на рідних землях та їх обороняти й їм допомагати всіма можливими способами. Так у 1967 році постає Світовий Комітет Оборони й Допомоги Політв'язням у СССР, і коли наші спроби втягнути до того комітету чільних представників

громадських і релігійних організацій не вдалися, бо в той час багато українських провідних людей та організацій у вільному світі були проти нав'язування контактів із українськими патріотами в Україні й проти висилання їм допомоги, то ідеологічно споріднені націоналістичні організації самі творять такий комітет. Так постає Світовий Комітет Оборони й Допомоги; по різних змінах, його остаточно очолює д-р Марія Квітковська, голова Українського Золотого Хреста в ЗСА. Творяться й країнові комітети в Канаді, Англії, Німеччині, Південній Америці, Австралії й ЗСА. Ті країнові комітети часами діють і під зміненими назвами. В ЗСА це — Фонд Українського Золотого Хреста, бо УЗХ — це стара й випробувана гуманітарна організація з поважними успіхами на полі харитативно-допомогових акцій. Голова Світового КОД-у д-р Марія Квітковська доручає містоголові Головної Управи УЗХ Павлині Різник очолити КОД у ЗСА й доповнити його управу. До першої управи Фонду УЗХ входять: Павлина Різник — голова, Дарія Бойдуник — заступник, д-р Софія Карпінська — секретар, Ліда Белендюк — фін. реф., Раїя Куделя — касир, Галина Левчук — прес. реф., Марія Лехіцька, Євгенія Сцібайло й Оля Андрейко — члени.

На терені ЗСА ще в 1967 році започатковано успішну збіркову кампанію висиланням листів на адреси українських родин. І від того часу до сьогодні такі кампанії продовжуються щонайменше один раз на рік, і то перед Великоднем, бо тоді де-шо менше всяких інших збірок. Управа Фонду вклала багато праці при зладженні адресаря й його виправлюванні та при висилці листів перед збіркою. Але членки мають моральне вдovolenня, що українська громада ставиться прихильно до наших збіркових кампаній, бо вона розуміє потребу зв'язку й допомоги нашим братам і сестрам в Україні (хоч у початках одне середовище сильно виступало в своїх партійних органах проти таких зв'язків і допомоги).

Другою нашою проблемою було зорганізування допомоги. Ми знали, що допомога від нашого комітету чи від будь-яких українських організацій не буде допущена до потребуючих. Управа Фонду знайшла родини тих патріотів у ЗСА й Канаді, й через них пішла наша допомога. А щоб нікому не пошкодити, наш комітет вирішив не проголошувати імен жертвовавців, ані не проголошувати, кому саме висилається допомогу й скільки. Хоч ми були свідомі того, що на тому потерплять наші збірки, бо люди люблять бачити свої імена в пресі, проте важливішим для нас було не наражати наших людей у краю на

додаткові қривди й переслідування зі сторони КГБ. Дуже часто люди, які одержували допомогу, навіть не знали, що вони її дістають від Фонду УЗХ, а були певні, що ця допомога надходить від їхніх рідних. Їхні рідні допомагали їм і від себе, але дуже часто вони неспроможні були самі допомагати їм стільки, скільки було потрібно.

Фонд УЗХ одержав багато листів подяки з краю, бо по якомусь часі там таки довідалися, хто їм помагає. Із вдячності до нас родини переслідуваних вислали до нашого КОД-у малі подарунки, як інкрустовану касетку, картини Т. Шевченка, картини політв'язнів у тюрмах. Їх ми використали для спеціальних виставок чи для поміщення в українській і американській пресі та на телевізії. Фонд УЗХ нав'язав і персональний контакт із деякими переслідуваними патріотами в краю.

КОД однаково ставиться до всіх переслідуваних і всім їм однаково старається допомагати. Найкращий доказ цього — це допомога КОД-у й Чорноволові, й Морозові, й Світличній, і Плющеві, й удові Шухевичевій і всім іншим. Ми свідомі того, що на рідних землях члени ОУН і УПА давно знищенні, і небагато їх зсталось і по невільничих таборах примусової праці, а що їхній прапор боротьби за права українського народу до вільного життя перебрали нові молоді патріоти, що часто були в минулому й членами комсомолу й партії, але, побачивши на практиці нагий російський червоний імперіалізм, не завагалися ризикувати своїм життям і включилися в ряди борців за права українського народу й виказують великий героїзм, відвагу й патріотизм.

В шістдесятих роках КОД — Фонд УЗХ був єдиною організацією, що висилала допомогу родинам переслідуваних і засланих патріотів. Тепер, Богу дякувати, зорганізовано багато різних комітетів чи організацій, як у ЗСА, так і в Канаді й по інших країнах вільного світу, що провадять подібну роботу, юже є намагання її координації при СКВУ.

Досвід показав, що нашим обов'язком є нести поміч українським борцям на рідних землях і що їм треба й можна допомагати. І можна їм допомагати морально, матеріально й легально.

До моральної підтримки можна й дальше зараховувати встановлення листовного контакту з політв'язнями й висилання їм коротких листів у день їх народження, в день солідарності 12-го січня, Нового Року й інших дат. Надальше такі листи висилати реєстрованою поштою. Треба й дальше висилати

листи до сенаторів і конгресменів і вимагати від них включення в акції допомоги дисидентам, до виїзду в вільний світ включено. Корисними виявились висилання петицій до уряду й інтервенції перед ним, як теж маніфестації й голодівки перед Об'єднаними Націями таsovєтськими амбасадами й консульятами. Ale як листи, так і маніфестації мусять бути масовими, щоб вони мали якийсь успіх. Також подавання відомостей про політв'язнів до чужомовної преси мають велике інформативне значення.

Матеріальна допомога — це в першу міру висилання посилок до політв'язнів чи їхніх родин. Також і надальше треба використовувати подорожі туристів в Україну, щоб через них передавати одяг і матеріали, чи щоб вони там купували такі речі в спеціальніх крамницях для закордонних відвідувачів і їх передавали політв'язням чи їхнім родинам. Відрядним явищем є відомості, що політв'язні, які дістають допомогу, діляться нею із новими поворотнями з в'язниць чи заслання, коли їм ще тяжко дістати працю.

Політв'язні й дисиденти часто потребують і легальної допомоги. Були намагання КОД-у найняти славних адвокатів Заходу для оборони політв'язнів, але тепер суди закриті. Легальної допомоги потребують ті дисиденти, що зрікаютьсяsovєтського громадянства й хочуть вийхати за кордон. Їм треба вистарати виклик і афідавіт на запевнення праці.

Оце так, коротко й побіжно, ми звітуємо про працю й успіхи та методи праці КОД-у, головно на американському терені ЗСА, де з рамени КОД-у діє Фонд УЗХ, який співпрацює з Референтурою Суспільної Служби СФУЖО, як теж подає свої річні звіти й на Світовій Раді Суспільної Служби СКВУ. Ale поза всім, відчувається брак належної координації допомоги дисидентам, брак належних фондів, щоб можна булэ допомагати втікачам та імігрантам, щоб можна було створити переселенчі пункти в Відні й Римі, куди приїжджають імігранти. Вони проходять різні формальності, й їм треба зразу допомоги порадами, а дальше — знайденням праці, мешкання й т. д. Це все ми зможемо зробити, коли українці включаться в усі акції й коли своїми датками збільшать фонди на допомогу політв'язням.

Павлина Різник

* * *

Париж, 31.V.1976 р.

Шановна пані!

Щиро вдячні Вам за привітання з нагоди нашого приїзду. З радістю дізналися про численні організації українців, що об'єднують їх поза межами України.

Особливо раді вітати Український Золотий Хрест, сподіваючись, що він активно вклопчиться в справу допомоги політязням та їх родинам на Україні.

Вдячні Вам за чек, який одержали від Вас.

З пошаною та вдячністю

Тетяна Плющ

* * *

Організації
„Український
Золотий Хрест“

6 березня 1979 року

Філадельфія

Сердечно дякую всім причетним до „Українського Золотого Хреста“, що подав мені допомогу одразу по приїзді до Америки. Це також і велика моральна допомога, бо коли знаєш, що ти на світі не сам, що завжди можна знайти співчуття і підтримку друзів — значно легше долати життєві труднощі.

Жінки, об'єднані в „Золотому Хресті“, постійно подають допомогу тим співвітчизникам, які її найбільше потребують. І за це — мое Вам щире спасибі, від моїх друзів також.

Хай Доля буде до Вас такою ж доброю і ласковою, як Ви до людей!

На все Вам добре!

Надія Світлична

* * *

Ми, новітні емігранти з України, сердечно дякуємо Золотому Хрестові й всім добрим людям, які постійно допомагали й допомагають землякам у біді.

Раїса Мороз
Надія Світлична

НАША СУСПІЛЬНА СЛУЖБА

Український Золотий Хрест є, на терені Америки, організацією, виконуючою обов'язки Червоного Хреста державних народів. Наша ціль є допомагати морально й матеріально нашим людям у потребі, зокрема жертвам війни й переслідувань на рідних землях. Впродовж довгих літ наші способи праці та акцій змінювались і завжди пристосовувались до вимог і потреб даного часу.

Сьогодні допомогові акції вимагають нових форм. Крім добре зорганізованої акції збірки на допомогу політв'язням та їх родинам у советських таборах, тюрях і на засланнях, що подано в попередній статті, ми змагаємо до координації й співпраці з іншими українськими харитативними організаціями. В цьому напрямку наша організація вповні співпрацює в рамках Референтури супільної служби СФУЖО і в останніх двох декадах доклада багато праці в цій ділянці. Саме цю тему бажаємо тут коротко розглянути.

Всім нам відомо, що ми, українці, маємо тут, у вільному світі, різні організації, які займаються ділянкою супільної служби. Кожна жіноча організація в складі СФУЖО причетна до цієї справи. Крім наших жіночих організацій, є багато різних українських організацій, які займаються допомоговими акціями. Це дуже потрібне. Важливе те, щоб між собою ці організації мали порозуміння і щоб ця важлива ділянка була скординована, щоб акції були виконувані спільними силами. Тоді наші дії будуть успішними й корисними для всіх.

Референтура Суспільної Служби СФУЖО, в рамках якої діяли представниці УЗХ, взяла на себе це завдання: дійти до координації. Ще від 1960 року діяли комісії, одна в Канаді, а друга в Америці. Цю останню довгі роки очолювала голова УЗХ М. Квітковська, а в останніх роках — Н. Іванів (реф. супл. служби УЗХ). Ці комісії перше простудіювали потреби нашого поселення, збиралі звіти наших складових організацій СФУЖО, щоб ознайомитись, як ці потреби задовольняються; влаштову-

вали спільні сесії (в Нью-Йорку, Детройті, Торонто) для того, щоб вивчити й простудіювати нові методи праці суспільної служби, яка в наших країнах дуже скоро розвивалася й дійшла до окремої професії. Тут допомагали нам наші професійні social workers та інші.

І так, до 1-го СКВУ, наші жіночі організації, головно референта Сусп. Служби СФУЖО, прийшла з конкретними пропозиціями, влаштовуючи окрему сесію з відповідними доповідями (від УЗХ доповіді приготували пп. Квітковська й Іванів) та із дослідженням матеріалом. Тоді, в 1967 р., на сесії суспільної Служби СКВУ, тодішня референтка СФУЖО п. Є. Янківська зреферувала постанови сесії СФУЖО й виставила внесок: створити при Секретаріяті СКВУ Раду Суспільної Служби, до якої входили б представники Світових Централь усіх країн нашого поселення. Це було прийнято, і на цій підставі створено таку Раду, яка діє й сьогодні. Голева УЗХ, будучи рівночасно й фахівцем у цій ділянці, займає пост постійної містоголови Ради. Референтка Суспільної Служби СФУЖО входить до екзекутиви Ради.

Розуміючи важу співпраці та координації в цій ділянці, членки УЗХ внесли дуже багато праці в підготову до координації, в шукання нового підходу до наших допомогових акцій, в ознайомлення з новими способами праці в цій галузі серед нашого оточення на наших нових поселеннях та включилися в працю СФУЖО в цій ділянці. Теперішня Референтка сусп. служби СФУЖО, Наталя Іванів (УЗХ), продовжує координаційні зв'язки з усіма нашими організаціями, підтримує творення осередків суспільної служби в різних місцях нашого поселення (на взір дуже добрі зорганізованого Бюро Порад у Чікаго), влаштовує публічні сесії суспільної служби для інформування нашої громади про нашу діяльність та нові потреби нашого народу. В цих сесіях членки УЗХ беруть активну участь, підготовляють доповіді на теми, які заторкують проблеми сучасної хвилі, потреб на місцях і можливостей нових дій чи акцій для потреб нашого поселення в Бразілії, допомоги новим українським емігрантам і дисидентам, які прибувають в наші сторони. Це робиться в рамках СФУЖО й СКВУ.

В цьому дусі, УЗХ продовжує допомогові акції для потребуючих українців у Бразілії (через Жіночу Організацію при ХОС), висилаючи одежду. Рівноож у Бразілії утримує студентів на університетських студіях (стипендії). Коли тепер виявилася потреба в Бразілії влаштувати курси домашнього господарства,

які допомогли б родинам, віддаленим далеко від міста, краще господарити-куховарити, як також познайомитися з гігієною та методами поборювання різних недуг на колоніях, УЗХ став ініціатором і фундатором таких курсів, оплачуючи їх.

Крім Бразилії, допомога висилається до Аргентини та Західної Європи й Польщі, включно із стипендіями для наших потребуючих студентів, в тому числі й на курси українознавства у Франції.

УЗХ є допомоговою організацією й буде надалі виконувати це завдання, згідно з потребами часу.

ВИХОВНА ДІЛЯНКА ПРАЦІ УЗХ

Немає сумніву, що виховання дитини є однією з найважливіших ділянок праці взагалі й що будучина народу-нації залежить від того, як ми виховаемо наших дітей. Св. Йосафат Кунцевич, великий любитель дітей сказав: „...Хто хоче знати, яка буде доля народу й Церкви, той нехай заглянє до колисок народу, бо в колисці лежать майбутні батьки й матері, провідники держав і церкви, керівники світу“.

В минулих роках цілій світ звертав свою увагу на долю й права дитини, в результаті чого мали ми проголошення Міжнародного Року Дитини Асамблеєю Об'єднаних Націй і Українського Року Дитини — Світовим Конгресом Вільних Українців (СКВУ). Клич „ДИТИНА — СКАРБ НАЦІЇ“ став гаслом Українського Року Дитини. Ніхто не буде ставити під сумнів чи заперечувати цей факт; ходить тільки про те, щоб ви зосередили свою увагу й працю на вихованні дітей в українськім національнім та релігійнім дусі, бо тільки тоді вони стануть гідними дітьми свого народу, вартісними одиницями нашої нації, стануть її скарбом. Діти безвірки-атеїсти, алькоголіки, наркомани, злодії без найменших моральних підстав стають прокляттям та ганьбою свого народу. Бачимо, що суспільство й середовище, серед яких живемо, потребують морального оздоровлення. Багато людей дивиться на моральні нетрі нашого життя з болем серця, але цей біль, на жаль, не викликає в них активного відруху.

Український Золотий Хрест вже 24 роки веде боротьбу проти руйнницької стихії довкілля, за збереження релігійної, моральної й національної свідомості української дитини, організуючи виховно-відпочинкові табори дітвори й молоді на Оселі ім. О. Ольжича в Лігайтоні. УЗХ розвинув цю ділянку виховної праці завдяки визначній виховниці — педагогові проф. Оксані Генгало, яка на ювілейному з'їзді УЗХ — з нагоди його 25-ліття в Детройті — порушила виховні справи, з'ясовуючи конечність дії для рятування наших дітей і молоді від „амери-

канізації" та асиміляції. Економічне становище в той час було важке; в більшості випадків обов'язково батьків мусило працювати на прожиток родини, а вліті, коли не було навчання в школі, діти були залишені вдома, часто без відповідної опіки, наражені на вплив вулиці та телевізії. Натомість літні табори давали дітям змогу провести вакації в своєму рідному оточенні, під доглядом досвідчених виховників, серед чудової природи. Табори були задумані, в першу чергу, для дітей з т. зв. „вугільного басейну“ Пенсильванії та для молоді, що не була охоплена жодною українською молодечою організацією.

Організатори літніх таборів УЗХ поставили собі за ціль:

1. Дбати про моральне й релігійне виховання наших дітей під доглядом українських священиків, щоб дати дітям тверді підстави християнського життя супроти надто вільно трактованих справ моралі в Америці.
2. Дати молоді національне виховання, познайомити її з історією, географією та літературою України, як теж із її прекрасними звичаями й традиціями, а головне — за- знайомити її з українським народним мистецтвом: навчати її українських пісень, народних танків тощо.
3. Подбати про фізичне виховання дітей і молоді, бо тільки в здоровому тілі — здорова душа. В тій цілі передувати кожноденну ранкову гімнастику, відбувати цілоденні прогулочки на природу, вправляти всі види спорту, плавання, легкоатлетику та організувати спортивні змагання, де молодь могла б заправлятися до чесного змагу за найкращі місця й нагороди.
4. Дати молоді суспільні навики, навчити їх жити в гурті, де один одному мусить помагати, співпрацювати між собою; адже часто така приязнь-дружба зав'язується на ціле життя.

Мрії про організування таборів стали дійсністю з придбанням братньою Організацією Державного Відродження України (ОДВУ) своєї власної оселі (тепер усім знаюють як Ольжичівка). Початки були дуже важкі: брак відповідних приміщень, води до купання, а над усе — брак фондів. Але це не відстрашило виховної референтки ГУ УЗХ Оксани Генгало від влаштування виховно-відпочинкового табору вже першого літа по набутті оселі.

Допомагали всі, бо всі були свідомі того, як дуже потрібно

таких таборів, щоб вести успішно боротьбу за збереження душі української дитини. При допомозі грошей і рук Братніх Організацій і управи оселі перетворено старі господарські будівлі на таборові приміщення, а згодом побудовано модерний басейн, спортувальну площа та в 1970 році побудовано модерний курінь для дівочого табору. Здвигнено чудову каплицю, з якої користає не тільки молодь та жителі Оселі, але й усе довкілля, що згодом поселилось у тих мальовничих околицях.

Велике зрозуміння з боку батьків до справи таборів дало змогу за короткий час розвинути цю ділянку виховної праці на ширшу скалю; як це підтверджує статистика, в перших роках таборувало річно понад сто дітей-молоді. Тому що в наших українських родинах були діти незаможних батьків, ГУ УЗХ створила допомоговий фонд для тих дітей і рік-річно признала їм стипендії. Загально-громадські організації та фінансові інституції теж спішили з допомогою, тому з признанням і вдячністю їх тут згадаємо: Злучений Український Американський Допомоговий Комітет (ЗУАДК) давав значну допомогу в рр. 1974-1977, а потім був нашим спонзором для отримання стейтової дієпомоги, якою ми користувались до 1980 р. Український Народний Союз теж рік-річно на своїх нарадах призначає нам фонди; і так у 1978 р. \$300, а в наступних роках по \$150; Головна Управа „Самопоміч“ у Нью-Йорку щороку дає \$150; ЦУ ОДВУ дає щороку по \$100 із своїх заощаджень, крім того, що віддає нам до диспозиції свої приміщення й басейн, площа та будинки для проведення таборових програм. Відділи УЗХ в Клівленді, Філадельфії, Чікаго, Лігайтоні, Сирақузах, по своїх спроможностях, спішать із допомогою. Т-во Українських Інженерів у Філадельфії, Кредитова Кооператива „Самопоміч“ у Філадельфії, відділи СУА в Вільмінгтоні й Філадельфії теж записані як щедрі жертвовавці. Справжніми меценатами цієї справи є панство М. Я. Велички з Сирақуз, які впродовж довшого часу вплачують до цього фонду по \$100 річно. Пані Анна Левкут із Детройту і д-р Євген Савчин з Бінгемptonу сталою допомогою підтримують цей фонд.

Склали в різних роках датки: Марія Кукіз (Клівл.), п-во Амаро, пані Анна Зуб, Христина Овад, п-во: В. Є. Левицькі, Завиухи, Халупи, Рихвицькі, Богдан, Кімак. З Фонду по бл. п. Олексі Черванюкові вплинуло в 1976 р. \$150.

Тож при цій нагоді звертаємось до людей доброї волі: поможіть нам і тепер допомагати іншим!

Статистичні дані Допомогового Фонду таборів:

- 1971 р. вплинуло на цей фонд \$790.00, уділено стипендій 10 дітям \$790.00;
- 1972 р. вплинуло на цей фонд \$920.00, уділено стипендій 6 дітям \$685.00;
- 1973 р. вплинуло на цей фонд \$905.00, уділено стипендій 7 дітям \$870.00, на видання книжки „Букви марш“ \$235.00;
- 1974 р. вплинуло на цей фонд \$571.50, уділено стипендій 7 дітям \$762.50;
- 1975 р. вплинуло на цей фонд \$880.00, уділено стипендій 9 дітям \$620.00;
- 1976 р. вплинуло на цей фонд \$1,345.00, уділено стипендій 10 дітям \$1227.00;
- 1977 р. вплинуло на цей фонд \$759.00, уділено стипендій 13 дітям \$660.00;
- 1978 р. вплинуло на цей фонд \$760.00, уділено стипендій 20 дітям \$1,210.00;
- 1979 р. вплинуло на цей фонд \$820.00, уділено стипендій 9 дітям \$515.00;
- 1980 р. вплинуло на цей фонд \$737.00, уділено стипендій 12 дітям \$445.00.

Статистичні дані таборування по роках:

Роки таборування	Дівчат	Хлопців	Разом	Час таборування
1958	36	47	83	8 тижнів
1959	46	63	109	9 "
1960	49	71	120	9 "
1961	47	52	99	9 "
1962	49	54	103	9 "
1963	49	43	92	9 "
1964	41	63	104	10 "
1965	47	67	114	9 "
1966	30	47	77	9 "
1967	25	53	78	9 "
1968	25	32	57	8 "
1969 — 1970 — 1971 р. брак даних				
1972			44	4 "
1973			32	7 "
1974			53	8 "
1975	19	14	33	7 "
1976	23	26	49	9 "
1977	23	21	44	8 "
1978	28	16	44	8 "
1979	24	19	43	6 "
1980	25	25	50	6 "

На основі цієї статистики можна зробити такі висновки: перше десятиріччя йшло під знаком захоплення (пересічно по-стю тaborovиків річно). Згодом прийшло „охолодження“, бо вже тільки половина, а то й третина користала з тaborування, не зважаючи на пильні старання Виховної Референтури та Управи Оселі знайти причини цих недомагань та їх усунуття. Однією з причин є загальне збайдужіння української громади до того роду виховних справ, бо навіть у цих організаціях, що мають стало членство (Пласт, СУМ, ОДУМ) та ставлять як обов'язок своїм членам відбувати щорічно виховні тaborи, помітне зменшення учасників тaborів.

Другою, не менш важливою причиною є існування влітку багатьох спеціалізованих тaborів, як: танцюальні, музичні, кобзарські, хорові, спортивні, що відтягають молодь із даними специфічними заінтересуваннями від тaborів загально-виховного характеру.

Знайти відповідних комендантів і виховників є з кожним роком важче, бо люди, які відповідають вимогам виховних тaborів, працюють на своїх стаїх посадах, а старші, часто через здоров'я, не можуть взяти тяжке завдання коменданта.

Були сміливі спроби ведення садочків-тaborів для діточок у віці 4-7 років життя; їх відбуто успішно двічі: в 1960 р. (попри сім тижнів, під опікою пані Михайлини Чайківської); виховницями були Уляна й Віра Чайківські) та в 1963 році під опікою пані Христини Турченюк — по 5 діточок у кожному тaborовому тижні.

При перегляді звітів і записок виявлено понад сотню прізвищ тих осіб, які в різний спосіб допомагали в виховних, адміністраційних та господарських ділянках праці; хоч як бажалося б їх чесні імена принотувати для історії, розмір нашої статті на це не дозволяє; тому обмежуємося тільки до командного стану: комендантів, духовної та лікарсько-санітарної опіки.

Для кращого перегляду, поміщуємо їх у абетковому порядку, принотовуючи в дужках роки, в яких ми користали з їхнього знання, досвіду й послуг.

Духовна опіка: в перших роках тaborова молодь під проводом команд виїздила до церкви в Палмертон.

Всеч. Отці: Барилляк Тома (1963-1967), Двораківський Андрій (1964), Дубицький Роман (1968), Левицький Богдан (1969-77), Левицький Роман (1963) і о. д-р Мартинюк Роман (1978-1980).

Лікарсько-санітарна опіка:

Д-р Амаро і пані Марта Амаро (1978-1980)
Д-р Бережницька Стефанія (1958-1960)
Зуб Анна (1969-1971)
Касіян Марія (1967)
Курчаба Стефанія (1961-1963)
Лукіянович Наталія (1964)
Д-р Мамчур Теодор (1967)
Мушинська Валентина (1965)
Слонська Дарія (1968)
Д-р Ціханський Володимир (1966)
Д-р Шульгина (1961)

Команди в таборах

Жіночому:

Бачинська (Кейс) Таня (1964)
д-р Бережницька Стефанія (1958)
Варварів Марія (1961)
Волинець Христина (1963)
Годованець Марія (1967)
Зінкевич Надя (1962, 65, 66,
67, 68)
Зуб Анна (1969, 70, 71, 76, 78
і частин. 1980)
Касіян Марія (1966)
Левицька Лідія (1958, 1973)
Левицька Тетяна (1974)
Люба Софія (1975, 76, 77)
Михайллюк Оля (1979)
Михайллюк Уляна (1978)
Мушинська Валентина (1965)
Пастушак Орися (част. 1976)
Д-р Процик Аня (1959)
Рудакевич Оля (1980)
Савчак Ярослава (1972)
Филипович Ярослава (1958)

Чоловічих:

Білинський (Аллент.) (1970)
Бойчук Микола (1969, 71)
Гальчевський Роман (1968)
Ісаїв Іреней (1959)
Завицький Роман (1978)
Кейс Віталій (1964)
Ковч Марта (Клівл.) (1967)
Кузик Любомир (Чік.) (1965)
Лукіянович Наталія (1969)
Лукіянович Філярет (1965)
Луців Юрій (1965)
Д-р Мамчук Теодор (1966, 67)
Мельник Володимир (72, 73,
74, 75, 76, 80)
Михайллюк Уляна (1979)
Онуферко Маркіян (1968)
Пастушак Орися (1977)
Процик Володимир (1961)
Татунчак Володимир (1960)
Турко Михайло (1963)
Хапко Володимир (1968)
Штром Іван (б. старш. Амер.
Армії, 1959)
Бойко Катерина (1969)
д-р Ящун Василь (1959)

В 1972 р. табори тривали 4 тижні, а потім були Курси Українознавства (два тижні) під проводом Володимира Мельника й Христини Прончак.

З багатої хроніки її діяльності треба відзначити вроочисте посвячення Дівочого табору УЗХ (цебто нового будинку) в неділю 6 вересня 1970 р. З дэпису, поміщеного в часописі „Свобода“ з дня 18 вересня 1970 року, довідуємося, що посвячення відбулося дуже вроочисто. По Службі Божій відправлено біля будинку молебень, що його провели всеч. отці Богдан Левицький, Іван Маланчук і о. д-р Володимир Грабець. Більше як сто кумів тримали стрічки вздовж дівочого табору, коли Отці кропили свяченою водою новозбудований курінь та промовляли молитви, щоб цей будинок служив українській дітворі та спричинявся до її виховання й заохочення до активності як корисні члени української громади. До спільної трапези засіло потім понад 150 кумів і гостей, а представники багатьох організацій вітали почин УЗХ та висловлювали признання за його працю при організації її веденні таких виховних таборів.

Організувала табори впродовж 20 років і була їх душою проф. Оксана Генгало, і за це Головна Управа УЗХ наділила її почесною Грамотою Подяки. На жаль, відзначування двадцятирічного ювілею таборів відбулося вже без Неї, бо Всешишній покликав сл. п. Оксану Генгало до своїх хоромів 26 лютого 1978 року, а ці святкування відбулися в неділю 6-го серпня 1978 і проходили в рамках таборів, що їх ведено під іменем сл. п. незабутньої Оксани. Навіть по відході у вічність, її дбання про табори відчутні, бо на нев'янучий вінок у її світлу пам'ять складено датків на ці табори \$1,400. Треба також згадати про вплату на таборовий фонд у пам'ять сл. п. Миколи Бігуня (\$75), які вдова, пані Михайлина Бігун, виділила з датків, зібраних на різні добре цілі. Усім щире спасибі!

Відзначування 20-річчя таборів УЗХ проведено вроочисто, з багатою програмою, спортивою та мистецькою, і цим гідно вшановано їх основоположницю, незабутню Оксану Генгало. На ці святкування запрошено колишніх учасників таборів, сестричок, братчиків, бунчужних, комендантів, духовних опікунів та адміністраторів таборів і представників організацій та товариств; і з приємністю слід відзначити, що багато з них прибуло та переживало радісні хвилини ювілейної зустрічі. Захоплююче святкове слово виголосила незаступима в цих справах подруга Павлина Різник, яка спільно з проф. Оксаною Генгало

МИ ДІТИ СОНЦЯ І ВЕСНИ...
(1959 р.)

започаткувала та довгими роками активно допомагала в різних функціях ведення цих таборів.

Легкоатлетичні змагання закінчено святковою дефілядою й ідзначенням переможців. У мистецькій частині, яку вела вих. єф. Володимира Кавка, були музичні точки, співи, декламації та народні танки в виконанні таборовичок і таборовиків, а також і запрошеніх солісток. Спільній обід приготувала упра-за Оселі.У підготові програми допомагали пані Олена Карап-тицька, Анна Зуб, Емілія Гранат, Марта Амаро та панове Роман Завицький, Євген Луців і Петро Мединський (спорт і пла-зання). Дівочий табір очолювала Уляна Михайллюк, а чоловічий — Роман Завицький, які справились із своїми нелегкими обов'язками гарно й справно. Жертовна праця проф. Оксани Ген-гало дала свої щедрі плоди, і громада це належно оцінила на цих святкуваннях, назавжди зберігаючи її світлу пам'ять.

З НАМИ БОГ...

Таборова молодь приймає Св. Причастя (1964 р.).

Веселе, щасливе таборове життя... (1964 р.).

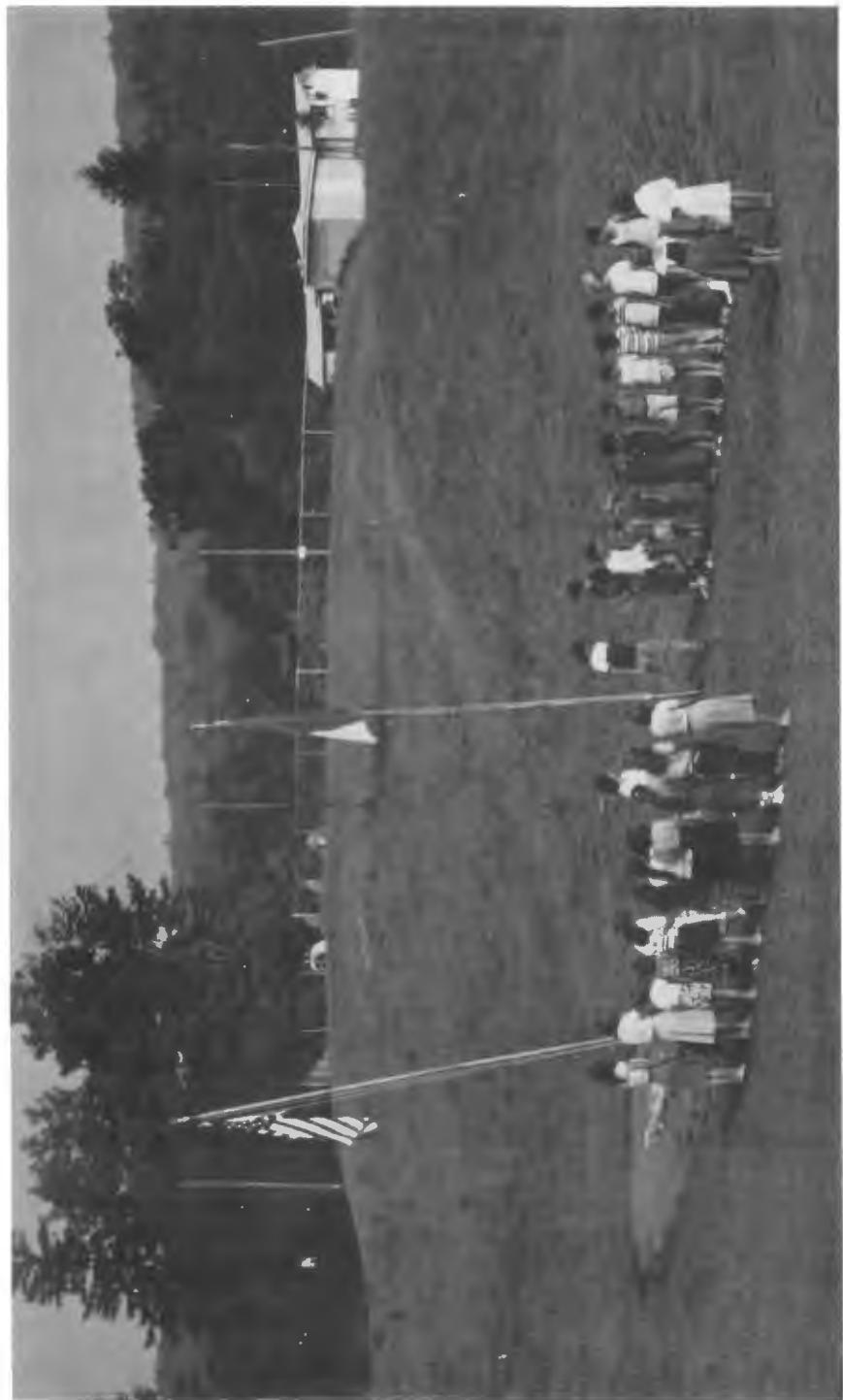

Таборове життя миє... (1962 р.)

БОЖЕ ПОМАГАЙ!
щоб ми гарно перевели програму, (1966 р.).

Сходини Матерів на яких основано СВІТЛИЧКУ УЗХ, жовтень 1963 р.
идять від ліва: Оксана Генгало (част. закрита), Марія Варварів, Марія Касян.
(стоїть), Христина Ганас (перша голова Комітету).
Зправа: на переді Христа Райтарівська, Дарія Шуст, Христина Турченюк.
Марія Щука, Ольга Головецька і Анна Клос. (Під вікном).

Другою ділянкою праці Виховної Референтки було орга нізування Дитячих Світличок для дітей дошкільного віку.

Визначні педагоги наших часів дійшли до переконання, що моральне й духове виховання дитини починається вже в колисці; це значить, що й національне виховання повинно теж починатись у ранньому дитинстві. Кожна мати хоче виховати своїх дітей якнайкраще та якнайглибше прищепити їм національні почуття та загально-моральні засади, що передаються з роду в рід.

Мати є першим і майже єдиним джерелом, звідки дитині може дістати перші відомості про свій народ та його традиції — що найголовніше — навчитися своєї рідної мови. Однак багато молодих матерей, які працюють в різних професіях, не мають змоги цим зайнятись; і власне тут з поміччю приходить українська Світличка, де діти під доглядом фахових учителів навчаються за найновішими педагогічними теоріями і методами.

Світличка дає дітям українське оточення, де діти навчаються пісень, віршів, звичаїв та традицій, збагачують свій запас українських слів та посилюють своє почуття українства поз-

єдиною. Світличка впроваджує дітей в оточення, де авторитетом є інші особи, ніж власні батьки, а це в свою чергу допомагає дітям розвинути товариську зрілість та готує їх до збільшеної дисципліни в передшкіллі.

У Філадельфії ініціаторкою створення Світлички була пані ристина Турченюк, яка звернулася до 20-го відділу УЗХ, головою якого була тоді пані Марія Варварів, і цей відділ, в поєзумінні з виховною референткою Головної Управи УЗХ професаною Генгало, погодився спонзорувати ту Світличку та дозволити в її організуванні. І так, 17-го вересня 1963 р., розідано до батьків дошкільної дітвори лист із повідомленням що відкриття Світлички. Після розіслання цього звернення, уртувалася місцева група ідейних молодих матерів, які з ентузіазмом узялися до праці. Спочатку спричинилась багато до істосування модерних методів праці пані Марія Щука, яка розукала праці відомого італійського педагога-теоретика Марії онтессорі й запропонувала застосувати їх у нашій Світличці. Пані М. Щука також використала американські підручники для вивчення кооперативних світличок, вибравши головні напрямні і вказівки, які застосовано в плянуванні адміністративної й

СВЯЧЕННЯ ПАСОК В 1979 Р.
Кошики святить Всеч. о. Мартин Канаван
Парох Церкви Христа Царя у Філадельфії.

іховної праці Світлички. Перший рік доводилося поборювати технічні та матеріальні труднощі. Не можна було підшукати ідповідного приміщення, тому зайняття відбувалися в гостиній хаті п-ва Турченюків, а згодом пощастило дістати приміщення в одній із американських церков; а від 1980 року Світличка поселилася в Українському Освітньо-Культурному Центрі

Від самого початку Світличкою керував Комітет Матерів, що зподілюючи відповідно обов'язки між собою. Першою головою Комітету, енергійної й дуже відданою та ідейною, була іані Христина Ганас, а першою вчителькою, впродовж 3 років була пані Наталія Лукіянович, що з великим умінням провадила зайняття Світлички, чим спричинилася до її швидкого розшитку. Другою дуже відданою і доброю вчителькою була пані Ларія Касіян, яка, крім зайнять, дуже вдало підготувала імпрези та вистави Світлички. Згодом учительками були пані в абетковому порядку): Білик Оксана, Гарасимович Роксоляна, Головчак Галія, Горбачевська Дора, Данилів Тетяна, Захарук Дзвінка, Ковальчук О., Костюк Ліда, Левицька Таня, Лоніна Ярослава, Нагірняк Любі, Панчак Марія, Повзанюк Оксана.

Свят-Миколаївська Зустріч 1979 р.

СВІТЛІЧКА ПРИ УЗХ 1981 Р.

Перший ряд від ліва: Доріян Коженевський, Дора Пастушак, Андрійко Циган, Віра Гром'як, Марко Комаровський, Христя Чатирка, Олекса Кий, Юрчик Літинський, Анна Плюта, Маркс Калита, Роман Данилів, Марко Микитюк.

Другий ряд від ліва: Тамара Татунчак, Лесик Сарахман, Ліда Курилас, Маркіян Павлюк, Наталка Матла, Ромчик Мізяк, Ніна Сіріяні, Ляриса Гадач, Андрійко Вонторський, Таїса Скульська, Евген Марків, Віра Струтинська.

Третій ряд від ліва: (грацуанти із стяжками «1981 УЗХ»): Галюся Зіблікевич, Андрея Калита, Юрчик Чатирка, Павля Циган, Борис Япимович, Ліза Антоненець, Пом'яна Когут, Христя Стефанашинська, Альбертко Шотуома, Христя Коваль, Песик Колас, Лариса

на, Савчук Надя. Кляси ритміки й танців навчала М. Назарків, а співу — проф. Юрій Оранський. Навчання відбувалося спочатку два дні, а згодом три дні на тиждень, у трьох вікових групах (3-5 років). В устаткуванні Світлички велику роль відіграла праця пана Ігоря Заяця. У перших роках існування великим успіхом користувався чудовий Ляльковий театр, зорганізований і керований головно пані Дзвінкою Захарчук. Ляльки та декорації були її роботи; вона опрацювала українські казки для вистав і була головним режисером. Дуже помічною була теж пані Дарія Шуст, що була імпрезовою референткою в перших роках і займалася теж музичним вихованням дітей. Кожного року відбувається в Світличці ряд імпрез: костюмова забава-маскарада, Свят-Миколаївська Зустріч, Ялинка, сполучена з Вертепом, свято Тараса Шевченка, а під Великдень — традиційне свячення кошичків та Спільне Свячене, на якому і діти та їхні молоді матері виводять гагілки; у травні — Свято Матері, а там і закінчення року з „градуацією“ найстаршої групи. Для міських дітей дуже важлива зустріч також із сільським оточенням — господарством, тому щороку діти відбувають прогулки до овочевого саду й на фарму, як теж і до зоологічного парку. При Світличці діє бібліотека, з якої матері починають українські дитячі книжки для своїх дітей.

Старанням Комітету Матерів і Виховної Референтури УЗХ видано в 1973 році книжку для дітей „БУКВИ МАРШИРУЮТЬ“, яку опрацювала пані Тетяна Левицька. Прибуток з кольпортажу того видання становить фінансову базу Світлички.

Головами Комітету Матерів були пані Христина Ганас, Христина Турченюк, Ляна Сіра, Віра Андрейчик, Христина Перфецька, Оксана Гной, Орися Гевка, Теофіля Мельничук, Ірина Пастушак, Рома Когут, Ліда Костюк, Слава Галавай, Софія Питльована, Стефа Зиблікевич і Оксана Матла. Десятилітній ювілей відзначено в 1974 році великим концертом, у якому взяли участь всі випускники; а 15-річчя відсвятковано в 1979 р. багатолюдним Фестивалем із програмою, під час якої привітальне святкове слово виголосила Голова СФУЖО пані інж. Лідія Бурачинська.

Виховна Референтура виготовила напрямні до програми навчання у Світличках УЗХ й допомогла своїми вказівками зорганізувати Світличку УЗХ в Чікаго, а тепер така Світличка перебуває у стадії організації в Міннеаполісі, Міннесота, що, думаємо, увінчується успіхом у цім нашім ювілейнім році.

ЩАСТИ, БОЖЕ!

Марія Квітковська

НА МІЖНАРОДНИХ ФОРУМАХ

В ділянці міжнародних зв'язків УЗХ брав активну участь, спершу як складова організація СФУЖО — в рамках референтури зв'язків. Наші представниці входили в склад Комісії Зв'язків СФУЖО й спільно з іншими складовими організаціями брали участь у різних інформативних виступах на міжнародному жіночому терені й протестних виступах.

ГУ УЗХ присвячує багато уваги цій ділянці, розуміючи потребу впливу на світову опінію й на опінію свого оточення, яке часто не знає взагалі, або знає мало про змагання українського народу, його визвольні змагання й положення на наших землях в ССР.

Тут слід відзначити членство УЗХ в Генеральній Федерації Жіночих Клубів і участь делегаток УЗХ на Конференції ОН Року Жінки в Мехіко (1975) та Копенгагені (1980); рівно ж у Конференції Американського Року Жінки в Коломбус, Огайо (1977); у Конференції Білого Дому в Вашингтоні, Д. С. (1976) і в Конференції Білого Дому в справі родини в Міннеаполісі, Мінн. (1980).

Генеральна Федерація Жіночих Клубів

В 1970 р. ГУ УЗХ вступила до Генеральної Федерації Жіночих Клубів (див. фото сертифікату). До того часу 14 відділ УЗХ в Детройті й 34 відділ УЗХ в Гемтремку, Міч. вже були членами Федерації Жіночих Клубів у Детройті, що дало нагоду познайомитися з цією федерацією, її цілями й працею. Це дало також нагоду ознайомити членів цієї федерації з діяльністю УЗХ.

На Конвенції Генеральної Федерації в Клівленді в 1969 р. Марія Квітковська взяла участь як делегатка СФУЖО; також у 1970 р. вона взяла участь на такій же Конвенції в Сан Антоніо, Тексас. Тоді з'явилися статті в Маратон Ворлд (1969) і найбільшому деннику в Гюстоні, Тексас, (1970) із знімками Марії Квітковської та інтерв'ю з нею про специфічні проблеми українських жіночих організацій.

Certificate of Membership
General Federation of Women's Clubs
This is to Certify

that UKRAINIAN GOLD CROSS, INC.
of IN THE

State of U. S. A.
is elected to membership in
The General Federation of Women's Clubs

Mrs. Fred L. Gast

Secretary

Mrs. Hallie J. Magree
President

Date June 8, 1970

Тут треба зазначити, що Федерація Жіночих Клубів є триступнева: 1. Місцеві Федеральні Жіночі Клуби; 2. Стейтові федеральні, які об'єднують всі місцеві федерації в даному стейті; 3. Генеральна Федерація в Вашингтоні, що об'єднує й координує клуби на терені ЗСА й поза ними. Слід зазначити, що це є світового маштабу федерація. До неї належать різні американські клуби поза ЗСА, як також федерації жіночих організацій різних країн, напр., Кореї, Японії, Філіппін, Греції, та деяких африканських країн, як також т. зв. федерації жіночих організацій в екзилі, напр., СФУЖО, Федерація Балтійських Жінок і ін.

Конвенції Генеральної Федерації відбуваються кожного року в різних містах ЗСА. Участь делегаток з цілого світу є дуже численна. Конвенція триває 5-6 днів. У програмі є звіти про успішні дії членів Генеральної Федерації в різних ділянках. Ділянки праці дуже різноманітні; жінки державних народів працюють для покращення умов життя жінок і всього суспільства. За це вони дістають нагороди за найкраще виконану працю, які Федерація одержує від індустрійних осередків у формі грошей чи ін. Крім того, є різні сесії — семінари, доповіді на сучасні теми осіб, знаних у політичному чи суспільному житті, та різні розвагові вечори, бенкети й концерти. Для міжнародних делегаток є окрема зала для зустрічей, де вони можуть знайомитися краще та обмінюватися своїми думками, спостереженнями й практикою.

Голова ГУ УЗХ, або її представниця, бере участь у цих Конвенціях: Марія Квітковська брала участь у конвенціях у Пітсбургу (1971), в Денвері (1972), в Балтиморі (1973), в Ст. Полі (1974); в 1975 році у Філадельфії репрезентувала ГУ УЗХ Оксана Генгало, а в Фініксі (1978), в Нью-Орлінсі (1979) і в Ст. Люїсі (1980) репрезентувала ГУ УЗХ Наталія Іванів. Під час тих конвенцій ми зав'язали надзвичайно цікаві знайомства з делегатками цілого світу, пізнали спосіб їх праці, їх змагання й турботи; рівночасно ми мали нагоду ознайомити їх із нашою, українською проблематикою, положенням українських жінок в Україні та на засланнях і тюрмах в ССР. Ми ознайомили їх рівноож із нашими ділянками праці. Ми мали нагоду вносити українські проблеми до резолюцій конвенцій.

До великої атракції конвенції належить величавий Міжнародний бенкет, де ми виступаємо в українських народніх строях і так притягаємо увагу на себе красою й мальовничістю цього одягу (кожного року з іншої частини України).

Конференція Жіночих Клубів в Нью-Орлінсі, 1979 р.
Перша зліва Наталія Іванів; перша зправа Люба Шандра

Світова Конференція Року Жінки в Мехіко

В днях 19-30 червня 1975 р. Об'єднані Нації скликали світову Конференцію Міжнародного Року Жінки, яка відбулася в Мехіко. Крім офіційних делегацій, які репрезентували всі країни — члени ОН, були запрошені до участі всі організації, зацікавлені справами жінок, піднесенням іх статусу, здобуттям рівноправності в праці й політиці, та покращенням стану відживлювання та здоров'я, зокрема в відсталих країнах, в країнах у стадії розвитку („Третього світу“). Для них була створена трибуна, де вони мали нагоду дискутувати й нараджуватися в тих справах, рівночасно, коли державні делегації нараджувалися на офіційній конференції. Трибуна мала нагоду донести до відома офіційній конференції про свої наради.

На цій конференції представницями УЗХ були Марія Квітковська й Валентина Мушинська, які ввійшли в склад української делегації СКВУ й СФУЖО. Це була перша участь українок на такій світовій конференції. При скромних фондах та мінімальних можливостях, українська делегація виконала неабияку амбасадорську працю. Всі українки брали участь у конференціях Трибуни, ставили запити відповідно до теми, щоб звернути, наприклад, увагу, коли делегатка з ССР неправдиво наслідувала ситуацію в ССР. Кожного дня українки чергувалися при виставці, яку влаштовувано поруч із іншими виставками, (включно з ССР і їхньою пропагандивною літературою); ми мали нашу літературу, яка, власне, спростовувала інформації, подані ССР, із знімками-портретами українських жінок-політв'язнів.

Ми влаштували пресову конференцію, а під час триденної голодівки давали численні інтерв'ю журналістам цілого світу. Пані Валентина Мушинська, яка володіє еспанською мовою, дала інтерв'ю на телевізії Мехіко. Мабуть, по довгому часі, після конференції ОН в Теграні, делегація ССР натрапила на активну дію української делегації; члени совєтської делегації в разом з нами (вони шукали нас!) переконували нас у нашій „непоінформованості“ — мовляв, життя в Україні й у ССР є добре. Вони оминали вияснення про наших політв'язнів. Під час нашої авдієнції в президента конференції Охеди Пауллади, ми передали наш меморіял у справі звільнення українських жінок-політв'язнів та вияснили їйому ціль нашої участі в конферен-

ції: інформувати світ про справжню ситуацію в Українській ССР. Ми відвідали амбасади ЗСА та Канади, інформуючи їх про наші проблеми.

Конференція в Мехіко в 1975 р., де взяло участь 7,000 делегаток з цілого світу та 1,000 делегатів, які репрезентували 123 держави, почула й український голос у світових справах, хочби й у такий скромний, неофіційний спосіб. Марія Квітковська, як представник української преси, відвідувала також урядову конференцію Об'єднаних Націй і мала можливість розмовляти з членами преси та урядовими делегатами, інформуючи при тому про присутність української делегації й її акції.

В Мехіко вирішено Світовий Проект Акції на наступних десять років для розв'язки соціальних та економічних проблем і ін. Вирішено скликати в половині Декади Жінки знову конференцію для перевірки, що й як пощастило здійснити зі Світового Проекту Акції її плянування на наступну половину декади.

Конференція Декади Жінки в Копенгагені

Конференція Декади Жінки відбулася в Копенгагені (Данія) в днях 11-31 липня 1980 р. СФУЖО зайніялося підготовою до цієї світової конференції. Маючи вже досвід з попередньої, в Мехіко, підготовчий комітет працював рік, щоб підготовити делегацію й матеріали, потрібні для цього, та поробити потрібні контакти з підготовчим комітетом у ЗСА (зокрема з організаціями „НГО“). Від УЗХ багато праці дали в цьому комітеті Наталія Пазуняк, Раїса Куделя та Софія Карпінська. На саму Конференцію до Копенгагену виїхали Марія Квітковська, Голова ГУ УЗХ, та Наталія Пазуняк, містоголова СФУЖО.

До делегації СФУЖО входили, крім УЗХ, представниці таких організацій: СУА, ОЖ ОЧСУ, ОЖ ЛВУ (з Канади), Об'єднання Жінок ім. О. Теліги та Організація Українських Жінок у Великій Британії, ОУЖ Німеччини, при активній співчасті Ніни Строкатої-Караванської (як у підготові, так і її виступами в Копенгагені). Українки виконали дуже важливу працю під час конференції в Копенгагені; вони були єдиною делегацією жінок, яка явно виступала проти офіційної делегації з ССР і УРСР і мали вплив на опінію делегацій цілого світу. А конференція була дуже велика: на самому форумі (неофіційних конференцій) було понад 8,000 учасників. Українки мали свій ви-

Конференція Декади Жінки в Копенгагені, 1980 р.
Від ліва: Н. Пазуняк, Н. Строката-Караванська, М. Квітковська,
Л. Шандра, М. Стефанюк.

ставовий кут, з відповідною літературою про жінок-політв'язнів з ССР — англійською, данською та еспанською мовами; були виставлені українські жіночі журнали (між ними й Бюлєтень УЗХ), прикрашені українськими вишивками, а на стіні висіли портрети українських жінок-політв'язнів. Тут увесь час ли змінялися в чергуванні й давали вияснення відвідувачам та журналістам про нас і про положення українок в ССР; роздавали тисячі памфлетів. Наші делегатки також брали слово на різних сесіях, підкреслюючи фальшиві інформації, подавані делегацією ССР та їх сателітів і країн із сфери їх впливів. Ми звернули увагу преси всього світу виступами на сесії СФУЖО, ща маніфестації й голодівці на площі перед університетом, де зіdbувалися сесії форуму, та в Белла-Сентері, де відбувалася офіційна конференція, включно із пресовою конференцією, яку провадила Марія Квітковська й на якій виступала Ніна Строката-Караванська. Преса Данії, Франції й ін. та телебачення широко коментували акції українок.

Делегація українок з ЗСА була на авдієнції в амбасадора ЗСА, поінформувала його про нашу акцію та дала наш меморіял у справі жінок-політв'язнів; а він обіцяв передати цей меморіял офіційною дорогою до ОН.

Інші Конференції в ЗСА й наша участь

Після Конференції Року Жінки в Мехіко почалася Декада Жінки; і так, як інші держави в світі, так і ЗСА дали нагоду жінкам висловлювати свої турботи під час конференцій в різних стейтах у підготовці до Жіночої Конференції в Гюстоні.

УЗХ був представлений на одній із таких конференцій, а саме, в червні 1977 р. в Колюмбусі, Огайо, де пані Маруся Попович, голова 8 відділу УЗХ в Клівленді, та д-р Олександра Мельник, членка УЗХ в Колюмбусі, взяли активну участь.

24 червня 1975 р., на запрошення д-ра Мирона Куропася, асистента президента для етнічних справ, Марія Квітковська, як голова ГУ УЗХ, взяла участь у конференції Білого Дому в Вашингтоні.

Бюро Публічних Зв'язків скликало цю конференцію для українських жінок і молодіжних організацій, щоб обговорити напрямні політики ЗСА в східній Європі. Після цілоденної конференції, представниці УЗХ, СУА, ОЖ ОЧСУ та Об'єднання Православних Сестрицтв були запрошенні на окрему зустріч з пані Дж. Голм, асистенткою президента для справ жіноцтва. Пані Голм висловила бажання познайомитися з українськими жіночими організаціями ЗСА. Українки інформували її про нашу діяльність, а Марія Квітковська передала їй інформативну брошурку УЗХ. Пані Голм ще часто провадила кореспонденцію з УЗХ, інформуючи про справи жіноцтва.

В іншій конференції Білого Дому, яка відбулася в Міннеаполісі, взяла участь пані Михайлина Реймонд, колишня голова 15 відділу УЗХ в Міннеаполісі. Конференція ця була присвячена справам родини.

Впливати на публічну опінію в теперішніх обставинах і при політичній ситуації сьогоднішніх часів, на таких світових конференціях як у Мехіко чи Копенгагені, коли світ так поділений на прихильників облудної політики СССР та на західній світ, який протиставиться цьому й який уже пізнав методи СССР і його бльоку, коли СССР далі поширює сферу своїх впливів — нам треба на кожному кроці реагувати й викривати справжнє обличчя Москви. Це дуже відрадне явище, що українські жінки беруть участь у світових нарадах, не замикаються в вузькому колі своєї громади; вони тримають крок зі жінками цілого світу й здобувають приятелів для нашої визвольної справи.

ГОЛОВНА УПРАВА УЗХ 1981 Р.

Марія Квітковська

Павлина Різник

Анна Левкут

I. Варивода

Дарія Бойдуник

Валентина Мушинська

Наталія Іванів

Володимира Кавка

Софія Карпінська

Раїса Куделя

Лідія Белендюк

Міра Ловх

Маруся Попович

Ганна Черінь

Галина Лашченко

Наталія Пазунік

Стефанія Семеген

Анна Наконечна

Ориса Яримович

Ірина Семкович

Марія Гром'як

Марія Семеген

Анна Кузик

Іванна Гарасовська

Марія Квітковська — голова

**П. Різник — 1-ша заступниця голови й
голова КОД-у,**

А. Левкут — 2-га заступниця голови

**I. Варивода — 3-тя заступниця голови з
обов'язками фінансової референтки**

**Д. Бойдуник — 4-та заступниця голови з
обов'язками імпрезової референтки**

В. Мушинська — секретар

Р е ф е р е н т к и :

**суспільна служба — Н. Іванів
виховна — В. Каюка**

**культурно-освітня — д-р С. Карпінська
організаційна — Р. Куделя
зв'язків — Л. Белендюк
преса — М. Повх і М. Попович**

**Представниці
літературно-мистецького світу:**

**Г. Черінь
д-р Г. Лашенко**

Вільні члени:

**О. Яримович
I. Семкович
М. Гром'як
М. Семеген
A. Кузик,
I. Гарасовська
E. Ястремська**

**Контрольна комісія:
голова — д-р Н. Лазунік**

**Члени:
M. Величко
С. Семеген
A. Наконечна
K. Михайлук**

ГОЛОВІ ГОЛОВНИХ УПРАВ І РОКИ

Анна Гладун — 1931 до 1936,
1950 до 1954

Анна Середа — 1936-1938

Степанія Галичин — 1938-1940

Марія Квітковська — від 1958

Марія Лехицька — 1940-1949

Анна Левкут — 1949-1950

Павлина Різник — 1954-1958

ПОЧЕСНІ ЧЛЕНКИ УЗХ

Ірина Грановська
Почесна членка УЗХ, старанням її пороблені зв'язки
й тісна співпраця з Американським Червоним Хрестом

Іана Дмитерко-Ратич

Олена Залізняк

Геді Нижанківська — почесна членка УЗХ
(дружина проф. Омеляна Нижанківського)

ECHOES OF THE PAST

The inception of this Organization began in 1931, with the first formation of a Women's Auxiliary that was affiliated with ODWU (Organization for the Rebirth of Ukraine), whose aims were to give moral and financial support to the Liberation Movement in the Ukraine.

To be an effective and efficient unit which could meet the needs of their countrymen, both here and abroad, the organization had to be soundly established and deeply rooted. Realizing the necessity of a nation-wide women's Ukrainian Red Cross Organization, these patriotic women of ODWU held a mass-meeting on June 2, 1933 in New York City, which was attended by women not only from New York, but other neighboring states as New Jersey, Pennsylvania, and Connecticut.

Goals of the Ukrainian Red Cross presented by Maria Lechyccka, Anna Sereda and Anna Hladun were accepted with enthusiasm, for this was a time when work had to be done. Work which desperately needed a caressing hand and kind heart. For since the dawn of civilization, it has been the place of women to minister to the needy and destitute, it has been their inalienable right and privilege to bring whatever measure of relief and comfort they could master to the task of making less difficult the burden of life for the poor and unfortunate ,therefore an organization such as the Red Cross was imperative:

- those Ukrainian invalids, disabled in the First World War and the struggle for the Ukraine's freedom, who were unable to occupy themselves gainfully . . .
- Help had to be given to those, who, because of their active work during the ill-fated struggle for Ukrainian Statehood (during the period of 1917-23) found themselves exiled, destitute, without country, home and adequate work . . .
- At the time the strife for emancipation of the Ukraine

was an active process on all ethnographic territories of the Ukrainian people — by nations which occupied it with military aggression, persecuting countless youths and filling dreadful prisons with “political offenders”. These young people needed attention and all possible help.

Other purposes of the Ukrainian Gold Cross were:

- ... to develop the interests of Ukrainian women by community participation and world affairs,
- ... to perpetuate and promote Ukrainian traditions, customs, arts and crafts,
- ... to foster cultural, educational and social activities,
- ... to acquaint non-Ukrainians with the Ukrainian cultural heritage and the struggle of the Ukrainian people to establish a free and independent country.

As the organization grew, new aims and activities increased, spontaneously fulfilling humanitarian services as well as developing in the cultural and educational fields. With a strong belief in their duties and responsibilities, the Gold Cross expanded steadily from a small spark in 1931 to a mighty women's organization numbering seventy branches throughout the country by 1939. Each branch undertook activities independently, keeping up with the latest developments and doing their share for a common cause.

The First Ukrainian Women's Day in America — held on September 12, 1937 — was sponsored by the Ukrainian Gold Cross at Belvedere Park in North Beach, Long Island. Over 3,000 women participated with large delegations from Philadelphia, Woonsocket, New Jersey, and Connecticut. Speakers at this First Ukrainian Women's Day were Anna Sereda (President of UGC) and Maria Demydchuk, who spoke of the history of the Ukrainian Women's Movement in America, beginning with the organizing of the Society of St. Olha in 1899, and the steady progress throughout the years. Other speakers were Julia Kuzy and Cecile Chawluk. A beautiful exhibit of Ukrainian arts and crafts was displayed as well as other festivities such as song, dance and music. Similar Women's days became a tradition and were sponsored in other larger communities throughout the country, where Gold Cross Branches existed. Ukrainian Women fulfilled their goal, developing a strong Ukrainian Women's Movement in Amer-

rica and devoting themselves to the problems of organizational life.

Through the Gold Cross Page, edited by Maria Demydchuk in the ODWU weekly newspaper "THE UKRAINE", contact was maintained and readers were informed of the type of work that was being carried out. On September 27, 1936 an Executive Committee was elected with Anna Sereda as the president, Maria Dia-chyk — vice president, Maria Bilyk — secretary, Stephania Halychyn — organizer, Maria Demydchuk — editor and Eugenia Ploshchanska — assistant editor. Anna Hladun remained the Gold Cross Referent, as she had been since the founding of the organization.

When in 1938-39 Carpatho-Ukraine raised her flag in defense against the invasion of the Hungarian hordes, immediate assistance was provided by means of food, clothing, medicine and money. The Ukrainian Gold Cross' appeal to Ukrainians in the U. S. received tremendous response and tons of parcels were sent to Carpatho-Ukraine.

1938 and 39 were tragic years in Ukraine's history. Shocking headlines appeared in newspapers, such as:

"KONOVALETZ ASSASSINATED BY BOLSHEVIKS"

"POLES KILL 18 UKRAINIANS — WOUNDED HUNDREDS IN LWIW"

"POLISH PACIFICATION TERRORIZES UKRAINE"

"HUNGARIAN-POLISH TERRORISTS BEGAN NEW INVASION OF CARPATHIAN UKRAINE"

Together with all Ukrainians throughout the United States, the Gold Cross rose in defense of Carpathian Ukraine's right to self-determination. Mass meetings, rallies and manifestations were held in New York and all larger cities protesting against the threatened Polish and Hungarian intervention and demanded plebiscite for Carpatho-Ukrainians.

There were parades in which hundreds of uniformed Gold Cross members participated with 82 other organizations. Choruses in brilliant colored native costumes appeared, denouncing the outbreak of oppression in Western Ukraine. It was the greatest manifestation of Ukrainian solidarity in the history of Ukrainian immigration in the U.S.A.

Obligatians intensified when horrors of the artificially created famine ,persecutions, murders, arrests and hardships inflicted upon the Ukrainian people by the enemies continued to in-

crease. Throughout the years the Gold Cross endeavored to furnish all the help possible to their suffering kinsmen in the Ukraine: the political prisoners, their families, widows, orphans and the aged.

In November 1940 an appeal was issued to Ukrainians by the UGC to rush relief to over 12,000 Ukrainian internees in Switzerland. Through the efforts of Prof. Omelian Nyzankiwsky in Leysin, Switzerland, a Ukrainian Gold Cross Agency was established, to provide any aid necessary wherever Ukrainians could be reached. By interventions through the Gold Cross Representation, conditions of many Ukrainian internees confined to interment camps in Switzerland and France greatly improved, and shortly thereafter the internees were released. Organizations sending relief overseas had to register with the Department of State in Washington during World War II. Such a permit was granted to the Gold Cross, and it was only Ukrainian organization registered and permitted to send relief.

The World War II years were very difficult for the Ukrainian Gold Cross. Ukrainians were falsely accused of nazism. Misleading and inaccurate articles were printed which attacked Ukrainians. As proven, all such lies were communist-inspired in Communist influenced newspapers like the "P. M." and 'The Hour'. Their vicious propaganda spread throughout the country. "Friday", another front organ, also joined the anti-Ukrainian defamation campaign. After protests and libel suits, apologies were offered and retractions made. However such propaganda left its after effects on the Ukrainian people.

The effect of war, and a misunderstanding in the Executive Committee, which resulted in the resignation of the president and other officers, also left its scars on UGC. Nevertheless the remaining dedicated officers continued to serve the ideals for which the Gold Cross stood, voluntarily aiding and furthering the general welfare of the people.

The UGC did not limit itself only to Ukrainian affairs. They became an active part of American life, participating in American civic enterprises, Community Chest campaigns, community improvement councils, etc. By their many contributions to the war effort in selling and buying bonds, generously supporting the American Red Cross with funds, donating thousands of hours of work sewing and making bandages, and sending gift parcels to the Armed Forces, the UGC proved its loyalty to the USA.

Over a thousand Ukrainian Americans met in Washington,

D. C. on May 24, 1940 to pledge their loyalty to the United States and appeal to the public for an understanding of the democratic independence struggle of 50 million of their kinsmen in Europe. This assemblage of delegates elected the Ukrainian Congress Committee of America to represent three-quarters of a million Americans of Ukrainian descent. Maria Lechycky, Stephania Halychyn and Maria Blyznak attended the Congress in Washington, D. C. as delegates of the Gold Cross. This same delegation, with Prof. Granovsky, visited the headquarters of the American Red Cross on May 23, 1940, where they were greeted by Ernest Swirt. It was a noteworthy meeting resulting in a closer relationship and cooperation.

When the Iron Curtain dropped and all communication with the Ukraine ceased ,other responsibilities had to be undertaken. The many escapees — refugees, and displaced persons — who were forced to abandon their land of birth, awaited help. Again the Gold Cross was on hand to depend upon, and again parcels of essentials were transported. Ultimately, the UGC sponsored the entries of many Ukrainian immigrants to their new homes, to their adopted country.

Being one of the pioneer members of the "United Ukrainian American Relief Committee (which was founded in 1944 taking over all problems of resettlement of displaced persons), the UGC worked hand in hand with other organizations. Thousands upon thousands of Ukrainians received the best consideration through this organization, and were aided in the beginning of a new life. Pauline Riznyk (past president of UGC) served as the Executive secretary for ten years. The late Oksana Gengalo served for another 10 years, besides playing an important and outstanding role of carrying out other duties which required her unbounded energy. She was also the director of the UUARC children day camp for many, many years.

Philadelphia was the birthplace of the First World Congress of Ukrainian Women, when in 1948 the World Federation of Ukrainian Women's Organizations was established. Pauline Riznyk and Maria Lechycka attended this worldwide congress as delegates from the Gold Cross, thus becoming one of the WFUWO's founders. Pauline Riznyk served as vice-president of this Women's Federation from 1956-58. Currently Maria Kwitkowska (President of UGC is vice-president. Raissa Kudela, Halyna Lashchenko, Oksana Gengalo, Sophia Karpinska, Natalia Iwaniw and Daria Boydunyk, as members of the Gold Cross, held different offices

at various times. Presently Maria Kwitkowska, Natalia Iwaniw, Daria Boydunyk, and Pauline Riznyk serve on the staff.

Col. Andrew Melnyk's endeavors were not in vain, while visiting Canada and the United States in 1957, when he urged Ukrainians to unite into one front. After ten years of deliberation and preparation this goal was achieved, and in November 1967 the World Congress of Free Ukrainians was organized. The Ukrainian Gold Cross was proud to be one of its founders.

With the influx of new immigrants, the Gold Cross became richer in a membership that desired to continue working together with the same eagerness and willingness on all plateaus of organizational life. The programs are just as active today as they were from the first inauguration.

The UGC continues to pledge its support to the freedom movement of the Ukrainian people. In the educational field the UGC promotes and works for the advancement and education of all Ukrainians, for the improvement of their social, economic and health conditions. The UGC stimulates and encourages a sense of understanding, and an acceptance of civic responsibilities. It also cultivates and maintains a spirit of friendliness and helpfulness among Ukrainians. The UGC continues its important role in the cultural field, participating in theatrical and choral groups, commemorative programs honoring outstanding heroes, heroines and historical dates. Donations of books to libraries and institutions are offered. Time, energy and effort is devoted to frequent demonstrations of art and handcraft at various international exhibits, which are always enthusiastically accepted. The UGC supports churches, schools, nurseries, young scholars, and also student stipends in European countries, South America and the U.S. Special attention, knowledge and guidance is given to the upbringing of youth, primarily in the Gold Cross youth summer camps at the Organization's Resort Center, the Ukrainian Homestead in Lehighton, Pa., which have been conducted every summer since 1958 under the excellent guidance of the late Oksana Gengalo, and from 1978 by Wolodymyra Kawka.

The UGC has incorporated in its plan a Social Welfare Program ably directed by Natalia Iwaniw, in which attention is focused on solving problems of the moment.

Since 1967, headed by P. Riznyk, the UGC has taken action in the defense and support of Ukrainian Political Prisoners in USSR, who are being persecuted — for practicing their religion, for preserving the Ukrainian culture, and the Ukrainian language,

for defending their basic human rights — for which they are being incarcerated in hard labor camps and psychiatric wards.

Realizing the enslavement of the Ukrainian people on their own land, it is the duty of Ukrainians in the Free World to speak for them and inform the world about conditions under which the less fortunate live.

Perhaps enough evidence has been presented to show that this organization has greatly contributed to the progress and good name of the Ukrainians in America. Dedicated to the highest ideals of humanity, the UGC was bound to make headway.

With the leaders and members continuing to adhere to the proven program we will definitely make even greater contributions in the future, for the high ideals supply guidance, motivation and inspire the wholehearted participation of individual members.

The Ukrainian Gold Cross desires to continue to spread vitality and warmth among those who need gentleness, care and courage.

NATIONAL PRESIDENTS OF THE EXECUTIVE COMMITTEE OF THE UKRAINIAN GOLD CROSS

Anna Hladun	1931-36	— New York
Anna Sereda	1936-38	— New York
Stephania Halychyn	1938-40	— New York
Maria Lechycka	1940-49	— New York
Anna Lewkut	1949-50	— Detroit
Anna Hladun	1950-54	— New York
Pauline Riznyk	1954-58	— New York
Maria Kwitkowska	1958	Detroit

Проф. Олександер Грановський
довголітній голова Ц.У. ОДВУ
і великий приятель УЗХ

УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ

Олександер Неприцький-Грановський

Присвячується членкиням УЗХ

Вона є скрізь: — членкиня У-Зе-Ха.
Її не бракне при роботі.
Як тільки доля завіта лиха —
Вона, як святість, у скорботах.

Нераз в думках до півночі втиші
Про благодійну працю мріє, —
І золото жіночої душі
Теплом покривдженіх огоріє.

Не завтра, — а тепер на все пора.
З чутливим серцем міцну волю
Поєднуне для спільногодобра
І велично повнить світлу ролю.

Потрібну поміч жертвою несуть
Скитальцям, дітям, рідній школі
І не забувають за найвищу суть
Державного життя і волі.

В надихненний час родинного життя
Посвята їх не знає тами —
Для України є в руках дитя,
І Мадонни постать в кожній мамі.

І на шляху до взнеслої мети
Тремтять вогні її горіння.
Спинись на хвилю, друже! З нами й ти!
Пошану даймо героям!

1956

ВІД РЕДАДЦІЇ

Хочемо звернути увагу читачів на те, що наші звіти складені не за стандартами, а на справді демократичних засадах. Кожний відділ мав волю писати, як уважав найкраще, як хто умів. Звіт залежав також і від індивідуальності того, хто його написав, від особистого стилю й надхнення. Деякі звіти стислі й ділові, інші — детальні й лірично забарвлені.

Крім того, історія кожного нашого відділу сuto індивідуальна — двох подібних не було. Відділи ж бо творились у різних, один від одного віддалених місцевостях, до них належали жінки різного віку, різного походження, різного освітнього рівня, різних темпераментів і нахилів. Але всіх об'єднувала одна домінуюча риса: палка любов до рідного краю й нестримне бажання допомогти в боротьбі за нашу самостійність. Це нас єднало й ріднило. Ми були сестрами з самого початку й ними до кінця віку лишились.

Одні відділи були й є невеликі числом членок, другі — багатолюдні; деякі були великими й квітучими, а потім занепали; є такі, що нараховують одиниці, а роблять Геркулесову працю, притягаючи до своїх починів усю навколошню громаду. Є в нас і так звані делегатури — одиниці, що відділу не творять, але велику працю виконують. Вони перебувають у постійному зв'язку з Головною Управою УЗХ і часто виконують працю цілого відділу. Окремих звітів від делегатур у цім збірнику немає, але праця їх відзначена.

Делегатури та окремі членки УЗХ розкинені по всій території ЗСА; плекаємо надію, що при більшім припливі українок вони розквітнуть у нові відділи. Адже ми так само мобільні, як і ціле населення країни нашого нового поселення, і в нас є діти, що підростають, стають батьками, соліднішають, приходять до переконання, що своє, рідне — таки найкраще, і вирішують приєднатися до тієї чи іншої організації. Золотий Хрест має всі підстави для першого вибору.

Отож, деяка незбалансованість у розмірах і характерах звітів окремих відділів цілком зrozуміла й навіть цікава. І в довших, і в коротших описах не важко розлізнати велику працю й заслуги нашого працьовитого жіноцтва.

ВІДДІЛ УЗХ Ч. I В НЬЮ-ЙОРКУ

Нью-Йорк, куди приїжджало велике число українців із рідних земель і тут поселявалося, став колискою багатьох українських організацій і установ. І цілком природно, що нові імігранти в чужому оточенні не почувалися добре, а тому шукали своїх людей, з ними знайомились і приятелювали. А що їм не легко було забути злідні й вороже переслідування на рідних землях, то вони почали думати, як та їм можна б помагати своєму селу, чи Рідній Школі, чи тим організаціям у краю, що змагалися за визволення українського народу.

Однією з таких патріотичних жіночих організацій були „Дочки України“, які в 1931 створили відділ у Нью-Йорку, що, по заснуванні Організації Державного Відродження України, стає жіночим відділом ОДВУ. Коли ж настала потреба посиленої допомоги українським інвалідам та політв'язням у краю й відчулася потреба червонохресної організації, то якраз цей відділ стає зав'язком Українського Червоного Хреста ОДВУ; з його середовища виходить ряд визначних жінок, що перебирає на себе цілий тягар створення такої організації й призначає жінок до складу Центральної Управи ОДВУ, чи, пізніше, до Головної Управи Українського Золотого Хреста. Так у 1933 р. старанням того відділу скликається велике жіноче віче в Нью-Йорку, яке вирішує створити червонохресну гуманітарну організацію українських жінок.

Жіноцтво 1-го відділу УЗХ широко береться до праці. Прovidні жінки, як Анна Гладун, Марія Демидчук, Анна Середа, Марія Лехіцька й інші відвідували сусідні українські осередки чи виступали як доповідачі на різних національних святкуваннях і при тій нагоді збирали жінок на наради й організували нові відділи. Вони вкладали багато праці в розбудову довколишніх відділів УЗХ, поки не створено Головної Управи УЗХ (хоч тягар праці впав на ті самі рамена, бо осідком Головної Управи стає Нью-Йорк і, очевидно, членки 1-го відділу в Нью-Йорку перебирають на себе найвідповідальніші обов'язки в Головній Управі).

Праця 1-го відділу розвивалася нормальним темпом. Відбувалися засідання управи й сходини членства; на них не лише полагоджувано біжучі справи й пляновано працю на майбутнє, але й запрошувають на них визначних доповідачів, щоб ознайомити членство з положенням на рідних землях. Так ми мали нагоду вітати в себе представників Проводу Українських Націоналістів, як Омеляна Сеника-Грибівського, Олега Кандибу-Ольжича, ген. Миколу Капустянського, полк. Романа Сушка й інших. Членки 1-го відділу брали активну участь у збиранні фондів на визвольну боротьбу ОУН, на допомогу інвалідам українських армій і на допомогу політ'язням. 1-ий відділ УЗХ влаштовував національні свята, спільно з відділом УЗХ ч. 15 у Нью-Йорку й відділом УЗХ ч. 5 у Асторії та відділами ОДВУ й МУН — чи як частина Об'єднаного Комітету Нью-Йорку. Також відзначували роковини трагічної смерти Ольги Басараб, День Жінки й подібні святкування, спільно з відділами УЗХ Джерзі Сіти, Асторії й другого відділу УЗХ в Нью-Йорку.

Були це часи тяжкої депресії в ЗСА й величного безробіття. Дуже багато людей не мали праці чи працювали за мізерну винагороду, та, в додатку, довгі години. Не легко було тоді збирати фонди на будь-які цілі. Треба було великої ідейності й відданості для справи визволення українського народу, щоб у таких умовах працювати й мати успіх. Треба справді дати велике признання тим жінкам, що посвячували свій час для організації, й тим нашим членкам, що могли жертвувати на різні допомогові цілі хочби лише центи чи „дайми“. Скільки праці й зусиль треба було зробити, щоб зробити тими центами важливі суми гроша. А їх збирано.

Приходять на думку такі активістки 1-го відділу УЗХ як Марія Близнак, Ева Левицька, Стефанія Череватюк, Оля Пельц, Катерина Моторна, Марія Гук, Стефанія Гурин, Катерина Мигаль, Розалія Ковальчук, Соня Жуковська, Анна Мельник, пані Пиріг і Дякун та багато інших. Очевидно, що й активними на тому полі були передові провідниці, як Анна Гладун, Марія Демидчук, Анна Середа й Марія Лехіцька, Степанія Галичин, Марія Клячко, Марія й Єва Білики, Євгенія Площанська-Квізко, Нуся Станіславська, Євгенія Сцібайло й А. Ікалович.

Коли в 1938-39 рр. Головна Управа переводила широко зacroену кампанію для допомоги бідному населенню Карпатської України одежею і поживою, то тому що всі посилки приходили на адресу Головної Управи УЗХ у Нью-Йорку, членки 1-го відділу вклали тут найбільше часу й праці, бо треба було всі

ті посилки відібрати, розпаковувати, сортувати й наново пакувати й висилати. Але всі членки посвячували багато годин праці для тієї цілі, бо бачили, що українська громада щиро хотіла помогти Карпатській Україні.

1-ий відділ УЗХ зазнав тяжкого удару, що позначився за непадом праці, коли в Головній Управі УЗХ зайшли розходження й коли голова ГУ зі своїми прихильницями хотіла розірвати зв'язки з ОДВУ, бо на її думку грядуча війна могла наразити УЗХ на переслідування, коли УЗХ залишиться в рядах націоналістичної родини, проти якої сипалися доноси від ворогів української незалежності до американського уряду й Конгресової комісії. Засідання й переговори ні до чого не довели, і в Нью-Йорку постає конкуренційна організація — Самостійний Золотий Хрест. Розбито й послаблено УЗХ якраз напередодні війни, коли так потрібно було єдності й спільної дії для допомоги визвольним змаганням українського народу.

Вибух 2-ої світової війни й перервання зв'язків із рідними землями теж позначився негативно на праці 1-го відділу УЗХ, який підсилено молодшими членками з ОДВУ й МУН-у. Праця 1-го відділу, як і цілої організації УЗХ, переходить на включення членства в працю Американського Червоного Хреста й допомогу воєнним змаганням американського народу. На заклик Головної Управи УЗХ членки голосяться до праці в АЧ Хресті, де приготовляють бандажі й різного роду медичні препарати, беруть участь у збірках на АЧХ і на купівлі воєнних бондів, при пакуванні й висиланні посилок потерпілим від війни. Також АЧХрест зорганізував курси першої помочі, в яких членство 1-го відділу брало участь. В час війни Головна Управа УЗХ, як і всі відділи, в тому числі й перший, брали участь у збиранні фондів на заклик Головної Управи для висилання допомоги інтернованим у Швейцарії й Франції.

По війні 1-ий відділ УЗХ включився в акцію висилання афідавітів для втікачів із рідних земель, як теж тісно співпрацював із ЗУАДК-ом у тих акціях, а головно, коли втікачі вже приїждвали до порту в Нью-Йорку й треба було їх стрінути, допомогти при перевірці речей і документів та спрямувати їх до їхніх спонзорів чи прямо заопікуватися ними в Нью-Йорку, знайти мешкання й працю. Багато членок 1-го відділу посвячували багато годин часу для тієї справи, а найбільше між ними Марія Демидчук, Марія Лехицька, Катерина Моторна й Павлина Різник, що в той час була секретаркою ЗУАДК-у. 1-ий відділ висилає посилки з харчами й одягу до українських таборів у Німеччині й Австрії.

З вдячності за діпомогу від УЗХ, багато скитальців включається до УЗХ, а в Нью-Йорку — до 1-го відділу, поповнюю його ряди й спричиняє пожвавлену активність. Хочу згадати письменницю д-р Галину Лашенко, Міру Повх, Дарію Бойдунік, Левку Крупку, Ліду Белендюк, Раю Куделю, д-р Софію Карпінську, Олю Андрейко, Софію Сущик, Катерину Гуцул, Артеміду Джулинську-Мареш, Анну Дністрян, Галину Левчук, Марію Хмельовську, Надю Демидович, Любу Денисенко й Ірину Кметицьк.

В п'ятдесятих роках відчувається брак літніх таборів для молодого покоління. Братні ідеологічно споріднені організації купують 450-акрову оселю в Лігайтоні в 1957 р., і найперше Український Золотий Хрест відкриває свої виховно-відпочинкові табори для дітей і молоді. Цілій тягар зорганізування таборів, їх устаткування й підбір відповідного командного складу й програмами падає на плечі виховної референтки Головної Управи УЗХ сл. п. Оксани Генгало з Філадельфії, як теж на відділи УЗХ в Філадельфії й Нью-Йорку. Від 1-го відділу входять до таборової комісії Павлина Різник, Раю Куделя, Ліда Белендюк і Оля Андрейко. Вони в літній час допомагають в адміністрації таборів, опікуються дітьми, допомагають при видачі харчів і полагоджують багато дрібних робіт. Члени таборової комісії вкладали багато часу й зусиль при ставленні модерного куреня для дівчат та при модернізації хлоп'ячого куреня. Членки 1-го відділу були активними й при створенні різних імпрез на Оселі в літнім сезоні й святкування 40-річчя УЗХ, 100-річчя народин Лесі Українки в Статлер-Гілтон готелі в Нью-Йорку, яке пройшло дуже велично.

В шістдесятіх роках, по смерті Сталіна, відновлюється українське літературне життя й зростає опозиція проти русифікації України. По короткому часі відлиги приходить знову терор КГБ, арешти, допити, запроторювання українських патріотів до тюрем і на примусові роботи в засланнях. Щоб їх обороняти й їм допомагати, твориться Комітет Оборони й Допомоги Політв'язням у СССР у 1967 р. Головна Управа УЗХ доручає членці 1-го відділу, першій заступниці голови ГУ УЗХ Павлині Різник очолити цей комітет і доповнити його членками 1-го відділу, бо комітет мав діяти з Нью-Йорку. І КОД — Фонд УЗХ діє до сьогодні й переводить кожного року бодай одну кампанію та пересилає допомогу потребуючим. Членки того комітету вкладають багато праці в організування тих кампаній, при відбиранні листів, вкладанні грошей до кредитової спілки

Др Галина Лашченко виголошує доповідь на Академії присвяченій сл. п. Олені Телізі в 30-річчя її смерти

ЧЛЕНКИ І ВІДДІЛУ УЗХ (НЬЮ-ЙОРК)

влаштовують лотерію на Оселі в Лігайтоні. Прихід з лотерії на табори УЗХ
Сидять з лівого боку: Р. Куделя, С. Халупа, П. Різник, О. Генгало, Л. Крупка.

„Самопоміч“ і висиланні посилок. Членки 1-го відділу допомагали при влаштуванні виставки картин дисидентів із України, що їх вони переслали з вдячності за допомогу; ці картини були виставлені в Інституті Америки та в одній із кімнат на конгресі СКВУ в Нью-Йорку в 1978 р.

Оскільки різні інтернаціональні й мистецькі виставки є в Нью-Йорку, комітети голодівок перед Об'єднаними Націями, маніфестації, комісії зв'язків СФУЖО, протести, віча й усе інше твориться й відбувається в Нью-Йорку, то 1-ий відділ УЗХ через своїх представниць бере в них активну участь.

1-ий відділ УЗХ очолювали Анна Гладун, Анна Середа, Марія Демидчук, Катерина Моторна, Софія Жуковська, Ольга Онищук, Євгенія Сцібайло й Дарія Бойдуник.

Павлина Різник

Показ народньої ноші влаштований 1-шим Відділом в час 3-їзду УЗХ в 35-ліття існування на Оселі ім. О. Ольжича 1966 р.

Від ліва: Дарія Куркі — Київ, Надія Лукнинська — Лемківщина, Марія Голець — Буковина, Ірина Гелетканич — Гуцульщина, Орися Андрейко — Полтава, в горі по середині Оксана Куркі — Бойківщина (молода).

З ІСТОРІЇ 5-ГО ВІДДІЛУ УЗХ В ЛІГАЙТОНІ, ПА.

5-й відділ УЗХ має свій осідок в Лігайтэні, Па. при Оселі ім. Олега Ольжича. Відділ був зорганізований в дні 1 листопада 1968 р. в 50-ліття Листопадового Зриву, за ініціативою українських жінок, що поселилися при оселі або живуть в близькій до оселі околиці. Вони й несуть цілий тягар праці відділу, бо більшість членів розкинута в стейтах східного побережжя: Мейн, Массачузетс, Нью-Джерсі, Пенсильванія й Мериланд. А праця є багатогранна. Для прикладу можна взяти влаштування льотерії, що її літом майже кожної неділі переводять членкині в „стратегічному пункті“, під соснами. Прихід з льотерії забезпечує фінанси, конечні для праці організації. Продаж книжок, платівок, мистецьких виробів — це невід'ємна частина льотерії.

Членки відділу продали 55 книжок Ганни Черінь „Хитра Макітра“ та 70 збірників „Олена Теліга“. Для нашого відділу це неабияке досягнення.

Ми допомагаємо фінансовими датками таборам молоді УЗХ; членкині брали активну участь у плянуванні побудови й посвячення пам'ятника О. Ольжичеві. Відділ тісно співпрацює з 68-м відділом ОДВУ, що також діє на оселі, та є членом Окружної Ради ОДВУ і Братніх Організацій північносхідної Пенсильванії. Поодинокі членки беруть активну участь у фестивалях етнічних груп, які є дуже популярні в північносхідній Пенсильванії.

Відділ тримає постійний зв'язок із Головною Управою УЗХ і вчасно розраховується з усіх фінансових зобов'язань. Головами відділу були пані: О. Мединська, О. Словік, а тепер є Альбіна Чаповська. Скарбником і фінансовим секретарем від часу заснування відділу є п. Олімпія Гарріс, а її привітна хата є головною квартирю відділу.

ВІДДІЛ УЗХ ч. 7 — БАВНД БРУК І ОКОЛИЦІ

Дня 7 грудня 1980 р. відбулися основуючі збори нашого наймолодшого відділу УЗХ, який постав напередодні ювілейного року. Того дня прибула до Бавнд Бруку організаційна референтка ГУ УЗХ, п. Раїя Куделя з Нью-Йорку, й на запрошення пані Фурманець, зійшлися українки з Бавнд Бруку й околиці.

Пані Куделя розказала про діяльність УЗХ впродовж майже півстоліття, його цілі й напрямні. Багато присутніх були вже знайомі з цією давньою організацією, бували на з'їздах УЗХ в Лігайтоні. На цих зборах рішено заснувати відділ і вибрано першу управу в такому складі: Настя Фурманець — голова, Ольга Яцишин — заступниця голови, Катерина Гуцул — секретарка, Півонія Кручко — скарбничка й Людмила Довбачук — вільний член.

Відділ одержав порядкове число 7, бо в околиці існував колись відділ під тим числом. Протягом кількох місяців управа й членки взялися до інтенсивної праці. Під час Різдва ходили з колядою й повну суму виставали до Головної Управи УЗХ на допомогові цілі. Членки влаштовують станки з українськими вишивками й керамікою в Бавнд Бруку й візьмуть участь на фестивалях.

Перш усього членкині бажають поширити свої ряди й згуртувати жінок, зацікавлених діяльністю УЗХ. Цілі нашої організації такі великі й благородні. Багато можна зробити спільними силами. Український народ на рідних землях ставить опір чужому пануванню й боронить наші національні й людські права. Ми у вільному світі маємо обов'язок допомогти їм чим можемо.

Г.У.

ІСТОРІЯ 8-ГО ВІДДІЛУ УЗХ В КЛІВЛЕНДІ, ОГАЙО

Кажуть, що найтривкіша та організація, що родиться органічним способом, себто: існують суспільні потреби, знаходяться люди, що їх розуміють, збирають навколо себе однодумців і разом простують до мети. Така організація має своє коріння в суспільстві і звідтіля черпає надхнення й живучі соки.

На терені міста Клівланду в 30-тих роках нашого сторіччя сильно відчувалася потреба жіночої організації, що перебрала б на себе харитативно-допомогові акції. В цей час діяла тут Організація Державного Відродження України, яка мала в своїх рядах багато ідейного жіноцтва; вони стали зародком 8-го відділу УЧХ-ОДВУ, притягаючи до праці інших жінок. В організованні й оформленні 8-го відділу допомагав тодішній голова відділу ОДВУ п. Іван Попович, загартований революціонер, націоналіст, колишній Січовий Стрілець, учасник визвольних змагань, член УВО-ОУН.

І так дня 8-го грудня 1935 року остаточно оформився 8-ий відділ УЧХ-ОДВУ, вибравши на свою патронку Ольгу Басараб, першу жертву підпільної боротьби, що, мов українська Жанна д'Арк, взвивала до боротьби й посвяти, окрилювала й кликала в похід до мети — творити національний чин.

На засновних загальних зборах відчитано статут та інструкції-пояснення відносно членства й выбрано першу управу, яку очолила пані Катерина Попович (дружина Івана Поповича). На першому етапі існування головним завданням відділу було нести допомогу бойовим лавам ОУН, політичним в'язням та жертвам польської пакифікації, як теж і жертвам голоду в Україні. Не забували вони й за воєнних інвалідів, вдів і сиріт, бож рятування людського життя — це один із найкращих виявів любові до близького. У відділі панувала карність та дисципліна, як теж щира дружба й товариськість. Всі мали організаційні однострої, які уживалися з нагоди виступів у походах, маніфестаціях, святкових збирках, панахидах та інших урочистостях.

Катерина Попович
Піонерка й почесна голова 8 Відділу
УЗХ в Клівленді

Серед членок посилено виховну працю для освідомлення і скріплення національного духу; з тією метою відбувалися численні доповіді з рефератами для членства й ширших кіл громадянства, як теж переведено санітарні курси, щоб ознайомити членок з першою допомогою. Цікавилися теж членки українською пресою, читаючи її й підтримуючи фінансово своїми щедрими датками видавництва й друкарні цих часописів і журналів. Тут треба згадати „Українське слово“ в Парижі, „Новий шлях“ у Канаді й журнал „Самостійна Україна“ в Чікаго, як також видання МУН-у „TRIDENT“, англійською мовою.

Праця відділу була побудована передовсім на улаштуванні різного роду імпрез для підтримки товариських зв'язків та придбання фондів на допомогу, що, побіч вкладок від членів та збірок на „Коляду“ й „Писанку“, були основними прибутками. Найполулярнішими імпрезами були спільні Свят-Вечори, Просфори, Андріївські вечори, Запусти, Великіпісні Оселедчики. Свячене та різного роду чайні вечори, пікніки-фестивалі, розвагові вечори гумору й танцю, балі, театральні вистави і т. п. Спільно з ОДВУ й МУН-ом організовано різні маніфестації та протестні віча, урочисті концерти в пошану героїв та визначних поетів, письменників, діячів. Брали організовану участь у імпрезах, влаштованих Українськими Злученими Організаціями (УЗО), членом котрих був також наш відділ УЧХ-ОДВУ.

Жахлива вістка про вбивство на вулицях Роттердаму Голови ПУН-у полковника Євгена Коновальця в травні 1938 р. по-

трясла до глибини душі нашою українською громадою. Прого-
лошено жалобу, відбуто маніфестаційні віча та переведено по-
важну збірку на визвольний фонд.

Рік 1939 проходив під знаком Відродження Срібної Землі — Карпатської України. Ішла збірка фондів, висилання скринь із одягом, взуттям та харчами (консервами), відбувались протести проти нелюдських знущань мадярського війська над безборонним населенням та полоненими січовиками. Всі посилики йшли через Американський Червоний Хрест.

В 1940 році відбулось урочисте відкриття Культурного Го-
роду в Клівленді. В поході вулицями міста маршувало близько
сотні уніформованих членок 8-го відділу УЧХ, які вже перед
тим жертвоно переводили збірки на фонд закупу пам'ятників
до цього городу в українській секції. Того ж року відбувся
Районовий з'їзд членства УЧХ-ОДВУ, сполучений із Святом
Героїв та привітанням Єпископа Кир Івана Бучка. В бенкеті
в честь Владики наші членки брали активну участь.

В місяці квітні 1940 року, на вимогу уряду, змінено називу „Український **Червоний Хрест**“ на нову: „Український **ЗОЛО-
ТИЙ Хрест**“, з таких мотивів, що тільки державні народи мо-
жуть мати свої червонохресні організації. Цією назвою ми ко-
ристуємося від 1940 р. В році 1941 переведено акції проти на-
сильного рекрутування українців до польського легіону у Фран-
ції та вислано допомогу інтернованим нашим воякам у Швай-
царії. Під час Другої світової війни наш відділ тісно співпрацю-
вав із Американським Червоним Хрестом у всіх його акціях
та вислав пакунки для вояків-українців у американській армії.
В цей час розпочалась сильна нагінка проти всіх українських
націоналістичних організацій з боку американського уряду, що
спричинило кризу внутрі нашої організації. Деякі членки пере-
стали бути активними, а деякі зовсім відійшли від організації.
Треба було вести роз'яснюючу працю між американцями про
різницю між націоналізмом і нацизмом, подавати їм факти про
масове винищування німцями українського населення, а голов-
но — провідної верстви в Україні.

В 1942 році прийшла чергова болюча вість про закатування
німцями поетеси-націоналістки Олени Теліги та її мужа: Олена
Теліга своїми глибокими поезіями „Ти в тінь не йди! Тривай
в пекучій грі! Не бійся днів, заплутаних вузлом... Лише по
спеці гряне жданий грім“... немов кликала наше жіноцтво, щоб
ми втримались на позиціях. Захоплений відвагою й закликами
поетеси, відділ обирає її своєю Патронкою, і під назвою „8-ий

відділ УЗХ ім. Олени Теліги“ відновлює працю. Із закінченням війни виникла нова проблема, що вимагала скорої активної дії в допомозі родинам біженців, які опинились у Європі без засобів до життя, і перед маривом примусового вивозу на „родину“. Розпочато збірку одягів, взуття та харчів для „скитальців“, а згодом — виставлення афідавітів для українських родин у Німеччині й Австрії.

8-ий відділ УЗХ вислав понад сотню пакунків із одягом і харчами та сотні долярів для родин політичних в'язнів, адреси яких дав голова ЦУ ОДВУ д-р Олександер Грановський. Особливе признання належить уже покійній сл. п. Розалії Ко-коць, яка сама одна виставила **80 афідавітів**. Багато членок пішло її слідами, спроваджуючи до Америки родини біженців — жертв 2-го світової війни. З приїздом більшого числа скитальців треба було шукати для них приміщення та працю. З браку кватир, кільканадцять родин приміщено в Українськім Народнім Домі, а інші членки зайнялися їх прохарчуванням. І так роки 1947-1948-1949 в ціlostі були виповнені акціями допомоги „скитальцям“. З приїздом нової еміграції відділ поповнився новими силами, й організація зачинає знову рости й кріпнати. Треба згадати, що не всі ті, що дістали афідавіти й допомогу від УЗХ, включилися в працю нашої організації. Деякі, загосподарившись на новім місці поселення, скоро забули про поміч, яку одержали, і не те що не допомагали в дальшій корисній праці нашої організації, а навпаки — почали виступати проти неї, що доводило відданіх організації членкінь до розpacу й розчарування.

Однаке в 1949 році прибуло декілька родин, які з великою посвятою й ентузіазмом взялися до праці в наших організаціях УЗХ й ОДВУ, підносячи рівень праці та імпрез, а разом із тим і престиж наших організацій у громаді. До них слід зачислити родину Миколи й Володимири Кавки, які вже в перших місяцях підготували ряд мистецьких виступів, бо обое, як знавці театрального діла, радо бажали послужити нашим організаціям та громаді. По приїзді скрипаля Мирона Шияна (рідного брата Володимира Кавки) з мамою Оленою, а згодом родини відомого політичного діяча Миколи Бігуна та його сестер Анни Єзерської з мужем Константином і сином Зеноном та дочкою Олександрою й зятем Костем Мельником — і Олени Дуб з мужем Маріяном, поповнились наші ряди щирими й відданими родинами д-ра Олександра й д-р Олі Накловичів, Ярослава й Марійки Тесаровичів, проф. Винарів, заслужених педагогів, син

яких, д-р Богдан, очолив Академічне Товариство „Зарево“. До-свідчені педагоги п.п. Винарі й Дуби в короткому часі взялися до організування, разом із іншими ентузіастами, рідного шкільництва. Підготовано відчит д-ра Дениса Квітковського на тему „Дійсність і наші завдання“ та почато ряд імпрез внутрішнього й зовнішнього характеру. І так 6 листопада 1949 р. на урочистім посвяченні будинку української католицької школи в Пармі наш відділ узяв організовану участь у поході в своїх одностроях, що зробило помітне, міле враження на присутніх кілька сотень членів клівлендської громади. В цих урочистостях взяв участь Кир Константин Богачевський та 40 позамісцевих священиків, тож для відділу це була не абияка „пропаганда“.

На четвертий конгрес УККА в Вашингтоні (5-6 листопада 1949 р.) наш відділ вислав як делегатку пані Марію Кукуз (від ОДВУ представником був Іван Попович). Коли місцева громада (Українські Злучені Організації) відзначувала Листопадові Дні, нашими стараннями поставлено інсценізацію, виключно силами УЗХ-ОДВУ.

На основуючих загальних зборах т-ва „Просвіта“ (18 грудня 1949 р.) до її управи увійшла, як англомовний секретар, п. Маруся Попович, від УЗХ, а М. Кавка — як голева контрольної комісії (від ОДВУ). Вперше по довгих роках відновлено колядування по родинах нашого членства й визначних громадян; заколядованих \$174 поділено так: на УККА — \$50, на ЗУАДК — \$50, на УНРаду — \$25, на ЦУ ОДВУ — \$50.

Святковий Різдвяний вечір 21 січня 1950 р., влаштований стараннями відділу УЗХ, зібрав численну громаду, і відтоді вже традиційно відділ відзначував усі празники (Просфору, Свячene) рік-річно для свого членства й громади (наших прихильників), ряди яких більшали в міру розвою і зросту нашої організації.

В 1950 р. урочисто відзначено 15-річний ювілей відділу УЗХ у Клівленді святковим банкетом, з участю представників усіх місцевих організацій та з гарною мистецькою програмою. Чистий прибуток вислано на допомогу інвалідам та сиротам у Європі.

З ініціативи УЗХ, при тіsnій співпраці Союзу Українок Америки, започатковано спільні щорічні свята Жінки-Героїні, які вславилися гарними мистецькими програмами. Пані Олена Дуб зорганізувала Жіночий Хор, що брав участь у таких святах. Варто згадати, що в першому такому святі ми дали інсценізацію поеми „Грішниця“ Лесі Українки, а в наступному році виведено

оригінальну виставу в 4 картинах: Плач Ярославни (княжа доба), Облога Буші (козацька доба) Софія Галечко (визвольні змагання) і Ольга Басараб (підпілля), які пов'язала оригінальним рефератом у одне ціле Марія Тарасюк. Це були незабутні сценічні картини; кадри їх скоплено на фільмову стрічку.

Не забували ми й за тих, що зостались у Європі. В 1951 р. переведено збірку одягу й грошей для залишених. Ми дали допомогу хворому д-рові Дмитрові Дорошенкові та мисткині Оксані Лятуринській.

Весною 1952 р. приготовано в Великодньому часі виставку писанок у головній бібліотеці міста Клівленду, чим зайнялися подруги Леся Мельник і Маруся Попович. По імпрезі „Свяченого УЗХ“, в „Українськім слові“ (Париж) д-р Наклович написав: „В центрі програми був монтаж поезій Олеся й Б. Лепкого, що його рецитувала В. Кавка. Гарне враження залишило тріо молодих музик, що виступали під проводом М. Шияна. Зі співом виступала М. Завільська, а з фортеп'янним сольром — Тамара Диба. Закінчено свято гарним виведенням гагілок дитячим ансамблем“.

Подібні імпрези ми готували з нагоди Свят-Вечорів, де, крім монтажів на мережі поезій та вокально-музичних точок, ми з молоддю влаштовували традиційний Вертер чи інші сценки.

В 1952 р. ми гостили в Клівленді інж. Осила Бойдуника. Відбулося велике гарно проведене віче; а бенкет в його честь приготував наш відділ УЗХ; у цім бенкеті взяли участь представники громади та організацій всіх політичних переконань.

В 1953 р. наш відділ узяв участь у „контесті популярності“, який проводив часопис „Новий шлях“ у Канаді; нашою контестанткою була п. Маруся Попович, а ми допомагали розпродуванням контестних книжечок.

В травні 1954 р., спільно з ООЧСУ й ОДВУ, УЗХ відзначив соборно 25-ліття ОУН гарною мистецькою програмою й бенкетом. У тому ж році відбулася маніфестація з приводу річниці Голоду в Україні, з участю всіх організацій; а наші членки маршували в організаційних одностроях. У березні 1955 р. відбули, спільно з СУА, святкування 70-ліття Жіночого Руху. У програмі взяв участь жіночий хор під орудою Олени Дуб, а Володимира Кавка приготувала з молоддю інсценізацію. Великою презентативною імпрезою в 1955 р. був Міжнародній Ярмарок на площі клівлендського музею Мистецтва; з виставками народного мистецтва всіх народів та буфетами; а дохід із того був

на розбудову музею. УЗХ репрезентував вазами народного мистецтва, а смачний і стравами захоплював глядачів і смаку їими англомовної преси, біля 100 тисяч. в, в різдвяному сезоні, в великій крамниці ставили українську ялинку. паді 1955 р. відділ ОДВУ відзначав своє стем був проф. О. Грановський. Відділ УЗ

., спільно з СУА, відзначено пам'ять 500 у Кінгірі, величним Святом Жінки-Героїні зву до ювілейного з'їзду УЗХ збиранням до ювілейної книги УЗХ, з нагоди 25-ліття х святкуваннях у Детройті. Після з'їзду ми Клівленді ред. Олега Штуля-Ждановича п > Франції. З тієї нагоди переведено збірн. У листопаді, спільно з усіма організаціями заслуженого проф. Володимира Ра >ого 70-ліття. Вислано фінансову допомога іаням Петлюровій і Коновалецькій та хво

вий образ на інсценізації під час Свята Героїнь в 1960 році, лівий бік: Ліарисса Музичка (С. Галечко), Марія Басараб, Мирослава Рабкевич (О. Басараб).

в Гавтінгу (Німеччина). Переведено збірку на спортув Олімпіаду в Австралії. 1957 рік започатковано спільною просфорою; уладжено, спільно із СУА, Свято Героїнь, де виведено оригінальну інсценізацію-монтаж. Збірку на Писанку проведено окремо видрукуваними карточками з побажаннями свят та подякою за фінансову підтримку допомогових акцій УЗХ.

На вітання дорогоого гостя, Голови ПУН-у полк. Андрія Мельника, в Нью-Йорку їздили від УЗХ голова відділу Володимира Кавка і пані Марія Кукіз, які були в одностроях УЗХ на почесній стійці. Голова відділу виголосила привіт від відділу та зацитувала вірш проф. Грановського, присвячений полк. А. Мельникові. Коли ЦУ ОДВУ придбала Оселю ім. Ольжича в Лігайтоні й відкрила перші табори УЗХ, наш відділ привітав цей почин щирим датком (\$100).

В рр. 1958-59 Клівленд гостив у себе чимало визначних діячів з рефератами; тут треба зазначити доповіді проф. Ю. Бойка, інж. О. Бойдуника, інж. Д. Андрієвського та членів ЦУ ОДВУ — інж. С. Курэпася й М. Панасюка. У жовтні того ж року відбуло спільну зустріч СУА й УЗХ з представницями СФУЖО, панями О. Сулимою-Бойко й І. Винницькою-Пеленською, які приїхали з рефератами „Підсоветська дійсність“ і „Роля українських жіночих організацій у вільнім світі“. Ми гостили теж голову ГУ УЗХ д-р Марію Квітковську з пані Тетяною Кошиць. У січні 1960 р., спільно з СУА й т-вом „Самопоміч“, ми зорганізували дві забави; дохід призначено на молодечі організації Пласт і СУМА. У проголошеному ГУ УЗХ контесті популярності наш відділ виставив заслужену членку, популярну у всіх відношеннях пані Марію Кукіз, яка осягнула в фіналі контесту **друге місце**. Закінчення контесту відбулося в Детройті, де з рефератом виступила організаційна референтка ГУ УЗХ В. Кавка.

Рік 1961 ми розпочали святом на пошану Жінки-Героїні, спільно з СУА, де з рефератом виступила дідога гостя д-р Галина Лащенко з Нью-Йорку, а інсценізацію „Грішниці“ Л. Українки приготувала Володимира Кавка, що також грала головну роль. Дня 25 листопада того ж року відділ ОДВУ, спільно з нашим відділом УЗХ, вшанували святковим бенкетом 80-ліття ген. М. Капустянського. Святкову вечерю приготувала п. Ольга Бак, при допомозі наших членок.

В неділю 11-го лютого 1962 р., в 20-ті роковини геройської смерти сл. п. Олени Теліги, патронки нашого відділу УЗХ, ми, спільно з СУА (Окружна Рада), відзначили цю трагічну дату урочистим концертом, з участю двох хорів: Жіночого хору

Сценка з інсценізації «Грішниця» Лесі Українки в дні Свята геройнъ 1961 р.
Стоять від ліва: рецитатор Марта Ковч, Володимира Кавка (в головній золі) і Дарія Голубець (черниця).

Трембіта" з Детройту та Жіночого хору ім. Тараса Шевченка Клівланду. Промовцем була голова ГУ УЗХ д-р Марія Квітovська, що відмітила англомовна газета „Плейн Ділер" з дня 2 лютого 1962 р. (див. вирізку з преси).

В лютому місяці 1962 р. повернулась із поїздки в Україну . Маруся Попович — уродженка Америки, дочка відомих і за- тужених діячів американської України, п-ва Івана й Катерини Іоповичів, і дала надзвичайно цікавий реферат про теперішній стан в Україні, ілюструючи його чудовими прозірками та показом речей-сувенірів, привезених з тієї поїздки. Цей цікавий реферат, перший такого роду, з яким М. Попович об'їхала всі більші осередки нашого поселення, в той час, коли ще ніхто не відажувався їхати в Україну, був переломовим моментом у діях ашої організації. Вся увага наша перенеслася на життя її поїї в Україні й на конечність допомоги тим, які стали до боротьби за людські й національні права нашого народу, та на потребу інформації про цей стан серед чужинців у нашім оточенні.

Улаштовано образотворчу виставку мисткині Л. Морозової толучену з виставкою українського народного мистецтва в

Ukrainians Honor Spirit of Poetess Nazis Killed

The spirit of a Ukrainian poetess whose courage during the Nazi occupation of Kiev inspired Ukrainians throughout the world was honored by Cleveland Ukrainians at Lincoln High School last night on the 20th anniversary of her death at the hands of the Germans.

Olena Teliha was killed in February, 1942, after refusing to publish verse celebrating Nazi accomplishments in a cultural journal of which she was the editor.

During the years of the first Soviet occupation of the Ukraine, which ended early in 1941, Mrs. Teliha lived in Prague and wrote verse glorifying the day when the Ukraine would be free.

When the Soviets left, she returned to Kiev, only to watch Nazi troops march in in the fall of 1941. After her execution, the story of her bravery became well known to Ukrainians everywhere.

Soon after her death, a chapter of a Ukrainian women's organization was named for her. Many others followed. The Cleveland chapter of the

Mrs. Maria Kwitkowsky, national president of the Ukrainian Gold Cross.

Ukrainian Gold Cross, a women's charitable organization, has her name.

The story about Mrs. Teliha was retold by Mrs. Maria Kwitkowsky of Detroit, national president of the Ukrainian Gold Cross. Mrs. Teliha's personality, she said, made a lasting impression on those who knew her.

Пластовому дому. Виставкою дбайливо зайнялась наша членка, мисткиння Емілія Завільська, а гостину з нагоди відкриття приготувала п. Ольга Бак, при допомозі членок відділу УЗХ. В міжнародній виставці в готелі Статлер, яка тривала 3 дні (27-29 вересня 1962 р.), ми, крім показу українського народного мистецтва, мали станок із печивом та нашими традиційними страями.

На тривожну вістку, що інж. О. Бойдуник опинився в лікарні в Нью-Йорку, ми відгукнулись моральною та матеріальною підтримкою. Склали теж щедрий даток Пластові з нагоди його золотого ювілею. В 1963 р. Клівленд урочисто відзначував 50-

ліття священства впр. о. Євгена Боднара; наші представниці взяли в тім участь та обдарували улюблених отця совітника (пізніше крилошанина). З нагоди відкриття власної лікарської канцелярії д-ра Дмитра Павлишина, активного члена ОДВУ й нашого прихильника, ми привітали його; обдарували тортом у день іменин працьовиту членку — члена ГУ та місцевого відділу пані Марію Кукіз. Улаштували також гостину для п. Марусі Попович перед її другим виїздом в Україну та склали даток на поїздку українських пластунів на Світове Пластунське Джемборі в Греції (Маратон), а також на Сарсель та для проф. Кубійовича.

До помітніших подій у 1964 р. слід зарахувати нашу участь у міжнародній виставі в „Конвеншен Голл“ міста Клівленду, яка тривала від 28 серпня по 7 вересня, де, крім гарно приготованої виставки українського мистецтва, ми мали покази писання писанок (панове Степан Саврук і Сегеда з Пенсильвії). Дереворізьбу демонстрував інж. Гаврилко з Клівленду. Відділ приготував до продажу малі подушечки, фартушки, закладки до книжок та ляльки, застосувавши до них гарні українські вишивки. Виставку відвідали тисячі глядачів-чужинців та українців, а також представники преси й телебачення. Після повороту з України, Маруся Попович і сестри Трушівні (Анна й Люба) приготували в Українському Домі виставку експонатів, привезених з України, і висвітлили прозірки. Виставку відвідав журналіст місцевого щоденника „Плейн Ділер“.

В березні 1965 року, на щорічній виставці “Home and Flower Show”, у новозбудованій частині „Конвеншен Голл“, наш відділ УЗХ, на запрошення щоденника „Плейн Ділер“, узяв участь у міжнародному показі куховарства. Наші членки демонстрували роблення вареників, голубців, печення й декорування тортів. Демонстрували пані Ольга Бик, Олена Дуб, Володимира Кавка, Марта Ковч і Маруся Попович. Всі переписи вийшли окремим виданням під наголовком “Adventure in International Cooking”.

В лютому (26-27) 1966 р. відбулася в Клівленді Конференція ІСНО. Наші членки зайніялися прийняттям та нічлігами для учасників і гостей, які прибули з різних міст Америки й Канади. В 50-ту річницю смерти великого Каменяра Івана Франка, дня 28-го травня, членки УЗХ й СУА поклали вінок і квіти до стіп пам'ятника І. Франка в Культурному городі міста Клівленду. У вересні 16-17 1966 р., спільно з СУА, ми взяли участь у міжнародній виставці мистецтва в готелі Статлер. Виставка була оригінальна тим, що ми оздобили цілу кімнату в українському сти-

Управа й Контрольна Комісія 8 Відділу УЗХ в Клівленді із парохом, всеч. о. Андрієм Улицьким, у 1967 р.
з нагоди посвячення Вищої Школи.

Сидять від ліва: Марія Филипів, Марія Кукіз, Катерина Попович, Володимира Кавка, Ольга Бяк, Олена Шиян.
Стоять від ліва: Олена Дуб, Анна Кравчук, Катерина Кастронець, Варвара Савинда, Анастазія Мадара, Емілія Завільська,
Ярослава Кришталович, Маруся Попович.

лі, і це виглядало дуже імпозантно. Виставку відвідало багато чужинців, показано її також на телевізійній програмі; писала про це англомовна преса. 15 жовтня 1966 р., спільно з СУА, влаштовано зустріч із дочкою Івана Франка Ганною Ключко в ресторані Гленн. Керувала програмою В. Кавка, зробивши коротке інтерв'ю з достойною Гостею про пансіон ім. І. Франка в м. Торонто, Канада, на який і було призначено чистий дохід з цієї імпрези (\$200).

Свято Героїнь у 25-річчя смерти поетеси Олени Теліги уладили спільно Окружна Рада СУА й наш відділ УЗХ 12 лютого 1967 р. Реферат приготувала письменниця Ганна Черінь, яка, однаке, через сніговій, не могла прибути до Клівленду з далекого Чікаго; цей реферат гарно відчитала Олена Дуб. В програму свята входив апель молоді (Пласт, СУМА, ОДУМ), фортечне сольо Марії Лончини з Детройту, деклямація Ірини Дубас, виступ Жіночого хору „Дніпро“ під орудою Е. Садовського та інсценізація В. Кавки з музичним оформленням Мирона Шияна. Цей 1967 рік був виповнений різного роду імпрезами; згадати б тільки участь у міжнародному ярмарку і в "All Nation Fair", з показом української ноші й продажем печива та інших страв; участь у поході в Тиждень Поневолених Націй, прощання з довголітнім головою УЗО — відділу УККА адвокатом О. Малецьким, який виїздив до Каліфорнії; участь у бенкеті в честь ред. Олега Штуля-Ждановича з Франції та авторський вечір письменниці, членкині УЗХ Ганни Черінь, яка полонила слухачів своїми чудовими творами, а відлітаючи до Чікаго, прислава вірш, присвячений українській громаді в Клівленді, написаний у літерку.

В 1968 р. українська громада в Клівленді-Пармі переживала небуденне свято посвячення новозбудованого Астродому. Наш відділ щедрими пожертвами та частими продажами печива допоміг тут у великій мірі. У пропам'ятній книзі поміщено світлину членок нашого відділу УЗХ з отцем парохом А. Улицьким. Дня 16 березня уладили ми Вечір, присвячений нашим дисидентам. „Портрети двадцяти злочинців“ — так називався сценічний монтаж, виготовлений п. Катериною Штуль за збірником нововиданих матеріалів Вячеслава Чорновола „Лихо з розуму“. Тут громадянство вперше довідалось про наших незламних борців за людські й національні права в Україні. До сліз зворушливі поезії Масютка, повне ліризму слово „До совісти віку“ Святослава Караванського вражало силою вислову. Багато людей оце вперше почули про Валентина Мороза, Івана Геля, ма-

ляра Опанаса Заливаху, Осадчого, Чорновола й інших.

1969 рік ми почали Святом Жінки-Героїні, на якому виступила письменниця Уляна Любович, авторка споминів „Розкажу вам про Казахстан“, яка нещодавно приїхала з-поза залізної заслони і зворушливими розповідями захоплювала усіх присутніх. Велику мистецьку виставку картин, спільно з Українським Музеєм-Архівом, влаштовано 26 і 27-го квітня та 3-4-го травня 1969 р. У виставці, старанно підготованій мисткинею Емілією Завільською, при співпраці проф. Л. Бачинського, Марусі Попович та В. і М. Кавки, красувалися праці М. Анастазієвського, С. Борачка, О. Канюки, К. Кричевської, О. Маланюка, Л. Морозової, Н. Сомко та кількох сучасних мистців із України. Виставка пройшла з повним успіхом.

У червні відділ мав свій станок на міжнародному ярмарку „Під одним прапором“ у повіті Мей. 2-3 серпня наші членки брали участь у святкуваннях 40-річчя ОУН, що відбулися в Детройті. У вересні ми були господарями річної конференції УЗХ та мали шану гостити по своїх домах представниць ГУправи та делегаток відділів УЗХ, а зокрема — поетесу Ганну Черінь, що на спільній вечері виступила із читанням своїх нових гуморесок та поезій. В неділю делегатки відвідали Культурний Гірський музей, де поклали квіти перед пам'ятником Лесі Українки. В грудні 1969 р. створився у Клівланді Збірковий Комітет Жіноцтва на Церкву в Потребі, під головуванням пані Михайлини Ставничої, сеньйорки жіночого руху. Наш відділ став співосновником цього Комітету, а багато наших членок склали свої пожертві й стали збирщицями щомісячних датків на цю шляхетну ціль. Того ж року вислано грошову допомогу потерпілим від землетрусу українцям у Югославії та декілька пакунків із одяжею.

У квітні 1970 р. наш відділ взяв участь у виставці “Cleveland World Trade Conference” в готелі Статлер. Виставку приготували пані Е. Завільська й Анна Онищак, знана писанчарка. У вересні Окружна Рада СУА, наш відділ УЗХ та Т-во „Самопоміч“ створили Суспільну Опіку для ведення скоординованої допоміжової акції та відкрили постійне Бюро Суспільної Опіки. У жовтні, в готелі Картер, відбулася річна конференція УЗХ, де ми мали шану гостити визначного гостя зі Швайцарії, д-ра Нижанківського, голову швайцарського представництва УЗХ, яке займалося обороною й діпромогою інтернованих після Другої світової війни. Наши членки приготували для всіх гостей буфет, а святковий бенкет з великим успіхом відбувся в цьому ж готелі.

Багатий на різні імпрези був 1971 рік. В лютому наші члени Оля Бик і Оленка Хмільяк виступали в українських строях як модельки на показі, влаштованім Nationality Service-ом; у травні ми брали участь у Flet Festival-i та в святкуваннях 175-ліття міста Клівленду (на запрошення мера міста ми приготували стаюк українського мистецтва та буфет з нашими стравами). Та ізайбільшою імпрезою були відзначення 100-річчя з дня народження Лесі Українки 18-19 вересня в Клівленді, на яке прибули численні гості з усіх сторін Америки й Канади. Голова Відділу З. Кавка ввійшла до ділового комітету як заступниця голови, функцією референта програми. До участі запрошено найкращі мистецькі сили: в суботу відбулася вистава драматичної тюеми Л. Українки „Оргія“, виступ драматичного гуртка хору „Трембіта“, під мистецьким керівництвом К. Бранки-Кривуцької з Детройту. Прийняття-обід для виконавців приготували ішані членки УЗХ, пані К. Кастранець, К. Попович, М. Филипів і А. Кравчук. В неділю святкування продовжувались у Культурному Городі. Наши членки, в одностроях, поклали чудовий вінок УЗХ (із синіх квітів із золотим хрестом посередині). Збереглися гарні світлини із тих небуденних святкувань. 9-10 жовтня від-

Учасниці Конференції УЗХ в Клівленді (3-4 жовтня 1970 р.) з місним гостем із Швейцарії, д-ром Нижанківським (головою Швейцарського Представництва УЗХ).

святковано в Нью-Йорку 40-ліття УЗХ, на яке поїхало три делегатки з нашого відділу. Голова відділу (В. Кавка) брала участь у панелі, модератором якого була д-р М. Квітковська. Вислано петиції до Об'єднаних Націй і Amnesty International в обороні наших політв'язнів та карточки-привіти для політв'язнів. Петиції приготувала п. Маруся Попович. Включились ми у збіркову акцію на фонд Катедри Українознавства в Гарварді та взяли участь у бенкеті для вшанування проф. В. Кубійовича і склали даток на НТШ. Оплачено перебування для однієї дитини в таборах УЗХ в Лігайтоні та датком підсилено фонд Оселі. В листопаді голова відділу відбула зустріч із молодечим відділом СУА м. О. Пчілки в Клівленді, на якій інформувала молодих союзянок про історію та діяльність УЗХ в цілому, а зокрема про наш відділ. Включились ми у святкування золотого ювілею УВО. 10 грудня в „Аркаді“ міста поставлено старанням нашого відділу українську ялинку, а 12 грудня відсвятковано Андріївський вечір, із гарною програмою, при численній публіці. На цей вечір трибув президент УНР Микола Лівицький.

Великою втратою та смутком оповився наш відділ в січні 1972 року, бо дня 25-го відійшла у вічність зразкова членка

Членки Відділу в одностроях під час святкувань біля пам'ятника Лесі Українки 19 вересня 1971 р. в Городі Культури в Клівленді.
Від лівого боку: А. Біла (з прaporом), М. Попович, А. Кравчук, К. Попович, М. Филипів, М. Кукиз.

Бігун-Єзєрська. Наші членки мали почесні покійної, а на похоронах попрощалась з відділу В. Кавка. Відділ дав кіш квітів, а зі датки на добре цілі. 20 лютого відзначеннями 30-річчя смерти сл. п. Олени Теліги, упне слово голови Окр. Ради СУА, доповідія творів О. Теліги пластункою Галею Яцету бандуристів під керівництвом маестра зходили в програму цих святкувань. Великими рекордно-великій публіці, крім товарищами, мав ще одну аtrakцію: розгра пода

/ЗХ, покладений до стіп пам'ятника Лесі Українки Культури в Клівленді 19 вересня 1971 р.
ліва: Оксана Генгало, Володимира Кавка та Голова д-р Марія Квітковська.

мисткинею Е. Завільською образу-олії „Весна в Україні“. При-
буток із цієї імпрези призначено на КОД-УЗХ. Спільне Свячене
з відділом ОДВУ, „писанка“ для владики Кир Василя Велич-
ковського, іменинний дар Блаж. Патріярхові Йосифові — це
чергові дії відділу.

23-го квітня 1972 р. вислано до президента Ніксона та до
конгресменів листи в обороні заарештованих українських дія-
чів культури та інтелектуалів в Україні. Листи склали п. Маруся
Попович, а відомін на них був такий, що в „Конгресовому ре-
корді“ від 23-го квітня 1972 р. на ст. 4431 цей лист внесено пов-
ністю. Ми брали участь у святкуваннях 50-ліття Українського
Вільного Університету. Відбули святкові сходини для вшануван-
ня пам'яти С. Петлюри і Є. Коновалця. З великим моральним
і матеріальним успіхом брали участь у Міжнародному Ярмарку
„Під одним прапором“, який так дбайливо приготували пані
К. і М. Попович, А. Біла, К. Кастронець, А. Кравчук і С. Чучке-
вич.

Нова втрата для відділу: померла велика прихильниця від-
ділу, сл. п. Ольга Віживська. Деякі членки з власного почину
допомогли в уладженні тризни, чим засвідчили свою вдячність
Покійниці.

Родинний пікнік УЗХ-ОДВУ та Андріївський вечір завер-
шили працю 1972 року.

Для історії принотувати належить виплачені в тому одному
році датки:

на КОД УЗХ вислано \$400, на ювілейний фонд УЗХ \$100,
на збірник „Євген Коновалець і його доба“ \$50, на Т-во „Рідна
школа“ \$25, на ЗУАДК, „Смолоскіп“ та інше \$190; **разом \$765.**

27 лютого 1973 р. відзначено Свято Героїнь, разом із СУА.
15-16 травня клівлендська громада вітала достойного гостя,
Блаж. Патріярха Йосифа. Олена Дуб очолювала господарську
комісію комітету святкування, Маруся Попович була в допоміж-
ній службі пресконференції місцевої преси й телевізії з Блаж.
Патріярхом, а В. Кавка приготувала привітальний хоровід із
молоддю Пласти й СУМ-у. В бенкеті на пошану проф. Кубійо-
вича взяла участь голова відділу та склала даток (\$50). Свято
Вождів, із гостинним виступом д-ра Дениса Квітковського й
рецитацією голови відділу УЗХ, підготував окремий комітет,
до якого входила від відділу Антоніна Біла. В Голодовій Мані-
фестації 9 червня в центрі міста Клівленду наші членки взяли
участь у своїх одностроях, що викликало захоплення публіки.
23 липня — участь у поході під час Тижня Поневолених Націй.

Станки з печивом та стравами під час міжнародних днів „Під одним прапором“, спільний пікнік УЗХ-ОДВУ завершили розваговий сезон. На пошану сл. п. полк., голови ГУН Андрія Мельника влаштовано вечір, з ініціативи ОДВУ, 15.XII.1973 р.

1974 рік розпочато Колядою. 17-го лютого, в роковини 50-річчя геройської смерти сл. п. Ольги Басараб, з ініціативи нашого відділу, при дружній співпраці всіх діючих на терені Клівленду жіночих організацій (СУА, ОЖ ОЧСУ, Укр. Правосл. Сестрицтва й УЗХ) улаштовано на більшу скалю імпрезу з великою програмою. Нарис про сл. п. Ольгу Басараб, по-мистецькому опрацьований, дала письменниця Леся Лисак із Бофало. Під час перерви й по закінченні імпрези збиралося підписи на петиції в обороні політв'язнів в Україні до ОН та Amnesty International. Дохід з імпрези вислано на „Фонд 500“ до СФУЖО. На заклик „Смолоскипу“ спроваджено, заповнено та вислано повітряною поштою 75 карток українським жінкам-політв'язням у СССР. Відзначено вроочистими сходинами 30-ліття мученицької смерти сл. п. Олега Ольжича та десяту річницю смерти сл. п. Голови ГУН полк. Андрія Мельника, спільно із ОДВУ. Відзначено 40-річчя „Українського слова“ (в Парижі), для якого ми подарували \$100. На трьох фестивалях всіх національностей „Гордість Парми“ та „Під одним прапором“ у Клівленді осягнено прибуток на \$974.

Надзвичайною подією було вшанування заслужених в нашому русі панства Івана й Катерини Поповичів з нагоди їхнього золотого ювілею подружжя. Ювілятам вручене як дарунок олійну картину „СОНЯШНИКИ“, а замість особистих дарунків гості склали \$290, до яких ювіляти додали \$60; з цього пішло на КОД УЗХ \$150, на оборону політв'язнів (через „Смолоскип“) \$150, на ВЗУН \$50. В 1975 р. ми спільно з діючими жіночими організаціями Клівленду вшанували Жінок-Героїнь, а дохід (\$96) вислано до СФУЖО. Відбули вже традиційний Великопісний Оселедчик, два міжнародні фестивалі (з доходом \$689). Розіграно на „Оселедчуку“ олійний образ, подарований мисткинею Е. Завільською; понад \$100 прибутку вислано на КОД-УЗХ. Спільно із СУА створено Комітет для участі в Міжнародному Році Жінки в Америці. Цей Конгрес відбувся 25-27 жовтня 1975 р. у Клівленді; в ньому взяло участь понад 45 тисяч відвідувачів, відбулося 36 семінарів і панелів на різноманітні теми, пов'язані зі становищем і ролею жінки в суспільстві. Згідно з оцінкою клівлендського часопису „Плейн Ділер“, цей Конгрес був найчисленнішим і найвизначнішим святкуванням Між-

ародного Року Жінки в Америці. Панель на тему „Жінки Східної Європи — теорія і практика“ відбувся стараннями СУА, а УЗХ і СУА спільно приготували станок народного мистецтва а виставку книжок, літератури й преси. Окремо було наскрізь о долю українських жінок-політв'язнів, використовуючи для цього фотографії, мапи та матеріали, опубліковані видавництвом „Смолоскип“. При станку збиралося від відвідувачів підпиши на петиції, які приготувала зразково Маруся Попович. Повз них три дні, на кілька змін чергували наші членки біля станка, маленька чарівна Даруся Ковч (внучка п. Миколи Бігуна) демонструвала вишивання, що викликало захоплення численних ідвідувачів. Тут треба згадати, що українці були єдиною етнічною групою, що брала активну участь у цьому Конгресі з окремим станком.

15 листопада 1975 р. нас запрошено взяти участь у міжнародному Різдвяному базарі в найбагатшій дільниці міста, куди єт-

Станок УЗХ і СУА на Міжнародному Конгресі Жінки в Америці в Коївенційній залі в Клівленді в дніх 25-27.Х. 1975 р.
За станком — голова Відділу В. Кавка. Оглядають експонати:
д-р. М. Пап і М. Кавка.

нічні групи рідко мають доступ. Ми уладили там наш різдвяний стіл. Інформації про наши чудові різдвяні звичаї давали по-други Маруся Попович і Оленка Хміляк. Опісля кілька тамошніх пань, заміжніх за чужинцями, призналися до свого українського походження. В грудні ми вітали в себе ред. „Смолоски-пу“ інж. Осипа Зінкевича з доповіддю п. з. „Від самвидаву до підпілля в Україні“. На доповідь прибуло понад 100 слухачів різних політичних переконань, які з увагою слухали доповідача та брали участь у діловій дискусії. Традиційним Андріївським вечором (13-го грудня) та декоруванням української ялинки в „Госпиталіті Інн“ (що було показано на телевізорі) ми закінчили рік 1975.

22 лютого 1976 р. з рамени Комітету ЕТНОРАМА ми гостили майже сотню американців, які обіїздили автобусами скупчення українців, відвідуючи наші церкви, установи, крамниці, щоб ознайомитися з життям української громади у Клівленді й Пармі. Маруся Попович і ст. пластун Тарас Ковч, як провідники, давали учасникам тури вичерпні інформації про Україну, її історію та культуру. Обід для гостей (борщ, вареники, голубці) та по-мистецьки уdeкоровані торти викликали захоплення учасників. В залі цілоденної школи св. Йосафата влаштовано виставку українського народного мистецтва та україніки. Окремий стіл зайняв інж. Гаврилко, демонструючи дереворізьбу, а при другому столі п. Анна Онищак майстерно розписувала писанки. Гостей вітали В. Кавка (в полтавському строї) та І. Місько (в гуцульському), а від УККА — скретар УЗО інж. Г. Завадівський. Співом під гітару розважала гость Галя Яцишин. 5-6-7-го квітня у великій балевій залі готелю „Клівленд-Плаза“ відбулась унікальна виставка столового накриття. На виставці були 62 столи, накриті до сніданку, полуценку, обіду, формального прийняття — від часів Джеферсона й Вікторіянської ери до сьогодніших модерніческих часів. Не маючи змоги дістати автентичного накриття столів княжих чи гетьманських часів, ми вирішили показати етнічний стіл, а саме — великолій гуцульський стіл. Накритий вишиваним обруском стіл прикрашено різбленим свічником (тріицею) та великою тарілкою з писанками. Малі й великі різблені та інкрустовані тарілки та келихи-чарки, оригінальна гуцульська різьба, великолій кошичок збоку, заповнений великолій добром — готовий до посвячення. Наш стіл був такою великою атракцією, що під час голосування глядачів ми одержали всього на два голоси менше, ніж перше місце. В нагороду ми дістали гарний жіночий годинник.

В неділю 23 травня 1976 року, з нагоди 200-річчя незалежності ЗСА й 100-річчя поселення українців у Америці, клівлендська громада влаштувала ФЕСТИВАЛЬ української пісні й танку в Мюзік Голл. Від нашого відділу УЗХ в комітеті брали активну участь Володимира Кавка, як заступник голови Комітету і референтка програми, і Маруся Попович, як англомовна секретарка. 19 і 26 червня ми взяли участь у Міжнародних ярмарках з нагоди святкувань 200-річчя Америки й 150-річчя міста Парми. Мали ми там станок із печивом і стравами. На ювілейну конференцію у 45-ліття УЗХ, яка відбулася в Чікаго 23-24 жовтня їздила 5-тичленна делегація від нашого відділу, а до програмової книжки зібрано в формі привітів \$210. Ті два дні були проголошені губернатором Ілліною „Днями УЗХ“. Рік 1976 закінчено вдалим Андріївським вечором.

По Коляді 1977 року та відзначенні дня Жінок-Героїнь, наш відділ УЗХ 6 березня попрощався з відомими й заслуженими діячами, панством Михайлиною й Миколою Бігунами, які покидали Клівленд, щоб поселитись на „Золотій Осені“ біля Союзівки. Прощальний вечір відбувся при участі членства УЗХ і ОДВУ, бо в цих організаціях обоє ревно працювали. Пані Михайлина була головою відділу в 1960-1964, опісля взяла обов'язки касирки, а згодом стала членом контрольної комісії. Вечіркою керувала Володимира Кавка. Від ОДВУ промовляв проф. Я. Кльований. Смачну вечерю приготувала пані Ольга Бак, при співпраці інших членок відділу.

В квітні 1977 р. ми гостили втретє тур американських гостей, які об'їздили автобусами скupчення українців. Туром керувала знову Маруся Попович, інформуючи про наші культурні надбання; вона навіть встигла навчити гостей дещо з українських пісень! Ми зготували для них смачний обід, зробили мистецьку виставку; в програмі виступили юні бандуристки Ірина й Люба Завадівські (учениці Григорія Китастого) та познайомили присутніх з нашим давнім інструментом — бандурою. Імпровізований хор з наших членок, співачок хору „Дніпро“, гарно доповнив цю програму. Гості захоплювались нашими вишивками, писанками, різьбами та робили знімки. У червні ми взяли участь у фестивалі-ярмарку „Горді з Парми“, що, крім доброї пропаганди для української кухні, дає нам значне підсилення фондів.

З великою радістю зустріли ми вістку, що нашу працьовиту, ідейну секретарку Марусю Попович поміщено в десятому виданні “WHO'S WHO of AMER. WOMEN”. Маруся Попович зна-

на в цілій Америці й Канаді своєю любовю до рідного; вона чудово володіє українською мовою й кілька разів їздила в Україну. Закінчила студії журналістики в стейтовому Університеті в Кент (Огайо); член журналістичного “Honorary Fraternity” й студіює на магістерський ступінь. Вона стала головою відділу УЗХ, коли довголітня голова Володимира Кавка попрощалась з Клівлендом і переїхала в околиці Філадельфії, з чоловіком Миколою, який пішов на пенсію. Відділ, разом із цілим УЗО, брав участь у прощенні з М. і В. Кавками, а крім того, влаштував 13 листопада окрему вечірку для членства УЗХ-ОДВУ, щоб і в цьому родинному колі побажати добра „відлітаючим у вирії“ КАВКАМ. При тому обдарували від’їждаючих цінними дарунками, які залишаться їм на ціле життя пам’яткою. На прощання Володимира сказала: „Я знаю, що відділ тепер у молодих, добрих руках подруги Марусі Попович — і праця буде продовжуватись з новимися осягами!“

4-го грудня 1977 р. відділ дав на телевізії показ традиційного українського Свят-Вечора. Зайнялися тим голова, Маруся Попович, і госп. реф. відділу Катруся Кастронець, при співправці усіх членок. Цього ж року вислано листи в обороні Миколи Руденка та Олекси Тихого до конгресменки Мері Ровз О’кар і державного секретаря Сайруса Венса, із позитивними наслідками.

1978 рік ми почали святкуванням 36-ї річниці смерти сл. п. Олени Теліги. Доповідь виголосила подруга Валентина Мушинська, секретарка Головної Управи УЗХ, даючи ґрунтовну аналізу життя, політичної дії та поетичної творчості О. Теліги. У мистецькій частині брали участь: Гаяля Яцишин (сольоспів), Марія Адамович (деклямація), Аансамбль юних бандуристів під керівництвом Григорія Китастого та співочий гурток ім. Леонто-вича при церкві св. Покрови під диригентурою В. Кондратенко (фортец. супровід М. Мельник). Після офіційної частини відбулася товариська зустріч за чаєм-солодким з гостею В. Мушинською, на якій вона поділилася своїми враженнями з перебування в Мехіко Сіті під час Міжнародної Жіночої Конвенції.

Трагічна вістка про те, що в Філадельфії відійшла у вічність сл. п. Оксана Ген'гало, виховна референтка ГУ УЗХ, засновниця й провідниця виховних таборів УЗХ на Оселі Ольжича в Лігайтоні, оповила сумом усе членство нашого руху й усіх тих, що знали її як невтомну працівницю в ЗУАДК-у, виховницю в Пласті та цілому жіночому русі. Відділ склав, замість квітів, щедрий дар на табори молоді УЗХ. А місяць пізніше чер-

гова смертна оповістка: відійшов на вічний спочинок сл. п. Микола Бігун, муж колишньої голови відділу Михайлини Бігун та брат подруги Олени з Бігунів — Дуб. У похоронах, які відбулися дуже урочисто в Бавнд-Бруку, взяла участь як представниця нашого відділу подруга Ярослава Кришталович, а відділ і все членство УЗХ й ОДВУ склали датки, замість квітів, на добродійні цілі (КОД-УЗХ, табори УЗХ та „Українське слово“ в Парижі).

1978 рік був для клівлендської української громади роком ювілейним, бо відзначувано 50-річчя створення Українських Злучених Організацій (УЗО), співосновником якого був наш відділ. Відділ зібрав відповідні матеріали до ювілейної книги та зробив для неї спільну світлину. Радісно відзначив відділ 80-ліття заслуженої, довголітної членки відділу УЗХ п. Марії Кукиз спільним обідом у ресторані. Ювілятку привітала щиро голова відділу Маруся Попович квітами та побажала пані Марії всього добра.

Інове прощання: покидали Клівленд п-во Ілля й Ляля (Олександра) Жгути. Обоє віддано працювали в системі наших організацій УЗХ-ОДВУ, тому жаль було розлучатись з цими симпатичними osobами, але... таке то в нас життя!

Дуже цікавий реферат на медичні теми виголосив д-р Андрій Жгута, а численно зібрані членкині виявили бажання, щоб того роду доповіді були частіше, бо вони цікаві.

Відділ виплачує рік-річно стипендії для студентів у сумі \$150.

В січні 1979 р. закінчено Коляду, а лютому відзначено, спільно із усіма жіночими організаціями, свято Героїнь. 15 березня 1979 р. відійшов у вічність Голова ПУН, Муж Голови ГУ УЗХ сл. п. д-р Денис Квітковський. Делегація відділів УЗХ-ОДВУ з Клівленду взяла участь у похоронних відправах у Детройті та відбули панаходи й поминки в 40-й день.

Радісна вістка про приїзд Валентина Мороза до Америки піднесла на дусі всю українську громаду, а зокрема тих, які довгі роки трудилися для справи звільнення В. Мороза з в'язниці. Наш відділ дістав окремого листа-повідомлення від президента Картера. Зустріч з В. Морозом у Клівленді відбулася 14 вересня 1979 р.

14-16 вересня ми взяли участь у Міжнародному Ярмарку в Грейт-Нордерн. Багато праці та зусилля вимагає така участь від усіх членок, і тому відділ запрошує наших прихильниць до помочі, і вони радо згоджуються. Після успішного закінчення

ярмарку ми звичайно відбуваємо товариську зустріч, із гостинюю для всіх трудівниць.

31-го липня 1979 р. нагло помер муж нашої почесної голови, батько нашої Голови, сл. п. Іван Попович, провідний діяч у Клівленді від 1923 по день смерти. (За заслуги для української громади УЗО наділило його ще за життя найвищим відзначенням від громади, бож він трудився для її розвитку повних 55 років, званням „ЛЮДИНА УЗО“.) Оповите смутком по такій великій втраті, наше членство взяло організовану участь у величавих похоронах, а відділ і членство, замість квітів, склали щедрі датки на добродійні цілі.

І знову черговий тур для старших громадян, під керівництвом знатців цього діла — Марусі Попович і Тараса Ковча; виставкою писанок і вишивок зайнялася й демонструвала їх знана писанчарка, наша членка пані Анна Онищак.

Успішним Андріївським вечором — при співчасті пані Люби Мичковської (гумор) та ред. Осипа (сатира), з дуетом пань Олени Кондратенко й Надії Якимцевої та традиційним „воро-жінням“ — закінчено цей звітовий рік.

Новий 1980 рік розпочали добре зорганізованою Колядою, яка дала рекордний прибуток. Годі вичисляти усіх „колядниць“, їх імена занотовані у хроніці відділу для майбутніх поколінь — для наслідування. Вроцісто відсвятковано день Жінок-Героїнь, з гарною промовою виступила пані Раїса Мороз. На ювілейних торжествах 30-ліття Пластової Станиці наш відділ репрезентувала п. Анна Кравчук. У березні влаштовано в Парма Ситі Голл мистецьку виставку старанням Марусі Попович і Анни Онищак, яка демонструвала писання писанок. Цього ж місяця вислано пакунки до Парагваю й Бразилії, чим зайнялася Анна Кравчук. 22-23 березня 1980 р. Клівленд гостив дисидентів-борців за волю України — Святослава Караванського та його дружину д-р Ніну Строкату-Караванську. Все наше членство взяло участь у цій зустрічі. У травні й червні відбули ми два „Ярмарки“, один у Грейт Норден, а другий у Мей Ко., що пройшли з великим моральним і матеріальним успіхом. Та, як то кажуть, „з журбою радість обнялась“... Невблаганна смерть забрала з наших активних рядів заслуженого педагога й громадянина, нашого віданого друга, мужа невтомної нашої членки Олени Дуб, проф Маріяна Дуба. Боляча ця втрата оповила глибоким смутком усю золотохресно-одвівську родину й осиротила велику рідно-шкільну громаду та прорідила наші ряди. Численну участь в похоронних обрядах і в поминках взяли наші членки та склали

цедрі пожертви, як „нев'янучий вінок“, на добродійні цілі.

Цікавою імпрезою було висвітлювання прозірок з Еспагенів у жовтня 1980 р. Пані Люба Мичковська, знана зі своїх мандри по Європі, дала нам солідно опрацьований реферат про Еспагенію, її життя та культурні здобутки, ілюструючи все те чудесними прозірками. Імпреза закінчилася товариською гостинною.

ARTISTS — Katherine Popowich and Anna Onizchak show the traditional Ukrainian Easter eggs and egg tree, now on display in the lobby of Parma City Hall. (Sun photos by Steve Crompton)

при чайку й солодкім. Останньою імпрезою в тому році був Андріївський вечір.

Рік 1981 — це ювілейний рік нашої організації — УЗХ. Ми вирішили посилити наші зусилля, щоб показати відданість нашій організації. Наші членки перевели вже успішно Коляду й побили всі дотеперішні рекорди.

Привітів до Ювілейної книги УЗХ ми вже зібрали на кругло \$700. Секретарка відділу Маруся Різник зайнялася збіркою матеріалів до історії відділу, і на основі архіву й протоколів та касових книг підготувала реєстр-хронологію дій нашого відділу, на підставі яких написано о цю історію.

Підсумовуючи пророблену працю за минулих 46 років, бачимо, якою інтенсивною й різноманітною була діяльність 8-го відділу УЗХ у Клівленді та якої великої напруги сил, витрати часу й енергії потрібно було, щоб це виконати. Тільки завдяки тісній співпраці всіх членок і вмілому проводові ми сьогодні втішаємося почуттям добре виконаного обов'язку та признанням цілої громади. Наш відділ є членом та платить кожночасно вкладки до Українських Злучених Організацій (УЗО), ЗУАДК-у та УККА. Ми згідливо співпрацюємо з усіма організаціями в системі УЗО, спільно улаштовуючи імпрези для відзначування історичних річниць (22-го Січня, Роковини Т. Шевченка, Листопадового Зриву та інших знаменних подій), а з жіночими організаціями, об'єднаними в СФУЖО, щорічно відзначаємо свято Жінки-Героїні. У своїй праці не забуваємо про тих, що несуть прапор боротьби за людські й національні права в Україні, й допомагаємо їх боротьбі морально, організуючи й беручи участь у демонстраціях-походах та висилаючи протестні листи та петиції до державних мужів і уряду Америки, Об'єднаних Націй і Amnesty International та матеріально своїми датками й посилками в Україну або через Комітет Оборони й Допомоги (КОД) при ГУ УЗХ. Пам'ятаємо і про наших сестер і братів у далекій Бразілії й Парагваї та допомагаємо їм висилкою пакунків із одягом-взуттям та виплатою стипендій студентам і втриманням садочків і т. п. Давали ми помічну руку тим, кого вдарило стихійне нещастя: повінь у Пенсильванії, землетрус у Югославії, — посилаючи туди негайно потрібну допомогу. Не забуваючи про вдів та сиріт і хворих, а зокрема про інвалідів, даючи своєчасно допомогу. Доцінюючи вагу наукових інституцій давали ми фінансову підтримку НТШ (Сарсель), УВАН і Гарвардові, допомагали видавництвам та редакціям українських часописів і журналів. Допомогли ми у виданні трьох книг: про

поетесу Олену Телігу (патронку нашого відділу УЗХ) українською і англійською мовою (видання „Смолоскипу“) та збірки гуморесок Ганни Черінь „Хитра Макітра“.

У 20-ту річницю героїчної смерти поетеси Олени Теліги видано одноднівку п. з. „ЯСНИЙ СИМВОЛ“, зредаговану проф. В. Радзикевичем. Про працю УЗХ в Америці подруга Маруся Попович опрацювала „проспект“ англійською мовою, який видано коштом нашого відділу (для ГУ і відділів УЗХ, для пропаганди наших завдань). Плекали ми українське народне мистецтво й улаштовували самі або допомагали іншим у підготові виставок народного мистецтва та образотворчих виставок на міжнародніх фестивалях, показах тощі і т. п.

Ми тримали дружні зв'язки з іншими організаціями й товариствами, висилаючи своїх представниць або писемні привіти й датки з нагоди їх ювілеїв чи з'їздів. Підтримували товарицьке життя між собою, вітаючи наших членок і їх родини з уродинами, іменинами, весіллями, хрестинами та несучи їм розраду в днях недуги чи родинного нещастя ...

Всі наші сходини, після обговорення ділових справ, кінчуються гостиною та товариськими гутірками, що так благородно впливають на настрій людіни.

В час нашого ювілею ми з признанням і вдячністю згадуємо тих, які клали підвалини нашої Організації, а також і тих усіх, що ще й сьогодні працюють у наших рядах, допомагаючи здійснювати світлі кличі, які стали нам дорожовказом на шляху до мети. Так у першій мірі відзначаємо наших дорогих піонерок, основниць нашого відділу, між якими передове місце займає пані Катерина Попович, перша голова, яка довгі роки очолювала відділ і є його душою. За її великі заслуги, на доказ пошани її признання з нагоди 25-річчя УЗХ, вона обрана Почесною Головою 8-го відділу. Не менш заслуженою її популярною є пані Марія Кукіз, довголітня секретарка відділу, що довгі роки була в Головній Управі УЗХ та постійною делегаткою на всі з'їзди; Марія Филипів, незаступна касирка відділу та віддана членка УЗХ, в гостиннім домі якої часто відбуваються сходини та вся підготовка до ярмарків і фестивалів. В минулому були активними Марія Бойко-Паламар, яка очолювала відділ у прифріні воєнні роки, Софія Когут — кількаразова містоголова її орг. референтка, добра бесідниця та перша делегатка від відділу до УЗО; Марія Олексик, делегатка до Окружної Управи УЗХ та УЗО, провадила культосвітню працю.

Найбільшою гордістю організації і доказом її живучості

є молода зміна. Тому ми так дорожимо нашою теперішньою голововою відділу, подругою Марусею Попович, яка прийшла на зміну своїй взірцевій мамі, нашій дорогій почесній Голові й основниці нашого відділу УЗХ, пані Катерині Попович. Допомагає теж і дочка пionерки п. Марії Кукіз, подруга Ольга Бик.

Кожна організація має — або повинна мати — членів, які займають провідні становища не тільки в своїх організаціях, але й беруть участь в українському культурному чи громадському житті. Тут можемо з гордістю згадати інспекторку шкіл українознавства в ЗСА, довголітню директорку „Рідної Школи“ та незаступну членку відділу УЗХ, подругу Олену Дуб; мисткинню-маярку Емілію Завільську, яка довгі роки працює в управі Українського музею-Архіву в Клівленді; Володимиру Кавку — членку ОМУС-у, яка була кількаразово заступницею голови УЗО — відділ УККА, працювала в хорі „Дніпро“ (голова жіночого відділу хору й член муз. комісії), провадила всіма дебютами молодих панночок, які спонзорував хор „Дніпро“, та підготовляла Свят-Миколаївські вечори з молоддю Пласти, журналістку Марусю Попович, яка активно працює в численних українських організаціях, є англомовною секретаркою УЗО, а також активна в американських організаціях, як „Nationalities Service“, уможливлюючи тим наші виступи на міжнародніх фестивалях, ярмарках тощо. Говорячи про ті фестивалі, не можна оминути тих членок, які займаються кулінарією і є майстрями цієї штуки, а саме пані Ольга Бак, яка вславилась улаштовуванням прийняття для многочисельної публіки, Олена Дуб — мистець декорування і, очевидно, печення смачних тортів; Катерина Кастронець, довголітня господ. референтка відділу, надзвичайно здібна в своїй ділянці праці, та пані Катерина Попович, Анна Кравчук, без яких не відбувся ані один ярмарок, обід чи прийняття.

Допоміжними в праці були М. Бігун, А. Біла, О. Віжевська, Д. Говикович, А. Жгута, Д. Жгута, М. Гель, Е. Завільська, І. Іваншин, В. Кавка, М. Ковалисько, Я. Кришталович, А. Мадараш, І. Місько, А. Мороз, А. Наконечна, К. Посаківська, В. Савинда, С. Садовська, А. Ткачук, М. Филипів, С. Чучкевич і М. Різник. Висловлюємо ширу подяку нашим прихильницям, які допомагали нам у нашій праці на виставках, виступаючи в мистецьких програмах під час імпрез — п.: О. Кондратенко, Л. Мичковській, Н. Якимців, О. Хміляк. Вони своїми талантами й умінням радо служили, не жаліючи часу і труду. Допоміжними були й мужчини! Згадати б тільки інж. Гаврилка, різьбаря і фахового

фотографа, мгр. Я. Говиковича (з пані Дарією — власники фотовідій), І. Поповича, Я Кравчука, Я. Кришталовича, д-ра А. Жгуту, І. Жгуту, П. Даца і готових на кожний поклик М. Кавку та вже покійного музику-скрипала Мирона Шияна.

Очолювали відділ упродовж усього часу як голови:

ПОПОВИЧ Катерина р.р. 1935, 36, 37, 38, 46, 47, 49, 51, 52, 53, 54;

БОЙКО Марія рр. 1939, 40, 41, 42, 43, 44, 45;

КАВКА Володимира р.р. 1950, 55, 56, 57, 58, 59, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76 та 1 половина 1977;

БІГУН Михайлина р.р. 1960, 61, 62, 63, 64;

КРАВЧУК Анна р.р. 1965, 66, 67;

ПОПОВИЧ Маруся від 5 липня 1977 р. почерез роки 1978, 79, 80 і по сьогодні ('81).

Містоголови: С. Когут (10 р.), К. Любінська 1 р.), К. Бусько (2 р.), К. Попович (1 р.), В. Кавка (3 р.), О. Дуб (1 р.), М. Олексин (1 р.), Я. Кришталович (7 р.), М. Попович (2 р.), О. Бик (3 р.), А. Біла (6 р.), А. Кравчук (6 р.), М. Бігун (2 р.), К. Бусько мол. (1 р.).

Секретарки: М. Ціхоцька (2 р.), М. Куکіз (14 р.), А. Декан (1 р.), М. Тесарович (3 р.), О. Дуб (11 р.), Я. Кришталович (2 р.), М. Бігун (1 р.), В. Кавка (3 р.), С. Чучкевич (1 р.), М. Попович (5 р. — від 1973 р. як англом.) і М. Різник (4 р.).

Касирки: Загута Евфrozina 1935, 36;

Полівчак К. 1937, 38;

Попович Катерина 1939, 40, 41, 42, 43, 44, 45;

Филипів Марія 1946, 47, 48, 49, 50, 51, і від 1961 р. по сьогодні ('81);

Кукиз Марія 1952, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60.

Голови Контр. Комісії:

Кульчицька О. (2 р.), Кравчук М. (2 р.), Павлина А. (1 р.), Полівчак К. (2 р.), Декан А. (5 р.), Олексик М. (1 р.), Когут С. (2 р.), Сушельницька С. (2 р.), Кvasнюк Д. (1 р.), Филипів М. (2 р.), Єзэрська А. (6 р.), Кравчук А. (5 р.), Кришталович Я. (3 р.), Шиян О. (3 р.), Бігун М. (3 р.), Савінда В. (3 р.), Біла А. (3 р.), Чучкевич С. (2 р.).

Ми низько клонимо наші голови перед нашими піонерами, які довгі роки трудилися для добра нашої організації,

але не судилось їм дожити до цього радісного золотого ювілею Українського Золотого Хреста.

Відійшли у вічність . . .

Брикайло, Олена	Лучка, Катерина
Бривка, Єва	Маковська, Марія
Бойко, Анна	Мельник, Анна
Бдзіль, Марія	Мельник, Катерина
Білецька, Марія	Мичковська-Нагірна, Анна
Бігановська, Юлія	Олексин, Марія
Бець, Анна	Паливода, Анна
Бураковська, Анна	Роберецька, Юлія
Білинська, Ольга	Певарник, Анастазія
Бдзіль, Юлія	Павлишин, Наталка
Варшавська, Катерина	Павлина, Текля
Галій, Розалія	Притуляк, Анастазія
Густак, Анна	Посаківська, Катерина
Джеймс, Марія	Стиранка, Катерина
Данеливич, Ксеня	Сентій, Марія
Даруш, Марія	Сушельницька, Софія
Декан, Анна	Савчин, Марія
Загута, Ефросина	Савчин, Катерина
Єзєрська, Анна	Сарахман, Ева
Іванишин, Грина	Сарахман, Марія
Ільків, Марія	Пимчина, Магда
Ковалець, Марія	Труш, Катерина
Кокоць, Розалія	Федорчак, Марія
Котович, Анна	Шиян, Олена
Котович, Марія	Хміль, Анна
Кравчук, Марія	Чорній, Марія
Кліщинська, Марія	Швагуляк, Вікторія
Кульчицька, Олена	Шалапій, Марія
Лакуш, Марія	

Пам'ять про них і їхню жертвенну працю збережемо в наших серцях і споминах назавжди: Вічна їм пам'ять!

9-Й ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА АЛЛЕНТОВН, ПА

Коротка історія відділу

Наш відділ був заснований в 1931 або 1932 році. Його початків не знаємо. Кажуть, що був дуже активний і нараховував багато членкінь. Цей відділ був активним до 1943 року, на протязі яких дванадцяти літ. Але коли президент Рузвелт став залишатися до Сталіна, почалися перевірки та нагінка на соборницькі українські організації та їх членів. Застрешені, наші членкині втратили ентузіазм, і відділ послабив свою діяльність, так що протягом дальнього десятка літ майже не діяв.

Аж як почали прибувати нові поселенці, то відділ відновився, в 1956 р. На запрошення Стефанії Голець до нас прибула подруга Павлина Різник, яка зреферувала нам про працю УЗХ Хреста та його значення для спільноти боротьби проти окупанта України та поневолювачів українського народу. Вона розповіла про суспільну працю УЗХ та допомогу українському народові на Батьківщині та в розселенні поза Україною. Для цієї праці потрібно людей, а особливо жінок, що мають почесне завдання — плекати традиції українського народу та передавати їх нашим дітям.

Після доповіді подруги приступили до відновлення відділу УЗХ. Перша по відновленні управа була в такому складі: Оля Гелетканич — голова, Стефанія Голець — заступниця й касирка, Осипа Гелетканич — секретарка, Ксеня Лукницька — голова контролальної комісії.

Сходини закінчились, новообрана голова подякувала за довір'я та закликала подруг до праці. А праці було багато, головно в галузі суспільній, громадській та харитативній. Членкінь не було багато, але своєю працею та підходом до громадського життя ми здобули собі пошану та признання в громаді: ми не дивились, куди та чи інша особа належить, але якщо потрібно якої допомоги, чи то моральної, чи матеріальної, ми її по можливості давали. Тому нас шанували навіть наші супротивни-

День Матері 1956 р., віштований 9-им Відділом УЗХ.

си, коли так можна називати своїх же українських людей. Часом вони не діставали такого тепла від своїх однодумців.

Час від часу ми віштовували розвагові забави, пікніки, часом не мали матеріального доходу з цих імпрез, але мали моральний та пропагандивний успіх. Щороку, в час Різдва Христового ми відвідували з колядою не тільки своїх, але й усіх знайомих та приятелів, а коляду повністю пересилали до Головної Управи УЗХ, до централі.

Ми віштовували традиційні Щедрі Вечори (не раз мусіли докладати до них!), але робили це, щоб зберегти традиції нашого народу та передавати їх дітям. Часом ми не мали призначення від своїх, але мали від чужих, які оцінили працю та значення наших традицій.

Ми співпрацювали з братніми організаціями, допомагали молоді, тобто, ЗАРЕВУ та МУНові, допомагали їм улаштовувати розваги й забави, а також такі імпрези як свято Крут, Базар, Січневі Свята.

Щороку ми замовляли панаходи за Жінок-Героїнь та богослуження за членів чи членкинь наших братніх організацій, які відійшли від нас у Вічність, щоб пам'ять про них залишилась між нами назавжди.

ЗУСТРІЧ НОВОГО РОКУ «1980».

Зліва: І. Вокрін, І. Старейкий, О. Старейкий, І. Гелетканич-Гельман, М. Олець, С. Голець А. Вокрін.

Ми також брали участь у маніфестаціях у Вашингтоні, Нью-Йорку, Філадельфії та в нашім місті, разом із місцевими організаціями, для оборони українського народу та його прав.

Ми допомагали в розбудові оселі ім. Ольжича в Лігайтоні, ід самого її початку, допомагали фізично, матеріально, духовно морально, і робимо це й тепер.

Як тільки могли, ми допомагали хворим та дитячим садочкам. Ми піклувалися сл. п. полк. Мельником, Осипом Бойдуничем, Олегом Ждановичем, допомагали вдовам і багатьом іншим українцям, що потребували нашої підтримки. За це ми іставали пошану й признання.

На культурні та церковні цілі ми давали щедрі датки: на збруч пресу в Парижі, на Енциклопедію Українознавства, на Паніварний фонд, на Катедру в Філадельфії, на політв'язнів. Ми оставили безпроцентову позичку на дім 23 відділу ОДВУ Аллентовні.

Ми закупили й розповсюдили 8 збірників „Олена Теліга“, зли вклад на дім табору УЗХ на оселі, пожертвували на спалення мортгеджу, закупили лавку в Каплиці.

За весь час наш відділ дав на допомогу та пожертви понад 1,500 дол. На коляду ми зібрали понад 2,500 дол.

Оце ми встигли за цей час зробити. Можна було б більше, але замало було рук до праці. А критиків було багато!

Хочемо подякувати деяким друзям із наших братніх організацій та симпатикам УЗХ, які нам багато допомогли в виконанні наших обов'язків, чи то з колядою, чи то в іншій праці, де ми без їх помочі не могли би впоратися. Хай Всешиній винагородить їх сторицєю, за добрий приклад, хай це буде заохотою до дальшої праці для добра нашого поневоленого, але не скореного народу.

Хочемо висловити вдячність уже покійній бл. п. Ксені Лукницькій, яка не вважала на жодні перешкоди, ані на своє здоров'я й працювала віддано та допомагала, чим могла, хоч і мала багато своєї родинної праці. Вона завжди казала: „Робимо, бо як не зробимо, то хто за нас зробить?!” Ми не могли б улаштовувати Щедрі Вечори, якби не дала вона нам до розпорядку свою Гостинницю. Хай Всешиній винагородить її та прийме до царства небесного! А між нами пам'ять про неї залишиться назавжди.

За управу 9 відділу УЗХ

Стефанія Голець і Анна Вокрін

ДЕСЯТИЙ ВІДДІЛ УЗХ В ДЕНВЕРІ, КОЛОРАДО

В 1956 р. на терені Денверу були такі організації: Ук^и і Католицька Церква, Сестрицтво при церкві, Делега ЗУ, Український Клуб і Український Народний Союз. бажав мати відділ УЗХ, було семеро: Софія Костюк, М тюк, Оля Романюк, Валя Медведська, Марія Биковська, Сластіон та Марія Корбін. За короткий час інтенсивної кликано засновні загальні збори, що відбулися 20-го с 3 р. Присутніх на зборах було 15 осіб. Загальні збори ісся в домі панства А. і О. Романюків. Обрано президію у такому складі: В. Медведська — голова й М. Кротю жетар. Збори відкрила В. Медведська й попросила до с. Кротюк, яка з'ясувала завдання УЗХ й запропонувала с и відділ у місті Денвер. Пропозицію пані Кротюк зійняли з ентузіазмом. По короткій дискусії про назву в ірийнято пропозицію пані Медведської: „Відділ УЗХ ім.

Традиційні запусті в 1956 р. в Денвері

ни Теліги" (з Головної Управи ми одержали чергове число 10).

На засновних зборах вибрано першу управу відділу в такому складі: Ольга Романюк — голова, Лідія Глушко — заступниця голови, Валя Медведська — скарбник, Марія Кротюк — секретар, Софія Костюк — культурно-освітня референтка, Люба Винар — пресова референтка, О. Каницька — голова супільноДоповідної опіки, С. Сластіон — заступниця, Марія Биковська — голова контрольної комісії, Софія Сластіон і Анна Зенюк — члени контрольної комісії. Всі пані, вибрані до управи, дякували за довір'я та спільно уклали плян праці. Ухвалили започаткувати працю нашого відділу разом із іншими організаціями на терені Денверу. Першою імпрезою була забава, спільно з Українським Клубом. Другою був „Веселий вечір“, спільно з УНСоюзом. Обидві імпрези були під кожним оглядом успішні. Третя, самостійна імпреза — це свято Українських Визначних Жінок, яке було влаштоване в імпозантній залі Американського Жіночого Клубу. З доповідями виступали пл. О. Романюк — „Уляна Кравченко“, Г. Завадович — „Леся Українка“, М. Кротюк — „Олена Теліга“. Добірна публіка вщерть заповнила залю й прийняла наші доповіді з захопленням і вдячністю. Після доповідей відбулася вечірка зі солодким і кавою.

Наступною, четвертою з черги більшою імпрезою, була дсповідь редактора Олега Штуля, що відбулася в просторій залі Фармерс Юніон, вщерть заповненій публікою, яка з цікавістю слухала доповідь; а питання не було б кінця, та, на жаль, час користування залею був обмежений. П'ятим нашим вдалим вечером були традиційні запусти, зо всіма звичаями — і млинцями. Шостою імпрезою був концерт Григорія Китастого у вщерть заповненій прекрасній залі. Репортери, які були запрошенні нами, у своїх часописах висловлювали захоплення мистецтвом Китастого.

Дуже успішною була демонстрація української писанки; тоді ми зв'язалися з пресою й телебаченням і мали добрий розголос. Ми ще влаштували два пікніки в Скелястих горах Колорадо, які принесли задоволення й дохід, з якого заплачено членські внески до Головної Управи УЗХ й вислано поміч для потребуючих.

Не довго проіснував наш активний відділ, лише один рік! Усе має свій розвиток, має і упадок. Причиною реорганізації відділу був виїзд деяких активних членок до інших стейтів: кілька членок відійшли у вічність; були ще й інші події... На місце тих, що відійшли, не прийшло поповнення. Але, на щастя,

Показ писання писанок у Денвері, 1968 р.
Від ліва: В. Медведська, Н. Віннич, М. Кротюк.

їбуло більше членів до Делегатури ОДВУ, яку переорганізовано на відділ ОДВУ ім. Андрія Мельника, у склад якого йшли як делегатура УЗХ. Відбуваємо що два місяці спільноти. Спільно плянуємо розклад програми, укладеної альних зборах.

Тут слід відзначити, що в червні 1972 р. ми влаштували свою величаву академію на честь Героїв. Прибув із Чікаго із Куропась, а з Детройту — М. Квітковська, голова Головного жіночого УЗХ. Напередодні академії ми влаштували прийняття честь наших гостей в українському гарному ресторані, на яких просили ширшу громаду Денверу. Пані Квітковська, яка була (енвері на Конвенції Генеральної Федерації жіночих клубів якої є головна управа УЗХ), поділилася з присутніми враженнями з цієї конвенції та розповіла про наявність у Федерації, що є дуже важливим для наших зовнішніх засобів. Академія відбулася наступного дня в залі Федерації жіночих Клубів. Публіка заповнила вщерть залю. Пані Квітковська виголосила доповідь про Олену Телігу з нагоди 30-тилітньої смерті нашої Патронки, на світлівши при тому, що

дух далі живе на рідних землях, надихаючи нових геройнь, що не скорились під совєтським яром.

У червні 1979 р. завітала до нас гостя з Парижу, п. інж. Катерина Штуль; УЗХ влаштував для неї прийняття. Тепер готовуємося дэ літературного вечора Ганни Черінь (на червень 1981); восени приде до нас із доповіддю д-р Я. Шумелда, а влітку влаштуємо пікніки, для розваги й для придбання грошей на допомогові цілі.

Головою нашої делегатури в цю пору є пані Софія Костюк. Як і раніш, ми не спимо, працюємо, як можемо, й віримо, що прийде час і заговорять наші гори! „Горі імієм серця!“ — Вгрому піднесімо серця!

Марія Кротюк

УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ У ЧІКАГО

Українське жіноцтво в Чікаго бажало включитися в ряди націоналістів, щоб помогти борцям УВО, а відтак ОУН, у їх боротьбі проти окупантів України. Хотіло допомогти своїм сестрам в Україні нести тягар опіки над в'язнями, жертвами терору, допомогти в пропаганді й у зв'язку з групами націоналістів за кордоном як кур'єри.

Аплікацію на заснування Українського Червоного Хреста в Америці уряд відкинув, пояснюючи, що Червоний Хрест може діяти лише в державах; Червоний Хрест має вже хартію в ЗСА.

Тому ми, як бездержавна нація, взяли назву „Український Золотий Хрест“. У Чікаго постав відділ УЗХ з черговим порядковим числом „12“, у 1933 р. Крім числа, відділ мав назву „Дочки України“.

Відділ УЗХ тісно співпрацював з Другим, а також із кількома іншими відділами ОДВУ, які разом створили Окружну Управу ОДВУ. У всіх імпрезах, пікніках, протестах, маніфестаціях УЗХ брав активну участь. У корпорації Української Світової Виставки в 1933 р. відділ УЗХ взяв участь у маніфестаційному поході при відкритті Виставки в травні 1933 р.

УЗХ чергував у приміщеннях Виставки, де містилися експонати включно з цінною виставкою творів Архипенка. Відділ поставив дівчат для обслуги павільйону й ресторану.

Всі т. з. Націоналістичні Дні, які влаштовувало ОДВУ, не могли обйтися без праці пань з відділу УЗХ. УЗХ керував найбільшим Днем у 1935 р., в Гармс Парку на Вестерн і 42-ій вул. (того парку вже нема). Для здобуття фондів на виставку й павільйон, який мав коштувати 22 тисячі доларів, корпорація влаштувала великий фестин на 95-ій і Вестерн, при участі єпископа Богачевського з Філадельфії; УЗХрест поставив буфет.

Відділ УЗХ влаштував День Жінки на площі при парафії Святого Миколая на Гіггінс Ровд. Промовцями були о. Пилипенко з Аргентіни, д-р Марія Клячко й Марія Дем'янчук.

Разом із молоддю „Артс Клюбу“, відділ влаштовував ви-

12 ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА В 1937 РОЦІ

Перший ряд від ліва: Анна Кіняк, Марія Кладучок, Аниа Васильовська, Антоніна Куропась — секретарка, Аниа Попадюк — голова, Юлія Маринів, (—), Александра Яремій, Павлина Прокопів, Олена Булка.

Другий ряд від ліва: Марія Кукульза, Ксеня Плитяк, Аниа Плєнінська, Папасекя Болнапчук, Аниа Семочко, Іванна Подоля.

12 ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА В ЧІКАГО, 1956 РІК

Почесний посол відділу: Петарка Теодорович, Гарета Ленкінська — (посланик). Антоніна Іванопольська — голова). Марія Матчинська —

ставки писанок та Свят-Вечори для народжених у Америці дітей, щоб вони пізнавали наші обряди й традиції.

У перших часах існування організації ми виконували переважно харитативні завдання. Жертовність жінок-піонерок товариства Дочки України свідчить, що любов до рідного краю мобілізувала їх активність. Коли польська влада на українських землях припинила в 1938 році діяльність Союзу Українок, товариство вислато свою делегатку на протестаційне віче до Нью-Йорку.

Дочки України поспішили з поміччю січовикам Срібної Землі, коли мадяри напали на Карпатську Україну. Ліки, одяг, і грошова допомога йшли стало до Ужгороду, а відтак — до Хусту. Рідна Школа та шпиталь ім. митрополита Шептицького у Львові дістали 100-долярові пожертви. Товариство Охорони Воєнних Могил у Львові стало було під опікою Дочок України з Чікаго.

Відділ УЗХ був основоположником Українського Конгресового Комітету.

В 1942 р., з виbuchом світової війни, чікагівський відділ УЗХ стає активним членом Американського Червоного Хреста та дбає про об'язки, зв'язані з програмою цієї організації. Відділ віdbував санітарні курси, заходився шити білизну, плести светри, складати бандажі й інше санітарне устаткування, потрібне для Червоного Хреста.

Окремо треба згадати про симбіозу 12 відділу УЗХ з Окружною Управою ОДВУ. Співпраця давала не лише моральні, але й фінансові результати.

По трагедії в Роттердамі ЦУ ОДВУ проголосила збірку 40-тисячного фонду для дальшої праці Проводу Українських Націоналістів. На Чікаго накладено квоту 6,000 дол. Призначена Окружною Управою квота 1,000 дол. для нашого відділу УЗХ була зібрана протягом 90 днів.¹

Коли ходить про фінансові збірки, то не є таємницею, що жінки таки краще вив'язуються в тій справі!

Вибух Другої світової війни й нагінка на наші організації, в деchому сповільнили працю відділу, бо перервався зв'язок із рідним краєм, на який все були звернені очі наших членок. УЗХ переживає тяжкі хвиlinи, що після закінчення війни спричинює зневіру в деяких членок відділу, які в 1949 році перейшли до іншої жіночої організації.

Хоч і зменшилося число членок, то все таки відділ продов-

жує свою діяльність під умілим проводом голови, Антоніни Куропась.

Наш відділ переживає своє відродження. Поволі організація здобуває нових членок, число яких постійно зростає.

Рівнобіжно зі зростом числа членок пішов і розвиток діяльності відділу. Членки включаються в працю для зреалізування високогуманних завдань, які має за ціль наша організація.

Праця набирає щораз конкретніших форм у різних напрямках. Робота пожвавлюється в ділянках: організаційній, культурно-освітній, господарській і суспільної опіки, на що треба багато зусиль усіх членок відділу.

За час його існування **головами** відділу були: Ксеня Пештяк — 2 роки: 1933, 1934; Анна Семочко — 1 рік: 1935; Павлина Прокопів — 1 рік: 1936; Анна Попадюк — 1 рік: 1937; Антоніна Куропась — 15 років: 1938 до 1945; 1950 до 1953; 1955 до 1957; Розалія Сидорик — 4 роки: 1946 до 1949; Ольга Романюк — 1 рік: 1954; Ольга Масник — 2 роки: 1958 — 1959; Ванда Урбан — 1 рік: 1960; Анна Рибак — 9½ років: 1964 до 1972, 1977; Ольга Семчишин — 2 роки й 5 місяців: 1972 до 1974; Євгенія Верес — 2 роки: 1975, 1976; Марія Гром'як — 6½ років: 1961 до 1963, 1978 до 1981.

Секретарками були: Антоніна Куропась — 5 років: 1933 до 1937; Іванна Подола — 12 років: 1938 до 1949; Пелагія Теодорович — 4 роки: 1950 до 1953; Анна Рибак — 3 роки: 1954-1955, 1960; Марта Мельник — 2 роки: 1956, 1957; Люба Бегека — 2 роки: 1958, 1959; Наталія Іванів — 20½ років: 1961 до 1981.

Касирками були: Марія Леськів — 6 років: 1933 до 1938; Ольга Масник — 4 роки: 1950 до 1953; Євгенія Ленчицька — 4 роки: 1954 до 1957; Пелагія Теодорович — 1 рік і 3 місяці: 1958, 1959; Марія Пеняк — 3 роки: 1959 до 1961; Євгенія Петрина — 4 роки і 3 місяці: 1962 до 1966; Ірина Шарун — 8 років і 8 місяців: 1966 до 1974; Іванна Гарасовська — 6½ років: 1975 до 1981.

(Про членок, які займали інші пости в управі, буде подано в дальшій історії відділу.)

Влаштовуючи культурно-освітні й розвагові імпрези, відділ здобуває фонди на продовження праці в харитативно-допомоговій ділянці, що є основною ціллю УЗХ. Нашими традиційними і дуже вдалими імпрезами були: річний пікнік, вечериці „Золота осінь“, Андріївський вечір; продовжували Коляду, Товарицький вечір з оселедцем (пов'язаний із бінгом), осінній ярмарок, які влаштовуємо кожного року. Спеціально великою фреквенцією втішається Товарицький вечір з оселедцем, який

відділ влаштовує під час великоднього посту. Тут виступає хор відділу.

Успіхи всіх імпрез завдячуємо невтомній праці членок відділу під проводом господарських та імпрезових референток і членок тих референтур. Ними були:

господарські референтки — Марія Особа, Олена Тимцюрак, Пелагія Теодорович (8 років), Ольга Дзюбинська (7 років), Євгенія Петрина; **імпрезові референтки** — Євгенія Ленчицька, Наталія Іванів, Анна Касіян, Олена Климків, Євгенія Бяла (18 років), Ореста Яримович.

Членками тих референтур були: Олена Ткачук-Нікэлс, Марія Попадюк, Іванна Кашуба, Ольга Бережан, Ірина Мішкевич, Марія Пеняк, Любі Сікачовська, Євгенія Курліта, Ярослава Захарія, Іванна Гарасовська, Стефанія Свистун, Марія Петруняк, Марія Гром'як, Ірина Крайник, Зінаїда Дичій, Катерина Домашевська, Олександра Мудра, Анастазія Остапчук, Ірина Радловська, Єва Мерза.

На окрему увагу заслуговує праця відділу в ділянці пропаганди українського народнього мистецтва й українських страв серед американського населення. Розуміючи вагу та значення цієї справи, присвячуємо багато зусиль і труду та використовуємо кожну нагоду, щоб познайомити американців із надбаннями нашої культури:

На запрошення українських студентів при Чікаго-університеті (1960 і 1965 р.), відділ влаштовує показ українського народнього мистецтва та українських страв і печива; це було зроблено також під час Міжнародної виставки в чікагському Музеї науки й індустрії (1958). На запрошення мера міста Річарда Дейлі, під час Міжнародного Фестивалю на Нейві Пір відділ влаштовує виставку народнього мистецтва й українських страв і печива (1960, 1962, 1964). У жовтні 1966 р. станок українського народнього мистецтва здобуває друге місце, а нашу українку („Міс Україна“) — панну Галю Доброноженко вибрано першою князівною фестивалю.

У травні 1969 р., на запрошення Газової компанії в Чікаго, влаштовано показ варення й печення українських страв та Великодній стіл і показ українського мистецтва. З цієї нагоди переведено екскурсію до українських крамниць і ресторанів. З нагоди Українських днів, відділ влаштовує станки українського народнього мистецтва.

Ми влаштували зустріч із громадянством і гостили в себе пані Славу Сурмач у грудні 1957 р. і Марусю Попович у квітні

1962 р.; вони приїхали до нас із прозірками й доповідями „Сьогодні в Україні“. Обидві пані народжені в Америці, тому саме вони могли в тих часах свободно подорожувати, робити прозірки та в цей спосіб привезти нам перші повоєнні вісті з рідних земель.

Кожного року навесні або восени відділ влаштовує виставку картин одного або двох мистців (деяким по два рази), а також літературний вечір письменниці чи письменника.

За цей час влаштовано 24 виставки картин мистців: Миколи Бідняка (1963, 1965); проф. Миколи Анастазієвського і проф. Лева Геца (1967, 1969); Темістокля Вирсти (1970); Михайла Дмитренка (1971); Яра Плав'юка (1971, 1973); Надії Сомко (1972); Едварда Козака і його синів Юрія та Яреми (1974, 1981); Степана Луцика і його сина Юрія (1974); Богдана Божемського (1975); Василя Палійчука й Ореста Поліщукова (1976); Ярослава Вижницького (1977); Тирса Венгриновича (1977); Людмили Морозової (1978); Катерини Кричевської-Росандіч (1980); Рема Багаутдина (1980); Марії Гарасовської-Дачишин (1966, 1968, 1973 і 1974 — спільно з іншими організаціями; у 1979 р. — самостійно).

Всі ті виставки картин добре зорганізовані й викликають зацікавлення серед громадянства та дають моральне й матеріальне вдоволення. Під час кожної виставки відбувається зустріч членок і їх родин та приятелів із мистцем.

Влаштовано літературні й авторські вечори: д-ра Олеся Бабія (1960); проф. д-ра Олександра Неприцького-Грановського, спільно з ОДВУ (1961); Ольги Кобилянської (1962); Ярослави Острук (1964). Спільно з Окружною Радою СУА й Гуртком книголюбів влаштовано літературний вечір лавреаток 7-го Літературного Конкурсу СФУЖО, нагороджених за найкращі гуморески: Ганни Черінь, Ірини Лунів і Емілії Кулик (1966). З нагоди Року Жінки, влаштовано літвечір Емілії Кулик, за п'яте з чергі відзначення її творів літературним конкурсом СФУЖО (1975).

Тут бачимо великий вклад праці **культурно-освітніх** референток відділу, якими були: Пелагія Теодорович, Марта Мельник, Ольга Филипович, Ванда Урбан, Ольга Калимон, Катя Чайковська, Марія Петруняк, Тетяна Гераско, Емілія Кулик (протягом 15 років). Вони керували ювілейними банкетами, зустрічами й імпрезами.

Пресові референтки інформували суспільство про діяльність відділу, дописуючи до газет, журналів і Бюлетеню УЗХ: Анна

Кузик, Ольга Семчишин, Євгенія Верес, Анна Стародуб, Марія Гарасовська-Дачишин. Вони допомагають відділові у розпродажі різних видань.

Влаштовуючи імпрези, відділ здобуває матеріальні засоби на харитативно-допомогові цілі.

В першу чергу, допомагаємо залишенням у Європі. Висилаемо грошову допомогу й велику кількість пакунків з одягом і харчами та книжками до Німеччини, Австрії й Польщі.

Референтки Суспільної опіки і членки відділу, з притаманістю їм чутливістю відвідують по шпиталах і домах хворих та уділяють матеріальну й моральну допомогу потребуючим у Чікаго й околицях. Раз на рік переводимо збірки під церквами на допомогу потребуючим. Ми піклуємося садочком і школою Українознавства в Амбергу, Німеччина, висилаючи кожного місяця грошову допомогу, а перед святами дарунки. Передплачуємо журнал „Веселка“ для школи українознавства у Франції. Допомагаємо молодечим організаціям, складаємо датки і беремо участь у їх імпresaх.

І так харитативна праця відділу проходить у двох напрямках: 1) допомога на місцях і 2) допомога українцям у різних країнах світу.

У 1960-их роках уся допомога вимагала ще більш посиленої акції. Протягом шістьох років, від 1962 до 1967, у літніх місяцях членки відділу чергували при центрах для пересвітлювання легенів (т. зв. "X-Ray Mobile Units"), які були розміщені в українській дільниці Інститутом туберкульози в Чікаго. В той час відділ переводив п'ятихвилинні радіопередачі, інформуючи наших громадян про історію туберкульози в Чікаго та про необхідність пересвітлювань, під час яких наші членки помагали виповнюти формулляри й давали інформації.

З бігом часу, посилення й скоординування праці в ділянці суспільної опіки на місцях була дуже потрібна. У тій цілі, в 1966 р., на заклик С.С. СФУЖО й 22-го з'їзду УЗХ, спільно з Окружною Управою СУА й Об'єднанням Українців Америки „Самопоміч“, засновано Бюро Суспільної Опіки в Чікаго, кероване фаховою силою, мгр. Катериною Гульчій. Керує Бюром Рада Директорів, у склад якої входять голови й референти Сусп. Опіки тих організацій, що працюють на базі рівного партнерства.

Згодом, для кращого зорганізування праці, вибрано управу, яка являється виконним органом. Бюро одержало картю й признання привілей неприбуткової організації; одержує від міста обіди для пенсіонерів.

Рівночасно, відділ посилює допомогу українцям у різних країнах світу, висилає стипендії учням курсів українознавства та студентам середньої школи й університетів. Таку допомогу висилаємо також до Франції, Югославії, Польщі, Аргентини й Бразилії, де тісно співпрацюємо з Жіночою Організацією при Хліборобсько-Освітньому Союзі в Куритибі.

У ювілейному році відділ висилає 14 стипендій. У 1980 р., коли постає потреба, на заклик Головної Управи УЗХ і Суспільної Служби СФУЖО, відділ стає фундатором-ініціатором курсів домашнього господарства у Бразилії. Започатковуючи їх у колонії Маркондес, ми вирішили бути спонзором цих курсів кожного року. В цей спосіб відділ допоможе мешканцям колонії краще господарювати, а також ознайомитися з гігіеною та методами поборювання різних недуг. Відділ висилає пакунки з одяжею до Польщі (поворотцям на Лемківщину), до Югославії, Австрії, Аргентини, Бразилії й Парагваю.

Кожного року, під час Різдвяних і Великодніх свят, відділ висилає святочні побажання та залучає грошову допомогу за служеним і потребуючим членам українського суспільства. У 1964 р. ще додано т. зв. „Літню допомогу“. В цей спосіб відділ висилає три рази на рік допомогу потребуючим на терені Чікаго, ЗСА, та в країнах Європи й Південній Америки (Еспанія, Бельгія, Німеччина, Австрія, Польща, Аргентина, Бразилія). Всі ті, що дістають допомогу, дякують за зрозуміння і щире ставлення до них.

Відділ складає датки на церкви, сиротинці, університети та молодіжні організації. Через ГУ УЗХ відділ складає датки на табори молоді УЗХ, Фонд вдів та КОД — допомагає політичним в'язням і їх родинам. Складає датки й допомагає дисидентам і їх родинам. Для прикладу подаємо, що в 1980 р. уділено допомоги й стипендій на загальну суму 3,581.31 доларів та вислано 31 пакунків із одяжею, вагою 682 фунтів.

Для зреалізування наших завдань у харитативно-допомоговій ділянці у великий мірі відзначилися референтки Суспільнії опіки відділу: Дарія Нижанківська-Масник, Наталія Іванів, Марія Гром'як, Анна Рибак, Любія Бегека, Ольга Дзюбинська, Ірина Левицька, Ірина Семкович, Олена Климків, Євгенія Петришин, Іванна Гарасовська, Ольга Семчишин, Євстахія Ястрембська.

Відділ співпрацює з жіночими й іншими організаціями м. Чікаго; бере участь у спільніх засіданнях з ними, в імпрезах і

громадських комітетах, як Свято Героїнь, відзначення Року Жінки, 20-ліття й 30-ліття СФУЖО, бенкет для відзначення п. Лідії Бурачинської, голови СФУЖО, „Українкою Року“ (1978), виставка „Самвидаву“ (1980); Свято Незалежності, Маніфестація в Тиждень Поневолених Народів, маніфестація в 40-ліття й 45-ліття голоду в Україні, Українські Дні, Маніфестація і концерт у 200-річчя Америки і 100-річчя поселення українців (1976); відзначення 100-річчя НТШ; вшанування Української Родини Року — Антоніни і Степана Куропасів і т. д.

Відділ брав участь у вечері, яку влаштував 2-й відділ ОДВУ, 7-го грудня 1975 р., з нагоди урочистого закінчення Року Жінки, під час якої відзначено кращих українських жінок у Чікаго за видатну працю на відтінках літератури, мистецтва, суспільно-громадськім, суспільної опіки, молодечім і політичнім. Серед відзначених були членки УЗХ: Марія Гарасовська-Дачишин, Наталія Іванів, Емілія Кулик, Антоніна Куропась, Рома Турянська, Ганна Черінь. На цій вечері була гостею і виголосила слово голова ГУ УЗХ д-р Марія Квітковська.

Беремо участь у влаштуванні зустрічей із такими визначними особами як Олена Сулима-Бойко, Ірина Пеленська, Ірина Павликовська (дел. СФУЖО); ред. І. Росоха, інж. Осип Бойдуник, Дарія Ребет, Маруся Бек, І. Поворозний, д-р Володимир Кубійович, д-р Атанас Фіголь, ред. Олександра Костюк, Євгенія Мазела та інж. Степан Плахтин (з Бразилії), проф. Омелян Пріцак, Ярослава Острук, д-р Володимир Янів, Лідія Бурачинська, президент СКВУ Микола Плав'юк, співачка Рената Бабак, Едвард Козак, Раїса Мороз, Надія Світлична, Ніна Строката-Караванська та інші.

Відділ бере участь у праці спільно з організаціями м. Чікаго на з'їздах, ювілеях, конференціях та різних імпрезах; складає датки й привіти. Коли настає потреба, заступає ГУ УЗХ.

Відділ є членом Об'єднання УАГО, УККА та Українського Національного музею, бере участь у збірках на музей, на Бюро Суспільної опіки та інші цілі. У вищезгаданих організаціях,крім кожної голови і секретарки, заступають відділ містоголови: Пелагія Теодорович, Євгенія Петрина, Ірина Семкович, Анна Стадоруб, та зв'язкові: Євгенія Ленчицька і Франя Дахнівська.

Відділ поширює культурно-освітню діяльність. Виконуючи постанову Конференції УЗХ 1967 р. в Рочестері, кожного року передаємо нагороди — книжку жінки-письменниці Курсам Українства у Чікаго.

Вплативши на НТШ 1,000 доларів (ратами), відділ став меценатом Енциклопедії Українознавства, де буде поміщена коротка історія нашого відділу.

Відділ тісно співпрацює з Головною Управою УЗХ; часто відвідують нас голови ГУ УЗХ, пані Анна Левкут і Марія Квітковська.

Три рази відбувались у нас річні конференції ГУ УЗХ, а з цієї нагоди — зустрічі членок Головної Управи УЗХ з громадянством (1965, 1972 і 1976). З нагоди річної конференції у 1976 році відсвятковано в Чікаго 45-літній ювілей УЗХ, відзначений величавим бенкетом. Наш відділ був господарем цієї конференції та ювілейних святкувань. Під час бенкету присутні сердечно вітали членок ГУ УЗХ і делегатів відділів. Надійшли численні привіти від церков, організацій і окремих осіб. Губернатор стейту Ілліной Даніель Вокер проголосив 23-го і 24-го жовтня 1976 р. днями Українського Золотого Хреста. Ювілейні святкування пройшли дуже гарно, викликавши задоволення у членок та повагу до Організації в українській громаді.

На конференцію, з'їди чи ювілеї відділ висилає делегаток, які входять у склад Головної Управи та, з доручення ГУ, увійшли до СФУЖО.

Референткою Сусп. Служби УЗХ є Наталія Іванів; вона входить у склад управи СФУЖО як референтка Сусп. Служби і є головою Комісії Суспільної Служби у ЗСА та членом Світової Ради Сусп. Служби СКВУ, а також заступає ГУ УЗХ на Міжнародніх Конвенціях Генеральної Федерації Жіночих Клубів (1978, 1979, 1980 і 1981).

Вільними членами Головної Управи УЗХ є Марія Гром'як, Анна Кузик, Євстахія Ястрембська, Орест Яримович, яка є членом Програмової Комісії СФУЖО у ЗСА, та Ірина Семкович, яка є членом Комісії Суспільної Служби СФУЖО у ЗСА. Членки відділу є прихильницями і допоміжними членами СФУЖО.

У ювілейному році 1981 відділ провадить працю, з управою у складі:

голова — Марія Гром'як;

містоголови — Анна Стародуб, Ірина Семкович;

секретар — Наталія Іванів;

касирка — Іванна Гарасовська;

Суспільна опіка — Євстахія Ястрембська, Олена Климків;

Культурно-освітня референтка — Анна Кузик;

пресова — Марія Гарасовська-Дачишин;

імпрезова референтка — Ореста Яримович, Євгенія Бяла, Ірина Крайник;

господарська референтура — Євгенія Петрина, Ірина Радловська, Ярослава Захарія, Єва Мерза.

Контрольна комісія: Ольга Семчишин — голова, Пелагія Теодорович, Ольга Масник — членки.

Почесна голова: Антоніна Куропась.

Праця відділу в ювілейному році проходить шляхом попередніх років, але багато зусилля кладеться на розвиток харитативно-допомогової праці засобами культурно-освітніх і розважальних імпрез.

В історію відділу впродовж його існування входять теж немало незгаданих тут справ, що їх чесною її відданою працею творили членки УЗХ. Часом ми з великою напругою сил виконували свої завдання, однак за ті роки ми внесли в досягнення відділу свій поважний вклад. Труд наших членок буде цінений як ідейний і відданий вклад для добра і слави нашого народу.

На підставі протокольних джерел, треба відзначити отих жертвених і працьовитих членок, що, може, не згадані в інших місцях у цьому перегляді праці відділу: Олена Артюшенко, Лідія Богдан, Марія Бартошко, Оресцеда Вітковська, Любов Горбач, Володимира Демус, Анна Заяць, Віра Зельвак, Олександра Лаба, Ольга Лехнюк, Ольга Міскевич, Євгенія Носієвич, Даня Остапчук, Емілія Павліш, Марія Паславська, Ірина Різник — член контр. комісії, Люба Рудакевич — член контр. комісії, Меланія Сеніця, Любі Скірник, Емілія Стефурак, Олена Трусеєвич, Рома Турянська, Любі Шандровська (господарська референтка).

Членки відділу своєю працею здобули загальну пошану для Організації.

Нехай цей перегляд історії 12-го відділу УЗХ в Чікаго не дасть нам забути про ідейність і труд тих членок, що ці довгі роки існування відділу (48 років), працювали для своєї Організації. Деякі з них відійшли у вічність, однак пам'ять про них залишиться між нами як про живих членок. Тим членкам, що доля судила разом з нами святкувати золотий ювілей УЗХ, нехай стане пам'ять про минулих членок заохотою до ще більшої посвяти й відданості тим високогуманним і високовартісним ідеалам, які має за ціль наша Організація: служити потребам нашої громади, а передусім — української нації.

Антоніна Куропась, Наталія Іванів

ула членок 12-го Відділу УЗХ в Чікаго із проф. д-ром Олександром
Д'єким-Грановським, — Літературний Вечір — Листопад 1961 року.

гавка Народнього Мистецтва на Міжнародному Фестивалі в Чікаго,
жовтень ,1964 року.

Станок з українськими стравами і печивом на Міжнародному Фестивалі в Чікаго, жовтень, 1964 року.

Частина Виставки Народного Мистецтва на Міжнародному Фестивалі в Чікаго, жовтень, 1964 року.

Виставка Народного Мистецтва на Міжнародному Фестивалі в Чікаго добула друге місце, ланна Г. Добронюкенко — перша князівна фестиваліс Світень 1966 р.

Група членок 12-го Відділу УЗХ в Чікаго з трансперантом, під час маністациї (походу) у 200-річчя ЗСА і 100-річчя поселення українців в Америці, травень, 1976 року.

12 ВІДДІЛ УЗХ — ЧІКАГО В ЮВІЛЕЙНОМУ 1981 РОЦІ

Перший ряд від ліва: Антоніна Куропась — почесна голова, Марія Гарасовська-Дачишин — референт преси, Іванна Гарасовська — касир, Марія Гром'як — голова, Наталія Іванів — секретар, Ірина Семкович — містоголова, Анна Кузик — культосвітній референт, Ореста Яримович — імпрезовий референт.

Другий ряд від ліва: Ірина Мішкевич, Ірина Радловська — член господарської реф., Олена Климків — член супільної опіки, Олена Николс, Любі Рудакевич, Володимира Демус, Євгенія Бяла — член імпрез. реф., Євгенія Петришин, Марія Бartoшко.

Третій ряд від ліва: Олена Артюшенко, Олександра Мудра, Анастазія Остапчук, Єва Мерза — член господарчої реф., Оресцеда Вітковська, Євстахія Ястрембська — член супсп. опіки, Ольга Лехнюк, Ольга Семчишин — голова конт. комісії, Ірина Крайник — член імпр. реф.

Неприсутні: Любі Бегека, Ліда Богдан, Ольга Дзюбинська, Катерина Домашевська, Зинаїда Дичій, Анна Заяць, Ярослава Захарія — член госп. реф., Віра Зельвак, Ірина Іванець, Марія Якімів, Іванна Кашуба, Анна Касян, Емлія Кулик Петронелла Коцко, Олександра Лаба, Ірина Левицька, Дарія Малюк, Ольга Масник — член контр. ком., Ольга Міскевич, Марія Попадюк, Євгенія Петрина — член госп. реф., Емілія Павліш, Марія Паславська, Пелагія Теодорович — член контр. ком., Анна Рибак, Меланія Сениця, Любі Скірник, Анна Стародуб — містоголова, Емілія Стефурак, Олена Тиміцюрак, Рома Турячська, Олена Трусович, Олена Войтович, Віра Вигінна, Євгенія Ленчицька, Софія Люля, Марія Особа, Любі Шандровська, Ірина Шарун, Ірина Воловчик.

Вищеподані підписи стосуються до фото на сторінці 175.
Фото на сторінці 174 — Хор 12-го Відділу в 1977 році.

Членки 12-го Відділу УЗХ із мистцем Едвардом Козаком — «ЕКО

ретмент із Виставки Картин Едварда, Юрія і Яреми Козаків, травень 1981

Перший ряд від ліва: О. Вітковська, М. Гром'як, Е. Козак, Н. Івані

. Климків.

Другий ряд від ліва: І. Мішкевич, І. Семкович, Е. Ястрембська, А. Кузи

ІСТОРІЯ 14 ВІДДІЛУ УЗХ В ДЕТРОЙТІ

14 відділ УЗХ ім. Ольги Басараб був зорганізований 21 лютого 1937 р. Ціль організації була: помагати визвольній справі морально й матеріально, як рівно ж провадити харитативну й культурно-освітню діяльність.

На перших зборах вибрано управу в такому складі: А. Левкут — голова, А. Дідик — рекордова секретарка, О. Вашук, А. Михальчук і А. Таманчук — організаторки.

Дня 4 березня 1937 р. загостив до Детройту представник ОУН Омелян Грибівський, який у своїй промові до членок УЗХ сказав, що праця жіночих організацій у Старому Краю ні в чим не поступається чоловічій праці, хоч ворог часто перешкоджає у повному її розвитку. Тому тут, в Америці, у вільній країні, Український Золотий Хрест може багато більше добра зробити для України.

Крім Омеляна Грибівського, 14 відділ УЗХ вітав у 'себе таких визначних людей як проф. О. Грановського, інж. О. Бойдуніка, інж. Д. Андрієвського й інших.

На початку свого існування 14 відділ жертвував на такі цілі: Український Народний Дім у Дітройті, Український Народний Дім у Віндзорі, Дім Лесі Українки, рідна школа в Галичині, рідна школа в Детройті. Рівно ж допомагав висилкою одежі й грошей Карпатським Січовикам під час боротьби за самостійність Карпатської України.

Під час II світової війни 14 відділ посылав пакунки з одяжею й харчами, як рівно ж грошову допомогу інтернованим у Франції й Швайцарії. Крім того, членкині помагали американському 'Червоному Хрестові шиттям, жертвуючи багато годин праці.

Діяльність 14 відділу велася в кількох напрямках. Головною метою було придбання фондів на намічені цілі. Тому влаштовувано бінго, товариські зустрічі й пікніки. Крім того, створено при відділі аматорський гурток, який став давати вистави. Під режисурою Катерини Луцейко, артистки Українського Театру в Нью-Йорку, виставлено п'єси: „Душогубка“, „Нечиста сила“,

„Поцілунок Юди“; а під режисурою Степана Курилова—оперету „Чорноморці“, „На перші гулі“, „Сотниківна“, „Дванадцять дочок на відданні“ й „Живі покійники“.

Відділ також улаштовував академії в честь Героїнь, вечори Лесі Українки, День Матері, День Батька й інші імпрези. На концерти й академії запрошується, крім окремих солістів, український національний хор „Думка“ під диригентурою Івана Атаманця й жіночий хор, під диригентурою Стефанії Андрусевич-Гуменік.

Зі скінченням II світової війни прийшли тривожні вістки про наших скитальців, і тоді 14 відділ став співпрацювати з місцевим відділом ЗУАДК при збірці харчів, одягу й грошей. Членкині висилали пачки гуртом і поодиноко для біженців у Німеччині. Рівно ж висилали ашуранси й афідавіти для родин і поодиноких осіб. А коли скитальці зачали прибувати до Детройту, 14 відділ помагав новоприбулим у підшуканні праці, помешкань, хатнього устаткування й готівкою.

З новоприбулих записалося до відділу 15 членок, доповнюючи ряди та поживлюючи працю.

Український Золотий Хрест висилає своїх делегаток на Конгрес УККА, на відкриття пам'ятника Шевченка в Вашінгтоні й на з'їзди УЗХ. 14 відділ завжди підтримував у виборах до Міської ради Детройту д-р Марусю Бек. Членкині УЗХ кожного року ходили з колядою й таким способом здобували потрібні фонди й скріплювали зв'язок з українською громадою.

Живчиком 14 відділу УЗХ була організаторка й перша голова Анна Левкут, яка присвячувала відділові багато часу й енергії, щоб якнайбільше розвинути його діяльність. Також її муж, сл. п. Степан Левкут, завжди безкорисливо помогав УЗХ. Якщо треба було кудись поїхати, чи з колядою, чи за якоюсь справою, чи кого привезти чи відвезти, він це радо робив. Багато разів уряджувано в домі панства Левкутів забави, бінго чи вечірки. Рівно ж, як приїжджає хтось до Детройту, їхня хата гостила його у себе.

14 відділ посилає грошову допомогу потерпілим від землетрусу українцям в Югославії. Рівно ж помогав збирати фонди на будівлю пам'ятника Т. Шевченка в Вашінгтоні.

Вже довгі роки відділ є членом Генеральної Федерації Жіночих Клубів в Детройті й часто бере участь у сходинах цієї федерації.

Відділ ще дальнє здобуває фонди, провадячи бінго, пікніки й товариські зустрічі. Зібрани гроші розділяє на КОД, табо-

ри молоді, українську пресу, школу українознавства в Бразилії, на Гарвард, Українське Село в Детройті, Пласт, Ветеранів і інші громадські цілі.

Протягом 44-літнього існування велику й жертвенну працю для розвитку й успіху відділу дали членкині: М. Андрусович, М. Балайківська, П. Батрин, А. Баран, П. Боднар, О. Білоус, С. Білоус, Г. Бугера, Е. Буковинська, О. Ващук, М. Вардинець, М. Василишин, М. Гардик, М. Гевко, А. Грабовецька, М. Грам'як, Р. Григорко, А. Грицик, А. Гузіль, А. Генсьоровська, М. Гльомб, К. Гураль, А. Захарія, З. Залуга, К. Ігнатюк, М. Кальниченко, П. Клочко, М. Кос, А. Козаченко, С. Колодко, В. Козачок, А. Козін, М. Коваль, Я. Курилів, М. Крушельницька, М. Липишак, П. Липка, А. Любінська, С. Маріяш, А. Медвідь, А. Мекрей, А. Михальчук, А. Мудрейко, А. Наконечна, С. Нирчак, Р. Носовська, К. Ониськів, А. Петрик, А. Перецька, М. Пошивак, А. Семків, С. Семеген, М. Семеген, Д. Сеньків, Е. Смолій, М. Стружовська, А. Скула, С. Сміт, А. Таманчук, М. Топольницька, А. Тимочко, Т. Федак, С. Федик, М. Федоренко, М. Фішер, Г. Чуй, П. Шейк, М. Швалюк, М. Юркевич, К. Ярмій, Г. Янко, А. Дідик, А. Левкут.

Від початку свого існування відділ дуже тісно співпрацював і співпрацює з ОДВУ в організації спільніх імпрез. Рівно ж відділ допомагає Українській Мічігенській Лізі (де все відбуваються сходини відділу) в підготовці їхніх забав.

За час існування відділу, багато ревних членкинь відійшло в вічність, і ряди нашого членства дуже зменшилися. Перед нами тепер стоїть велике завдання — приєднати нових, молодих членок і тим підсилити працю відділу на майбутнє.

Стефанія Семеген

14 ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА 1959 Р.

Перший ряд від ліва: М. Стружовська, М. Семеген, С. Семеген, Р. Григорко, А. Левкут, Д. Федак, А. Наконечна, К. Ониськів»
А. Петрик.

Почгий ряд від ліва: А. Балан, М. Тимюк, М. Балажівська, М. Чоботар, С. Кололько, М. Яворська, Е. Смолій, А. Семків,

15-ИЙ ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА В МІННЕСОТИ

Цього, 1981-го року, 15 відділ Українського Золотого Хреста, що діє в стейті Міннесота, в містах-близнятах — Ст. Полі —Міннеаполісі, закінчувати буде 30-ий рік свого життя.

Початком існування цього відділу були установчі збори дня 12 жовтня 1951 року.

Жінки, які започаткували й утворили цей відділ, це — навоприбулі імігрантки з Європи, які тяжко пережили всі злидні Другої світової війни. Маючи всі ті переживання ще живо в пам'яті, з великим запалом взялися вони до творення жіночої організації, яка мала однією з головних точок свого статуту поміч іншим українцям. А цих „інших“ так багато ще залишилося в Європі, поза межами Батьківщини! Вони не мали щастя переїхати сюди, в цю Богом благословену країну, бо часто не відповідали еміграційним вимогам, головно через брак здоров'я.

Чи ж ім, у першу чергу, не належалася допомога від нас, що, приїхавши сюди, мали повну свободу діяння й могли заряджати одержати зарібкову працю?

Міннесотський відділ у Ст. Полі-Міннеаполісі, як 15 відділ УЗХ, з повною енергією кидається до праці. Діяльність членкинъ цього відділу спостерігається в різних ділянках, як у харитативній, культ-освітній, виховній, у популяризації українського мистецтва й інших галузях. Золотохресниці не жалують також свого труду, щоб ушанувати й відзначити заслужених українських громадян, як місцевих, так і позамісцевих. Дбають, щоб українські діти й молодь сходилися разом після науки й пізнавали себе. УЗХ уряджує забави для дітей, св. Миколаївські вечори й танцювальні вечірки для старших. Самі членки УЗХ під час Різдвяних свят ходять з колядою до українських домів, пригадуючи цей гарний, питомий українцям звичай колядування. Де лише потрібно й можливо, улаштовують виставки українського мистецтва й показ української літератури.

Зі всіх цих імпрез зібрані прибутки, що часом дуже скром-

х місячних членських вкладим українцям в Європі або прохання про допомогу зі доходи та спонукати ширділ УЗХ покликав до життій уже два роки займається важним успіхом.

15 відділ УЗХ безперервно іови міняються, але праця зах.

д 15 Відділу УЗХ змінився відділу були подруги: Анна (один рік), Євгенія Коновалець (дванадцять літ), Ольга Кушнір (четири роки), Михайло Правдюк (один рік), а під дик.

сила після нове, щось оди-

нширюють свою діяльність. сцевого відділу УККА. В части Америки й 100-ліття по-ть у різних місцях, як у Ст. ами свого осідку, як у Гіб-

Членки й прихильниці 15-го Відділу УЗХ в 1976 р.

Сидять від ліва: Зірка Данилюк, Неля Станиславів, Михайліна Янович-Реймонд (Голова), Валентина Мушинська (делегатка Централі УЗХ), Алла Іравдюк, Євгенія Коцюба, Олександра Костюк, Марія Голіян.

Стоять, від ліва: Леся Каркоць, Оля Остапчук, Оксана Гаврилюк, Ніна Ліщевич, Марія Бойко, Галина Левицька, Ольга Бутків, Марія Шайда, Євгенія Іос, Марія Пундик, Надія Мисечко-Каркоць.

ПЕРЕД БЕНКЕТОМ

Голова 15-го Відділу УЗХ Михайліна Янович-Реймонд відкриває святкування 25-ліття існування Відділу.

Від ліва: Надія Мисечко-Каркоць, п-ні матка О. Куданович, делегатка Централі УЗХ, п-ні В. Мушинська, Голова ПУН Олег Штуль-Жданович, проф. І. Неприцький-Грановський, п-ні Ірина Грановська, Євгенія Коцюба, п-ні п'ята О. Антохієва, о. прот. М. Антохій (лиця не видно), голова місцевого Відділу ОДВУ Василь Станиславів.

ЧЛЕНКИ 15-го ВІДДІЛУ УЗХ — 1977 р.

Перший ряд від ліва: Надія Мисечко Каркоць, Марія Пундик, Оксана аврилюк, Марія Процай.

Другий ряд від ліва: Зірка Данилюк, Марія Шайда, Ольга Бутків, Олек-індра Костюк, Елеонора Грещак, Неля Станиславів.

Третій ряд від ліва: Михайліна Янович-Реймонд, (Голова), Алла Правлюк.

їнгу й Чізголмі, виставки українського мистецтва, демонстру-
ть писання писанок, вишивання українських узорів та варен-
ня українських страв. Вони беруть участь у „Фестивалях Націй“
що іх Інтернаціональний Інститут улаштовував що три роки, і
тепер улаштовує кожного року. На цих фестивалях УЗХ має
свій кіоск, або з експонатами українського мистецтва, або з ук-
раїнськими харчами. В самому ж Інтернаціональному Інституту
золотохресниці влаштовували в році 1977-му одномісячну ви-
ставку українського мистецтва та показ українського харчуван-
ня, приготовляючи обід на 300 осіб.

В 1976 році урочисто святкували 25-ліття свого існування
Золотохресниці, бажаючи відзначити велику працю місцевого
хору „Дніпро“, влаштовують йому „Вечір признання й подяки“
Від часу до часу влаштовують академії й вечори нашим заслу-
женим патріотам, як Олені Телізі, Олегові Штулю-Ждановиче

ві, проф. Олександрові Грановському й іншим. Беруть участь у відкритті пам'ятника Ольжичеві в Лігайтоні. в похоронах голов ПЛН-у ред. О. Штуля і д-ра Квітковського в Бавнд Бруку.

Членки місцевого УЗХ часто репрезентують українське життя й беруть участь у дискусійних вечорах американських організацій (як „Жіночий Рух в Америці“, в конференції Білого Дому в справі родини й ін.). Також, із іншими організаціями, допомагають у влаштуванні вечорів для відзначення історичних дат і подій, як також у влаштуванні концертів небуденних мистців (Ганна Колесник), а самі влаштовують виставки наших малярів (Степана й Юрка Луциків). Спроваджують відому дисидентку Надію Світличну й організовують її зустріч з українським громадянством, місцевою американською пресою та телевізійною станцією.

При всій цій великій і різноманітній праці, відділ УЗХ збирає стало фонди та розподіляє їх, де найконечніше: на стипендії ученициям в Аргентині, на садочки в Європі, на книжки дітям в Бразилії, нашим науковцям, на потреби КОДУС-у, на семінарію св. Софії, на КОД-УЗХ, на стипендійний фонд ім. проф. Грановського, на український університет у Гарварді, на СКВУ, потерпілим від землетрусу в Югославії, на політичних в'язнів, на допомогу дисидентам, на місцеві церкви й на багато інших цілей. 15 відділ УЗХ стає фундатором Енциклопедії Українознавства, вплативши \$500 на видання енциклопедії. Okрім грошових допомог, 15 відділ УЗХ вислав потребуючим українцям 100 „керплакетів“ і 200 пакунків одягу.

Не забуває наш відділ також за старших віком, які перебувають у місцевих шпиталях чи старечих домах. Їх відвідують під час Різдвяних свят чи Влигодніх та обдаровують кошиками з овочами й солодощами.

Ще в 1977 році всі членки місцевого відділу УЗХ справили собі гарні однострої у вигляді темносиніх сукенок з нашитою відзнакою УЗХ по лівім боці та ясносиніх блузок.

Тяжко в короткій формі подати ввесь засяг праці 15 відділу УЗХ; все таки з наведеного можна побачити, якою плідною є різноманітною є його праця, а це тому, що членки цього відділу поставили собі за завдання: у гармонійній співпраці служити, в рамках своєї можливості, українському народові та допомагати українським співгромадянам, які цієї допомоги потребують.

М. Янович-Рейманд

18-ИЙ ВІДДІЛ УЗХ ім. ОЛЕНИ ТЕЛІГИ В РОЧЕСТЕРІ

1 липня 1954 р. засновано в Рочестері, Н. Й. відділ Українського Золотого Хреста, якому ГУ УЗХ надала число 18, а пізніше членки відділу вибрали своєю патронкою поетесу Олену Телігу.

Вже на перших засновних зборах записалося до відділу 16 членок, 24 жовтня — дальших 16, а до кінця 1954-го року було їх уже 44. Правда, не всі активні, багато з них — так звані „паперові“.

З тих перших членок, які вступили до відділу 1-го липня 1954 р. і без перерви працювали, чи працюють до сьогодні, на різних постах, можна відзначити таких:

1. Ольга Баран: працювала як член управи, відвідувачка хворих і член контрольної комісії;
2. Параска Кричук — як касирка, господарська референтка, відвідувачка хворих і член управи;
3. Ярослава Зелез — як культосвітня референтка, касирка, член управи, заступниця голови й врешті — голова ;
4. Міра Повх — незмінна протягом 25 років на пості секретарки;
5. Ярослава Стеців — завжди помагала нам у мистецьких справах.

Відзначимо також наших „сеньорок“, які, з огляду на здоров'я, вже неактивні:

1. Ірина Вергун (працювала на пості містоголови й голови);
2. Тетяна Гринів (на пості містоголови й члена управи);
3. Марія Весела (на пості голови контролальної комісії й члена управи);
4. Параска Мельник (член управи).

Деякі членки-засновниці відійшли в вічність або виїхали; деякі вступили до інших організацій, а інші прямо... неактивні.

Дуже активними є членки, які працюють у відділі вже понад 20 років:

1. Ярослава Кушнір, яка працювала на пості культоосвітньої референтки, член управи, а тепер вже довгі роки як касирка;

2. Тамара Білик: заступниця голови, член управи, член контрольної комісії;

3. Тетяна Лехновська: член контрольної комісії, член управи; зараз — заступниця господарської референтки.

І члени управи: Нуся Олексик, Анастазія Лучанко, Анастазія Матійчин, Марія Мурей.

Дещо пізніше вступили до відділу пані: дуже активна тепер господарська референтка й заступниця голови — Наталія Мигович, Гена Потер, Анастазія Федоряка, Софія Саламаха й Меля Дмитрів-Боднар, дуже активна сьогодні на пості референтки супільної опіки, яка також, від 1978-го року, перебрала обов'язки секретарки.

Першою головою відділу була сл. п. Анна Хміляк, яка працювала на протязі 6 років, потім Ірина Вергунова (4 роки). 11 квітня 1964 р. пані Ірину Вергунову вшановано почесним головством; врешті, третя голова — Ярослава Зелез, від 11 квітня 1964 р. до сьогодні.

Переглядаючи пожовклі листи протоколів, бачимо, що праця УЗХ тісно пов'язана з працею для дітей. Першою імпрезою, яку наш відділ влаштував, була імпреза для українських дітей Рочестеру — Дитячий Фестин. А перший дохід нашого відділу — \$136.29, з якого \$100.00 вислано на допомогу дітям у Європі

Нашою метою була праця для виховання українських дітей і допомога потребуючим. У протоколі з основних зборів 1 липня 1954 р. читаемо: „Відділ УЗХ, якому Головна Управа надала число 18, призначуватиме дохід із усіх своїх імпрез на якусь допомогову ціль, а щоби мати також готівку в касі, то з кожної імпрези залишати для відділу 25%...“ А в протоколі з 24-го жовтня того ж року, в пляні праці, читаемо: „Улаштувати:

... 1. Дитячу виставу, щоб дати змогу нашим дітям перебувати в українському середовищі й заохотити їх вивчати українську мову;

2. Андріївський вечір, з показом наших звичаїв, дохід з якого призначити на добродійні цілі, і між тим також на видання творів Оксани Лятуринськї;

3. Свят-Вечір. щоб пригадати нашим давно- й новоприбулим, а також тут народженим, наші українські звичаї;

4. Започаткувати санітарні курси.“

Як бачимо з цих та інших ухвал, ми часу не гайнували. Всі ці імпрези, крім санітарних курсів, були переведені.

Під час Листопадового Свята, яке відбулося заходом УКК, ми мали дві точки: деклямацію пані Ірини Гошовської й гуртову дитячу деклямацію (6 дітей); а 28 листопада ми брали участь у відзначенні, в Рочестері, 70-ліття Українського Жіночого Руху. Пані Ярослава Зелез мала деклямацію, а дочка нашої членки панна Оксана Кричук виступала як піяністка. Крім того, на це свято прибули наші посестри з 52 відділу УЗХ в Сирекюзах, а секретарка того відділу, пані Тетяна Заліська, виголосила слово на бенкеті.

Спеціально великою фреквенцією втішався Свят-Вечір, 8 січня 1955 р., де було влаштовано спеціальну програму з участию дітей і старших, під проводом сл. п. Люсі Карабіневич та церковного хору під диригентурою проф. Кирила Цепенди. 39 дітей обдаровано забавками та солодощами. Присутніх було 7 інвалідів місцевих шпиталів, суперінтендант Американського Червоного Хреста, два американських священики й 15 американських гостей. Була традиційна вечеря з 12-ти страв. Дохід з того вечора передано на потреби місцевої церкви св. Йосафата.

Нашиими „традиційними“ імпрезами були дитячі фестиви, дитячі маскові балі — в часі Галловіну, щоб наші діти не ходили по чужих хатах. Ці балі ми влаштовували самі, а пізнішими роками запрощували інші організації, які рівно ж опікувалися дітьми.

До „традиційних“ імпрез належали також Андріївські Вечори, до участі в яких ми запрошували часом ОДВУ та інші організації; такі то вечори продовжуємо влаштовувати й тепер.

Улаштовували ми також Свята Матері, самі, або в співпраці з СУА; спільне Свячене, де виступали наші діти з віршами й гагілками. Не забували ми й про тих, що „піддержують четвертий кут хати“ — наших добрігих батьків.

Перше таке свято — День Батька й Сина — відбулось у нас 19 червня 1955 р. На обіді в Українсько-Американському Клубі, при виловненій залі, було також кільканадцять американських гостей із представниками міської управи. В місцевій американській пресі появився великий знімок тодішньої голови УЗХ, бл. п. Анни Хміляк у товаристві представника міста пана Дональда А. Шенкапа, директора „лаблік рілейшен“. Такі „Дні Батька“, з малими перервами, продовжуємо влаштовувати й тепер, в деяшо зміненій формі.

23 травня 1955 р. вступили ми в члени УККА в Рочестері, де працюємо до сьогодні.

В листопаді 1955 р. ми прийняли патронат над школою в Малюргаймі, в Німеччині, куди висилали кожного місяця гроші й пакунки з одягою і харчами. Того ж року вислали ми 55 пакетів з одягою й харчами до табору залишених у Мальгаймі й до Дому Старших у Мюнхені, за що одержали багато подяк. (Від 1960 р. всякі допомоги висилаємо за посередництвом Головної Управи УЗХ.)

Під проводом тодішньої культосвітньої референтки сл. п. Люсі Карабіневич, ставили ми дитячі вистави: „Серед квітів“, „Хто дасть захист“, „Різдвяна ніч“, — із прекрасними декораціями роботи пані Яри Стеців, а також групові виступи дітей на Листопадові Свята, Свята Державності, Шевченка, День Матері, День Батька, Свячене і т. п.

Ми були співосновниками вечорниць „Червоної Калини“; перша забава відбулася 1-го лютого 1958 р. З доходу цих перших вечорниць призначено було \$50.00 на допомогу українській школі в Німеччині, під патронатом нашого відділу УЗХ. За малими винятками, беремо участь у цьому комітеті до сьогодні й чергуємося із Союзом Українок в представленні дебютанток

У нас гостювали такі пані як Слава Сурмач — 29 грудня 1957 і Маруся Попович — 14 січня 1962, які були тими ПЕРШИМИ ВІСТУНАМИ, що, будучи вродженими американками, могли ТОДІ свободно відвідувати Україну й із „ПЕРШОЇ РУКИ“ приносити нам вісті з рідних земель та ділитись своїми враженнями з подорожі й показувати нам прозірки.

Рівно ж запрошуvalи ми, самі, або в співпраці з іншими організаціями, Ганну Шерей, Ікера, а також сл. п. Миколу Понеділка. Відбувались у нас різні ювілейні, літературні, журналістичні та розвагові вечори з участю Ганни Черінь, Уласа Самчука, Віри Ке, Анатоля Галана, Володимира Скорупського, „пані Язичинської“ і т. п.; різні дэповіді та вечори чи академії в пам'ять Героїнь.

Два рази відбулись у нас Річні Конференції Головної Управи УЗХ, а разом із тим — зустрічі членок Головної Управи УЗХ із громадянством Рочестеру. На одній із таких зустрічей, культосвітня референтка ГУ, а заразом член Комітету для підготови Першого Світового Конгресу Вільних Українців, д-р Софія Карпінська виголосила інформативну й дуже — в ТОМУ часі — актуальну доповідь про підготову до першого СКВУ.

Згадаю також про нашу участь у влаштовуванні зустрічей із такими особами як сл. п. Ірина Павликівська, Леся Сулимі-Бойко, Ірина Пеленська, д-р Антонович, сл. п. ред. Штуль-Жда-

18 Відділ, Рочестер. Зустріч з Головою СФУЖО бл. п. Оленою Залізняк і д-р Марією Квітковською, Головою ГУ УЗХ, в 1962 .
4-та від ліва О. Залізняк, 5-та від ліва: М. Квітковська.

ович, Зоя Когут, Ірина Залеська, голова СФУЖО, сл. п.: Олена Залізняк, Стефанія Савчук (голова СФУЖО), голова УККА сл. п. Імитро Галичин, през. УНР Микола Лівицький, д-р Кубійович, д-р Атанас Фіголь і т. д.

Брали ми участь у 100-доляровім бенкеті в пошану Блаженнішого Патріярха Йосифа.

Спровадили — при співучасті Пластприяту й СУА — відділ 46 — театральну студію Лідії Крушельницької, з виставою „Лісова пісня“.

Улаштовували чайні вечори, балі — самі, або із ОДВУ, пікніки; під час Різдва ходили з колядою.

Доходи з імпрез ішли на утримання школи в Німеччині, на допомогу літнім таборам молоді УЗХ в Лігайтоні; ми вислали, єдного року, до табору дитину безробітних батьків із Рочестеру й платили за перебування бідним дітям з інших місцевостей. Зисиали допомогу потребуючим українцям — залишенцям, поборах чи домах для старших у Європі; вислали більшу допомогу оджею й грішми жертвам землетрусу в Югославії (42 пачки з одягом, вагою 2,080 фунтів, і готівкою \$200.00, за посередництвом ЗУАДК-у, й \$140.00 готівкою безпосередньо до Владики Букатка, в Београді.)

Помагали матеріально, через нашу ГУ, політв'язням та їх родинам в Україні та вдовам по наших чільних провідниках у Європі.

Як видно з цього короткого звіту, ми працювали в різних ділянках: культосвітній, мистецькій, допомоговій, виховній, розваговій. Нас небагато, але робили, що могли, з думкою, що помагаємо рідним у потребі.

Не забували ми теж і про наших юнаків, що брали участь у воєнній хуртовині В'єтнаму. і в часі Різдва 1967 р. висилали їм, на всі знані нам адреси, різдвяні привітання.

Ми діставали для нашого відділу подяки за висилану допомогу; тут наведу їх лише кілька:

„...Хвальна Управо! Ваше цінне письмо, а також \$45.00 одержали, щиро дякуємо. В першій мірі сердечно дякуємо за подану нам поміч у дальшому веденні нашої школи й садочка наданням свого патронату.“ ...

... „Із надісланих грошей справили ми дітям спільну „Ялинку“, закупили солодощі та замовили дітям теплі речі, панчішки, сорочинки, штанята і т. п. Решту задержали на доживу...“ (Мальсгайм, 18.I.1955)

... „Подаяю до ласкового відома, що дальшу допомогу одержали, за яку Хвальній Управі і всім дорогим Жертвовавцям в імені батьків складаю найщирішу подяку. Дякуємо рівно ж за таку багату збірку одежі та понесені з тим труди... С. Кушнір, вчителька.“

... „Подаяю до Вашого ласкового відома, що два дні тому надійшли всі дев'ять пакунків одежі. Всі надіслані речі — це великий для нас дар, так що бракує мені слів подяки Вам, Вельмишановні Пані, за таку велику несподіванку.“ ...

... „Прошу прийняти нашу найсердечнішу подяку за пакунок з одягом і харчами... Поміч, яку Ви нам подаєте, є не тільки матеріальною, а також і моральною підтримкою, яка збуджує радість і додає сил. ... С. Надія, Ендорф Обб., Розенгайм“.

... „Подаяю до ласкового відома, що я одержав пакунок... За цю допомогу пересилаю Управі Українського Золотого Хреста сердчу подяку й прохаю дальше не забувати нас. З християнським привітом, о. Ю. А., Об. Езельсберг.“

... „Щиру подяку складаємо за одержану допомогу — пакет із харчами та одягом. Ми були приємно заскочені такою несподіванкою. Особливу подяку складаємо за харчі та плащик для синочка, якого він так дуже потребував... Родина Ц., Мюнхен“. (Таких подяк маємо багато.)

22 вересня 1979 р. ми урочисто відзначили 25-ліття нашого відділу. До Українського Народного Дому в Рочестері зійшлися понад 100 осіб, у тому числі 40 представників місцевих Організацій і майже всі члени ОДВУ з родинами, щоб разом з нами відзначити цю річницю. Прибула рівно ж делегація наших сусідів із Сиракуз; голова 52 відділу УЗХ пані Текля Каменюк, секретарка — пані Тетяна Заліська й заст. секретарки, пані Михайліна Величко, та голова ОДВУ, мгр. Михайло Середович. Наш ювілей вшанували своєю присутністю Всечесні Отці, Архипресвітер Василь Осташ і Отець Василь Джулі та голова відділу УККА інж. Роман Кущіль. Рівно ж звеличував нас своєю присутністю почесний голова Центральної Управи ОДВУ, пан Володимир Різник.

Приємно й зворушливо було зустріти й привітати наших „сеньйорок“, які, з огляду на свій вік, уже неактивні, але які вклала багато праці для розвитку нашої організації, а саме: почесна голова — пані Ірина Вергунова й колишня голова контрольної комісії, пані Марія Весела.

Сердечно вітали не тільки ми, але й усі присутні, наших почесних гостей: голову Головної Управи УЗХ — д-р Марію Квітковську й голову Фонду УЗХ — пані Павлину Різник, які в своїх доповідях окреслили перед нашою громадою ціль і працю УЗХ в цілому.

Нам здавалось, немов би щойно вчора ми зійшлися і почали харитативну працю, яка срібною ниткою тягнеться уже понад чверть століття.

Наші діти виросли а ми — справді, ще не всі — постаріли, й наша праця набрала інших форм, але вона продовжується й буде продовжуватись, аж поки вистачить нам сили.

Міра Повх
бувша секретарка

ІСТОРІЯ 20-ГО ВІДДІЛУ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Діяльність 20. відділу УЗХ у Філадельфії впродовж 20-ти років його існування віддзеркалює завдання й напрямні Українського Золотого Хреста, визначені в його статуті (розділ III, 12 точок), а саме — подавати моральну й матеріальну допомогу потребуючим українським громадянам, колишнім борцям за волю України, українським політичним в'язням, а рівночасно дбати про виховання дітей і молоді на свідомих українців з кріпкими основами християнської моралі.

20. відділ основано 25 серпня 1961 р. Був це час, коли дуже сильно відчуvalася потреба дбати про збереження нашої дітво-ри й молоді при рідному українському корені поза межами Рідного Краю. Вже два роки перед тим, у 1958 р., розпочали були свою дію Табори Молоді УЗХ на оселі ім. Олега Ольжича. Для здійснення виховних завдань і для продовження й розбудови таборів молоді потрібна була громадська підтримка, зокрема зі сторони нашого жіноцтва, що було в ідеологічній єдності з націоналістичними принципами Українського Золотого Хреста. Саме такою громадською жіночою одиницею мавстати новооснований відділ, що згодом дістав від Головної Управи порядкове число 20-те. Ініціаторкою відділу була сл. п. Оксана Генгало, яка заснувала Табори Молоді УЗХ і була їх керівницею. Проф. О. Генгало була членом ГУ УЗХ і її виховною референткою. Перша група членів 20 відділу УЗХ — це, окрім бл. п. О. Генгало, — Ольга Зуляк (старша), Ольга Зуляк (мол.), Марія Варварів, Мирослава Прокопович, Стефанія Курчаба й Гацна Папроцька. У склад першої управи відділу ввійшли: Марія Варварів, голова, Ольга Зуляк (мол.), заступниця, Стефанія Курчаба, секретар, Мирослава Прокопович, скарбник. Контрольна комісія: Оксана Генгало, Ольга Зуляк (ст.). Від початку діяльності 20 відділу його делегатки беруть участь у Річних З'їздах УЗХ; перша участь — 2-4 вересня 1961 р.

Напрямні й ділянки праці відділу були:

I. Виховні: 1. поміч у розбудові Таборів Молоді УЗХ, 2. опіка Світличкою УЗХ, основанаю в 1963 р.

II. Допомогові: 1. допомога старшим заслуженим громадянам у випадках недуги, 2. допомога потребуючим дітям — сиротам чи незаможним.

III. Участь у загально-громадських акціях: 1. у співпраці з ГУ УЗХ і ОДВУ, 2. у співпраці з УККА, НТШ, ЗУАДК та складовими організаціями СФУЖО.

IV. Культурно-освітня праця й підтримка релігійного життя.

Виховна праця 20 відділу: відділ посвятився головно потребам розбудови Таборів Молоді. Проф. Оксана Генгало, виховна референтка ГУ УЗХ, як досвідчений педагог і давня пластова діячка, була постійним організатором таборів: випрацьовувала плян таборів, підшуковувала персонал — виховний, медичний, кухонний, давала вказівки й поради виховникам та членам команд і булав, дбала про бібліотеку табору, спортивне приладдя, матеріали для ручних праць та про адміністративні справи. Українознавча програма навчання в Таборах Молоді була різноманітна; окрім гутірок на історичні, літературні теми, провадилось постійно ознайомлення дітей і молоді з українськими народними звичаями й обрядами. За допомогою членок 20 відділу УЗХ, справлено дітям стилеві народні строї, в яких вони залишки проводили обрядові свята — чи то Веснянки, чи то Івана-Купала, чи Обжинки при кінці сезону. Тоді оживала народна обрядова пісня в виконанні дітей тих матерів і батьків, що або самі приїхали до Америки малими дітьми, або вже тут і народилися. Ці зворушливі дитячі імпрези, що нераз відбувалися і з різних інших громадських і національних нагод і складались із декламацій і вистав, — це дійсна гордість керівників і виховників таборів. Незабутні хвилини чи години виступу — діяльності дитини на тлі чудової природи рідної Осели ставали для неї на довгі роки пам'ятною подією, першим самовиявом як українки чи українця. Спортивні вправи й плавання та мандрівки в гори доповнювали цікаву й корисну програму таборів. Ранішня спільна молитва під синім чи нехай і хмарним небом поблизу рідного прапору на щоглі та щотижнева участя у Службі Божій у неділю й свята утверджували дітвору в Христовій вірі та в моральних основах життя.

Заслугу в ініціативі й виготовленні народних строїв для дітей мають пп. О. Генгало й М. Прокопович. Незаступною й щиро відданою дітям працівницею в Таборах була роками пані

20 ВІДДІЛ УЗХ ІМ. ОКСАНИ ГЕНГАЛО У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Сидять від ліва: Катерина Михайлюк, Ніна Михалевич, Софія Любі, Наталія Пазуняк, Володимира Кавка, Марія Касіян.
Стоять від ліва: Оксана Михайлюк, Марта Михайлюк, Ольга Ніч, Марія Варварів, Мирослава Прокопович, Уляна Процок,
Ольга Михайлюк, Маріяна Михайлюк. Відвітні на світлині членки: Юлія Бак-Бойчук, Ірина Гнатюк, Орися Пастушак, Евге-

Ольга Зуляк (ст.), яка завжди готувала смачну й здорову страву для дітей.

20 відділ дбав впродовж років про здобуття фондів на закуп іграшок та приладдя, а також на фантові виграші, щоб була змога провести льотерію для здобуття нових фондів на ведення Тaborів. У 1978 р. відзначено відповідною імпрезою 20-річчя Тaborів Молоді УЗХ на Оселі ім. О. Ольжича — на жаль, уже після смерти сл. п. Оксани Генгало, що відійшла вічність 26 лютого 1978 р. у Філядельфії. На перших нарадах відділу після смерти сл. п. О. Генгало, дня 2 квітня, 1978 р., намічено назвати Тaborи Молоді УЗХ ім. О. Генгало, а 20 відділ також її іменем. Це й потверджено на загальних зборах дня 20 травня 1978 р. у Філядельфії.

Фінансова й адміністративна сторінка Тaborів наскільки в статті Володимири Кавки на виховні теми. Саме пані Володимира Кавка перебрала на себе, як виховна референтка ГУ УЗХ, опіку над Тaborами Молоді в 1978 р. і провадить успішно й з великою посвятою й знанням цю нелегку працю тепер.

Багато уваги присвячувала Світличці сл. п. О. Генгало. У 1964 р. проведено було, з рамени Світової Ради Дошкілля, сесію дошкільного виховання в Торонто. Панелем провадила сл. п. О. Генгало. Доповідали члени Батьківського Комітету Світлички УЗХ на теми: Х. Турченюк — „Значення іграшок у вихованні дитини“, Марія Щука — „Слівпраця батьків із Світличкою“, Н. Лук'янович — „Значення ручних робіт у вихованні дитини“, Марія Касіян — „Кошти утримання Світлички“. Сесія була на фаховому рівні й викликала зацікавлення педагогічною проблематикою й її громадським аспектом.

II. Допомогові акції відділу

Членки відділу завжди відгукувались на потреби недужих і старших віком громадян, заслужених для української справи; робили збірки й висилали якусь відповідну, хоч і скромну, пощертву. Також допомагали потребуючим дітям з незаможних родин або сиротам оплатити два-три тижні перебування на Тaborах Молоді.

III. Участь у загальногромадських акціях

У співдії з ГУ УЗХ, проведено наполегливу працю в рамках Комітету видання творів Олени Теліги, що завершилось успіхом. Імпозантне видання творів О. Теліги та статей про неї

стало дійсністю. Проведено також збірку на часопис „Українське слово“ в Парижі. Спільно з ОДВУ відзначав наш відділ річниці смерти сл. п. полковника Андрія Мельника.

У співпраці з УККА проведено збірку на пам'ятник Т. Шевченкові в Вашингтоні.

Зібрано також певну суму на видання Енциклопедії українознавства для НТШ в Сарселі.

Проведено збірку на участь Пласту у Світовому Джемборі.

Відділ УЗХ брав рік-річно участь у Святі Жінки-Геройні, що його провадять ротаційною системою складові організації СФ-УЖО даного терену. Наш відділ звичайно підготовляв молодих студентів до рецитації творів О. Ольжича, О. Теліги або поетів-шестидесятників та давав музичні точки; напр., у 1975 р. виконано пісню в музичному укладі сл. п. д-ра Омеляна Нижанківського, кол. представника УЗХ у Швейцарії, на слова О. Ольжича „Розкрыйте зіниці, розкрийте серця“. В цих виступах брали звичайно участь талановиті сестри Михайлуківні — Уляна, Оля, Мар'яна, Оксана й Мартуся. Їх мати, Катерина Михайлук, дуже активна членка 20 відділу УЗХ, прикладала завжди багато праці для виховання своїх дочок на свідомих, добрих і працьовитих молодих громадянок. Дохід із нашої участі у Святі Жінки-Геройні ішов переважно на КОД. Збірку з коляди пересилається на потреби ГУ УЗХ.

IV. Культурно-освітня праця

Проф. О. Генгало підготувала нераз доповіді на виховні теми, на теми народних звичаїв і народної творчості різних районів України та на теми суспільної опіки й виступала з ними на громадському форумі, напр., на Світовій Жіночій Сесії 1967 р. (Вих. Комісія), на Щедрих Вечерах СУА (20 відділ ім. О. Теліги).

Для підтримки релігійного життя зібрано фонди на капличку на Оселі ім. О. Ольжича, уфундовано образ, розпочато збірку на будову православної каплички на Оселі.

В таких ділянках зарисовувалася на початках, а згодом і проходила праця 20 відділу УЗХ. У проводі відділу і в його членстві наступали, зрозуміло, зміни. Так на заг. зборах відділу 26 серпня 1964 р. вибрано було нову управу в складі: голова Оксана Генгало, заступниця Марія Варварів, з обов'язками культ. освітньої референтки, секретарка Юліяна Бак-Бойчук, скарбник Стефанія Курчаба. Контрольна комісія — Ольга Зуляк (ст.) і Мирослава Прокопович.

У 1966 р. Стефанія Курчаба виїхала з Філадельфії, тож працю скарбника перебрала Оксана Генгало. У 1966 р. до контрольної комісії вибрано ще д-р Наталію Пазуняк. У 1973 р. при перевиборі управи — О. Генгало залишилась головою. Мирослава Прокопович стала секретаркою, а Анну Зуб вибрано скарбником.

У рр. 1975-76 були активні в Комітеті 200-ліття Америки і 100-ліття українського поселення в Америці Оксана Генгало і Наталія Пазуняк; також вони були членками Політичної Ради УККА і належали до управи СФУЖО й були довгі роки діяльні в різних ділянках праці СФУЖО.

На заг. зборах відділу, що відбулися 1 квітня 1975 р., вибрано управу у складі: голова — Оксана Генгало, заступниця Наталія Пазуняк, секретарка — Орися Пастушак, скарбник — Анна Зуб. Члени управи (вільні) — Мирослава Прокопович, Катерина Михайлук, Юліяна Бак-Бойчук. В каденції 1975-77 рр. прийнято молодих членок до відділу: Уляна і Оля Михайлуківни, Софія Білинська, Софія Любa, Христина Овад (з Олбани) та Христина Бак-Бойчук.

Великим ударом для відділу був відхід у вічність сл. п. Оксани Генгало в дні 26 лютого 1978 р. Після її смерті обрано нову управу 20 травня 1978 р. у складі: голова — Н. Пазуняк, заступниця — Володимира Кавка, секретарка — Оля Михайлук, скарбник — Софія Любa. Контрольна комісія: Мирослава Прокопович, Орися Пастушак, Юлія Бак-Бойчук. Членкою відділу стала Маріяна Михайлук. У 1980 р. всі сестри Михайлуківні отримали від ГУ УЗХ подарунок — книжку творів Олени Теліги, як вияв признання за їх працю в УЗХ і в громаді.

Наш відділ має двох патронів — мужчин, які вплачують свою вкладку (в сумі 5 дол. річно) до відділу, а саме — п. Петро Генгало і п. Петро Прус.

У першу річницю смерті бл. п. Оксани Генгало, 25 лютого 1979 влаштовано старанням відділу після Заупокійної Служби Божої пропам'ятну зустріч на пошану сл. п. О. Генгало.

Весною, в часі Великого посту 8 березня 1980 р. 20 відділ улаштував розвагову імпрезу „Великопісний оселедчик“ з виграшем картини, подарованої п. Петром Генгалом на цілі Таборів Молоді. У програму вечора входили вокальні й музичні точки та розвагова частина. Творцем програми і ведучою вечора була пані Володимира Кавка, а Микола Кавка-Мамай дав розвагову частину програми. Добірний буфет у підготові членок відділу завершував цей розваговий вечір, що дав певний скромний дохід на Табори Молоді.

Головним завданням 20 відділу їй надалі є влаштування Таборів Молоді і опіка над Світличкою УЗХ. Найбільш діяльною членкою управи відділу є тепер пані Володимира Кавка, яка опікується Таборами і Світличкою, будучи рівночасно виховною референткою ГУ УЗХ.

20 відділ УЗХ ім. Оксани Генгало є членом УКЖА, ЗУАДКомітету та співпрацює з організаціями в системі ІСНО й СФУЖО.

Наталія Пазуняк

25-Й ВІДДІЛ УЗХ

На терені Метрополітального Детройту діяли від 1937 року два відділи Українського Золотого Хреста: 14-й відділ в Детройті — захід і 34-й відділ в Гемтремку й Детройті — схід.

Наше місто розвивалося й поширювало свої граници. Багато українських родин поселилося поза межами міста — далеко від існуючих відділів УЗХ.

Постала потреба створення нового відділу УЗХ, який охоплював би таких членок, що не можуть часто сходитися на наради, однак хотять працювати в рядах УЗХ.

І так 10 жовтня 1965 року створено 25-й відділ УЗХ.

На засновні збори прибула голова Головної Управи УЗХ, д-р Марія Квітковська, яка пояснила присутнім потребу створення відділу й прочитала важливіші частини статуту УЗХ.

До 25-го відділу записалися пані, які жили в Дірборні, Вайндоті, Мт. Клеменсі, Ст. Клер Шорсі, Роял Овк.

Вибрано першу управу в такому складі: П. Потопник — голова, І. Томків — секретар, І. Варивода — скарбник.

25-й відділ працював у різних ділянках, залежно від потреби. Першою діяльністю відділу було запрошення п. Марусі Поплович із Клівланду, яка висвітлювала прозірки зі своєї поїздки по Україні.

Членкині відділу часто допомагали академічному товариству „Зарево“ в підготовці буфету під час культурно-розважальних вечорів. У співпраці з 14-м відділом, ми брали участь у міжнародній ярмарці в Інтернаціональнім Інституті. Під час Конвенції Ліги Української Молоді Північної Америки в Детройті, ми влаштували виставку українського мистецтва в готелі Кадилак-Шератон. Відділ підготував літературний вечір поетеси Ганни Черінь із нагоди появи її книжки гуморесок „Хитра Макітра“.

25-й відділ завжди допомагає Окружній Управі ОДВУ й УЗХ влаштовувати загально-громадські імпрези, академії, концерти, товариські зустрічі, пікніки й бінго.

Тому що Головна Управа УЗХ знаходиться в Детройті, членкині відділу тісно співпрацюють із нею. Допомагають у розпродажі книжок „Хитра Макітра“ й „Олена Теліга“. Під теперішню пору багато праці вкладають у підготовку видання Ювілейного збірника УЗХ з нагоди 50-ліття існування цієї дорогої нам усім організації.

I. Варивода

ІСТОРІЯ 34-ГО ВІДДІЛУ УЗХ В ГЕМТРЕМКУ

34-ий відділ УЗХ засновано 17-го жовтня 1938 р.; перед тим він називався „Український Червоний Хрест“, а в 1940 році змінив назву на Український Золотий Хрест, разом з усіма іншими відділами в ЗСА.

Голова тодішньої централі УЗХ в Нью-Йорку п. Стефанія Галичин приїхала того пам'ятного дня 17 жовтня на запрошення 4-го відділу ОДВУ та на зібранні в Демократичному клубі при вул. Грейлінг з'ясувала присутнім потребу такої гуманітарної організації як УЗХ для нашого суспільства.

Відразу записалося до відділу 19 членок, які гуртувалися тоді при ОДВУ. Перша управа відділу була вибрана в такому складі: А. Сеньків — голова, В. Шеремета — заступниця, М. Старжинська — секретарка, С. Мушенко — касирка, О. Кривий — фінансова референтка, К. Яремчук — заступниця.

Перші членки 34-го відділу — це справжні піонерки, до яких приєднувалися нові членки, які з великим ентузіазмом і посвятою взялися до праці.

В першу чергу взялися до праці збирання фондів для матеріальної підтримки визвольної боротьби в рідному краю. Гроші, зібрані з першої Коляди і з первого бінго в 1938 р., призначено на підтримку визвольної боротьби; рівночасно відділ послав матеріальну допомогу до підготови Світової Вистави в Нью-Йорку.

Коли постала Карпатська Україна, УЗХ почав акцію допомоги, не тільки грошима, але й одежею, білизною. Збірки переведено серед українського громадянства спільно з ОДВУ й МУНОМ.

У 1939 р. відділ придбав свої однострої, в яких перший раз виступив на посвяченні площі під будову церкви Непорочного Зачаття в Гемтремку 11-го червня 1939 р. та на 900-літній ювілей Хрещення України в травні 1939 р.

Щороку в місяці лютому вшановано геройчу пам'ять Ольги Басараб, а в травні — річницю смерти Євгена Коновальця, спільно з ОДВУ. Крім того, створено було свій власний театр;

давали різні вистави, що тішились величним моральним і матеріальним успіхом.

УЗХ — це чисто національно-допомогова організація, яка має на меті допомагати національним потребам, збираючи фонди з різних імпрез, таких як бінго, розгравки, Коляда, писанка, та призначувати ці фонди на національні потреби даної хвилини. Під час Другої світової війни, в 1941-43 роках, 21 членкин УЗХ вписалися до Американського Червоного Хреста, підтримуючи його матеріально й шиттям, як також посиланням пакунків американським воякам українського походження, а в 1943 р. — інтернованим українцям у Швейцарії. Дохід з імпрез і забав був призначений в цілості саме на ці шляхетні цілі.

Під час Різдвяних свят, відділ готував кошики з харчами, одягом; певну суму грошей призначав на обдарування потребуючих родин у Детройті. Щороку відділ жертвував на американських інвалідів та на сиротинець і дім для старших у Філадельфії, на Рідину Школу в Детройті, музей у Стемфорді, на будову української католицької церкви; допомагав матеріально пані О. Коновалець, молодим студентам, хворому письменнику Дорошенкові, журналові „Самостійна Україна“, українській гімназії в Німеччині; багато інших пожертв пішли на добре цілі; всіх неможливо перечислити.

Після війни УЗХ поспішив зі щедрою допомогою українським скитальцям у Західній Європі та в Африці, висилаючи пакунки з харчами й одяжею та гроші. Членки УЗХ включилися в акцію спроваджування українських родин із Європи та допомагали тим родинам влаштуватися на місцях нового поселення. Відділ підтримував акцію ЗУАДК-у, співпрацюючи з його місцевим відділом.

У 1948 р. відділ приєднався до Злученого Комітету Жіночих Організацій Детройту у влаштуванні віча „Мати й Дитина“, на яке приїжджала пані Павликівська, яку відділ щиро вітав. окремою гостиною. Відділ також гостив п. Тетяну Кошиць, яка приїжджала з рефератом про українську народну пісню й носшу. З Канади приїжджала п. Бубнюк, тодішня редакторка „Жіночого світу“; членки УЗХ також її гостили та передплатили „Жіночий світ“.

Впродовж тих довгих років членки 34-го відділу УЗХ жертвували й працювали; багато з них відійшло вже у вічність, а ті, що лишилися, ще й до сьогодні працюють та по мірі можливостей докладають свою цеглинку до справи доброго імені українців на еміграції.

Зустріч членів 34 Вінницької УЗХ із представниками Фонду І. Павлуновича (справа налів)

Слід підкреслити, що під час Другої світової війни УЗХ в ЗСА зазнав різних ударів, але це не впливало на членок 34-го відділу; вони твердо стояли при своїй Організації та працювали, як цього вимагали потреби даного часу: допомога українцям-воякам в американській армії, інтернованим українцям у Швейцарії, де УЗХ мав своє представництво, та поміч скитальцям; складали й збиралі на „Національний фонд“; це була велика вимога часу, й УЗХ її виконав.

По закінченні війни, відділ радо зайнявся новоприбулими українцями, а головно — новим допливом членок, які включилися до відділу, щоб спільно працювати. Як і перед тим, відбувалися місячні сходини членок, на яких плянувалося дальші акції на допомогу нашого громадського життя. Членки були дуже приязні, взаємно одна одну підтримували, відвідували хворих членок та помогали їм при родинному нещасті.

У 1947 р. відсвятковано 10-ліття, а в 1964 р. урочистим бенкетом відсвятковано 25-ліття відділу. Громада широко відгукнулася й заповнила велику залю Українсько-Американського Осередку, бо оцінювала працю УЗХ у громаді.

У червні 1951 р. УЗХ увійшов до відновленого Комітету Злучених Жіночих Організацій Детройту, який включився до американського Комітету Святкувань 250-ліття міста Детройту, коли власне запрошено українські жіночі організації, щоб вони описали свою діяльність для альманаху; саме це дало поштовх для спільних дій українського жіноцтва та спільних зовнішніх виступів. До цього комітету увійшла п. Марія Квітковська як друга заступниця голови. Цей самий комітет підготував святкування 35-ліття українського жіночого руху в Детройті, яке відбулося в 1953 р. Також цей комітет скликав велике віче, на яке приїхала знов п. Павликівська. Спільними силами видано книжку „Українське жіноцтво Детройту“, з нагоди 35-ліття жіночих організацій Детройту, яка появилася друком у 1955 р., під редакцією п. Ліди Бурачинської.

34-ий відділ завжди був активним при параді Непорочного Зачаття й підтримував при здвигенні й утриманні нової церкви й парафіяльних шкіл.

У 20-ту річницю голоду в Україні відділ брав участь у маніфестаційному поході та вічі. Всі членки були в одностроях УЗХ.

В 60-их роках відділ брав участь в Інтернаціональному інституті при виставах українського мистецтва та печива, а 5-го

березня 1964 р. дав показовий традиційний Великодній обід, із поясненнями про наші традиції.

Членки 34-го відділу взяли участь у посвяченні пам'ятника Тарасові Шевченкові в Вашингтоні; зодягнені в одностроїх, йшли в маніфестаційному поході. Брали численну участь 1964 р. у святкуванні 50-тилітнього ювілею парафії Непорочного Зачаття. З тієї нагоди з'явилася групова світлина членок та стаття про 34-ий відділ у пропам'ятній ювілейній книзі.

У 1964 році наш відділ вступив у члени Федерації Жіночих Клубів Детройту. Представницею була пані М. Квітковська. Ми завжди підтримували Марусю Бек і допомагали їй, Радній міста, під час виборів та брали участь у влаштуванні банкетів у день її народження, 29 лютого.

У 1968 році ми брали участь у комітеті для привітання кардинала Сліпого.

Наш відділ є членом УККА, від його заснування, і брав участь у всіх Конгресах. Також відділ був членом метрополітального відділу УККА. Слід підкреслити довголітню співпрацю в Федерації Американських Українців стейту Мічіген.

Наш відділ постійно посылав датки на різні добри цілі: жертвував на радіопрограму о. Василіян у Детройті, на бібліотеку Дж. Ф. Кеннеді в 1964 році. Тоді ми дістали листи подяки на руки кожної членки. Ми жертвували на місцевий Ветеранський шпиталь, висилали листи й пакунки американським воякам під час війни у Кореї та В'єтнамі, за що одержували листи подяки від вояків.

Від 1959 року, Головна Управа УЗХ знаходиться в Детройті; її очолює ввесь час пані М. Квітковська, яка є членкою нашого відділу. Багато наших членок були або є членами Головної Управи (Т. Мойсюк, П. Зубальська, Ю. Чайковська, М. Паламар і В. Мушинська). Наші членки підтримують працю Головної Управи, цікавляться нашою участю у світових конференціях (Мехіко, Копенгаген), нашим членством у СФУЖО; підтримують діяльність Комітету СФУЖО в Детройті, де представницями УЗХ є пані М. Квітковська й В. Мушинська. Тут слід згадати про влаштування вечорів Літературної Нагороди Марусі Бек для С. Парфенович, Г. Черінь, про святкування 15-ліття й 25-ліття СФУЖО, День Жінок-Політ'язнів в ССР і інше. де наш відділ бере активну участь, а п. Марія Квітковська очолює постійний комітет складових організацій СФУЖО (СУА, УЗХ, ОУЖ-ОЧСУ) в Детройті. Там вона вкладає багато часу і труду та дає доповіді. Останньою імпрезою СФУЖО в минуло-

му році був „Княжий Бенкет“, а секретарка нашого відділу (й секретарка комітету СФУЖО) допомагала у його підготовці й переведенні.

* * *

Протягом років існування нашого відділу (від 1938) очолювали його й жертвоно працювали такі голови (подаємо по порядку): пл. А. Сенько (2 роки), Ю. Костюк-Чайковська (7 років), А. Зола (2 роки), М. Джумага-Бушард (3 роки), П. Вівіян (1 рік), М. Квітковська (4 роки), Ю. Чайковська (5 років), П. Зубальська (2 роки), Ю. Осадчук (3 роки), А. Зола (2 роки), Ю. Чайковська (11 років).

Багато членкинь жертвоно працювали довгі роки як членки управи у різних функціях. Їх хочемо тут вичислити: пл. І. Біла, М. Джумага-Бушард, А. Дирбавка, Т. Гайдук, М. Генкесі, П. Зубальська, А. Качвей, М. Квітковська, М. Костюк, Ю. Костюк-Чайковська, О. Кривий, Кушнір, О. Курочки, М. Машталір, Т. Мойсюк, М. Паламар, Ф. Сідло, А. Сенько, Г. Скікун, М. Старжинська, К. Сухій, В. Шеремета.

Управа нашого відділу у Ювілейному році є в такому складі: Юлія Чайковська — голова, В. Мушинська — секретарка, М. Машталір — фінансова секретарка та А. Качвей — скарбничка. Заступницями голови є пл. М. Паламар і А. Зола.

Вкінці треба підкреслити, що наш відділ діє без перерви; від початку заснування ніколи не припиняв своєї діяльності. Сьогодні залишилися ще наші ліонерки, членкині-основниці. Багато визначних членок відійшло в вічність. а їх місця, на жаль, не заповнилися ще. Може сьогодні діяльність де в чім змінена, з уваги на вік і спроможність членства та навантаження деяких членок іншою працею: у Головній Управі УЗХ, комітеті СФУЖО та ін. Але членки сходяться, відбувають засідання, улаштовують вечори й лотерії для збирання фондів, щоб виконати свої завдання й допомагати там, де цього вимагає потреба нашого часу. Членки цікавляться громадським життям і беруть участь у різних імпрезах, на які нас запрошують.

Перед нами стоїть дальша праця. Віримо, що молодше покоління піде нашими слідами й продовжуватиме працю в рядах УЗХ. Теперішній провід відділу має за собою багатий досвід і великі заслуги. З гордістю всі ми глядимо на пройдений шлях і бажаємо ще довго служити нашему народові в рядах нашої дорогої організації.

М. Квітковська, В. Мушинська

ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА ч. 44 В ПІТСБУРЗІ

Писати про цей відділ і його діяльність — це значить згадувати людей і події з досить далекої перспективи часу. Сьогодні немає в живих ні голови відділу, сл. п. Інни Кравчук, ні більшості членок; а дві колишні членки — сеньйорки мало пригадують собі події тих минулих часів, а тим більше важко їм про ці речі написати. З їхніх розповідей маємо тільки такий спогад.

Це були роки 1954-1955, коли в Пітсбурзі ще існувала філія УККА, яку очолював заслужений громадський діяч і керівник місцевої української радіопрограми інж. Михайло Комічак. Заходами філії влаштовувано щороку „Українські дні“ у Вест В'ю парку, з промовами запрощених діячів, з виступами українських хорів і танцювальних груп, з виставками українських книжок, платівок і мистецьких виробів. Скільки часами треба було вживати дипломатії й узгоджування, щоб пітсбурзька громада виступала спільно! Січневі й листопадові роковини, Шевченківські свята, демонстраційний похід вулицями Пітсбургу з нагоди 20-річчя голодового народовбивства в Україні та інші тодішні прилюдні імпрези — це були заслуги Філії УККА й тих груп, що її підтримували.

На цей час припадає створення відділу УЗХ в Пітсбургу. Ініціаторкою цього пляну була сл. п. Інна Кравчук, що прибула до Пітсбургу 1953 року. Познайомившись біжче з деякими місцевими активними жінками й заприятелювавши з ними, вона знайшла спільні зацікавлення й ідеї. І тоді виринула ідея заснувати відділ УЗХ у Пітсбурзі. Спершу Інна Кравчук почала обговорювати цю справу з Теодосією Онишків і з Марією Малевич, які були колись діяльні в ОДВУ (обидві тепер теж покійні). Плян обидві похвалили, але самі відмовились від провідних позицій в управі. Пані Малевич, відома заслужена діячка в УНСоюзі й ОДВУ, радо підтримувала ініціативу, але заявила, що буде тільки звичайною членкою, бо не в силі вже працювати в управі. Пані Онишків, яка мусіла заробляти фізичною

Інна Кравчук
організаторка й голова 44 Відділу
УЗХ в Пітсбурзі

Виставка влаштована 44-тим Відділом УЗХ в Пітсбурзі.
Від ліва: О. Базилевич, І. Кравчук, М. Домбровська.

працею й мешкала далеко за містом, виявила теж готовість стати членкою, але тільки звичайною, бо на працю в управі вона просто не мала часу.

Довелося зачати працю з тими „молодшими“ силами, що приятелювали з Інною й виявили охоту зайнятися харитативною роботою в рамках УЗХ. На засновуючих зборах, що відбулися в залі української православної церкви св. Володимира, парохом якої був о. Микола Харіщак, створено відділ УЗХ й выбрано управу в складі: Інна Кравчук — голова, Марія Харіщак (дружина пароха) — секретарка, Ольга Базилевич — касирка, Катерина Баган і Марія Домбровська — заступниці. Із парафіянок тієї церкви зголосились іще Ольга Кудрицька, Євдокія Коваль та інші, що їхні прізвища вже годі пригадати. Харитативна праця була всім до вподоби. Хто мав які адреси бідних залишениців у таборах Німеччини чи Австрії, зголошував їх управі. Жінки призбиривали в себе вживану, але ще добру одежду, білизну, взуття, складали їх у парафіяльній залі і звідтіля пакунками відсилали на подані адреси. Приходили відповіді з подяками. Всі були вдоволені зі зробленого доброго діла. З часом до акції включилось більше жінок, переважно з тієї самої парафії.

А потім раптом виники розходження й непорозуміння. Поячалися дискусії про працю УЗХ. Хтось їх безнастанно зчиняв: а чому „золотий“, а не Червоний Хрест, а чому робити конкуренцію ЗУАДК-ові? Це, мабуть, політична організація... І врешті: ого, ми знаємо, це — мельниківська організація! Даремно було переконувати, що харитативна акція допомоги потребуючим не визнає ніякої партійності, ані політики, ані конкуренції. Зрештою: що злого ми дотепер зробили? Зайві балячки! Виявилось пізніше, що багато нових членок належали до ООЧСУ і вступили до УЗХ, щоб його розбити зсередини й самим опанувати його. В таких обставинах дійшло до скликання загальних зборів, з участю представниці Централі УЗХ, пані Лехіцької, на яких Інна Кравчук зрезигнувала з голівства відділу. Разом із нею відійшла майже ціла управа — крім секретарки, яка підтримала руїнницьку акцію, не подаючи своїх причин; це викликало в одних здивування, в других — обурення. Обрана своїми парафіянками головою, вона цього голівства не прийняла, ані навіть звіту до Централі не здала, ані не відіслала протоколів. Спантеничені таким поворотом справи, зdezорієнтовані жінки висунули на голову іншу жінку. Кого ще було обрано до управи, невідомо. Зрештою, такий ніби „самостійний“ відділ УЗХ, неприналежний до Централі, не міг існувати

під назвою УЗХ й не міг проявити ніякої діяльності. Взагалі, в такій ситуації все виявилось зайвим і все пішло на самоліквідацію.

В Пітсбурзькій українській громаді створилась у той час важка атмосфера, і поглибилася групова ворожнеча після розбиття філії УККА. Єдність скінчилася.

З давнього відділу УЗХ залишилась тільки делегатура, яку репрезентувала Інна Кравчук, виконуючи свої обов'язки як звичайна членка й допомагаючи Централі виконувати різні завдання.

Слід додати, що сл. п. Інна Кравчук була власницею книгарні й крамниці мистецьких виробів „Дністер“. Її заслugoю було викликання серед збайдужілої, зацікавленої тільки заробітковими справами української громади в Пітсбурзі замилування й прив'язання до своєї культури книжками, платівками українських пісень, мистецькою вишивкою, різьбою, керамікою тощо. Курси писання писанок у „Дністрі“ теж мали свій вплив. Зберігаючи свій зв'язок із Централею УЗХ, Інна Кравчук подбала про кольортаж і ширення видань УЗХ і Організації Українок Канади. Книжки продати не було легко. В книгарні вони лежали б нерухані або чекали б на покупця довше, так як і інші книжки. Для успішного продажу треба було телефонувати, робити рекламу й навіть пересилати чи передавати книжку тим людям, що їм було б соромно відмовити Інні. Так розійшлася між українською пітсбурзькою інтелігенцією у несподівано великій кількості примірників „Боярня“ Лесі Українки. Так само гарно розійшовся збірник „Олена Теліга“ .Тут помагала тільки особиста ініціатива.

У червні 1971 р. відвідала Пітсбург голова ГУ УЗХ, п. Марія Квітковська, з нагоди конвенції Генеральної Федерації Жіночих Клубів, на якій вона репрезентувала Головну Управу УЗХ Обговорено багато пекучих організаційних справ. Тоді, заходами Інни Кравчук, українська радіопрограма, керівником якої є п. інж. Михайло Комічак, передала змістовне інтерв'ю з п. Квітковською про нашу участь у Конвенції Американської Світової Федерації та про працю Українського Золотого Хреста в Америці.

У 1971 р. Інна Кравчук, у порозумінні з Централею, пробувала відновити відділ УЗХ. Треба було „намацувати“ ґрунт серед молодшого покоління, зачинати радше культурно-освітню працю. До Пітсбургу приїздили теж молоді люди, що тут занимали урядові становища. Зав'язувались нові знайомства й куль-

турні зв'язки. Інні ніколи не бракувало запалу й відданості ідеї. Пляни не покидали її. Якби не те здоров'я, чи радше занепад його! Серце давало себе відчувати щораз гірше, лікарі приписували бодай відпочинок, а то й радили кинути всяку працю. Короткі вакації над морем давали деякий відпочинок, але часті приступи атак серця примусили думати про рятунок. Треба було ліквідувати крамницю й дійсно перестати працювати. Так припинив своє існування „Дністер“, місце зустрічей нашої інтелігенції, своєрідний клуб товариських взаємин і культурних стосунків.

Шпитальне лікування й останні дні в атмосфері хатнього спокою не стримали неминучого кінця. Тепер лишився тільки спогад про нашу незабутню подругу Інну Кравчук, шляхетну людину, вірну своїй життєвій ідеї. Але маємо надію, що прийдуть колись молідші покоління, які напевно відновлять її ідею та підуть її відважними слідами.

Г.У

ІСТОРІЯ 52-го ВІДДІЛУ УЗХ В СИРАКЮЗАХ

Переглядаючи пожовклі протоколи організацій, що творили суспільно-громадське, релігійне й політичне життя нашої громади, завважимо, що наше жіноцтво, що опісля включилось у власну організацію, давало великий вклад у розвій цього життя. Багато з них працювали в інших організаціях, а головно — допомагали в роботі своїм чоловікам в ОДВУ. Вони провадили дуже пожвавлену працю в ділянці допомоги українському націоналістичному рухові на рідних землях; перед їхніми очима завжди стояло дуже важливе завдання — зберігання українського обличчя нашої еміграції та виховання молодого покоління для української справи. І цю працю жертвенно й віддано українське жіноцтво виконувало довгі роки й ждало відповідної хвилі, щоб виявити свій творчий змаг у власній організації. І тому можна сміливо назвати день 18 лютого 1940 року переломним моментом у праці жіноцтва. Тоді то зродилась у нашій громаді славна організація Українського Золотого Хреста.

Вчитуючись в рядки первого protokolu новоствореної організації, завважуємо велетенське піднесення й ентузіазм усіх жінок, що брали участь утворенні цієї організації. З Головної Управи Українського Золотого Хреста загостила до нас п. Ст. Галичин, яка в своїй доповіді грунтівно накреслила завдання й цілі нової організації. Найважливішим моментом доповіді було твердження, що українська справа під сучасну пору вимагає, щоб українське жіноцтво могло в своїй власній організації розгорнути свої крила в тяжкій і відповідальній праці для повного успіху українського народу в його змаганнях до створення власної самостійної держави.

Не диво, що зібране на цих сходинах українське жіноцтво дуже раділо, бо воно було свідоме своєї відповідальності й повної посвяти для великого діла. На цих перших сходинах вибрано управу Українського Золотого Хреста, в склад якої входили: голова — Меланія Піндус, секретар — Марія Дембіцька, касирка — Анна Залеська. Тоді записалось десь п'ятнадцять числа в члени нової організації. Вже в початках своєї діяльності

молодий відділ мусів натрапляти на великі труднощі, які йшли головно зі сторони державних американських чинників. Репресовано тоді ОДВУ — розтяглась ця репресія й на Український Золотий Хрест. Хоч вповні не можна було розвинути діяльність відділу, проте відбувались регулярно, щотижня сходини, на яких обговорювано багато важливих проблем. Велику увагу звернено на суспільно-громадський відтинок праці. Творились аматорські гуртки, приготовлялись сценічні вистави, концерти в малому розмірі, вечірки, гутірки й доповіді на актуальні справи. При цьому організовано курси крою й вишивання. Крім цього, жіноцтво нашого відділу включилося у працю Американського Червоного Хреста, де приготовляли одежду для американських вояків. Цей відтинок праці може й виглядає непомітним, але на ділі так воно не було. Членкині нашого відділу мали живий контакт із американським світом і мали змогу вести корисну пропаганду для української справи.

Отже, як бачимо, наше членство на ці часи не могло розгорнути крил на всю широчінь, але ми все таки провадили дуже потрібну роботу. Коли закінчилася Друга світова війна, тоді й праця у нашему відділі набрала повного розмаху й сили. Позначилася ця праця на всіх відтінках нашого зорганізованого життя, а дуже великого росту досягла в допомоговій акції. Ця акція прибирала різні форми, а головно вона концентрувалася на висиланні харчів, одягу, медикаментів та іншого для наших залишенців в Європі. А вже золотими буквами записана акція в допомозі переселення наших біженців з Рідних Земель на нові місця їхнього поселення. Нема, здається, ані одної родини в нашій громаді, яка б не відчула на собі благородної допомоги зі сторони нашого зорганізованого жіноцтва. А скільки теплоти й шляхетності виказало наше жіноцтво для наших людей у перших кrokах їхнього побуту! Це справді світла сторінка нашого відділу.

І тому то, що в цей повоєнний період праця відділу набрала такого великого розмаху, число членкінь зростало з кожним днем і досягло числа 71. — Не диво, що престиж відділу піднісся дуже високо в громаді, й наш відділ усі респектують і радіють його співпрацею в житті громади. У всіх важливіших подіях нашого життя в громаді наш відділ відиграє важливу роль й до певної міри формує обличчя нашого громадського життя. Відділ затіснює співпрацю з усіма організаціями.

Та не тільки виявляє себе відділ у праці на місці, але висилає своїх делегатів на з'їзди УККА й Народнього Союзу. Дуже

відрядним явищем є те, що відділ завсіди був у дуже тісній співпраці з відділом ОДВУ. Часто відбувалися спільні засідання в вирішуванні важливіших справ для нашої спільної організації, влаштовувалось спільно багато культурних імпрез, а вже незабутніми моментами залишаться спільні товариські зустрічі, на яких переживалось стільки гарних хвилин нашого товарисько-культурного життя. Тут можна вичислити спільні коляди під час Різдва, Святонародицькі імпрези, Андріївські вечори, Новорічні забави й т. д.

В 1955 р. відзначено величаво 15-ліття існування й плідної праці відділу. Був це справді пам'ятний день у житті нашої громади, бо це до деякої міри був підсумок праці цілої громади. Не диво, що в цих ювілейних святкуваннях взяло участь українське громадянство нашого міста; надійшло багато письмових і усних привітів. На ці урочистості прибула як відпоручник Централі Українського Золотого Хреста, пані Павлина Різник; прибуло багато гостей з Рочестеру й Ютики. Пані П. Різник виголосила тоді знаменну доповідь про роль її місце української жінки. Деклямувала пані Ярослава Зелез.

Після успішного ювілею, наші жінки розвинули ще більш пожвавлену діяльність. Тут треба відзначити, що праця набрала широких розмірів у церковному житті. Членкині розбудовують усі клітини цього важливого відтинку. Та, на жаль, роки позначають свої карби. Вік членкинь не дозволяє вже з такою енергією, як давніше, посвячуватись праці в відділі. Найбільшою проблемою є те, що немає допливу свіжих, молодих сил. Ряди членства поволі рідшають. Одні відходять у засвіти, других приковує хвороба до ліжка, а іншим роки призначили своє знамено. Сходини відбуваються щораз рідше, й тому бракує живого контакту. Але відділ усе таки переборює всі перешкоди й дальше живе й не завмирає.

Відділ тісно співпрацює зі своєю Головною Управою й є завсіди в найтіснішому контакті з нею. Він надалі бере участь у конвенціях Українського Золотого Хреста, як теж ОДВУ. Ще сьогодні, хоч уже в дуже похилому віці, влаштовують жінки продаж печива, а за зароблені гроші підтримують літні табори молоді на оселі Ольжича. На цій оселі Ольжича стоїть капличка, яку помагали будувати своїми пожертвами наші членкині, а недавно вони закупили вишиваний фелон за 500 дол. Своїми щедрими жертвами помагають наші жінки сиротинцеві в Бразілії.

Ще в останніх часах членкині нашого відділу взяли участь в ювілейних святкуваннях 18 відділу Українського Золотого Хреста в Рочестері.

Теперішня управа відділу: Текля Каменюк — голова, Тетяна Залеська — секретарка, Михайлина Величко — рекорд. секретарка, Магдалина Дзядзюх — касирка.

УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ І КАРПАТСЬКА УКРАЇНА

Минуло вже 42 роки від тих пам'ятних днів пробудження українського народу в Карпатській Україні. А здається чомусь мені, що це діялось десь недавно, бо так глибоко врилися в мою пам'ять ті події, а на згадку їх, образи минулого, мов живі картини, перебігають у майй уяві.

Був це час гарячих сподівань здійснення нашої мрії — віднови вільного українського життя — бодай на малому клаптику української землі, що чергувався з болем і розпукою, коли проти нас, проти нашого бажання жити вільним життям змовлялися віковічні сили наших ворогів і їх союзників.

Почали надходити невеселі вісті з Карпатської України. Бо минало майже двадцять років від часу Сан-Жерменського договору, який гарантував Закарпаттю широку автономію, а чехи не збиралися переводити це в життя. Із легким вітром полетіли обіцянки президента Масарика американським закарпатцям — уможливити їхнім братам вільне життя. Навпаки, чехи повели на Закарпатті антиукраїнську та промосковську політику. Вони старалися розбити український нарід, прищеплюючи йому фальшиву московську доктрину; вони позбавили українських дітей навчання рідною мовою в українській школі й заводили чехізацію й колонізацію. Економічно Закарпаття було експлуатоване, населення жило в злиднях. А над усім панував чеський жандарм.

Але, не зважаючи на все це, українська свідомість зростала в Карпатській Україні, головно від 1929-30 років, з подивугідним розгоном. Бо Карпатська Україна мала вже свої традиції

Народних Рад і державницько-соборницьких плебісцитів з років 1918-1919, мала традиції збройного зrivу, мала величаві маніфестації Просвіти, молоді, студентства, — а все це давало карпатцям почуття власної гордості й сили.

Аж зріст і загроза нацистської Німеччини примусили чехів до поступок. Вони знову заговорили про автономію, Карпатський сойм і права для Карпатської України. Вони вкінці й по-

годилися на уряд для Карпатської України, але до його складу впхали мадярона й польонофіла. Та пробуджені маси Карпатської України вже не хотіли вірити чеським обіцянкам і почали домагатися не автономії, а самостійності, хоч би й у федерації з чехами й словаками. Карпатці одразу почали домагатися її практичних діл: ліквідації чехізації, а натомість — українізації шкіл і урядів, піднесення соціального стану широких мас Карпатської України через парцеляцію поміщицьких дібр і відібрання землі в чеських колоністів, виселення з Карпатської України всіх московських емігрантів та прилучення до Карпатської України й тих частин української землі, що попали в кордони тодішньої Словакії, а вкінці — негайного скликання Карпатського Сойму.

Тоді чеський уряд застосував політику терору й розгрому. Серед численних арештів на першому місці видно найчільніших українських провідників Організації Української Національної Оборони. Але терор не врятував Чехії. Вона була змушенна капітулювати перед Німеччиною й утратити Судети, а під натиском карпатських українців і українців у вільному світі, що стали на засаді державної незалежності Карпатської України, погодитися на новий український карпатський уряд на чолі з о. Августином Волошином, головою першої Центральної Ради Карпатської України.

Для допомоги карпатським українцям зорганізовано на початку жовтня 1938 р. Комітет Оборони Закарпаття в Америці. Почесним головою того комітету став о. Еміліян Невицький, колишній основник Пряшівської Ради з листопада 1918 р. Головою комітету вибрано о. Василя Беня, а секретарем — Юрія Габоду та о. Андрія Кістя. Комітет цей зорганізовано завдяки старанням та допомозі ОДВУ та Братніх Організацій, в тому числі й Українського Золотого Хреста. Цей комітет скликав 9-го жовтня 1938 р. всенародне віче в Нью-Йорку, на якому тисячні маси однодушно оголосили, що Чехо-Словаччина не дотримала своїх міжнародних зобов'язань супроти п'єневоленого нею Закарпаття, що створення незалежної Закарпатської української держави, включно з українською частиною східної Словаччини, є єдиною розв'язкою, що всі претенсії на українську територію з боку Мадярщини та Польщі, гнобителів українського народу, стрінуть наш найрішучіший спротив, що всі українці, заарештовані та політичні в'язні в Чехо-Словаччині, мають бути звільнені негайно, що українські вояки в чехо-словачькій армії мають бути негайно виділені в національні части-

ни під українською командою та вислані на Закарпаття й Пряшівщину для оборони їх прав.

3-го листопада 1938 р. до ОДВУ і Братніх Організацій надходить телеграма від прем'єра Карпатської України о. Августині Волошина такого змісту: „Ми, уряд Карпатської України, звертаємося до вас, наші брати за океаном, з закликом заманіфестувати свою солідарність із нами в сьогоднішну вирішальну хвилину. Втрата Ужгороду й Мукачева, що є зраненням живого тіла нашої Батьківщини, не захищає нашого твердого рішення виконати наше історичне завдання. Реальна поміч урядові Карпатської України з вашого боку, наші брати за океаном, докаже зрозуміння вами ваги хвилини.“

Організація Державного Відродження України та Український Золотий Хрест і Комітет Оборони Закарпаття вислали негайно до голів урядів Америки, Англії, Німеччини, Франції й Італії протести проти Віденського рішення, в якому закордонні міністри Німеччини й Італії віддали Ужгород і Мукачево з околицями мадярам, не зважаючи на те, що українське населення становить там більшість.

20-го жовтня 1938 р. Українська Пресова Служба з Женеви принесла заклик Голови Проводу Українських Націоналістів полк. Андрія Мельника до всіх українців стати суцільною лавою на службу нації й зокрема бути готовими під сучасну пору кинути максимум національної енергії на скріплення сил у боротьбі за Українську Карпатську Державу.

На допомогу карпатським українцям стають українці по цілому світі. Найбільш бурхливі демонстрації влаштовують українці під Польщею, а польська влада відповідає арештами й пасифікацією. Хоч поляки обсадили кордони посиленими військовими частинами, та багато українців із Західних Земель, а головно гуцулів, переходятять у Карпатську Україну, щоб помагати братам у їхній боротьбі.

В цей самий час появляється заклик Головної Управи Українського Золотого Хреста на жіночій сторінці УЗХ в „Націоналісті“ (органі ОДВУ й БО) та приготовляє членство до надходящих великих подій. В заклику пишеться: „Події, що відбуваються в Європі, мусять стосуватись до кожного українця чи українки. Щодня, щогодини доходять до нас, американських українців, нові відомості, і то не тільки відомості, що відносяться до українців на закарпатській Україні, але також і до тих, що живуть під іншими займанцями. Стоімо перед великими змінами, які покищо заторкнули наших закарпатських україн-

ців. Ця частина української землі, що, здавалося, була винародована, підносить пропор свободи й незалежності. Оце нагле пробудження Закарпаття треба приписати надзвичайній силі української національної ідеї, яка вдержує народ при житті, не зважаючи на такі важкі обставини. В обороні українського Закарпаття стала ціла українська нація. Криваві заворушення й демонстрації у Львові, сконсолідована акція українців по цілому світі, — оце доказ, що доля Закарпаття обходить усіх українців. І тому українське жіноцтво в Америці повинно зрозуміти, що нам треба також провадити посилену працю. Жінки мусять брати чинну участь у всіх вічах і протестах, висилати протести до великих держав проти зажерливих апетитів Мадярщини та Польщі. Мусимо піддержати справедливі змагання наших українців Закарпаття! Бо що діється тепер на Закарпатті — це початок великого історичного діла України! Може якраз від цього, сотками літ поневоленого Закарпаття, почнеться загальнодержавницьке відродження України! Цього ми якнайсильніше бажаємо та до цього мусимо прикладти всі наші сили!"

А в першому обіжнику Головної Управи УЗХ, що поміщений у тому ж органі ОДВУ й БО, видно зрозуміння тодішніх передових жінок УЗХ про потребу сильної й численної організації. Українське жіноцтво, зорганізоване в УЗХ, відбуло свій з'їзд у днях 3, 4 і 5-го вересня 1938 р. та брало участь у з'їзді ОДВУ та 2-му Конгресі Українських Націоналістів. На своєму з'їзді жіноцтво УЗХ зокрема звернуло увагу на проведення поширеної й пожавленої акції в новозорганізованих відділах та скріплення організації назовні й защеплення й поглиблення в них ідеї націоналістичного руху. Дальше в обіжнику пишеться, що в той самий час, як відбувався з'їзд УЗХ, відбулася й величава маніфестація української еміграції. Ця величава маніфестація, на яку зібралися тисячі нашого народу, була виявом того, що ідея українського націоналізму жива та близька серцю нашого свідомого загалу. Ця могутня маніфестація повинна й нам, українському жіноцтву зорганізованому в УЗХ, додати охоти до дальшої праці, до праці над тим, щоб уже в короткому часі звityжна націоналістична ідея захопила не тільки тисячі, але й десятки тисяч нашої еміграції, що запалає одним бажанням працювати й жертвувати для великої ідеї визволення українського народу.

Майже всі більші українські еміграції приступають до влаштування віч, ухвалення резолюцій та збирання грошей на допомогу визвольним змаганням Карпатської України. Всюди завзят-

тя, охота до праці та віра в нашу перемогу. Вершком посиленіх акцій української еміграції в Америці був маніфестаційний похід вулицями Нью-Йорку, в якому взяли участь 15 тисяч українців та який закінчився вічем у Мангетен-Сентрі, в якому лише біля 6,000 могли вмістити й вислухати промови та ухвалити резолюції. Хоч маніфестаційний похід та віче, що відбулися 19-го листопада 1938 р., були скеровані проти Польщі, бо Польща здискредитувала себе цілковито в чеській кризі й найгірше почала тероризувати й пацифікувати західні українські землі, а коли Карпатська Україна осягнула вже деякі права на вільне життя, то тепер приходила черга на українців під Польщею домагатися самовизначення. Але все таки всі збірки були призначені на допомогу Карпатській Україні. Український Золотий Хрест взяв численну участь у маніфестаційному поході; яких 300 членок УЗХ маршували в своїх одностроях.

Того ж пам'ятного листопада прийшов від уряду Карпатської України заклик про допомогу. В ньому о. д-р Августин Волошин писав:

„Браття й Сестри!

Сотки літ були ми в неволі. А тепер опинились були знову в такому становищі, що наша прекрасна й дорога Карпатська Україна могла втратити змогу бути господарем на своїй власній землі. Та в тій важкій хвилі, коли змагалися могутні міжнародні сили, а наші вороги торгували нашою землею й долею, завдяки достойній поставі українського народу, що став одною лавою в обороні Закарпаття, вдалося урятувати головну частину Рідної Землі й запевнити її право на самостійне, чисто-українське життя. В тій оборонній акції відіграла визначну роль українська еміграція в Америці. І за це перший Уряд Карпатської України щиро їй дякує, а заразом прохає її діпомогти рідній владі, щоб почати віdbудову нашої прадідної землі. У тім переходовім часі треба мати негайно більші грошові засоби, щоб дати поміч безробітним і потребуючим на Верховині, а також тим, що потерпіли через нові переміни.

Нова влада оперта на нашім народі. Йому вона буде служити й для його добра працювати. Пам'ятаймо, що наша земля зветься вже Карпатська Україна, чим означено формально й міжнародно, що це — земля українського народу. Дійсно, на ній зостався тепер тільки український народ, що тепер зможе виявляти свободно свої культурні цінності й свої національні напрямні. Наши вороги знали, що це так станеться. Тому вони так завяз-

то не допускали до того, щоб заіснувала Карпатська Україна. Та проте вона є! Нам усім треба тепер прикладти всі зусилля, щоб на тій рідній землі український народ міг виявити себе гідним репрезентантом української ідеї. Ми змагаємо до того й віrimо, що також наші брати й сестри за далеким морем нам у цім святім ділі допоможуть. Бо це є допомога рідній землі й рідній ідеї!"

Майже по всіх осередках, де жили українці, все рвалося до праці й до діл. Ще ніколи не бачила я, щоб так багато людей заходило до нашої канцелярії в Нью-Йорку й не лише розпливали про найновіші новини з Карпатської України, а таки голосилися до праці й ще піддавали пляни для кампаній і акцій. А праці в канцелярії ЦУ ОДВУ було дуже багато, бо й треба було відповідати на сотки листів, треба було започатковувати й допильновувати різні акції, треба було вести розмови з окремими людьми чи представниками організацій, що майже щоденно заходили до канцелярії. В цей час багато уродженців із Карпатської України активізувалось. Ми всі, хоч і працювали тяжко, та були вдоволені, що наша праця очевидячки приносить овочі. Всі ми мріяли, як то ми допоможемо розбудувати Карпатську Україну в зразкову державу, де справді не буде ні хлопа, ні пана, і як при нашій допомозі наші браття зможуть використати багатства та красу Карпатської України для забезпечення гідного життя населенню та для здійснення дальших плянів визволення цілої України.

В половині грудня повернулись делегати Комітету Оборони Карпатської України та ОДВУ й БО, які були виїхали кілька тижнів тому в Карпатську Україну, щоб в імені американських українців допомагати визволенню Карпатської України. Обидва вони, Юрій Габода та Микола Беньо, пробули в Карпатській Україні біля шістьох тижнів, були в Ужгороді, Празі, Відні, Парижі та в інших містах. В Карпатській Україні вони стрічали прем'єра о. А. Волошина, мін. Ю. Ревая та визначних провідників — д-ра С. Росоху, І. Рогача, Ю. Химинця й інших. Делегати також були свідками величавих національних маніфестацій вже по створенні першого автономного уряду, та тепер, коли уряд вже в руках українців. Обидва були захоплені творенням української держави та висловили свою віру, що те, що діється в Карпатській Україні, це тільки початок великого чину.

До нас надійшли листи, що головно Верховина потребує одежі й поживи. Центральна Управа ОДВУ припоручає Головний Управі Українського Золотого Хреста негайно приступити

до акції збирання одяжі, харчів і грошей та якнайшвидшого висилання їх у Карпатську Україну. Головна Управа УЗХ видає заклик у тій справі до українського громадянства в ЗСА й заликає в першу чергу свої відділи та відділи Братніх Організацій і всі інші українські організації до започаткування акції. Українці в ЗСА відразу зголошуються до праці й до пожертв. По всіх більших наших скupченнях праця кипить. До Нью-Йорку, до нашої канцелярії, скоро починають напливати величезні паки одяжі й поживи з різних міст. Хоч ми мали й простору домівку, та скоро не стає місця на всі ті пакунки. Доводиться найняти спеціальну велику крамницю, щоб усі речі спрямовувати туди. Треба ще всі речі посортувати й перепакувати. В міжчасі представниці Головної Управи УЗХ звертаються за допомогою до Американського Червоного Хреста й до чеського консула в Нью-Йорку. Чеський консул дуже ввічливо приймає нашу делегацію та згоджується допомогти в пересилці речей, запевняючи, що речі будуть доставлені в Карпатську Україну. До сортування й пакування речей змобілізовано всіх членок УЗХ в Нью-Йорку й околиці. Вже 5-го січня 1939 р. Головна Управа УЗХ висилає 126 великих 500-фунтових пакунків одяжі й поживи в Карпатську Україну, а за два тижні знову 100 пакунків.

В міжчасі знову небезпека висить над Карпатською Україною. Польща та Мадярщина не покидають думки про спільні кордони. Вони міняють лише тактику. Польський міністер Бек розі'їжджає по столицях Європи; він переконував навіть Гітлера, що Карпатська Україна не має можливостей вдергатися, а тому її треба ліквідувати тепер і уможливити Польщі й Мадярщині спільний кордон. Вони також намовляють Словакію, щоб вона відірвалася від Чехії й проголосила незалежність (а тоді їм не тяжко буде зліквідувати осамітнену Карпатську Україну). Націоналістична Пресова Служба вказує на цю небезпеку й алярмує українців у Карпатській Україні та по цілому світі, щоб вони були готові домагатися гарантій незалежності від великороджав та в критичний момент бути готовими до збройного опору.

В половині січня чеський уряд, не питуючи уряду Карпатської України, призначив третім міністром Карпатської Українген. Прхалю. Прем'єр Волошин запротестував проти такого рішення. А в Хусті, столиці Карпатської України, відбулися бурхливі демонстрації проти празького уряду. На вістку про нову сваволю Праги супроти Карпатської України Центральна Управа ОДВУ та Комітет Оборони Карпатської України вислали протестні телеграми до президента Чехо-Словаччини та до голів

великодержав. Подібні протести вислали центральні організації всіх великих міст ЗСА. А 23-го січня ми дістали телеграму, що на рішучий спротив уряду Карпатської України, Прага відкликала ген. Прхалю.

З великим вдоволенням сприйняли ми вістку, що прем'єр д-р А. Волошин обійняв протекторат над Карпатською Січчю; під час відвідин Головної Команди він заявив: „На вас, січовики, дивиться молода наша держава з гордістю й вірою, що ви завжди станете на її поклик. Докладу всіх зусиль, щоб ваша організація мала справжній військовий характер.“ Кошовий Січі тоді заявив, що 5,000 січовиків ждуть на прикази своєї влади.

В половині лютого долітає до нас вістка з Карпатської України, що там відбулися вибори до Карпатського Сойму й що партія Українського Національного Об'єднання здобула величезну більшість (блізько 95% усіх голосів).

„Нова Свобода“, орган Українського Національного Об'єднання в Карпатській Україні, 2-го лютого 1939 р. містить на першій сторінці повідомлення „Американська Україна — Карпатській Україні“ . . . , де цитується лист голови Центральної Управи ОДВУ проф. О. Неприцького-Грановського про допомогу Карпатській Україні від ОДВУ, УЗХ і МУН. Пишеться про висилання в Карпатську Україну 40,000 фунтів взуття, одежі, шкіри й інших речей, що вислані Українським Золотим Хрестом за посередництвом Американського Червоної Хреста й адресовані на прем'єра А. Волошина. Дальше пишеться про рішення тих організацій перевести кампанію збірки медичних приладів, інструментів, ліків та інших засобів для обслуги лічниць у Карпатській Україні; та кампанія Українського Золотого Хреста, з допомогою ОДВУ і МУН, проходить успішно. Повідомляється, що грошова збірка на допомогу Карпатській Україні йде добрым темпом. Пишеться дальше й про пляновану прогулку американських українців у Карпатську Україну, в якій візьме участь кілька сот людей.

В лютому повернувся із Карпатської України управитель Української Пресової Служби в Нью-Йорку, друг Євген Скоцко, й поділився своїми враженнями з громадянством дня 5-го березня. Від нього всі довідалися, що за гроші Братніх Організацій (ОДВУ, УЗХ і МУН) закуплено кілька вантажних і особових авт та різної амуніції й доставлено це до Хусту. Є. Скоцко змалював цілий перебіг відомої кризи восени минулого року, національну еволюцію українців Карпатської України, їх перші кро-

ки до своєї самостійності, боротьбу з мадярськими, русофільськими та чехофільськими впливами, та вкінці згіст соборницької свідомості Карпатської України. Він підкреслив велике значення непримиримої постави цілої української нації, а головно соборницької еміграції в Америці й Канаді, яка дуже багато заважила на вирішенні долі Карпатської України. Видвиження кличу самостійності Карпатської України українськими націоналістами, — говорив прелегент, — покривалося з бажаннями та наставленням як населення, так і його провідних верств Карпатської України.

На початку березня Головна Управа УЗХ подає до відома в своєму обіжнику, що кампанія на побудову санаторії-захисту для політичних скитальців у Карпатській Україні проходить успішно. На ту ціль уже вислано в Карпатську Україну \$1,000 і закликається всі відділи УЗХ і братніх організацій швидким темпом закінчити збірку на ту ціль та переслати гроші до централі в Нью-Йорку.

Вістка про зібрання Сойму Карпатської України та про проголошення самостійності 14-го березня 1939 р. зворушила нас усіх до сліз, бо нарешті ми бачили, що наші мрії здійснюються. Та радість сплелась із сумом, бо рівночасно прийшли вістки, що мадярська війська переступили кордони Карпатської України й зразу зустріли сильний опір січовиків. Командант поліції Білей озброй 15 000 січовиків „І бились день, і бились ніч“, — співає віщий Боян в „Слові о полку Ігоревім“, а тепер націоналісти-січовики відтворюють геройське минуле української нації. Кожне українське серце дрижить, коли радіокомунікати безперестанку сповіщають, що Січ б'ється до загину, що вона заприсягла скорше вмерти, ніж добровільно відступити перед наїзником. Карпатська Січ являється найшляхетнішим представником українства. Хто міг вірити, що горстка оцих, як їх називає американка МекКормік, „гірських хлопців“ зуміє поставити опір мадярам?.. Хто міг подумати, що потім, коли чехи ганебно підставили свою шию в чуже ярмо, українці кинуть такий виклик на життя й смерть?!.. А вони кинули... І вони бились цілі дні й ночі. Вже нині бачать і знають усі, що Україна живе й хоче жити своїм власним вольним життям. Бо чи знов би світ про це, коли б не було оцих „гірських хлопців“ в синьо-сірих одностроях, які мріяли про великий сон — Вільну Україну? — пише кореспондентка Нью-Йорк Таймс'у МекКормік.

А в нашому органі „Націоналіст“ з 22-го березня писало-

ся, що „Карпатська Січ підняла червону калину й упавший меч української збройної сили. У цю хвилю, коли боротьба ще не скінчена, ми всі як один із НИМИ, з тими, що лягли на узбіччях Севлюшу, Сваляви чи Хусту, і з тими, що дальнє хоробро, як середньовічні лицарі України, б'ються! Бо це боротьба не за Карпатську Україну, не за Західну Україну, але це — боротьба за Велику Україну, Одну, Соборну, Неподільну! Безсмертна слава Карпатській Січі!“

В час, коли Карпатська Україна героїчно боролася проти наїзду Мадярщини, Братні Організації ОДВУ та Комітет Оборони Карпатської України вислали телеграми до А. Гітлера та до урядів Англії, Франції, Італії та ЗСА. В телеграмі до А. Гітлера було сказано: „Ми, американські українці, зорганізовані в Організацію Державного Визволення України та Органіацію Оборони Карпатської України в Америці, апелюємо до Вас стримати брутальну інвазію Мадярщини на територію Карпатської України! Карпатоукраїнці, які застосували вповні принцип національного самовизначення згідно з вислідами конференції в Мюнхені, збудували свою державу та почали організувати власне своє життя. Несправокована інвазія мадярської армії на територію Карпатської України одверто ламає не тільки принцип національного самовизначення, але також і Мюнхенський Пакт, головним автором і виконавцем якого були Ви. Ви тепер є незаперечним паном Центральної Європи, Ви можете здергати проливання крові карпатоукраїнців, яких убивають регулярні війська Мадярщини. Цим актом Ви покажете, що справді шануєте принцип національного самовизначення. Українці в Америці будуть всіма силами поборювати мадярську інвазію та всебічно підтримувати уряд Волошина.“

А до інших великорізноважних держав вислано таку телеграму: „Мілітарна інвазія Мадярщини, заохочена Польщею, ломить суверенність карпатоукраїнських кордонів та Вілсонові принципи самовизначення, які були загарантовані в Мюнхені. Сотки тисяч американських громадян українського походження протестують проти терористичного режиму Мадярщини та проти насильної окупації української території супроти волі та збройного опору Карпатської України. Тільки цілковите звільнення України з-під чужинецької окупації може принести тривалий мир, якого всі бажають. Для економічної співпраці та для затримання рівноваги потуг потрібно самостійної та сувереної України. Половина часті розв'язки тільки погіршують ситуацію та спровокують жорстоке переслідування п'ятдесяти мільйонів українців. Спі-

ніть злочин над українським невинним народом! Ваша активна допомога в визволенні України є історичною відповідальністю перед світовим людством.“

Глибоке почуття кривди проти Німеччини й великороджав запанували серед української еміграції, коли в обороні Карпатської України ніхто й не ворухнувся. Тому з полегшею прийняли заклик Голови Проводу ОУН полк. Андрія Мельника з березня 1939 р., в якому він закликає держати горі чола. „З великого болю родиться нове життя. Як смерть Вождя Євгена Кононовальця, так і геройчна боротьба Карпатської Січі в один непоборний моноліт закує й з cementuє наші лави, щоб ще міцніше єдиним національно-революційним фронтом вдарити на окупантів української землі. Все, що було можливим, було зроблено, щоб вдергати Карпатську Українську Державу. Мимо хвилявої ворожої перемоги, жертвенна боротьба націоналістів Карпатської Січі створила незмірну пошану серед народів усього світу до боротьби української нації за її ідеал незалежності й соборності. Чин Карпатської України потвердив цю правду нашої програми, що тільки власні сили, а не чужа поміч вирішать справу визволення української нації.“

І хоч боротьба ще продовжувалась і Карпатська Січ ще дальнє ставила опір мадярам у снігом покритих горах, та вже число січовиків, між ними багато тяжко поранених, та багато українців опинилися на вигнанні в Румунії, Словаччині й Чехії, всі вони — без засобів до життя. Український Золотий Хрест розпочинає широку кампанію на поміч тим нещасним. Головна Управа УЗХ закликає всі українські громади до переведення збірок на Великдень під церквами на поміч пораненим і втікачам із Карпатської України. Збірки були переведені, й зібрани гроші вислані в Європу.

Аж у місяці травні дістали ми листа з Європи, в якому очевидець писав про 126 пакунків із одягою, що їх вислав у Карпатську Україну Український Золотий Хрест. Отже Організація Народної Оборони „Карпатська Січ“ мала перевести розподіл дарованого одягу. О годині 4-ї по полуздні 4-го березня 1939 р. комітет, до якого входили д-р Стебельський, як голова, з доручення прем'єра Волошина, та члени Ів. Роман, Юліян Химінець і Іван Рогач, перебрав два великі вантажні вози американських дарів та перевіз їх до приміщень Головної Команди Січі. Сорок скринь розладовано одразу, а решту, не розпаковуючи на доручення пілк. Гузара розставлено по всіх коридорах Головної Команди, так що майже забарикадовано вхід до

неї, бо січовики мусіли бути приготовані на найгірше. Протягом тижня розділено між хустським і околичним населенням убрання з тих розпакованих 40 скринь. Селяни приходили навіть із далеких сіл, вибиравали собі потрібну одежду, а січовики контролювали й записували. Решта 86 скринь було пляновано розділити в дальші провінції, але постійне напруження не дозволяло рушити їх із місця. Пам'ятного 14-го березня ті скрині зробили січовикам велику послугу. Коли панцерні чеські авта оточили будинок Головної Січової Команди й виставили гарматні жерла, січовики зразу забарикадували вповні вхід і стали на позиціях. Хоч чеські панцерники оскаженіло били по будинку тяжкими скорострілами, ба навіть мінометами, однак ніякого успіху осiąгнути не могли. Від 6-ої години ранку аж до пів до одинадцятої тримали чеські панцерники безперестанно на позиції січовиків, але з дуже малим успіхом. В тім чотиригодиннім бою було вбито понад десять чеських вояків і одного чеського старшину, в той час коли січовики мали лише одного тяжко- і трьох легше поранених. Не один січовик завдячує своє життя цим американським скриням і буде до смерті їх пам'ятати. Американська еміграція отаким посереднім способом прислужилася січовикам, коли йшла боротьба на життя й смерть: американські українці не мали змоги битися, то несподівано зробили послугу січовикам у бою своїми скринями! Вкінці треба додати, що чехи наїнся багато страху від цих скринь, бо думали, що вони повні амуніції, а в них був лише вияв любові українських братів з Америки, що хотіли обдарувати бідне населення Карпатської України оджею.

На початку червня 1939 р. у Нью-Йорку мав доповідь п. Калина Лисюк, очевидець подій у Карпатській Україні, сина якого вбили чехи, коли він фільмував бої Карпатської Січі з чехами; п. Лисюк закінчив свою доповідь такими словами: „Я був у японсько-російській війні, я був у світовій війні, я перейшов нашу визвольну елопею, але такого геройства, як тепер я бачив у Карпатській Україні, я не стрічав. Тому я вірю, що ця нова генерація побідить, і ми будемо мати Соборну Українську державу!“

Голгофа Карпатської України кінчилася... Гі неповинну розп'яли... Мадярський терор шалів дальше... Тисячі молодих січовиків поклали голови, в недоступних горах з остались ще залишки славної Січі з крісами в руках... А тисячі опинилися на чужині, гоїли рані й мріяли про дальшу боротьбу аж до повної побіди. Кінчалися й акції Українського Золотого

Хреста для допомоги Карпатській Україні. Наші мрії побудувати там санаторію для політичних в'язнів, побудувати й обладнати шпиталі, допомогти українському урядові розбудувати народне господарство, допомагати бідному населенню Карпатської України одягом і поживою, перетворити Карпатську Україну в українську Швейцарію, куди їздили б американські українці на вакації, бо краса Карпатської України знана всім, як і численні джерела мінеральних оздоровлюючих вод... Та не було часу попадати в розпушку й апатію, а треба було виносити лекцію з подій у Карпатській Україні, бо наближалися скорим темпом важливі події, що могли вплинути на ціле майбутнє Українства. Однаке, в усіх нас залишилися незабутні спомини про еполею Карпатської України й наші намагання помагати нашим братам чим ми лише могли, а також моральною підтримкою й протестами проти сильних світу цього за заподіяні кривди, висилкою одежі й шкіри та харчів, висиланням вантажних авт і зброй, висиланням грошей на допомогу пораненим січовикам...

Павлина Різник

МІЖНАРОДНЯ КОНФЕРЕНЦІЯ В МЕХІКО (Рефлексії)

Це було 17-го червня 1975 р., коли пані Квітковська і я прилетіли до Мехіко на Міжнародну Жіночу Конференцію. Вже на аеродромі був помітний надзвичайний рух — видно, що прибуло кілька літаків нараз із різних кінців світу. Різноміність людських рас і мов створює враження, що ви знаходитесь у якомусь інтернаціональному коловороті, де мусите рішучо й упевнено прямувати своєю дорогою. При відбиранні багажу наклеїли на наші валізи наліпки з написом Конференції й спрямували нас до спеціальних автобусів, що розвозили делегаток до призначених готелів.

Наступного дня, себто 18 червня, жінка президента Мехіко, доня Марія Естер Зуно де Ечеверія, офіційно відкрила Конференцію, яка тривала до 2-го липня.

Немає сумніву, що довелося нам, українським делегаткам із вільного світу, пережити багато хвилюючих моментів, як також випробувати свої власні сили в обороні поневолених сестер, що знаходяться на рідних землях.

Треба зазначити, що кожна з наших делегаток старалася

зробити щось корисне, кожна виявляла охоту до співпраці, чи то індивідуальними виступами, чи роздаванням летючок, інформуючи рівночасно про Україну, чи то нашою виставкою або демонстративною голодівкою.

Мехіканки ставилися до нас дуже приязно, осебливо під час нашої двадцятої голодівки; дуже багато жінок різного віку підходили до нас, запитуючи, чим нам можуть допомогти, бо вони дуже співчувають нам. Ми відповідали, що покищо нам потрібна тільки моральна допомога, і вони запевняли нас, що солідаризуються з нами; радо підписували нашу петицію до Об'єднаних Націй у справі звільнення наших політичних в'язнів.

Ми всі мали великі відзнаки з англійським написом „Звільніть українських жінок“, і саме ці відзнаки просили в нас мехіканки й пришпиливали їх собі. Це створювало для нас дуже вигідну ситуацію, бо нас виглядало більше, та й советська делегація не знала, котрі з нас українки, а котрі ні.

Взагалі вся наша акція бентежила советську делегацію, бо ми могли вільно брати слово в дискусії — це ж була *“Tribuna Libre”*, і кожний міг висловлюватися в обороні свого народу і прав людини. Саме там було місце й відповідний час для нас, вільних українських жінок, виступити перед тисячами делегаток з усього світу в обороні нашої поневоленої батьківщини. Тому кожний день нашого побуту на Конференції відзначався великою активністю. Наші летючки не оминули нікого. Ми їх вручали навіть советській делегації та інформували їх завзято українською мовою про арешти й переслідування в Україні, бож ім про це „нічого не було відомо“. Вони навіть відважувалися нам говорити, що ми непотрібно виступаємо проти них, тому що Україна є вільна, й ніяких там переслідувань немає. Це, очевидно, викликало в нас велику реакцію, і ми ім подавали факти й імена заарештованих людей, що їх трохи збивало з пантелику; але вони повторювали далі свої оклепані, завчені фрази про „гарне життя на Україні“, з яким ми, мовляв, не обізнані. Ми знов запитували їх: якщо Советський Союз такий сильний, то чого ж він боиться українських жінок, так що навіть немічних і старих запроторюють у тюрми й концентраційні табори. На це була відповідь, що ми, мовляв, не розуміємо їх законів; а ми знов ім казали, що, власне, ті нелюдяні закони треба змінити. Наші розмови з ними повторювалися кількаразово; наша сatisфакція полягала в тому, що ми могли прилюдно й особисто в розмовах атакувати їх, що неможливо було б зробити при ін-

ших нагодах; а власне в Мехіко ми спрямували нашу акцію в найбільші місце Советів, яким є в'язниці й концентраційні табори, де перебувають наші політичні в'язні.

Для мене особисто був цікавий вівторок 24-го червня, коли на ранковій сесії я попала в комісію, яка підготовляла додаток до резолюції Об'єднаних Націй. Хоч резолюції вже були виготовлені, то все ж таки Об'єднані Нації дали можливість Конференції та „Трибуни“ їх розглянути й вислухати голос народу в формі додатків до резолюцій. Ті додатки треба було схвалити й узгіднити таки зараз, до полудня, та, написані на машинці, передати голові комісії, яка в свою чергу мала передати їх на офіційну Конференцію, де вони мали бути розглянені чергового дня. Нашу сесію почали розділювати на 15 комісій. Коло мене сиділа наша приятелька-американка Дорсі й Гая Гнатишин із Торонто. Гая прилучилася до Вихівної Комісії, а я з Дорсі — до Комісії Миру. Почалися наради, й було вирішено поставити першим пунктом справу припинення випробовань атомової зброї, що загрожує існуванню всього людства. В міжчасі одна з делегаток спіталася, чи тут буде порушене питання інтернаціональної амністії. Я скоренько присіла до неї ближче, кажучи, що саме ця справа мене найбільше цікавить. І так ми обидві порушили справу звільнення політичних в'язнів і при загальній дискусії скомпонували другий пункт — Конференція домагається звільнення всіх політичних в'язнів, повернення їм громадянських прав та можливості їх виїзду до країни, яку вони самі собі виберуть. Пропозицію прийнято без опозиції, бо це стосувалось до всіх політичних в'язнів. Наші пропозиції були надруковані й передані Голові Сесії. Ми слідкували за ними до кінця. Дай, Боже, щоб були виконані. Ця акція дуже нас підбадьорила, й ми ще з більшим ентузіазмом роздавали нашу літературу та інформували людей, за що ми боремося.

Того самого дня, на пополудневій сесії,sovєтська делегатка мала доповідь на тему „Здоров'я“. Як звичайно, всі доповідіsovєтських делегаток були захвалюванням і перехвалюванням „великих досягнень“ у медицині й „надзвичайного піклування“ та лікарського догляду надsovєтською жінкою й дитиною.

Під час цієї доповіді в мене зродилася думка, щоб у дискусії після доповіді поставити питання про лікарську опіку для українських в'язнів. Знаючи, що наші політв'язні знаходяться в страшних умовах і просять помочі своїми зверненнями до різних міжнародних інституцій, я насикро записала по-єспанському свій запит і приступила в чергу до мікрофону. Sovєтська деле-

гація уважно слідкувала за кожним нашим виступом. Вони нас пізнавали по наших вишитих сукнях і відзнаках, а крім того, ми ж уже мали нагоду з ними „познайомитися“. Коли дійшла черга до мене, я запиталася еспанською мовою: „Яку лікарську опіку й догляд мають українські жінки — політичні в'язні, що знаходяться в усьому Советському Союзі в тюрях і концентраційних таборах. Бо нам відомо, що вони не мають жодної лікарської допомоги, ані їх не трактується, як людей. Тому ми звертаємося до цієї Конференції Жіночого Руху з проханням узяти під увагу це важливе питання й допомогти тим жінкам.“ Я скінчила. З залі почулися оплески делегаток. Мені стало легше на душі, що ми не самі...

Того самого дня пощастило мені договоритися з мексиканками про виступ на телевізійній програмі. Конференція була дуже важливою подією, і саме тому телевізійні станції були зацікавлені найновішими вістками з Конференції. Щасливим збігом обставин, мене включили до групи п'ятьох жінок, що зараз таки, просто з Конференції, мали іхати до телевізійної станції на інтерв'ю. Між ними було три делегатки з Мексико, одна з Панамами і я, українка з вільного світу, як я себе ім представила. Як тільки ми прибули на місце призначення, я зорієнтувалася, що на нас уже чекали, бо все було полагоджене через телефон. Я тільки встигла спитати, чи наша передача буде передаватися відразу на телевізійній мережі; мені сказали, що так. Ніякої проби не буде. Серце мені трохи жвавіше забилося, але я знала одне — що мушу за якнайкоротший час подати якнайбільше інформацій про Україну, про становище української жінки на рідних землях, зокрема — наголосити важливість звільнення наших політичних в'язнів.

Нас попросили сісти й засвітили дуже сильні рефлектори. Керівник програми попросив нас представитися, і кожна делегатка назвала своє ім'я й прізвище, свою професію та організацію, яку репрезентує. Звичайно, мені стало дуже в пригоді знання еспанської мови, бо я свободно могла відповідати на всі питання, звернені до мене. Програма, на якій відбувалося наше інтерв'ю, називалася „Форум — станція 2“. Всі учасниці програми були дуже добре обізнані з жіночою проблематикою своїх країн, і кожна хотіла якнайбільше й якнайкраще висловити свій погляд з питомою латино-американською завзятістю. Коли ж прийшла черга на мене, то я пояснила, що українська жінка на рідних землях є настільки переслідувана, що вона не може свободно виховувати дітей своєю рідною мовою, в українській куль-

турі, традиціях і релігії, бо якщо вона це зробить, то попадає на список „ворогів народу“. В міжчасі глядачі, що дивились на нашу програму, дзвонили телефоном, що хотіли б більше знати про становище жінки в соціалістичних країнах, на що я відповіла, що можу говорити тільки про українську жінку і про Україну. Чергове питання до мене прийшло знов через телефон. Наш керівник програми звернувся до мене: „Сеньора Мушинська, до вас є питання: в який спосіб ви хочете допомогти своєму народові в Україні і вашим політв'язням?“ Моя відповідь була: „Ми хочемо якнайбільше поінформувати вільний світ про ситуацію в Україні, шукаючи при тім людей доброї волі, які б нам допомогли в нашій справі, головним чином — домагатися звільнення наших політичних в'язнів, у першу чергу жінок, шляхом Інтернаціональної Амнестії через Об'єднані Нації.“

Програма добігала до кінця. Керівник подякував усім за участь і цікаві інформації й закінчив програму. Почуття відпруженння й полегші прошило моє серце, і промайнула думка, що бодай щось таки пощастило зробити того незабутнього дня. Наш співбесідник обдарував нас усіх мексиканською книжкою на тему про жінку й дитину. Він, щиро усміхаючися, підписував на тій книжці свій автограф, а мені ще й підписав „для моєї української приятельки з пошаною, 24 червня 1975 р. Станція 2.“ Крашої пам'ятки годі собі бажати.

Повернувшись до готелю, я застала записку під дверима. Це було повідомлення про місце й час радіоавдіції наступного дня. Але події наступного дня були вже заплановані: ми мали починати нашу демонстративну голодівку, якою ми дійсно зробили найбільше розголосу для нашої справи, бо не одна радіостанція, а дослівно всі хотіли дістати від нас інформації про Україну й причини нашої голодівки. Всі важливіші газети, журнали й телевізія пропихалися до нас через юрбу фотографів із різними питаннями про Україну й нашу боротьбу. Летючки еспанською мовою нам постачали наші дорогі аргентинські делегати Марта Стернюк та інж. Володимир Шепарович. Ті летючки зникали з неймовірною швидкістю, нам їх знов додруковували й приносили кілька разів, бо все було розібрано. Я ледве встигла сховати 2 летючки еспанською мовою на пам'ятку.

Ми всі говорили й пояснювали про Україну й українську жінку, аж у горлі висихало, але ніхто не жалівся на тому чи голод, бо ми готові були там боронити Україну, скільки хто мав сили. Очолювала нашу голодівку Маруся Бек, яка того самого дня рано на пресовій конференції дуже відважно й розум-

но боронила наших жінок — політичних в'язнів перед закидами совєтської журналістки, що, мовляв, ніхто з нас в Україні не був — і не знає, як там гарно живеться людям.

Маруся Бек відповідала, що, власне, вона була в Україні й дуже добре поінформована про українську ситуацію, та ще й запитала „совєтку“: „Якщо я не знаю, що там діється, чи ви можете мені сказати, що ці жінки (й показала на 5 знімків-портретів, які були прикріплени на стіні) не є в тюрмі?“

„Совєтка“ мовчала, а Маруся Бек знову до неї: „Можете мені це сказати?“ Знов мовчанка. Це потвердило перед усіма, що ми знаємо, за що ми боремося — і в тому була наша моральна сила.

У четвер, 26 червня, я була запрошена на прийняття до мексиканської конгресменки, яке вона робила в своїй хаті. Там знов я мала нагоду познайомитися з дуже цікавими людьми з різних країн світу, хоч найбільше було таки мексиканців. Були й американці, які не говорили по-іспанському, і я ім радо допомагала порозумітися з іспаномовними гостями. Сама пані дому розважала гостей мексиканськими співами й частувала іспанською „лаежою“ та всякими іншими стравами, від яких угинався стіл. Мені після двадцяної голодівки особливо все смакувало, та все ж моя увага була звернена на розмови з людьми, які могли б допомогти нашій справі.

Повернувшись пізно вночі до готелю, я ще застала наших делегаток, що це не спали, і я могла попрощатися з ними. Другого дня вранці ми з д-р Квітковською, збагачені новим досвідом боротьби на інтернаціональному терені, поверталися до наших домів і до нашої організації.

Валентина Мушинська

ПОГЛЯД У МАЙБУТНЄ

Майбуття — це в найширшому розумінні — вічність, тож важко, а то й неможливо людському оку, неозброєному мудрістю божественного предвістя, заглянути в ту, нічим необмежену даль. Тож поставлю собі уявну межу, — це нових 50 літ праці нашої організації. Проведім цю проєкцію від минулого у майбутні дні, роки, десятиліття. Пам'ятаймо при тому, що пробу часу витримує тільки шляхетний метал, — залізо ж проржавіє. Тільки велики, вічні ідеали перетривають нових 50 літ. Ті ідеали, що є відбитком праобразківської нашої духовості, ті, що живили наше жіноцтво в минулому при всіх ударах долі, не давали йому занідіти.

Серед тих вартостей домінантою була любов. Любов жінки — матері, органічно перенесена на любов до всього народу, до нації. Була це глибоко успадкована ідеалістична настанова, що в життєвому процесі стала імперативом дій жінки-українки й проявилася жертвеністю і посвятою, що процвіла вірністю і скропилася кров'ю героїзму. Було це мудре посягання за коронними осягами людства, що пульсують у такті з космічним коливанням у поривах, у пристрасті, навіть у відчай. І було це просвітлене прагнення творити добро і боронити сім'ю-націю свою від зла й напasti. Ці вартості — це той шляхетний метал, що перетривав суєти сьогодення, і він триватиме. У майбутньому треба наповнити ті коштовні давні чаші новим змістом, який випливає з нових вимог і потреб, відвігнених життям.

У далині ясніє незмінно мета — визволена, вільна Батьківщина Україна, Шевченківська „сім'я вольна, нова...“ Тож зміст дій наших, нашого улюбленого Українського Золотого Хреста буде спрямований у тому сâме напрямку. У нових обставинах змагань і боротьби це буде всеціла підтримка відважного спротиву наїзникові на нашу землю, на її предвічно українську людність, а головно на її духовість. Не дати здавити духа, не допустити зламати хребет нації. Тож одна чаша наповниться новими здобутками духовості, культури, знання — те, що надолу жить запропашене ворогом, чи й нами самими у нашім невідан-

ні; друга чаша наповниться палючими протестами проти ворожих втручань у священий національний організм, викриванням перед світом кривд, заподіяних Україні, у людях її і в заповідниках її. Третя чаша — матеріальною допомогою недужим, спрагненим і голодуючим братам і сестрам нашим, окраденим з необхідного для життя і росту. У висліді — у Праці над дітьми і молоддю кристалізується їхнє національне кредо, не як наказ згори, а як вимога знутра. У висліді — у протестах проти знищань над українською людиною відкриється правда світові, дійсне обличчя ворога з одного боку, а з другого неоцінений алмаз у порослі забуття — Україна.

І в висліді — в наслідок спільних, об'єднаних зусиль — певне повалення єдиної в світі тепер колоніяльної московської імперії й нарешті — вільна праця над українською людиною, що зазнала неймовірних поневірянь на рідній, не своїй землі. Якщо зможе наша організація дійснити цей плян, що прокладається на майбутнє — наповнити цим новим змістом три давні коштовні чаши — Український Золотий Хрест виконає своє завдання.

Наталія Пазуняк

ДРУЖНЕ ПОСЛАННЯ *

Браття Українці!

Все людство, всі народи Землі підійшли до надзвичайно важливої межі. Та межа — іспит духу.

Кожне явище, дія, рослина, тварина, людина в певний час дає плід — отруйний чи життєдайний. Від цього залежить дальша доля того, хто породив той плід.

Всяка мисляча людина запитує себе — навіщо вона живе на світі, яке зерно вона лишає грядущим вікам?

То наскільки ж відповідальніше повинен запитати себе народ — навіщо він з'явився під оком Неба, які квітки розквітили на його Древі, які плоди зрошені ним на подив чи на прокляття прийдешньому вікам?

Ми ставимо сьогодні таке питання перед рідним українським народом, перед своїм серцем: навіщо таємничий Дух Буття породив нас на цьому трагічному шляху шукань, терзань, бучних перемог і ганебних поразок? Що означає наше величне і водночас мізерне життя? Які плэди мають вирости із кривавого насіння, яке щедро і рясно посіяне преславним козацтвом у щедру землю України? Чи, може, ті степові могили — тільки абсурдний акт байдужої всесвітньої комедії?

Ми повинні мати відповідь на ті питання або зреагувати ім'я народу, до якого належали герої, рівних яким ми не бачимо!

Світова ситуація не лишає нам ні часу, ні можливостей, щоб вичікувати. Ми нічого не діждемо! Або знайдемо в своєму серці ЄДИНО ВІРНЕ РІШЕННЯ і ствердимо власне буття навіки, або щезнемо з Книги Всесвіту.

Ми, Ініціативна Група Українців у Києві, уболіваючи за долю рідного народу, Рідної Матері-України, прийшли до непорушного висновку, що настала пора нам, та й іншим братнім народам, піднятися на нову, вищу площину творчого планетарного життя.

Ми, формуючи нашу Духовну Державу, обернемось до ВНУТРІШНЬОГО СВІТУ ДУШІ і там пошукаємо скарбу нетлінного, котрий не згорить, не щезне в жадному світі.

Новонароджена Небесна Україна вступає на світовий майдан і стверджує своє невмируще буття на основі заповіді Великого Учителя Нового Завіту: „Хай і на Землі буде так, як на Небі!“

*) Із добірки есейів і листів Олеся Бердника „Свята Україна“, Смолоскип, 1981.

„УКРАЇНА СІЧІ ВОГНЯНОЇ“

Доля відривала нас від Батьківщини в різні часи та в різний спосіб. Час, що мінав від останнього дня, прожитого ще на українській землі, обмежував наше знання про конкретну сьогоденну українську ситуацію, про нові різновиди поневірянь наших братів і сестер в Україні, про можливі форми нашої діяльності.

Сумнів про реальність допомоги Україні, підголований жахом дійсности, яка виштовхнула нас на еміграцію, жив якийсь час поміж нас. Відзначаючи 25-літній ювілей УЗХ, ми визнали це, сказавши, що в час Другої світової війни, яка була ніби другим іспитом для нашої організації, УЗХ не міг виявити такої активності, як в час визвольних змагань Карпатської України. Та озираючись на минуле, коли Америка була союзником найлютішого ворога багатьох народів, УЗХ — через свої есередки на європейському континенті — допомагав утікам, приєднувшись до акцій Американського Червоного Хреста.

Всемогутне Провидіння врятувало нас від нерішучості, яка так часто стає супутником некомпетентності.

Та що знали ми про край, знекровлений не тільки бортьбою, але й репресіями?

Що знали про те, як шукати мучеників ГУЛАГ-у та як знайти імена тих, хто загинув, щоб не дати пропасти пам'яті про них? Що знали, як знайти імена тих, кому можливо допомогти словом або підтримкою для духа й тіла? А родини? А діти? А ті, кому пощастило лишитись на батьківській землі в умовах, які аж занадто подібні до умов невільницького табору? Аж от дізналися ми про українську захалявну літературу, яка розповіла, кого, де, коли та як переслідувано. Діставши „Лихо з розуму“ В. Чорновола та перші числа „Українського Вісника“, ми вже не були некомпетентними шукачами українського об'єкту нашої харитативної допомоги. Не буде помилкою, якщо скажемо, що українська захалявна література (по-сучасному „Самвидав“) надихала УЗХ протягом майже 20-ти останніх років.

Надія Світлична

Раїса Мороз

Ніна Строката

Із сторінок Самвидаву, а пізніше з уст нових вигнанців з України дістали ми вірогідну інформацію про тих, хто потребує нашої допомоги. Раїса Мороз, Надія Світлична та Ніна Строката із Святославом Караванським, зустрічаючись із українськими громадами, наблизили до нас нашого сучасника в поневоленій Україні. Старанням Надії Світличної маємо щомісячно нову інформацію про невільників та про родини в потребі („Вісник репресій в Україні“). Ніна Строката та Святослав Караванський систематично подають зацікавленим українським організаціям поради до основних проблем сучасної допомогової діяльності та про засоби здійснення допомоги.

Бажаючи успіхів Українському Золотому Хрестові в новому періоді його існування, Ніна Строката-Караванська передала нам матеріали, які можуть стати ніби довідником для тих, хто прагне допомагати українським страдникам, використовуючи традиції Українського Золотого Хреста.

Ніна Строката, (з нагоди ювілею УЗХ)

Дорогі Друзі !

Я горда тим, що саме жіночі організації мають давню й змістовну історію в українському громадському житті ХХ століття.

Хай допомога з Ваших золотих жіночих рук обернеться благословенною підтримкою для всіх, хто спраг тепла й любові, намагаючись вистояти в умовах безбожного брутального натиску на все українське.

Активізація українського Відродження в його різноманітних сучасних виявах відбувається в супроводі активізації репресій проти всіх життєздатних сил України. Хай ніхто не тішить себе думкою, ніби сьогоднішня антиукраїнська акція не виглядає так жорстоко й небезпечно, як 20 чи 30 років тому. Сьогоднішній душитель України застосовує методи, які для зовнішнього світу не виглядають такими відвертіми страхітливими, як у попередні десятиліття. І то не тому, що після сталінська епоха набула людських рис, а тому, що тиранія з десвідом сталінського геноциду, убравши у нові шати, пішла в наступ на дух і душу нашого народу. Зброя цього наступу — це активне атеїстичне виховання української людини; це прихована депортaciя тих українців, яких скеровують на роботи за межами України; це — русифікація; це модерні засоби каральноНї психіатрії та рутинні табори й тюрми, в яких українцям уже

понад 60 років належить більше половини в'язничних місць. І нарешті: примара безробіття й голоду для всіх нескорених та їхніх родин.

В такій ситуації всі форми братньої допомоги є слухними: від листів любові до наших страдників — аж до таких акцій, які впливатимуть на світову опінію про окупанта цілої Східної Європи.

В широкому діапазоні допомогової акції є місце для кожного українця, а найбільше — для жіноцтва із знаком Золотого Хреста в руках і в серці.

I. ЖЕРТВИ КАРАЛЬНОЇ ПСИХІЯТРИ

Йосип Тереля — понад 15 років у тюрях, таборах, психічкарнях.

Йосип народився в 1943 році на Закарпатті.

Від 1972-го р., з короткими перервами, Йосип перебуває в психіатричних тюрях, де зазнає примусового лікування. Його дружина Олена — лікар, і від неї знаємо про справжні причини психіатричного ув'язнення Йосипа Тереля:

„Єдиний синдром, який лікарка спромоглася визначити, це — бажання моого чоловіка виїхати з СССР“ (з розмови з психіатром Дніпропетровської спецпсихлікарні, Н. М. Будкевич).

В наслідок лікування психотропними препаратами в Йосипа виникли такі ускладнення: порушення обміну речовин, виразка 12-палої кишки, порушення функцій печінки.

Члени родини: Тереля Олена Тимофіївна, дружина

Тереля Мар'яна Йосипівна, дочка, нар. 30.XII. 1977 р.

Адреса родини: 295212 Дзвеге, Іршавський р-н, Закарпатська обл., вул. Жовтнева, 2.

Ганна Михайлена — запроторена до психіатричної тюрми після 10 років позасудових та судових репресій.

Ганна щонайменше 10 років переслідувана КГБ. Безпідставними обшуками та допитами її намагалися залякати, щоб відштовхнути від участі в сучасному українському відродженні.

В 1977-му році проти неї почали фабрикувати кримінальну справу. В 1977-му році справу проти Ганни Михайлена довелося припинити в зв'язку з амнестією. Зате в 1979-му році проти неї зфабриковано нову справу. Справа 1979-го року ви-

никла так: в зрусифікованій Одесі Ганна завжди розмовляла українською мовою, викликаючи тим самим напади проти себе з боку російських шовіністів. Її спроби боронити себе й свою національну гідність були трактовані як хуліганські вчинки.

В 1979-му році одеський суд розглядав таку справу української патріотки. Тоді Ганну було зобов'язано протягом 1½ року віддавати зі свого заробітку 20% щомісяця. Але ж Ганна Михайлена після свого першого звинувачення не могла повернутися до фахової роботи бібліотекаря, а для фізичної роботи вона нездатна через астму й серцеву недугу. Суддя, що був зазнайомлений з довідками про стан здоров'я Ганни, зобов'язав її до фізичної праці.

В лютому 1980-го року Ганну Михайлена заарештовано в зв'язку з традиційним звинуваченням: антисовєтська агітація й пропаганда. Судовий процес розпочався 17-го листопада: якраз тоді, коли починала свою роботу Мадрідська нарада. А за кілька днів стало відомо, що Ганну Михайлена засуджено до примусового лікування в психіатричній лікарні... („Чи знаєте ви їх“... „Bipa“, 1981, I.)

Від того часу немає жодних інформацій про засуджену.
Інформативні джерела:

1. PSYCHIATRIC TERROR, How Soviet Psychiatry Is Used to Suppress Dissent. Sidney Bloch and Peter Redeway. Basic Books. Inc., Publishers, New York, 1977.
2. VICTIMS OF SOVIET PSYCHIATRY, Compiled by Petro Showk, "Smoloskip" Publishers, Baltimore-Washington-Toronto, 1977.
3. NEWS BULLETIN On Psychiatric Abuse In the Soviet Union. I, June 1977 & other, London.
4. DR. SEMION GLUSMAN: The Imprisoned Conscience Of Soviet Psychiatry (Working Group on the Interment of Dissenters in Mental Hospitals, London, 1977).
5. A MANUAL ON PSYCHIATRY FOR DISSIDENTS, Vladimir Bukovsky. Dr. Semion Gluzman. Reprinted and distributed by U.S. Committee Against the Political Misuse of Psychiatry, 5112 Allan Rd., Washington, D. C. 20016.
6. NOTES FROM A MADHOUSE BY YOSYP TERELYA. A Firsthand Report from a Soviet Psychiatric Prison, "Smoloskip", Baltimore-Washington-Toronto, 1977.
7. З ІНФОРМАЦІЙ ПРО КАРАЛЬНУ ПСИХІЯТРИЮ В СССР, Ніна Строката, „Bipa“, 1981, II, 14-15.

ІІ. ЖЕРТВИ АКЦІЇ АНТИУКРАЇНСЬКОГО ТЕРОРИЗМУ В СССР

З інформацій про новітні методи репресивної системи Москви дізнаємось, що тривіяльне звинувачення в антисоветській агітації й пропаганді виглядає тепер непродуктивним методом, бо згадана формула звинувачення збудила на Заході ідею трактувати політв'язнів СССР як в'язнів сумління.

Політичний зміст звинувачень проти українських патріотів все частіше заступлювано зфабрикованими закидами у відразних кримінальних вчинках. Нову репресивну тактику Москви український журналіст-в'язень Вячеслав Чорновіл визнає як політичний гангстеризм, що починає заступати вже дискредитований метод ув'язнення в психотюрми.*)

Метод дискредитуючих і зфальшуваних кримінальних звинувачень був широко застосований для розгрому Української Групи „Гельсінкі“.^{**})

Члени УГГ, заарештовані за зфальшуваними кримінальними закидами:

Вінс Петро, в 1978 р. — неробство;

Овсієнко Василь, в 1978 р. — опір поліції;

Горбаль Микола, в 1979 р. — опір поліції, спроба згвалтування;

Лесів Ярослав, в 1979 р. — зберігання наркотиків;

Литвин Юрій, в 1979 р. — опір поліції;

Розумний Петро, в 1979 р. — зберігання холодної зброї (мисливський ніж);

Січко Василь, в 1979 р. — наклеп на державний устрій;

Січко Петро, в 1979 р. — наклеп на державний устрій;

Стрільців Василь, в 1979 р. — порушення пашпортного режиму;

Чорновіл Вячеслав, в 1980 р. — спроба згвалтування.

*) В. Чорновіл. Відкритий лист, «Свобода», 1981, 25.VI, ч. 117, ст. 1. 3.

**) Н. Строката, Українська Гельсінкська Група від заснування (1976) до виарештування (1980), «Сучасність», 1980, 10, ст. 63-69.

З Києва зникла Раїса Руденко

Ця жінка — дружина ув'язненого письменника, члена Української Групи „Гельсінкі“.

Від 14-го квітня 1981-го р. вона не приходить на обіцяні зустрічі із друзями та знайомими. Її немає вдома, а один з родичів, який несподівано опинився в її київському помешканні,

Раїса й Микола Руденко

губиться, як друзі Раїси питаютъ його про неї. В багатьох друзів Раїси Руденко переведено обшуки, багатьох її знайомих КГБ долитує про неї.

Всі давні й сьогодні антиукраїнські злочини Москви дають підстави не тільки для занепокоєння долею Раїси Руденко, а й підстави для того, щоб оголосити її жертвою акцій внутрішнього тероризму в СССР.

Адреса Раїси Руденко в Києві:

252084 Київ — 84
Конча-Заспа, 1, кв. 8.

Адреса Миколи Руденка в ув'язненні:

431200 Барашево
Теньгушевский р-н,
Мордовская АССР
уч. 385/3-4

Адреса посла СССР у ЗСА, від якого українці Америки мають право вимагати інформації про долю українки з Києва — Раїси Руденко

**Embassy of the USSR
Mr. Anatolij Dobrynin
1125 16th St. N.W.
Washington, D.C. 20036**

IV. ТІ, ДЛЯ КОГО ТРЕБА ВИБОРОТИ ВИІЗД З СССР

1. Гейко-Матусевич Ольга Дмитрівна. Нар. 9.IX.1953 р. філолог. Член Української Групи „Гельсінкі“, дружина Матусевича Миколи, ув'язненого члена Української Групи „Гельсінкі“, зреяла громадянства СССР.

Перебуває в ув'язненні. Кінець терміну — III.1983.

Адреса в ув'язненні: 270059, Одеса-59, уст. ЮГ-311/74, для листів: Москва, п/я 5110/1-ЮГ.

Члени родини: Матусевич Микола Іванович, чоловік, нар. 19.VII.1946. Кінець терміну ув'язнення: IV.1989 р.

Кінець терміну ув'язнення: IV.1989 р.

Адреса родини: 422950, Чистополь, Татарська АССР, уч. УЭ-148/ст-4, для листів: Москва, п/я 5110/1-УЭ.

2. Горбовий Володимир Григорович. Нар. 30.I.1898 р., Оболоня, Долинський р-н, Івано-Франківська обл.

Адвокат.

В 1972 р. повернувся після 25 літ безпідставного ув'язнення. До арешту не був громадянином СССР, а праця в період ув'язнення не є підставою для пенсійного забезпечення, тому в СССР він позбавлений будь-якої соціальної допомоги.

Адреса: 285600 Оболоня, Долинський р-н, Івано-Франківська обл., вул. Зелена 27.

Члени родини: Горбовий Роман, єдиний син.

Адреса родини: Чехо-Словаччина, Прага, вул. Італська, ч. 6. Запрошення сина на переїзд до Чехо-Словаччини затверджене відповідними чинниками Чехо-Словачької Республіки. Остаточну відмову від чинників СССР дістав у вересні 1979 р. Звертався із скаргами до ЦК КПСС (Брежнєва) та до ЦК Компартії УССР:

3. Гулик-Гнатенко Стефанія Йосипівна. Нар. 29.I.1946 р., Буданів, Підволочиський р-н., Тернопільська обл.

Адреса: 290054, Львів 54, вул. Терешкової 63, кв. 28. тел. 62-67-83.

Стан здоров'я: чоловік хворий на лімфогранульоматоз, потребує спеціального лікування.

Члени родини: Гнатенко Валерій Олександрович, чоловік, художник, нар. 16.III.1947 р., Рені, Одеська обл.

Гулик Марія Григорівна, мати, нар. 16.VIII.1919 р., Завадка Риманівська, р-н. Саник, Krakівське воєвідство.

Гнатенко Назар Валерійович, син, нар. 2.III.1971 р., Львів.

**ІІІ. ПОШТОВІ АДРЕСИ УВ'ЯЗНЕНИХ ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО
ГРУПИ „ГЕЛЬСІНКІ“.**

Прізвище	Адреса	кінець терміну
Бердник Олесь	Москва, п/я 5110/1-ВС	III.1988
Гейко-Матусевич Ольга	Москва, п/я 5110/1-ЮГ	III.1983
Горбаль Микола	Москва, п/я 5110/1-ИН	X.1984
Зісельсь Йосиф	Передбачається зміна адреси.	XII.1981
Калинichenko Віталій	Москва, п/я 5110/1-ВС	XI.1994
Кандиба Іван	29007, Львів — 7, вул. 1 Травня, уст. ВЛ. — 315/187	Передсудове слідство.
Красівський Зіновій	626232, Луговской Ханти-Мансийский р-н. Тюменская обл.	XI.1985
Лесів Ярослав	Передбачається зміна адреси.	XI.1981
Литвин Юрій	Адреса змінилася, нової не маємо.	XII.1982
Лук'яненко Левко	Москва, п/я 5110/1-ВС	XII.1992
Маринович Мирослав	Москва, п/я 5110/1-ВС	IV.1989
Матусевич Микола	Москва, п/я 5110/1-УЭ	IV.1989
Мешко Оксана	Адреси не маємо.	X.1985
Овсієнко Василь	Москва, п/я 5110/1-ЯЯ	II.1982
Попович Оксана	Москва, п/я 5110/1-ЖХ	X.1987
Ребрик Богдан	Москва, п/я 5110/1-ВС	V.1984
Розумний Петро	Адреси не маємо.	X.1982
Романюк Василь	678300 Сангар, Кобяйский р-н. Якутская АССР, вул. Спортивная 12/36	III.1982
Руденко Микола	Москва, п/я 5110/1-ЖХ	II.1989
Сеник Ірина	Передбачається зміна адреси.	XI.1981
Січко Василь	Москва, п/я 5110/1-ЕЧ	VII.1982
Січко Петро	Москва, п/я 5110/1-УЛ	VII.1982
Сокульський Іван	Москва, п/я 5010/1-ВС	IV.1995
Стрільців Василь	Передбачається зміна адреси.	X.1981
Стус Василь	Москва, п/я 5110/1-ВС	V.1995
Тихий Олексій	Москва, п/я 5110/1-ВС	II.1992
Чорновіл Вячеслав	Москва, п/я 5110/1-ЯД	IV.1985
Шумук Данило	Москва, п/я 5110/1-ВС	I.1987
Шухевич-Березінський Юрій	Москва, п/я 5110/1-УЭ	III.1987

Родичі (сестра матері) в ЗСА:

Helena Burban

2766 Foliagegleen L.

Kingwood, Texas 77339

тел.: (713) 358-1716

На повторні запрошення родичів — повторні відмови.

4. Квецько Дмитро Миколайович

Нар. в 1935 р. на території, яка до ІІ світової війни не належала до СССР.

Учитель, публіцист. Перебуває в ув'язненні від 1967 р.

Кінець терміну: III.1987. Адреса в ув'язненні: 618810 Все-святская, Чусовской р-н, Пермская обл., уч. ВС-389/35. Для листів: Москва, п/я 5110/1-ВС. Зрікся накинутого громадянства СССР. Домагається еміграції після закінчення терміну ув'язнення.

5. Мешко Оксана Яківна

Нар. 30.I.1905 р.; Старі Санжари, Полтавська обл.

Член Української Групи „Гельсінкі“, в'язень сталінських таборів, мати політв'язня Сергієнка Олександра. Перебуває на засланні.

Кінець терміну: X.1985 р. Адреса на засланні ще невідома.

Стан здоров'я: гіпертонія, хронічний гастрит із підоозрою на малігнізацію. в анамнезі інфаркт.

Переслідувана каральною психіатрією.

Член родини: Сергієнко Олександер Федорович, син, нар. 25.VI.1932 р., Київ, політзасланець, кінець терміну: XI.1981.

Вівчар Звенислава Іванівна, невістка;

Сергієнко Устим Олександрович, онук, нар. 1970 р.;

Сергієнко —, онука, нар. 1980 р.

Адреса родини: 252086, Київ 86, Верболозна 16 (невістка та онуки); Аян, Аяно-Майський р-н, Хабаровський Край, ул. Вострецова, 18 (син).

6. Світличний Іван Олексійович

Нар. 20.IX.1929 р.

Філолог, перекладач, поет, літературний критик. Член Пен-Клюбу.

Перебуває на засланні.

Кінець терміну: V.1983.

Адреса на засланні: 659701, Майма, Горно-Алтайская обл. ул. Лесная 11.

Стан здоров'я: вегетодистонія з церебральними кризами в наслідок невідповідності лікування та клімату.

Члени родини: Світлична Леоніда Павлівна, дружина.

Адреса родини: 252087, Київ 87, вул. Уманська 35, кв. 20.

В ЗСА живе рідна сестра, Світлична Надія:

**29 Sanford Terrace
Irvington, N. J. 07111**

7. Сеник Ірина Михайлівна

Нар. 8.VI.1926 р.

Медична сестра. Поетка. Член Української Групи „Гельсінкі“. В'язень сталінських тaborів. Член Пен-Клюбу.

Перебуває на засланні.

Кінець терміну: XI.1981 р.

Стан здоров'я: наслідки хірургічної імобілізації хребта, ураженого туберкульозним процесом, гіпertonія з церебральними кризами, пілонефрит, стенокардія.

Адреса на засланні: 489100, Уш-Тобе, Карагандинський р-н, Талди-Кургаская обл., ул. Джамбула 41.

Після закінчення терміну заслання: 652093 Аджеро-Судженськ, ул. Мира 12, кв. 10.

8. Сірий Леонід Михайлович. Нар. 28.X.1936 р., Слав'янськ, Донецька область. Робітник, переслідуваний за причетність до незалежного робітничого профсоюзу. Неспроможний через утиски забезпечити родину.

Адреса: 270010, Одеса — 10, вул. Геранієва 12, кв. 58.

Члени родини: Сіра Валентина Леонідівна, дружина, нар. 25.8.1944 р., Б.-Александровка, Б. Александровський р-н, Херсонська обл.

Діти:

Едуард, син, нар. 12.IV.1963 р., Слав'янськ, Донецька обл.;

Вікторія, дочка, нар. 29.IX.1964 р., Слав'янськ, Донецька обл.;

Лариса, дочка, нар. 8.VIII.1967 р., Слав'янськ, Донецька обл.;

Маргарита, дочка, нар. 1.II.1971 р., Слав'янськ, Донецька обл.;

Оксана, дочка, нар. 19.IX.1972 р., Одеса;

Владислав, син, нар. 13.XII.1974 р., Одеса;

Діяна, дочка, нар. 9.IV.1977 р., Одеса;

Євген, син, нар. 8.VIII.1978 р., Одеса.

9. Січко Стефанія Василівна. Нар. I.IV.1925 р., В'язень сталінських тaborів. Дружина засудженого члена Української Групи

„Гельсінкі“ Петра Січка. Мати засудженого члена Української Групи „Гельсінкі“ Василя Січка.

Адреса: 285600 Долина, Івано-Франківська обл., вул. П. Мирного 14.

Члени родини: Січко Петро Васильович, чоловік, нар. 18.VIII.1926. В'язень сталінських таборів. Кінець терміну: VII.1982.

Січко Василь Петрович, син, нар. 22.XII.1956. Кінець терміну: VII. 1982.

Січко Володимир Петрович, син, нар. 26.VII.1960. р. Кінець терміну: XII.1983.

Січко Оксана Петрівна, дочка, нар. 10.IV.1965 р.

10. Стрільців Василь Степанович. Нар. 13.I.1929 р., Загвіздря, Івано-Франківської обл.

Учитель англійської мови. Член Української Групи „Гельсінкі“. В'язень сталінських таборів. Перебуває в ув'язненні. Зрікся громадянства ССР. Кінець терміну: X.1981 р.

Члени родини: Стрільців Павло Степанович, брат.

Адреса родини: 285600, Оболоня, Долинський р-н, Івано-Франківська обл., вул. Шевченка 49.

11. Шабатура Стефанія Михайлівна. Нар. 6.XI.1938 р., Іванів-Золоте, Тернопільська обл. Художниця-килимарка. Член Української Групи „Гельсінкі“. Відбула 8 років ув'язнення. Позбавлена умов для творчої праці.

Адреса: 290017 Львів-7, Кутузова 116, кв. 2.

Члени родини: Шабатура Ганна Михайлівна, мати.

Адреса родини: та сама.

12. Шухевич-Березинський Юрій Романович. Нар. 28.III.1934 р. Син генерала УПА Романа Шухевича. З 14-го року життя переслідуваний як син свого батька. Відбув 29 років ув'язнення. В 1982 році закінчується 10-річний термін останнього тюремного ув'язнення й починається 5-річний термін заслання. Кінець терміну: III.1987 р.

Адреса в ув'язненні: 422950, Чистополь, Татарская АССР, уч. УЭ-148/ст. 4.

Для листів: Москва, п/я 5110/1-УЭ.

Стан здоров'я: в 1981 р. хірургічна операція в зв'язку з виразкою шлунку, ускладнена міопія, загальне виснаження від неповноцінного харчування протягом тривалого ув'язнення та від хвороби травного апарату.

Члени родини: Троценко Валентина Миколаївна, дружина, нар. 1947 р. в Бреславі. Шухевич-Березинський Роман Юрійович, син, нар. 1970 р. Начальник, Кабардино-Балкарська АССР.

Шухевич-Березинська Ірина Юріївна, дочка, нар. 1971 р.
Нальчик, Кабардино-Балкарська АССР.

Адреса родини: Калининград — 41, ул. Береговая 8, кв: 11:

V. ПОТРЕБУЮТЬ УСІХ ФОРМ ДОПОМОГИ

Прізвище,	Адреса	хто є хто
Сарнацька Вереса Василівна	252040 Київ — 40 Нікопольський пров. 5	Дружина Антонюка Зіновія
Орлова Ольга Олексіївна	Житомир вул. Толстого 15, кв. 83	Сестра Бабича Сергія
Кириченко Світлана Тихонівна	252150 Київ — 150 вул. Червоноармійська 93, Бадзьо Юрія кв. 16	Дружина Бадзьо Юрія
Батурина Валентина Матвіївна	346500 Шахти Ростовська обл. вул. Садова 4, кв. 13	Дружина Батурина Миколи (евангелік)
Бугаєнко Марія Петрівна	330096 Запоріжжя вул. Червона Кінота 56	Дружина Бугаєнка Всеволода (евангелік)
Гель Марія Йосипівна	290004 Львів — 4 вул. Гаєнська 7, кв. 17	Дружина Геля Івана
Джеголь Тетяна Г.	Берегомет Вижницький р-н Чернівецька обл. вул. Серецька 73	Мати Джеголя Івана (адвентист)
Калинець Ефро зина Теофілівна	293260 Ходорів Львівська обл. вул. 1-го Травня 73	Мати Калинця Ігоря
Попадюк Любомира Іванівна	29007 Львів — 7 вул. Галана 6, кв. 6а	Мати Попадюка Зоряна
Дідківська Галина Григорівна	252000 Київ вул. Баумана 42	Дружина Пронюка Євгена
Вівчар Звенислава Іванівна	252086 Київ — 86 вул. Верболозна 16	Дружина Сергієнка Олександра, невістка Мешко Оксани
Мороз Раїса Андріївна	330067 Запоріжжя — 67 вул. Союзна 50, кв. 56	Дружина Симчича Мирослава
Тереля Олена Тимофіївна	295212 Довге Іршавський р-н Закарпатська обл. вул. Жовтнева 2	Дружина Терели Йосипа
Турянська Марія Михайлівна	Мичуринськ вул. Київська 10, кв. 6	Дружина Чуйка Богдана
Лятонів Олена Тимофіївна	290041 Львів — 41 вул. Слобідська 13	Дружина Красівського Зіновія
Антонюк Марія Марківна	285250 Косів Івано-Франківська обл. зав. Кобилянської 3	Дружина о. Романюка Василя
Руденко Раїса Панасівна	252084 Київ Конча-Заспа 1, кв. 8	Дружина Руденка Миколи
Пальчак Марія Іванівна	2831162 Шумляни Бережанський р-н Тернопільська обл.	відбула 15 років ув'язнення
Кампов Павло	294007 Ужгород Закарпатської обл. вул. Чайковського 8	відбув 9 років ув'язнення
Голубієвська Анна Вікторівна	270005 Одеса — 5 вул. Мойсеєнко 8, кв. 13	постійно переслі- дувана вчителька

VI. ІХ РЕЧЕНЕЦЬ ЩЕ НЕ СКІНЧИВСЯ:

1. Мешко Оксана Яківна. Нар. 30.I.1905 р., пенсіонерка, Дата арешту (останнього): VI.1980 р.

Формальне звинувачення: антисовєтська агітація і пропаганда.

Фактичні підстави звинувачення: участь разом із сином в процесах українського відродження 1960-их років, оборона ув'язненого сина, членство в УГГ (член-фундатор), домагання еміграції для хворого сина, який після тюремно-табірного ув'язнення перебуває на засланні.

Реченець: 5,5 років. Кінець терміну: X.1985 р.

I арешт — в 1947 р.: 10 років ув'язнення за оборону зарештованої сестри, чиї сини та чоловік були в УПА.

Під час масового перегляду справ у 1954 р. звільнена за станом здоров'я, а в 1956 р. реабілітована.

Чоловік Сергієнко Федір — від 1925 р. до смерти в 1958 р. переслідуваний за членство в УКП (українська комуністична партія, ліквідована Сталіном за націоналістичний ухил).

Син Сергієнко Олександер, в 1966 році позбавлений можливості продовжувати медичну освіту, в 1972 р. заарештований і засуджений до 12 років позбавлення волі.

Переслідувана каральною психіятрією.

Адреса родичів: Вівчар Звенислава Іванівна — невістка.

252086 Київ — 86, вул. Верболозна 16.

Сергієнко Олександер Федорович — син, 682080, Аян, Аян-Майский р-н., Хабаровский Край, ул. Вострецова 18.

2. Попович Оксана Зенонівна. Нар. 30.I.1925 р., робітниця Дата арешту: (останнього) XI.1974 р.

Формальне звинувачення: антирадянська агітація і пропаганда.

Фактичні підстави звинувачення: причетність до українського „Самвидаву“.

Реченець: 13 років. (8 років ув'язнення, 5 років заслання).

Кінець терміну: XI.1987 р.

Колишній член ОУН.

I арешт в 1944 р.: 10 років.

В 1979 р., перебуваючи в ув'язненні, стала членом табірної групи „Гельсінкі“, зарахована до членів УГГ.

II арешт в 1974 р. відбувся, коли Попович Оксана, перейшовши хірургічну операцію реконструкції клубового суглобу,

потребувала додаткового лікування. Під час попереднього слідства 45 діб тримала протестну голодівку. До концтабору її привезено на ношах, довгий час пересувалась на двох милицях. Силувана адміністрацією табору до примусової праці, відмовилась від будь-якої участі в примусових роботах.

Адреса в ув'язненні: 431200 Барашево, Теньгушевский р-н. Мордовская АССР, уч. жх. 385/3-4.

Для листів: Москва, п/я 5110/1-жх.

3. Ольга Гейко-Матусевич. Нар. 9.IX. 1953 р., філолог, дата арешту: III.1980.

Формальне звинувачення: наклеп на радянський державний та суспільний устрій; фактичні підстави звинувачення: оборона ув'язненого чоловіка члена УГГ — Миколи Матусевича; членство в УГГ; домагання дозволу на еміграцію з СССР; реченець: 3 роки; кінець терміну: III.1983.

Зреклася громадянства ССР.

КГБ вимагає від батьків вплинути на погляди дорослої дочки.

Адреса в ув'язненні: 270059 Одеса — 59, уст. ЮГ-311/74.

Для листів: Москва, п/я 5110/1-ЮГ.

Адреса родичів: Матусевич Микола Іванович (чоловік, потребує в ув'язненні): 422950 Чистополь, Татарская АССР, уч. УЭ — 148/ст.-4.

Для листів: Москва, п/я 5110/1-УЭ.

VII. ТІ КОМУ ПЕРЕШКОДЖАЮТЬ НАГОДУВАТИ СВОІХ ДІТЕЙ

Кабиш Віра Василівна
322530 Жовті Води
Весела Іванівка
Дніпропетровська обл.
пров. Річковий 20

Дружина Кабиша Миколи,
мати 7-ох дітей

Кушнір Лілія Іванівна
274000 Чернівці
вул. Тернопільська 26

Дружина Кушніра
Михайла, мати 7-ох дітей

Ритікова Галина Юріївна
Краснодон
Ворошиловградська обл.Павла (євангелик),
вул. Підгорна 30

Дружина Ритікова
мати 9-и дітей

Сіра Валентина Михайлівна
270010 Одеса — 10
вул. Геранієва 12, кв. 58

Дружина Сірого
Леоніда, мати 8-ох дітей

VIII. САМОТНІ Й СТАРШІ МУЖЧИНИ ТЕЖ ПОТРЕБУЮТЬ НАШОЇ ДОПОМОГИ

1. Горбовий Володимир (див. інформаційну довідку в розділі IV).

2. Кандиба Іван Олексійович. Нар. 7.VII.1928 р.

В 1960 — 1975 рр. відбув 15 років тюремно-табірного ув'язнення. Член Української Групи „Гельсінкі“. Перебуває під слідством. Неодружений.

Домагався еміграції з СССР.

Адреса в ув'язненні на час досудового слідства: 290007, Львів-7, вул. 1-го Травня, уст. ВЛ. — 315/187.

Стан здоров'я: загальне виснаження від попереднього тривалого ув'язнення.

3. Стрільців Василь (дивись інформаційну довідку в розділі IV).

Від упорядника

Ця добірка інформацій знайомить нас із обсягом обов'язків, які маємо перед нашими потребуючими земляками. окрім імена, згадані тут, це тільки поодинокі приклади, а щоб знайти більше, треба шукати за іменами, які нам допоможуть знайти сучасні інформативні джерела.

Інформації про переслідуваних і потребуючих в Україні див. в подальшому постійно в періодичних виданнях жіночих організацій:

„Бюлєтень Українського Золотого Хреста“ (квартальник УЗХ);

„Віра“ (квартальник Об'єднання українських православних сестрицтв у Америці, сторінка Ніни Строкатої);

„Жіночий світ“ (видає щомісяця ОУК ім. Ольги Басараб, публікації українською та англійською мовами);

„Наше життя“ (видає щомісяця СУА, „Наші земляки на островах Невольницького Архипелагу“ — упорядники Ніна Строката й Надія Світлична);

„Українка в світі“ (квартальник СФУЖО, сторінка Ніни Строкатої).

**Головна Управа
Українського Золотого Хреста в ЗСА**

До рук Вельмишановної Голови, П. Марії Квітковської
в Детройті, ЗСА

Вельмишановна Пані Голово!

З нагоди небуденого організаційного свята для відзначення 50-річчя існування і благородної творчої діяльності Українського Золотого Хреста в ЗСА, з почуттям великої радості й глибокої пошани, бажаю привітати Вас, ВШановна й дорога Пані Голово, й Ваших співпрацівниць у ювілейному році.

Сердечно вітаю пionерок-засновниць, що поклали міцні підвалини під будову своєї організації, вітаю голів і членок управ, під проводом яких велась багатогранна праця. Вітаю усіх членок, які впродовж 50-ти років вложили так багато наполегливих трудів у розбудову своєї організації, вітаю тих, що в рядах УЗХ виконували почесний обов'язок служби своєму народові й виконували місію, яку час і українська нація покладає на українку в вільному світі.

Усім пionеркам, засновницям, провідницям та всім членкам, що в рядах УЗХ відзначилися глибокою ідейністю, палкою вірою й завзяттям у виконуванні багатогранної організаційної діяльності, нехай буде честь і слава!

З нагоди 50-річчя існування УЗХ слід підкреслити віддану працю членства в різномінних ділянках для розвитку українського національного організаційного життя в Америці та для здобуття волі й свободи для наших братів і сестер на рідних землях.

Одним із головних завдань Українського Золотого Хреста було нести поміч визвольним змаганням України. Допомога на ту ціль ішла різними шляхами, на різні пекучі справи й потреби. На кожний поклик своїх сестер і братів Український Золотий Хрест спішив із допомогою, а особливо допомагав тим, які гордо й незламно ставили й ставлять спротив гнобителям України, розуміючи, що визвольна ідея — це велика й свята ідея, яка нас зобов'язує у вільному світі до трудів і посвяти; Український Золотий Хрест завжди виходив назустріч подіям, які вимагали конкретної допомоги.

Український Золотий Хрест світло записався не тільки в історії допомогової діяльності української жінки Америки;

він може також гордитися поважними осягами в організаційній, культурно-освітній, виховній і пропагандивній ділянках.

Своїм членством в загальноамериканській організації, якою є Генеральна Федерація Жіночих Клубів Америки, своєю участю в її річних Конвенціях та участю Голови й представниць на світових жіночих конгресах у Південній Америці та в Європі, УЗХ не один раз спричинився до наслідження на міжнародніх фóрумах справи переслідування й тяжких переживань українського народу під пануванням окупанта.

Доцінюючи вагу національної єдності й спільніх змагань за осягнення нашої великої мети, Український Золотий Хрест співпрацює з УККА й являється засновником і активним членом Світової Федерації Українських Жіночих Організацій і Світового Конгресу Вільних Українців.

УЗХ тримав контакт із українськими жіночими організаціями в вільному світі; зокрема, дружні взаємини лучили УЗХ з Організацією Українок Канади, яка минулого року відзначувала золотий ювілей своєї діяльності. Як УЗХ, так і ОУК споріднені з українським націоналістичним рухом, були активними в усіх акціях допомоги визвольним змаганням українського народу, а зокрема у справах допомоги визволенню й державному усамостійненню України.

Як одна, так і друга організація може похвалитися успіхами й великим вкладом в загально-громадську скарбницю української еміграції.

Проводові й усім членкам, які вміли трудитися в рядах організації для справ української громади й добра України, бажаю висловити слова признання, глибокої пошани й найширішої вдячності. Гратулюю за всі здобуті осяги впродовж 50-ти років.

З висловами подяки за Вашу відданість і службу українському народові, із ширим серцем вітаю Вас, дорогі подруги. Нехай Господь наділить Вас щедрою ласкою — здоров'ям, радістю, силою і дозволить Вам служити Божим і національним ідеалам ще многі, многі літа.

Степанія Савчук
Почесна Голова
Організації Українок Канади

МИТРОПОЛИЧА КАНЦЕЛАРІЯ
Української Православної Церкви в С.Ш.А.
П.О. Бокс 495
С. Бавнд Брук, Нью Джерзі 08880
Tel.: (201) 356-0090

METROPOLITAN'S CHANCERY
Ukrainian Orthodox Church of the U.S.A.
P.O. Box 495
South Bound Brook, New Jersey 08880
Tel.: (201) 356-0090

MOST REVEREND MSTYSLAV S. SKRYPNYK
Archbishop of Philadelphia and Metropolitan
of The Ukrainian Orthodox Church
of the U.S.A.

Головна Управа
Українського Золотого Хреста,
Д і т р о В т . М і ч .

Серпень 11, 1981

Дорогі Сестри у Христі!

Сердечно дякую за повідомлення про 50-ліття існування
та великомирисної діяльності "З о л о т о г о Х р е с т а".

На порозі чергового п"я т и д е с я т и л і т т я бажаю
Вашій Організації дальших успіхів у службі українській нації.

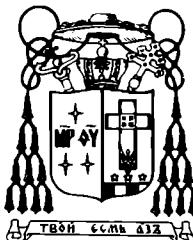
Нехай же Боже Благословення і далі спочиває на всіх об'єд-
наних у Золотому Хресті, а провід Організації обдарує силою і
святим горінням у службі українській людині.

Щиро відданій у Христі

Митрополит

УКРАИНСЬКИЙ КАТОЛІЦЬКИЙ
МІТРОПОЛИЧІЙ ОРДИНАРІЯТ
у ФІЛДЕЛЬФІІ
Злучені Статки Америки

N^o _____
Please refer to this number in your reply
Слава Ісусу Христу !

UKRAINIAN CATHOLIC ARCHDIOCESE
815 North Franklin Street
PHILADELPHIA, PENNSYLVANIA 19123
United States of America

3. серпня 1981.

До
Головної Управи Українського Золотого Хреста
Детройт, Міч. ЗСА.

Дорогі у Христі Господі.

Дякую Вам за Вашого листа з 30 липня ц.р. Мило мені було довідатися, що Ваша Організація вже 50 літ несе поміч потребуючим нашим братам і сестрам в Україні й на чужині. Це похвальна і благородна праця.

Тому від широго серця благословляю цю Вашу шляхетну працю та бажаю успіхів у Вашій діяльності.

Всіх Вас і Ваші Родини передаю в'єласкавій Божій Опіці та пересилаю мое Архиєрейське Благословення.

Нехай Божий Мир буде завжди з Вами.

Stepan
+ Степан
Архиєпископ-Митрополит

ПРЕЗИДІЯ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

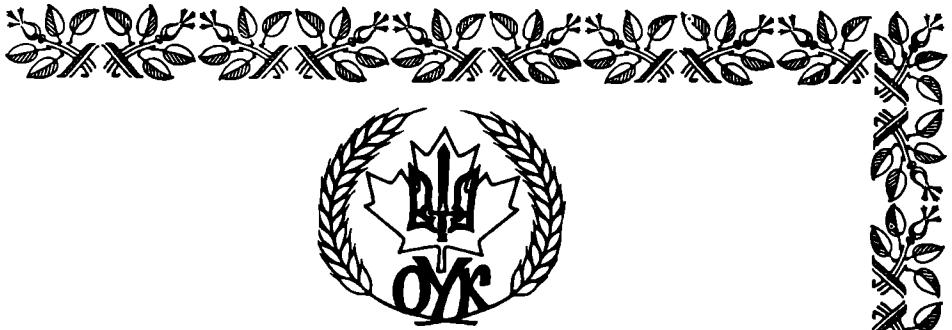
ДО ХВАЛЬНОЇ УПРАВИ
УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА
В ЗСА

З 50-ЛІТНІМ ЮВІЛЕЄМ ЖЕРТВЕННОЇ ПРАЦІ ЩИРО
ВІТАЄМО УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ, ВЕЛЬМИ ЗАСЛУ-
ЖЕНУ ГРОМАДСЬКУ ОРГАНІЗАЦІЮ, ЯКА ВІД ПОЧАТКУ
ІСНУВАННЯ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ
ПРАЦЮЄ В ЙОГО СИСТЕМІ.

ПРЕЗИДІЯ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ
БАЖАЄ УКРАЇНСЬКОМУ ЗОЛОТОМУ ХРЕСТОВІ ЯКНАЙ-
КРАЩИХ УСПІХІВ У ДРУГОМУ 50-ЛІТТІ.

МГР. ІВАН БАЗАРКО
ПРЕЗИДЕНТ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

ХВАЛЬНА УПРАВО!

ДОРОГІ ПОСЕСТРИ!

50 літ стоїте гранітною стіною захищаючи правду й несете поміч українському народові.

В основу Вашої многогранної праці лягли найістотніші принципи християнської моралі, гуманності й любові до всього, що рідне. Послідовно здійснюючи ці принципи, ВИ несли допомогу тисячам українських людей.

Ви обтерли слізозу не одній українській матері чи дитині. Ви несли полегшу в терпіннях тисячам українських вдів, сиріт, інвалідів і політичних в'язнів. Вас знають не тільки в діаспорі, але й на рідних землях, а головно ті наші нескорені брати й сестри, які довгими роками караються на засланні.

За все дякуємо Вам сердечно й вітаємо широко. Дорогі Посестри, з Вашим «ЗОЛОТИМ ЮВІЛЕЄМ» від ЦЕНТРАЛЬНОЇ УПРАВИ Організації Українок Канади й всього нашого членства.

ВІТАЄМО ВАС так широко, як тільки вітати може шире серце української жінки-подруги.

Прямуйте вперед обраним шляхом і „ЩАСТИ ВАМ, БОЖЕ“.

ЗА ЦЕНТАЛЬНУ УПРАВУ ОУК:

Софія Проців — голова

Анна Бардин — секретарка

З нагоди 50-ліття Українського Золотого Хреста Центральна Управа Організації Державного Відродження України (ОДВУ) складає Вашій Управі, усім Відділам та членству щирі гратуляції та висловлює глибоке признання за ввесь вклад Вашої великої праці впродовж 50-ти років на допомогу по неволеній Батьківщині та потребуючій Українській Людині в діаспорі, а також за Вашу віддану виховну працю над нашими дітьми й молоддю — у Світличці „УЗХ“ і в таборах молоді ім. Оксани Генгало на оселі ім. Олега Ольжича.

Ми радіємо досягнутим та бажаємо Вам дійсних успіхів у Вашій щиро патріотичній праці на майбутнє!

Центральна Управа ОДВУ

д-р Богдан Шебунчак
голова

інж. Петро Байбак
генеральний секретар

| В 50-РІЧЧЯ ПРАЦІ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

| ВІТАЄМО

| ГОЛОВНУ УПРАВУ Й ЧЛЕНІВ

| УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА.

| 50 РОКІВ БЕЗПЕРЕИВНОЇ ПРАЦІ В ОРГАНІЗУВАННІ
ДОПОМОГИ НАЙБІЛЬШ ПОТРЕБУЮЧИМ — А ЗОКРЕМА
В ОСТАННІХ РОКАХ — ПЕРЕСЛІДУВАНИМ, ТОРТУРОВА-
НИМ І В'ЯZNЕНИМ В МОРДОВСЬКИХ ТАБОРАХ СМЕРТИ
УКРАЇНСЬКИМ БОРЦЯМ ТА ЇХ РОДИНАМ — ЗАСЛУГОВУЄ
НА ОКРЕМЕ ВИРІЗНЕННЯ.

| ЧЛЕНКИ УЗХ БЕЗКОРИСНО Й З САМОПОСВЯТОЮ,
СПОКІЙНО, БЕЗ РОЗГОЛОСУ Й САМОХВАЛЬБИ, ЙДУТЬ ІЗ
СВОЄЮ ДОПОМОГОЮ В ПЕРШИХ РЯДАХ БОРОТЬБИ ЗА
ЖИТТЯ Й ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ НА РІДНИХ ЗЕМ-
ЛЯХ.

| НЕХАЙ ТИХІ, НЕПОМІТНІ СЛЬОЗИ ВДЯЧНОСТИ НАШИХ
СЕСТЕР І БРАТІВ В КРАЮ, ЯКИХ УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ
ХРЕСТ ПІДТРИМУЄ МОРАЛЬНО Й МАТЕРІЯЛЬНО СВОЄЮ
ПОСЛІДОВНОЮ ОПІКОЮ, БУДУТЬ ВИНАГОРОДОЮ ЧЛЕН-
КАМ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА ЗА ЇХНЮ ВЕЛИКУ
ПРАЦЮ.

| УКРАЇНСЬКИЙ ВІЗВОЛЬНИЙ ФОНД
| КРАЙОВИЙ КОМІТЕТ

У 50-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

вітаємо

ВЕЛЬМИШАНОВНУ ГОЛОВУ УЗХ п. МАРЮ КВІТКОВСЬКУ ТА ЧЛЕНІВ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ.

БАЖАЄМО НАЙКРАЩИХ УСПІХІВ У ІХНІЙ НЕВТОМНІЙ ЖЕРТВЕННІЙ ПРАЦІ ДЛЯ ДОБРА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ Й КВІТУЧОГО РОЗВИТКУ НА МАЙБУТНЄ НАШОЇ ДОРОГОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

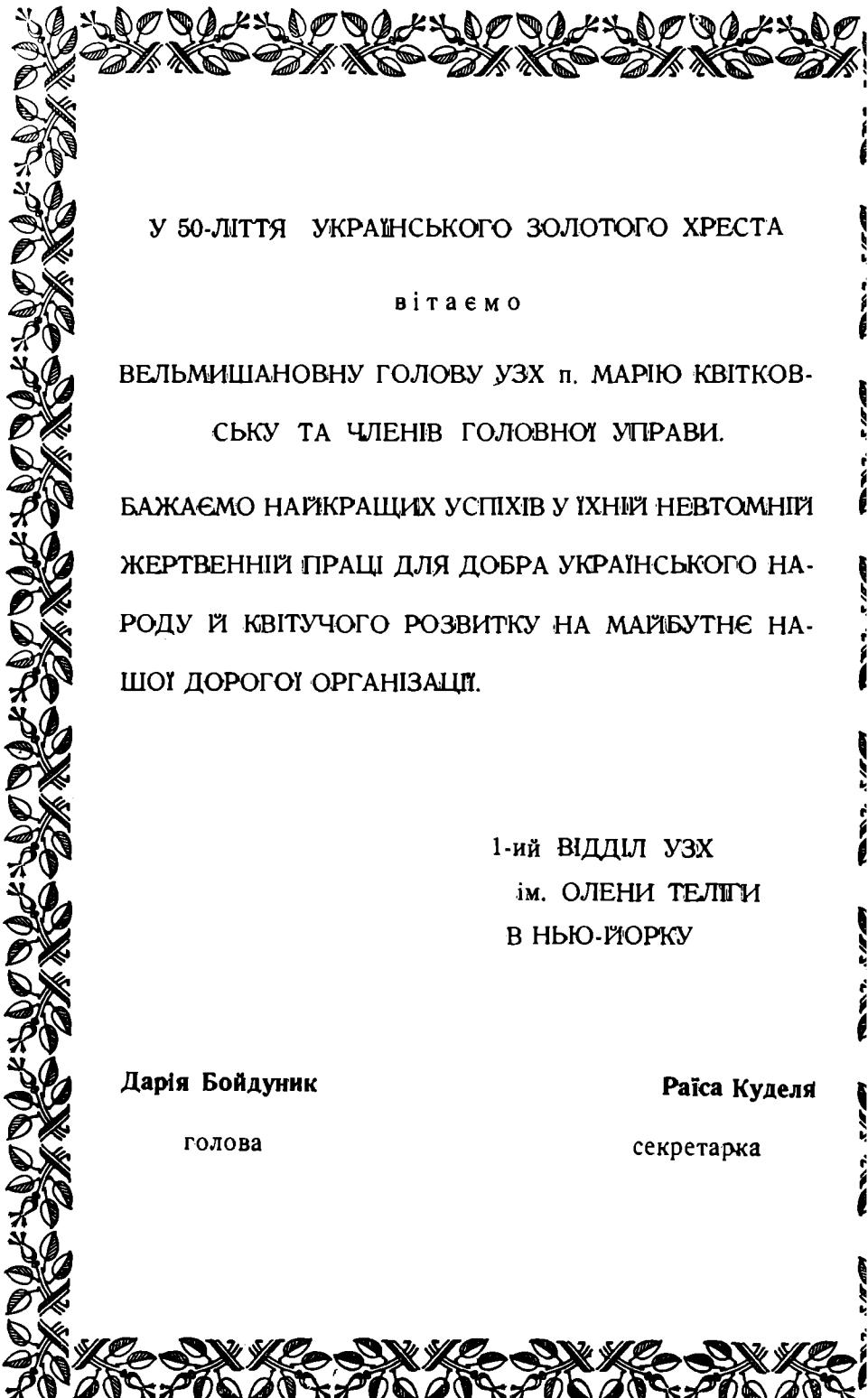
1-ий ВІДДІЛ УЗХ
ім. ОЛЕНИ ТЕЛГИ
В НЬЮ-ЙОРКУ

Дарія Бойдуник

голова

Раїса Куделя

секретарка

З НАГОДИ 50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ ВІТАЄМО
ГОЛОВНУ УПРАВУ Й ВСІХ ЧЛЕНОК
УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА
ТА БАЖАЄМО ДАЛЬШОГО УСПІХУ
В ДОПОМОГОВІЙ І ГРОМАДСЬКІЙ ПРАЦІ.

Управа 5-го Відділу Українського Золотого Хреста
в Лігайтоні, Па.

7-ий Відділ Українського Золотого Хреста

в Бавнд-Бруку й околиці

З нагоди 50-ліття Українського Золотого Хреста вітаємо Головну Управу та всіх членкинь, бажаємо всім кріпкого здоров'я та наснаги дальнє віддано й безупинно працювати для приспішення здобуття волі й самостійності Українському Народові.

За Управу:

**Настя Фурманець — Голова Катруся Гуцул — Секретар
Півонія Кручко — Скарбник**

Членкині: Ольга Ячишин

Людмила Довбачук
Оленка Рохман
Дуня Боднаренко
Віра Кухарчук

У ЗОЛОТИЙ 50-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ
УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА В ЗСА

складаємо наші

ЩИРІ ПОБАЖАННЯ

ДІЙТИ ЗОЛОТО-ХРЕСНИМ ШЛЯХОМ
ДО СЛАВНОГО 100-ЛІТТЯ!

8-ий ВІДДІЛ УЗХ

Сидять зліва до права: Ірина Місько, Варвара Савінда, Ольга Бак, Катерина Попович, Олена Дуб, Емілія Завільська, Марія Різник.

Стоять зліва до права: Анна Кравчук, Марія Филипів, Катерина Кастранець, Маруся Попович, Ярослава Кришталович, Анастазія Мадаращ, Антоніна Біла, Софія Чучкевич.

З НАГОДИ 50-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО
ХРЕСТА НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ УСПІХІВ У ДАЛЬ-
ШІЙ ПРАЦІ ДЛЯ ДОБРА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ!

9 ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

В АЛЛЕНТАВНІ, ПА. ТА ЧЛЕНКИНІ 9 ВІДДІЛУ:

Анна Вокрін, Стефанія Голець, Марія Керкуш, Оля

Старейкий, Маруся Г. Яремко та Осипа Гелетканич.

З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ УЗХ

в і т а є м о

ГОЛОВНУ УПРАВУ, ВСІ ВІДДІЛИ УЗХ,

ПІОНЕРОК — ОСНОВНИЦЬ І ВСІХ ЧЛЕНОК

НАШОЇ ОГАНІЗАЦІЇ ТА БАЖАЄМО ВИТРИВАЛОСТИ

НА СЛУЖБІ НАЦІОНАЛЬНИМ ІДЕАЛАМ, ЯКІ ТАК БЕЗ-

ПЕРЕРВНО ПРОТЯГОМ П'ЯТДЕСЯТИ РОКІВ

СВЯТО БЕРЕЖЕ УЗХ.

12-ИЙ ВІДДІЛ УЗХ

В ЧІКАГО, ІЛЛІНОЙ

З НАГОДИ 50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

СКЛАДАЄМО ГОЛОВНИЙ УПРАВІ

УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ УСПІХІВ У ДАЛЬШІЙ ПРАЦІ!

14 ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО

ХРЕСТА В ДЕТРОЙТІ

В 50-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА
ШИРИЙ ПРИВІТ ГОЛОВНІЙ УПРАВІ
ТА ВСІМ ЧЛЕНКАМ УЗХ.

15 ВІДДІЛ УЗХ — МІННЕАПОЛІС, МІНН.

15 Відділ УЗХ, Міннеаполіс

Сидять від правого до лівого боку:

Ольга Бутків, Марія Процай, Михайліна Янович-Реймонд,
Елеонора Грещак, Софія Харитонів.

Стоять: Надія Мисечко-Каркоць, Марія Пундик, Ніна
Міщевич, Зірка Данилюк, Ольга Остапчук, Ольга Прядка,
Леся Луцик, Алла Правдюк.

Неприсутні: Олександра Костюк, Людмила Каркоць, Анна
Бойко, Оксана Бринь, Павлина Гайдак і Галина Левицька.

МИ ГОРДІ ЗА НАШУ ОРГАНІЗАЦІЮ, УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ, ЯКІЙ УЖЕ ПІВСТОЛІТТЯ ПРИНОСТЬ МОРАЛЬНУ І МАТЕРІАЛЬНУ ДОПОМОГУ ТИМ, ЩО ЇЇ НАЙБІЛЬШЕ ПОТРЕБУЮТЬ.

ВСІМ ЧЛЕНКАМ БАЖАЄМО КРІПКОГО ЗДОРОВ'Я, СИЛ І ВИТРИВАЛОСТИ ПРОВАДИТИ ДАЛЬШЕ УСПІШНУ ПРАЦЮ В УСІХ ДІЛЯНКАХ НАШОГО СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ, В КОРИСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ.

УПРАВА Й ЧЛЕНКИ
УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

ВІДДІЛ 18, ім. ОЛЕНИ ТЕЛІГИ
В РОЧЕСТЕРІ, Н. Й.

УПРАВА І ЧАСТИНА ЧЛЕНОК УЗХ В РОЧЕСТЕРІ

Сидять від ліва: — Mr. Стефанія Весела, Яра Стеців, Гена Потер, Mіра Повх, Слава Зелез, Меля Боднар, Слава Кушнір, Параня Кричук.

Стоять від ліва: Христина Бараняк, Анна Федунишин, Марія Мурей, Ольга Баран, Наталія Мигсевич. Тамара Білик, Нуся Олексик, Тетяна Лехновська, Анастазія Матійчин, Анастазія Лучанко.

Просимо прийняти від 20-го Відділу Українського Золотого Хреста ім. Оксани Генґало сердечне привітання з нагоди 50-літнього ювілею нашої Організації .

Доля Батьківщини була завжди найбільшою турботою Українського Золотого Хреста. А теперішні намагання ворога зламати духа нашого волелюбного народу й знищити світлих речників його прагнення до волі — накладають на нас щораз нові обов'язки допомоги силам опору в Україні й підтримки їх дій. Тож бажаємо нашій Організації у її 50-літті гарних успіхів у цій праці

Наталія Пазуняк

голова

Ольга Михайлук

секретар

З 50-ЛІТНІМ ЮВІЛЕЄМ ЩИРО ВІТАЄМО ГОЛОВНУ

УПРАВУ Й ВСЕ ЧЛЕНСТВО УЗХ ТА БАЖАЄМО ДАЛЬ-
ШИХ УСПІХІВ У МАЙБУТНЬОМУ!

34 ВІДДІЛ УЗХ В ГЕМТРЕМКУ

З НАГОДИ 50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

в і т а є м о

ГОЛОВНУ УПРАВУ

ТА ВСЕ ЧЛЕНСТВО УЗХ

52 ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

В СИРАКЮЗ

Дорогі Подруги!

З нагоди 50-річчя Вашої, дорогої нам усім організації Українського Золотого Хреста пересилаємо наші привітання в час Вашого ювілею та бажаємо успіхів у Вашій тяжкій і відповідальній праці для добра українського народу.

Нехай Господь дає Вам силу витривати на цьому шляху та святкувати наступний ювілей у вільній українській державі.

Ці побажання складає **40-й Відділ ОДВУ ім. полк. Андрія Мельника та Делегатура Золотого Хреста в Денвері, Колорадо.**

Софія Костюк

Голова відділу Золотого Хреста

Мгр. Іван Костюк

Голова відділу ОДВУ

З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО
ХРЕСТА ЩИРИЙ ПРИВІТ ТА ПОБАЖАННЯ ДАЛЬШОГО
РОЗВОЮ Й УСПІШНОЇ ПРАЦІ ЗАСИЛАЮТЬ ЧЕРЕЗ 8-ИЙ
ВІДДІЛ УЗХ В КЛІВЛЕНДІ, ОГАЙО

I ДАРУЮТЬ:

По \$10.00:

Д-р Андрій і Дарія Жгута
Анна й Ярослав Кравчук
Ярослава й Ярослав Кришталович
Марія й Роман Різник
Марія Филипів
Н. Н. (Я. М.)
Михайлина Ставнича
Д-р Мирослав і Люба Мичковські
Ярослав і Дарія Говиковичі
Осип С. Врублівський
22 Відділ УНС
Боніфат і Зірка Барнай
Ільля й Олександра Жгута
Орися Савчак

По \$5.00:

Олена Бак
Олена Дуб
М. М. Гірняк
Катерина й Микола Кастрранець
Анастазія й Михайло Мадара
Ірина Місько
Анна Наконечна
Анна Оницяк
Варвара й Михайло Савінда
Емілія Завільська
Соня Чучкевич
Н. Н. (П.З.Д.)
Петро й Анна Данилевич
Софія Когут
Анна Труш
Люба Труш
УАКлюб, Палм Біч
State Meats, Inc.

ЧЕРЕЗ 12-ИЙ ВІДДІЛ УЗХ В ЧІКАГО
З 50-ЛІТНІМ ЮВІЛЕЄМ ВІТАЮТЬ:

Бартошко Марія
Беніяк Тетяна
Бережан Ольга
Богдан Лідія
Бяла Євгенія
Вітковська Орися
Гарасовська Іванна
Гром'як Марія
Демус Володимира
Дзюбинська Ольга
Домашевська Катерина
Захарія Ярослава
Зельвак Віра
Іванець Ірина
Іванів Наталія
Кашуба Іванна
Касіян Анна
Климків Олена
Климкович Емма
Кондрак-Левицька Ірина
Коцко Петронеля
Кузик Анна
Кулик Емілія
Куропась Антоніна
Крайник Ірина
Ленчицька Євгенія
Лаба Олександра
Люлє Софія
Малюк Дарія
Масник Ольга
Міськевич Ольга
Мішкевич Ірина
Мудра Олександра
Мерза Ева
Николс Олена
Остапчук Анастазія
Павліш Емілія
Паславська Марія
Паньків Галина
Петрина Євгенія
Петришин Євгенія
Попадюк Марія
Радловська Ірина
Рибак Анна
Рудакевич Любомира
Семкович Ірина
Семчишин Ольга
Стародуб Анна
Сениця Меланія
Теодорович Пелагія
Тимцюрак Олена
Трусевич Олена
Филипович Ольга
Шандровська Любомира
Шарун Ірина
Ястрембська Евстахія
Яримович Ореста
Турянська Рома
Волосвчук Ірина
Вигідна Віра
Бегека Любов
Дахнівська Франя
Дичій Зинаїда
Заяць Анна
Особа Марія
Скірник Люба
Калимон Ольга
д-р Юрій Мачук
інж. Юрій і Марія Дачишин
Володимир і Олена Климків
д-р Ярослав і Ірина Іванець
Роман і Євгенія Ленчицькі
Богдан і Ірина Радловські
Остап і Іванна Гарасовські
Василь і Олександра Мудрі
Іван Петручок
Осип і Ірина Шарун
Карло й Ірина Крайник
д-р Омелян і Марія Дуб
Роман Ярема
Іван Печенюк

ЩИРО ВІТАЄМО УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ В ЗСА
З НАГОДИ 50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ ТА СКЛАДАЄМО
НА ВИДАННЯ ЮВІЛЕЙНОГО ЗБІРНИКА:

Через 14 Відділ 'УЗХ в Детройті:

Анна Левкут — \$50.00

По дәл. 25.00: Марія Квітковська, Ірина Варивода, А. Дідик.

По дол. 20.00: Марія Крушельницька, Анна Пастернак.

По дол. 10.00: Марія Семеген, Катерина Гураль, Анна Медвідь,
Ольга Кузів, Розалія Григорко.

Через 52 Відділ УЗХ в Сиракюз:

По дәл. 5.00: Текля 'Каменюк, Татяна Заліська.

Через 9 Відділ, Аллентавн:

Володимир Фартух — \$5.00

З нагоди 50-літнього Ювілею УЗХ членкині '18 Відділу УЗХ
в Рочестері складають по \$5.00 в пам'ять

бл. п.. СТЕПАНА КРИЧУКА:

Параня Кричук — дружина

Слава Зелез

Меланія Дмитрів-Боднар

Ольга Баран

Таня Лехновська

Анна Олексик

Анастазія Матійчин

Слава Кушнір

Анастазія Лучанко

Наталія Мигович

Анастазія Федоряка

Тамара Білик

мгр. Стефанія Весела

З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ

УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

НАЙЩИРІШИЙ ПРИВІТ

З ВОРМ МІНЕРАЛ СПРІНГС, ФЛЬОРИДА

З А С И Л А Й Т Ъ

Михайлина Іваницька

Оля Кобзяр

Mira Повх

Євгенія Петрина

Павлина Різник

Єва Робертс

Стефанія Семеген

Марія Смішкевич

Катерина Тащук

Марія Тесарович

ЧЛЕНІ ПЕРШОГО ВІДДІЛУ УЗХ В НЬЮ-ЙОРКУ
ВІТАЮТЬ ГОЛОВНУ УПРАВУ З 50-ЛІТТЯМ ІСНУВАННЯ
ОРГАНІЗАЦІЇ Й ПЕРЕСИЛАЮТЬ СВІЙ ДАР НА ЮВІЛЕЙНИЙ
ЗБІРНИК:

По \$5.:
Раїса Куделя
Лідія Белендюк
Левка Крупка
Софія Карпінська
Ольга Андрейко
Пані Яримчук
Дарія Бойдунік

З НАГОДИ 50-ЛІТТЯ ІСНУВАННЯ ВЕЛЬМИ ЗАСЛУЖЕНОЇ
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА
СЕРДЕЧНІ ПРИВІТАННЯ СКЛАДАЄ

МЕТРОПОЛІТАЛЬНИЙ ВІДДІЛ УККА В ДЕТРОЙТІ

д-р Антін Жуковський
Голова

Василь Папіж
Секретар

З НАГОДИ ВАШОГО 50-ЛІТТЯ СКЛАДАЄМО ВАМ НАШІ
ЩИРІ ПРИВІТАННЯ, ВИЗНАННЯ ДОСЯГНЕНЬ У СЛУЖБІ
ДЛЯ ГРОМАДИ ТА ЗАПЕВНЕННЯ БРАТНЬОЇ СПІВПРАЦІ!

НЕХАЙ ГОСПОДЬ БЛАГОСЛОВИТЬ ВАШ ТРУД ТА
ПОШЛЕ СИЛУ ПРОДОВЖУВАТИ КОРИСНУ ПРАЦЮ!

За Управу

20-го Відділу Організації Державного Відродження України
в Рочестері, Н. Й.

Володимир Зелез
голова

Іван Лехновський
секретар

Українські лікарі, зорганізовані в Українськім Лікарськім Товаристві Північної Америки, завжди стояли на стіорожі ідей збереження для України української молодої людини поза межами батьківщини.

Ми впovні доцінюємо Ваш труд, старання й успіхи на тому полі й бажаємо Вашій організації ще більше завзяття та ще більших есягів у майбутньому.

Др. Петро Моцюк

Голова УЛТПА

Др. Роман Дачкевич

Секретар УЛТПА

ВИСОКОДОСТОЙНА УПРАВО!

З нагоди 50-ліття Українського Золотого Хреста,
Союз Ветеранів Українського Резистансу Станція ім.
чотового Василя Граба в Ст. Пол, Міннеаполіс, Міннесота,
пересилає Вам сердечний привіт.

Зокрема вітаємо Головну Управу Українського Золотого Хреста та всі відділи.

Щастя Вам, Боже!

Секретар:

Олександер Пачковський

Станичний:

Пилип Шайда

У 50-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ

УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

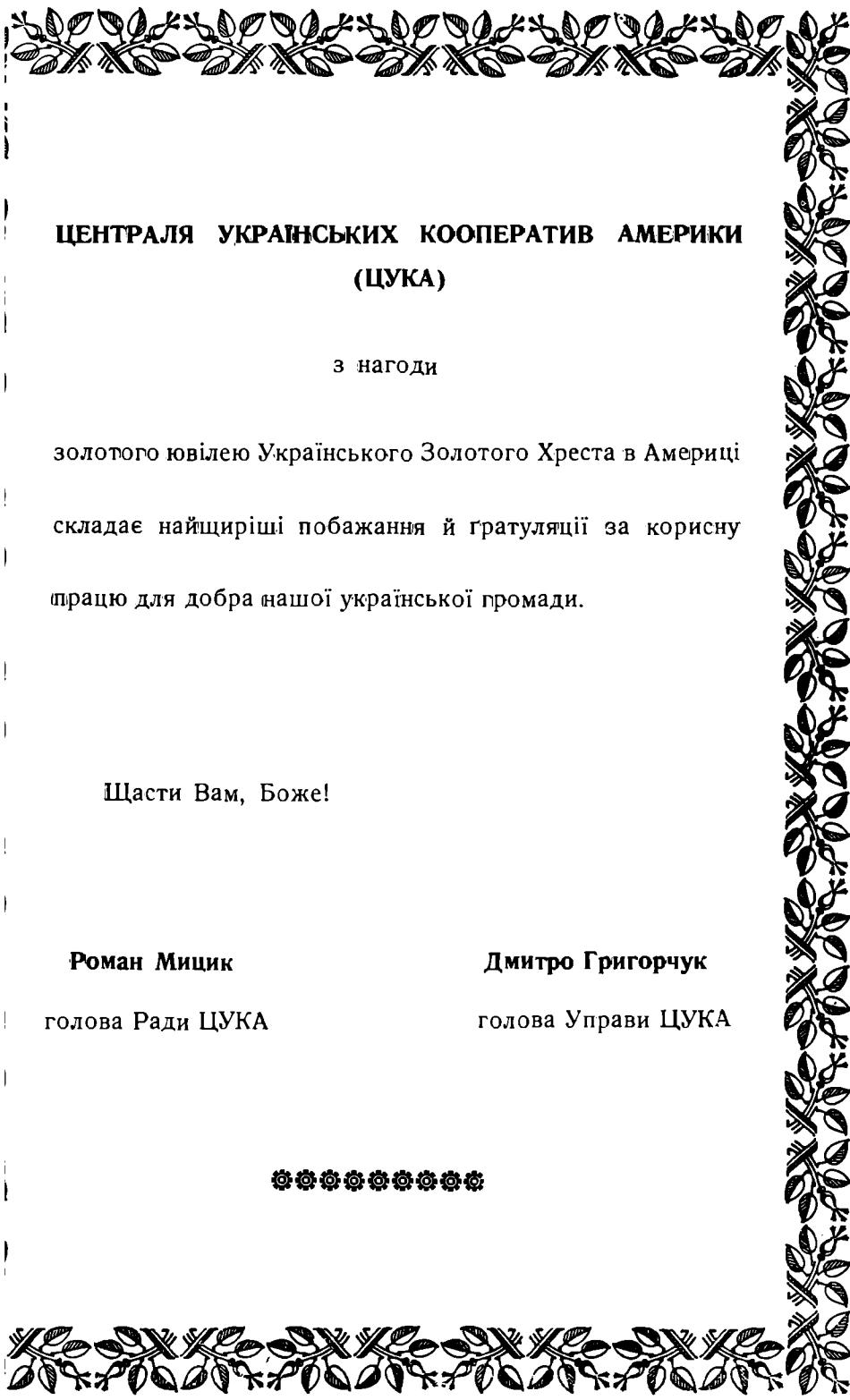
сердечно вітаємо учасниць з'їзду

та бажаємо дальших успіхів

у суспільно-громадській праці.

ГОЛОВНА УПРАВА
ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРИНАРНИХ ЛІКАРІВ
В АМЕРИЦІ Й КАНАДІ

**ЦЕНТРАЛЯ УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВ АМЕРИКИ
(ЦУКА)**

з нагоди

золотого ювілею Українського Золотого Хреста в Америці
складає найщиріші побажання й гратуляції за корисну
працю для добра нашої української промади.

Щастя Вам, Боже!

Роман Мицик
голова Ради ЦУКА

Дмитро Григорчук
голова Управи ЦУКА

ПРОСИМО ПРИЙНЯТИ НАЙЩИРИШІЙ ПРИВІТ З НАГОДИ
50-ЛІТТЯ ВАШОЇ ЗАСЛУЖЕНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКО-
ГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА ВІД 12 ВІДДІЛУ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕР-
ЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ ІМ. ЮЛІЯНА ГОЛОВІН-
СЬКОГО ТА ПОБАЖАННЯ НАЙКРАЩИХ УСПІХІВ У МАЙ-
БУТНЬОМУ.

СИДІР НОВАКІВСЬКИЙ
СЕКРЕТАР

ІНЖ. МИХАЙЛО НИЧ
ГОЛОВА

МАРІЯННА МИХАЙЛЮК
АНГЛОМОВНИЙ СЕКРЕТАР

ЮЛІЯН В. ТАТУНЧАК
СКАРБНИК

ПРОСИМО ПРИЙНЯТИ ЩИРИЙ ПРИВІТ З НАГОДИ 50-РІЧЧЯ
ВАШОЇ ВИСОКОЗАСЛУЖЕНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО
ЗОЛОТОГО ХРЕСТА ТА ПОБАЖАННЯ УСПІХІВ У ВАШІЙ
ПАТРІОТИЧНІЙ, ДОБРОДІЙНІЙ І ВИХОВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.

МИРОСЛАВ КИЙ
ГОЛОВА Т-ВА „ЗАРЕВО“

Філадельфійська Окружна Управа Союзу Українок Америки щиро вітає членок Українського Золотого Хреста з на-
годи 50-ліття організації,

та бажає:

дальших успіхів в громадській, корисній для українського народу, праці, зокрема в ділянці виховання дітвори й молоді на свідомих українців.

ЩАСТИ ВАМ, БОЖЕ!

Лариса Дончук

Наталя Даниленко

Кор. секретарка О.У.

Голова О.У. СУА

УКРАЇНСЬКИЙ КОНГРЕСОВИЙ КОМІТЕТ АМЕРИКИ, ВІДДІЛ

У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, ЩИРО ВІТАЄ УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ

ХРЕСТ ІЗ ЙОГО ЗОЛОТИМ ЮВІЛЕЄМ ТА БАЖАЄ НОВИХ

І ВЕЛИКИХ УСПІХІВ У ШЛЯХЕТНИЙ, ЖЕРТВЕННИЙ, ВИСОКО-

ПАТРІОТИЧНИЙ, ДОПОМОГОВІЙ І ВИХОВНІЙ ПРАЦІ НА

МАЙБУТНЄ.

ЩАСТИ ВАМ, БОЖЕ!

МАРІЯ КАСІЯН
СЕКРЕТАР

ПРОФ. Д-Р ПЕТРО СТЕРЧО
ГОЛОВА

З нагоди 50-ліття існування

Українського Золотого Хреста в ЗСА

засилаемо щирий привіт і бажаємо якнайкращих успіхів на майбутнє у праці для української спільноти в Америці й поза її границями. Висловлюємо признання за пророблену працю на протязі минулих років.

Управа й членки 20-го Відділу Союзу Українок Америки ім. Олени Теліги у Філадельфії

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет

пересилає щирий привіт та бажає плідних успіхів у дальшій корисній праці для добра української спільноти.

Д-р Олександер Білик

голова

Микола Кавка

секретар

Товариство Українсько-Американських Горохан

при 847 Н. Френклін Вул. у Філлядельфії

З нагоди Золотого Ювілею Українського Золотого Хреста

в ЗСА, Управа та членство нашого найстаршого товариства

в ЗСА, пересилає якнайкращі побажання та велике признання

за корисну працю впродовж минулих п'ять десяток років для

добра українського народу.

За Управу

Василь Бунь

голова

мгр. Володимир Яців

секретар

З НАГОДИ 50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ
УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА
БАГАТО УСПІХІВ У ПРАЦІ ДЛЯ ДОБРА
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

б а ж а є

УКРАЇНСЬКА ЩАДНИЦЯ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ
UKRAINIAN SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
1321 WEST LINDLEY AVENUE
PHILADELPHIA, PA. 19141

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ ВІДДІЛ 32 ІМ. О. ОЛЬЖИЧА В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ ВІТАЄ УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ В ЗСА З НАГОДИ 50-ЛІТНЯ ІСНУВАННЯ Й БАЖАЄ ЯКНАЙКРАЩИХ УСПІХІВ В ДАЛЬШІЙ ПРАЦІ ДЛЯ ДОБРА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

ЯРОСЛАВ ЛЕБІД
ГОЛОВА

ВОЛОДИМИР ЯЦІВ
СЕКРЕТАР

З нагоди радісного Золотого Ювілею
Українського Золотого Хреста
широ вітаємо
Хвальну Головну Управу УЗХ,
усіх живих Піонерок,
та все трудолюбиве Членство
й бажаємо чергових успіхів
на користь і славу Українського Народу!

Володимира Й Микола Кавки

З НАГОДИ 50-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА
ЗАСИЛАЄМО ГРАТУЛЯЦІЇ З ЮВІЛЕЄМ І НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ ДАЛЬШОГО УСПІХУ ЦІЇ ЗАСЛУЖЕНИЙ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЯКА ПОСТИЩНО ДБАЄ ПРО РОЗВИТОК НАШОЇ „СВІТЛИЧКИ.“

БАТЬКІВСЬКИЙ КОМІТЕТ „СВІТЛИЧКИ“ УЗХ
У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

З нагоди 50-ого Ювілею Золотого Хреста,
який служить потребам Нашої Церкви й Українського Народу

Найкращі Побажання
складає
ЦЕРКОВНА КРАМНИЦЯ
Філадельфія, Па. 19123 820 Н. Франклін вул.

ЗАСИЛАЄМО НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ З НАГОДИ

50-ЛІТТЯ ІСНУВАННЯ

УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА.

НАТАЛІЯ Й ОМЕЛЯН ТАТУНЧАКИ

З НАГОДИ ЮВІЛЕЙНОГО З'ЇЗДУ
50-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА
ЗАСИЛАЄМО ЩИРИЙ ПРИВІТ І БАЖАЄМО
УСПІШНИХ НАРАД.

ВИСЛОВЛЮЄМО ПРИЗНАННЯ ЗА ПРОРОБЛЕНУ ПРАЦЮ
ТА СКЛАДАЄМО ПОБАЖАННЯ УСПІХІВ У МАЙБУТНЬОМУ.

ЛІДІЯ Й ВАСИЛЬ КИЇ

„МЕТА“ Центральне Бюро Українських Подруж
5222 Н. 11-та Ст., Філадельфія, Па. 19141

З нагоди 50-ліття існування Вашої організації „УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ“ і її дуже корисної й все актуальній праці на новому поселенні, головно несення помочі українським політичним в'язням і їх родинам в Советському Союзі та організування Світличок для українських дітей і літніх таборів для нашої молоді — Дирекція й Дорадча Рада „МЕТИ“ широко вітає Провід і Членство УЗХ та бажає дальших успіхів у цій дуже важливій і жертовній Вашій праці.

За Дирекцію й Дорадчу Раду „МЕТИ“:

Др. Микола Ценко проф. Олександер Татомир
директор директор
Інж. Омелян О. Тишовницький Наталя Й Володимир Масюки
Голова Дорадчої Ради керівники канцелярії

„МЕТА“ підтримує та сприяє розвитку українського партнера для творення „УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ“.

ЗАСИЛАЄМО ЩІРІ ПРИВІТАННЯ З НАГОДИ 50-ЛІТТЯ
ВАШОЇ ЗАСЛУЖЕНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ —
УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

МАРІЯН КОЖЕНЬОВСЬКИЙ І РОМАН ПАЗУНЯК

ХАРЧЕВА КРАМНИЦЯ В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

З НАГОДИ 50-ЛІТТЯ

УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

в і т а є м о

ГОЛОВНУ УПРАВУ, УПРАВИ ВІДДІЛІВ І ВСЕ ЧЛЕНСТВО
З ПРОРОБЛЕНОЮ ПРАЦЕЮ ТА БАЖАЄМОЩЕ КРАЩИХ
УСПІХІВ У МАЙБУТНЬОМУ.

ОРГАНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ

В ЧІКАГО, ВІДДІЛ Ч. 2

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ВИДАВНИЧА СПІЛКА

В ЧІКАГО

КНИГАРНЯ І ДРУКАРНЯ

— 2515 West Chicago Ave., Chicago, Ill. 60622

Книгарня: AR6-6373 Друкарня: AR6-0066

НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ

з нагоди

50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

складає

Ольга Калимон

Чікаго, Іл.

ЩИРО ВІТАЄМО

УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ

ІЗ ЗОЛОТИМ ЮВІЛЕЄМ

ТА БАЖАЄМО НАЙКРАЩИХ УСПІХІВ

У ДАЛЬШІЙ ПРАЦІ!

ГОЛОВНІЙ УПРАВІ, ВСІМ ЧЛЕНКАМ І УЧАСНИКАМ

З'ЇЗДУ «МНОГАЯ ЛІТА»!

Андрій і Наталія Іванів

Чікаго, Іл.

ЩИРИЙ ПРИВІТ
УКРАЇНСЬКОМУ ЗОЛОТОМУ ХРЕСТОВІ
З НАГОДИ
50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

Д-р Володимир Бродеч

WALTER BRODECH, M.D.
809 NORTH WESTERN AVE.
CHICAGO, ILLINOIS 60622

З НАГОДИ
50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ
УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА
ПЕРЕСИЛАЄМО НАШІ ЩИРІ ГРАТУЛЯЦІЇ ЗА ТАК
КОРИСНУ Й ПОВНУ ПОСВЯТИ ПРАЦЮ ДЛЯ УКРАЇН-
СЬКОЇ ГРОМАДИ — А ЗОКРЕМА 12-ОМУ ВІДДІЛОВІ
УЗХ В ЧІКАГО БАЖАЄМО ДАЛЬШИХ УСПІХІВ У МАЙ-
БУТНЬОМУ.

ЕМІЛІЯ І ІЛЛЯ ПАВЛІШ

ІЗ ЗОЛОТИМ ЮВІЛЕЄМ

ЩИРО ВІТАЮ

УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ

ЄВГЕНІЯ ПЕТРИШИН

ЧІКАГО, ІЛ.

ПРИЙМІТЬ У 50-тий РІК ТВОРЧОГО ІСНУВАННЯ

НАШІ ЩИРІ ГРАТУЛЯЦІЇ ТА ДРУЖНІ ПОБАЖАННЯ

ЩЕ КРАЩИХ ОСЯГІВ У ТАК ВІДПОВІДАЛЬНИЙ ПРАЦІ!

ЮРІЙ І ОРИСЯ ЯРИМОВИЧІ

ЧІКАГО, ІЛ.

ЩИРИЙ ПРИВІТ
УКРАЇНСЬКОМУ ЗОЛОТОМУ ХРЕСТОВІ
ІЗ ЗОЛОТИМ ЮВІЛЕЄМ, А ВСІМ ЧЛЕНКАМ
«МНОГАЯ ЛІТА»!

Д-р Володимир і Євстахія Ястрембські
Чікаго, Ілліной

ЩИРО ВІТАЄМО
УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ
ІЗ ЗОЛОТИМ ЮВІЛЕЄМ!

Микола й Олена Ткачук — Ніколас
Чікаго, Ілліной

З НАГОДИ
50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ
УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА
ЩИРИЙ ПРИВІТ

І ПОБАЖАННЯ СКЛАДАЮТЬ

Андрій і Марія Особа
Демотте, Індіяна

У 50-ЛІТТЯ УЗХ

Висловлюємо членству й Керівним Органам УЗХ

наше признання та побажання дальших успіхів.

Олена й Юрій Артюшенки

З НАГОДИ

50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

ЩИРІ ГРАТУЛЯЦІЇ

ТА УСПІХІВ У ДАЛЬШІЙ ПРАЦІ БАЖАЮТЬ

Д-р ПЕТРО Й АНАСТАЗІЯ ОСТАПЧУК З РОДИНОЮ

ЧІКАГО, ІЛЛINOЙ

ЩИРО ВІТАЄМО

УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ

з нагоди

50-ЛІТТЯ,

Висловлюємо наше признання та побажання

дальших успіхів у праці.

Д-р Теофіль і Володимира Демус

Щирій привіт і сердечні побажання
з нагоди святкування 50-ліття існування
УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА В ЗСА

п е р е с и л а ю т ь :

Рома і мгр Мирослав Турянський

За Вашу многогранну працю для української справи
й культури хай Всевишній нагородить Вас всіми ласками
своїми та додасть сили до дальшої праці для прослави
нашої поневоленої, але нескореної Батьківщини!

З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ ОДНІЄІ З НАЙ-
СТАРШИХ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА АМЕРИКАН-
СЬКОМУ КОНТИНЕНТІ — УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО
ХРЕСТА — З ВЕЛИКИМ ПРИЗНАННЯМ ВІТАЄМО ПРО-
ВІД ТА ВСЕ ЧЛЕНСТВО, БАЖАЮЧИ ВОДНОЧАС УСПІ-
ХІВ У МАЙБУТНЬОМУ В ТАК КОРИСНІЙ СУСПІЛЬНО-
ГРОМАДСЬКІЙ ТА ХАРИТАТИВНО - ДОПОМОГОВІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ.

НЮТА І ЛЮБОМИР КИЗИКИ — ЧІКАГО

ІЗ 50-ЛІТНІМ ЮВІЛЕЄМ

ЩИРО ВІТАЮ

УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ

Д-р ІЛЛЯ МУЛА

Чікаго, Ілліной

ELIAS MULA

Attorney and Counselor at Law
2301 W. Chicago Avenue
Chicago, Illinois 60622

Вітаю Український Золотий Хрест із 50-літнім ювілеєм.

Михайло Кичма

MICHAEL KYCHMA

FRIENDLY INN

1035 N. Western Ave.
Chicago, Ill. 60622
235-1447

ВІТАЄМО ГОЛОВНУ УПРАВУ Й ВСІХ ЧЛЕНОК

УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

В АМЕРИЦІ

ІЗ 50-ЛІТНІМ ЮВІЛЕЄМ

СТЕПАН і АНТОНІНА КУРОПАСЬ

Чікаго, Ілліной

ЩИРО ВІТАЄМО УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ

ІЗ 50-ЛІТНІМ ЮВІЛЕЄМ.

ЄВГЕН і ОЛЬГА ФІЛИПОВИЧІ

Гінсдале, Ілліной

Щирій привіт і побажання з нагоди 50-літнього Ювілею

Українського Золотого Хреста засилають

Др. ВОЛОДИМИР і ОРЕСТА ФЕДИНЯК. Чікаго, Ілл.

Щиро вітаємо Український Золотий Хрест з нагоди 50-літнього Ювілею та бажаємо дальших успіхів у так корисній муравлиній праці.

Др. БОГДАН і ОРЕСТА ТКАЧУК Чікаго, Ілл.

В ПАМ'ЯТЬ МОЄЇ НАЙДОРОЖЧОЇ Й НЕЗАБУТНЬОЇ

МАМИ

бл. п. ЗИНАІДИ ЯЛОВЕНКО

У 50-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

СКЛАДАЮ ЮВІЛЕЙНИЙ ДАР

ЄВГЕНІЯ ПЕТРИНА

З НАГОДИ 50-РІЧЧЯ
БАГАТО УСПІХІВ У ДАЛЬШІЙ ПРАЦІ

б а ж а є

ІВАН СКОМОРОХ

Chicago-Damen Dental Laboratory

J. Skomoroch

901 N. Western Ave., Chicago, Ill. 60622

Telephone: AL 2-3885

ПРИВІТ І ПОБАЖАННЯ НОВИХ УСПІХІВ

УКРАЇНСЬКОМУ ЗОЛОТОМУ ХРЕСТОВІ

З НАГОДИ 50-РІЧЧЯ ІСНУВАННЯ

п е р е с и л а ю т ь :

ІНЖ. ВАСИЛЬ І ОЛЕНА ХМІЛЯКИ

Northfield, Ohio

З НАГОДИ

50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

ЩИРИЙ ПРИВІТ І ПОБАЖАННЯ СКЛАДАЮТЬ

Іван і Ольга Дзюбинські

Голливуд, Флорида

З НАГОДИ

50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

ЩИРІ ГРАТУЛЯЦІЇ ТА УСПІХІВ У ДАЛЬШІЙ ПРАЦІ

б а ж а є

Анна Рибак

Голливуд, Флорида

ЩИРИЙ ПРИВІТ

УКРАЇНСЬКОМУ ЗОЛОТОМУ ХРЕСТОВІ

ІЗ 50-ЛІТНІМ ЮВІЛЕЄМ, А ВСІМ ЧЛЕНКАМ

«МНОГАЯ ЛІТА»

Юл. Петро і Емілія Кулик

Голливуд, Флорида

НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ

З НАГОДИ

50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

складає

Лідія Богдан

Голливуд, Флорида

**Дирекція й працівники Української Федеральної
Кредитової Кооперативи «Самопоміч» в Чікаго**

сердечно вітають

**всі Управи Відділів та все Членство заслуженої Жіночої
Організації Українського Золотого Хреста з нагоди 50-
ліття, бажаючи всім їм дальших успіхів у їхній творчій
праці для добра всього Українського Народу!**

У 30-ЛІТТЯ «САМОПОМОЧІ» В ЧІКАГО

ДАЄМО ВАМ

30 ГРОШОВИХ ВИГРАШІВ

1-ша — 3,000 дол. готівкою

2-га — 1,000 дол. готівкою

16 виграшів по 300 дол. готівкою

12 виграшів по 100 дол. готівкою

SELFRELIANCE

FEDERAL CREDIT UNION

2351 W. CHICAGO, IL 60622

ЩИРИЙ ПРИВІТ І ПОБАЖАННЯ УСПІХІВ У ПРАЦІ

ЧЛЕНСТВУ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

З НАГОДИ 50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

складає

ХАРЧЕВА КООПЕРАТИВА «САМОПОМІЧ» В ЧІКАГО

2204-06 W. Chicago Ave.

Chicago, Illinois 60622

Тел. 252-2793 або 252-9092

З НАГОДИ

50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

ЩИРИЙ ПРИВІТ

ІВАН ТУЦЬКИЙ

DANDY MEAT MARKET

1023 N. Western Avenue

Chicago, Illinois

Tel.: AR 6-0589

З нагоди Вашого 50-літнього ювілею багато успіхів

у продовженні Вашої суспільної праці бажають:

РОКСОЛЯНА САЦЮК та інж. РОМАН БІГУН

DELTA IMPORT COMPANY

2242 WEST CHICAGO AVENUE / CHICAGO, ILL. 60622

Telephone 235-7788

ВІТАЄМО ЧЛЕНСТВО Й СИМПАТИКІВ
З НАГОДИ 50-РІЧЧЯ.
ЩАСТИ БОЖЕ!

Родина Чичули — власники

BEST FLORIST

2224 W. Chicago Ave., Chicago, Ill. 60622

Tel.: (312) 276-3747 — Res.: 486-5967

З НАГОДИ 50-РІЧЧЯ ІСНУВАННЯ УЗХ
ЩИРО ВІТАЮТЬ

Ігор і Ірена М'якуш
власники

Flowers by
IRENA

939 N. Western Ave.
Chicago, IL 60622
278-7890

НАЙЩІРІШІ ПОБАЖАННЯ

з нагоди

50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

складає

Д-р Михайло Головатий

AUGUSTA PHARMACY

959 N. Western Avenue

CHICAGO, ILL. 60622

Tel.: 276-6670

ЩИРО ВІТАЄМО

УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ

З НАГОДИ

50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

ТА БАЖАЄМО ДАЛЬШИХ УСПІХІВ

У ТАК КОРИСНИЙ ПРАЦІ

ВЛАСНИКИ

СТЕПАН БОРИСЕВИЧ —

ОЛЕКСАНДЕР СОКОЛОГОРСЬКИЙ

INJECTO MOLD, INC.

834-40 N. WESTERN AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60622

AREA CODE (312) 278-7400

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ГОСТИНИЦЯ
ПІД КЕРІВНИЦТВОМ РОДИНИ САХАРЕВИЧ
СКЛАДАЄ ПРИВІТ З НАГОДИ 50-ІХ РОКОВИН
ІСНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА
В ЗСА ТА БАЖАЄ ДАЛЬШИХ УСПІХІВ У МАЙБУТ-
НЬОМУ.

2301 W. Chicago Ave.
Chicago, Ill. 60622
Tel. 287-4445

ВІДКРИТО ВІД 12 ПО ПОЛ. ДО 2:00 ВЕЧІР
ЗАКРИТО В ПОНЕДІЛКИ

COMPLIMENTS

doris
conversation clothes

2306 W. CHICAGO AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60622

HUMBOLDT 9-0144

FASHION COORDINATOR

ЩИРИЙ ПРИВІТ
І ПОБАЖАННЯ УСПІХІВ
УКРАЇНСЬКОМУ ЗОЛОТОМУ ХРЕСТОВІ
З НАГОДИ
50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

В. ДМИТРАШ

PHONE: 384-5582

Ann's Bakery

W. DMYTRASH, prop.

Fine Pastries - Decorated Birthday Cakes

Ukrainian Bread & European Tortes

2158 W. CHICAGO AVE. CHICAGO, ILL. 60622

ЩИРИЙ ПРИВІТ

З НАГОДИ

50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА В ЗСА

Venetian

Monument Company

Quality Memorials Since 1912

527 N. Western Ave. • Chicago, Illinois 60612

Phone 829-9622

Open daily inc. Sunday

З ПРИВОДУ 50-РІЧЧЯ

ІСНУВАННЯ Й ПРАЦІ

УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

СКЛАДАЄМО ЩИРІ ГРАТУЛЯЦІЇ

КАРРА

FUNERAL HOME

2321 W. Chicago Ave.

Chicago, Ill. 60622

З НАГОДИ
50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ
УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА
ПРИВІТ ТА СЕРДЕЧНІ ПОБАЖАННЯ

МУЗИКА Й СИН

ЧІКАГО

278-7767

227-1222

Muzyka & Son
FUNERAL HOME
ESTABLISHED 1915

2157 W. CHICAGO AVENUE

CHICAGO, IL 60622

**З НАГОДИ 50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ
УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА
СКЛАДАЄМО НАЙЩИРИШІ ПОБАЖАННЯ ДАЛЬШОГО
УСПІХУ В ГРОМАДСЬКІЙ ПРАЦІ.**

Д-Р МАРІЯ ТА ІНЖ. РОМАН БАЛТАРОВИЧ

**З НАГОДИ
50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ
УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА
ЩИРИЙ ПРИВІТ СКЛАДАЮТЬ
Д-Р ОЛЕКСАНДРА Й КОНСТАНТИН МЕЛЬНИК**

Українська Федеральна Кредитова Кооператива „Самопоміч”

Ukrainian Selfreliance (Detroit) Federal Credit Union

Довголітня патріотична і гуманна праця організації УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА вписана в історію нашого суспільного життя золотими буквами. Українське жіноцтво, згуртоване в цій організації, може бути горде на свою харитативну й виховну працю. Потреба й конечність такої праці сьогодні не менша, ніж колись.

Українська Федеральна Кредитова Кооператива „Самопоміч“ в Детройті бажає членкіням Українського Золотого Хреста в майбутньому такої самої посвяти в їхній праці для добра цілої української спільноти.

ТРИ БЮРА ДЛЯ ВАШИХ ПОСЛУГ THREE OFFICES TO SERVE YOUR NEEDS

26791 Ryan Road
Warren, Michigan 48091
Just South of 11 Mile Road
Tel.: 756-3300

7346 Michigan Avenue
At Tarnow
Detroit, Michigan 48210
Tel.: 841-2390

11838 Jos. Campau Avenue
Hamtramck, Michigan 48212
Tel.: 891-4100

ДИРЕКЦІЯ Й ЧЛЕНІ
УКРАЇНСЬКОЇ МІЧІГЕНСЬКОЇ ЛІГИ
В ДЕТРОЙТІ

сердечно вітають Управи й Членство

УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

з нагоди 50-ліття невпинної, творчої праці для добра
Українського Народу.

Зенон Курилів — голова
Михайло Гломб — заступник
Роман Стояловський — секретар
Ярослав Варивода — фінансовий секр.
Богдан Флорчук — касир
Микола Швед — впорядчик
Юрко Руб
Петро Залуга
Григорій Смоляй
Мирослав Кінаш
Зенон Крамарчук — Контр. Комісія
Василь Мордованець — Контр. Комісія
Юрій Ніньовський — Контр. Комісія
Володимир Ковч — господар

ПРИВІТ З НАГОДИ 50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

Buhay Funeral Chapel

CHRISTOPHER BUHAY, Director

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

3103 Common, Hamtramck, Michigan 48212

891-6577

ЩИРО ВІТАЄМО

УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ

З НАГОДИ

50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

ТА БАЖАЄМО ДАЛЬШИХ УСПІХІВ

У ТАК КОРИСНІЙ ПРАЦІ.

HOLOWCHAK FUNERAL HOME

5548 State Road

Parma, Ohio 44134

(216) 621-0885

У ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ

50-ЛІТТЯ ІСНУВАННЯ

УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

в Злучених Державах Америки

ЩИРІ ПОБАЖАННЯ УСПІХІВ У ДАЛЬШІЙ ПРАЦІ ДЛЯ ДОБРА

УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ

и

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

складає

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА ім. св. ЙОСАФАТА

при 5720 СТЕЙТ РОВД, в ПАРМІ, ОГАЙО

З нагоди 50-літнього Ювілею

Українського Золотого Хреста в США

в і т а е

Собор Української Православної Церкви Св. Володимира

в Пармі, Огайо

5913 State Road
Parma, Ohio 44134
216/886-1528

В І Т А Є М О

ГОЛОВНУ УПРАВУ, ВСІ ВІДДІЛИ УЗХ, ПІОНЕРОК-
ОСНОВНИЦЬ І ВСІХ ЧЛЕНОК
УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

ТА БАЖАЄМО

ДАЛЬШИХ УСПІХІВ У ТАК КОРИСНІЙ ПРАЦІ!

МАРІЯ КУКІЗ В ПАМ'ЯТЬ ПОКІЙНОГО

ГРИГОРІЯ КУКІЗА

ОЛЯ І МИРОСЛАВ БИК

ПЛАСТОВА ЗАСОЛТ

Організація Української Молоді

З нагоди Золотого Ювілею Українського Золотого Хреста в ЗСА
наші найкращі та найщиріші побажання

Сильно! Красно! Обережно! Бистро!

Пластова Станиця — Клівленд, Огайо

Пластова Оселя „ПИСАНИЙ КАМІНЬ“

біля Клівленду

УКРАЇНСЬКІ ЗЛУЧЕНІ ОРГАНІЗАЦІЇ В КЛІВЛЕНДІ, ОГАЙО

сердечно вітають

50-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ

УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

ТА БАЖАЮТЬ ДАЛЬШИХ УСПІХІВ

В СУСПІЛЬНО-ГРОМАДСЬКІЙ ПРАЦІ!

д-р Богдан Футей, голова

Леся Кусяка, секретар

БРАТСТВО СВВ. АП. ПЕТРА Й ПАВЛА,
102-ГІЙ ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ
В КЛІВЛЕНДІ
НАЙСТАРША В СТЕЙТІ ОГАЙО УКРАЇНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ

щиро вітає

ВЕЛЬМИ ЗАСЛУЖЕНУ ОРГАНІЗАЦІЮ

УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ

З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ

та бажає

ЧЛЕНКАМ І УЧАСНИКАМ ЗЇЗДУ УСПІШНИХ НАРАД

ТА ВИТРИВАЛОСТИ НА СЛУЖБЫ

ВИСОКИМ НАЦІОНАЛЬНИМ ІДЕАЛАМ.

МНОГАЯ ЛІТА!

д-р Андрій Жгута
голова

Микола Бобечко
фінанс. секретар

Маруся Попович
секретар

Денис Лазута
Контр. Комісія

Іван Полянський
скарбник

Юрко Горошко

Степан Бобечко

Дмитро Вирстюк
заст. голови

CONGRATULATIONS
and BEST WISHES

St. Mary's Lodge. Branch 112

Cleveland, Ohio

Ukrainian National Association

Mary Feday
President

Mary Kapral
Financial Secretary

Katherine Lucas
Treasurer

БРАТСТВО св. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО, 364-тий ВІДДІЛ УНС
У КЛІВЛЕНДІ ЗАСИЛАЄ НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ

З НАГОДИ 50-ЛІТТЯ ІСНУВАННЯ
УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА
та бажає великих успіхів у дальшій праці для добра
української справи.

ЗА УПРАВУ ВІДДІЛУ:

Петро Данилевич, голова Володимир Владика, фінансовий секр.
Марія Брездун, рекордова секретарка Василь Брездун, касієр

У 50-ЛІТТЯ ІСНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА
ІЗ НАГОДИ ЮВІЛЕЙНОГО З'ЇЗДУ НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ
УСПІХУ ДЛЯ ДАЛЬШОЇ ПРАЦІ

б а ж а ю т ь

КАТЕРИНА, МАРУСЯ І СТЕПАН ПОПОВИЧІ

ПАРМА, ОГАЙО

ВІТАЄМО

УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ

З НАГОДИ

50-ЛІТТЯ ВІРНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ!

ПРОФ. МИХАЙЛО Й АННА ПАП

Кредитова кооператива

„ОСНОВА“

при Стейтовій Дорозі ч. 4436

У КЛІВЛЕНДІ, ОГАРІО 44109

вже 17 років обслуговує членів

Українського Культурно-Громадського Осередку.

Приймає ощадності, уділяє позики

по найнижчій стопі, полагоджує фінансові орудки членів.

Всі вкладки й позички забезпечені.

Теодор Заволович

голова Кредитівки

Мартин Лещук

голова УКГО — спонсора

З нагоди Золотого Ювілею Українського Золотого Хреста
ширі привітання пересилають

ОЛЬГА Й ВАСИЛЬ ІЛЬЧИШНИ З РОДИНОЮ

власники книгарні та видавництва „ДНІСТЕР“

HEARTIEST CONGRATULATIONS
and
BEST WISHES ON YOUR GOLDEN JUBILEE!

STATE FARM INSURANCE

Lesya Filipiw Brown

and

GENE BROWN

Agent

5621 Broadview Rd.
Parma, Ohio 44134

Bus. 216-351-6100
Home 216-842-2340

З нагоди святкування 50-ліття Українського Золотого Хреста в ЗСА складаємо найщиріші побажання дальших успіхів у майбутньому.

ВОЛОДИМИР та ОЛЕНА ШІПКА

SHIPKA TRAVEL AGENCP, INC.

5434 State Rd.. Parma, Ohio 4545134

Phone: (216) 351-1700

Без огляду, де Ви живете, ми можемо полагодити поштою справи Вашої поїздки. Голосіться до одної з найбільших і найбільш досвідченої Української Подорожньої Агенції в справі Вашої поїздки.

Спеціялісти: Тури в Україну ескортовані зі ЗСА. Тури до різних країн та уділення паспортів і віз. Якщо плянуєте перевіти Ваші вакації в соняшній Каліфорнії чи на чудових Гаваях, то ми Вам радо поможемо.

CONGRATULATIONS ON FIFTY YEARS

OF GOLDEN SERVICE TO THE

UKRAINIAN COMMUNITY

Boyko & Boyko
Attorney At Law
5945 State Road
Parma, Ohio 44134
(216) 886-3800

Andrew Boyko
Law Director
City of Parma, Ohio

ЩИРИЙ ПРИВІТ І НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ ДЛЯ
УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА АМЕРИКИ
В 50-ЛІТТЯ ЙОГО ІСНУВАННЯ

п е р е с и л а є

ФІРМА ВАСИЛЯ ОСАДЦІВА

НА СКЛАДІ МАЄМО ВЕЛИКИЙ ВИБІР ТОВАРІВ ДЛЯ ВИСИЛКИ
ПО ПРИСТУПНИХ ЦНАХ. ОБСЛУГОВУЄМО СВОІХ КЛІЄНТІВ ПРИ ОФОРМЛЕННІ ПОСИЛОК-ПОДАРУНКІВ В УКРАЇНУ Й ДО ІНШИХ ЧАСТИН СССР.

**WILLIAM OSADCIW
DISTRIBUTOR OF D. M. C. and IMPORT**

**3491 West 25th Street
Cleveland, Ohio 44109**

PHONE: (216) 741-8082

З НАГОДИ
50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ
УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА
ЩИРИЙ ПРИВІТ І ПОБАЖАННЯ СКЛАДАЮТЬ
ЕМІЛІЯ І ВАСИЛЬ ЖУКИ

PETER'S BAR

3194 West 25th Street
Cleveland, Ohio 44109

LIQUOR -- BEER -- WINE

FISH FRY AND PEROHY EVERY FRIDAY

BEST WISHES FROM

P. S.

PERSONAL SERVICE

HOME • CREST
REALTY

COMPUTERIZED MULTIPLE LISTING SERVICE

5925 RIDGE ROAD
PARMA, OHIO 44128
OFFICE 886-4242

JULIA TROTCH
RES. 884-1983

COMPLIMENTS

CARDINAL
Federal Savings
& Loan Association

Parma-Ridge Office:
5839 Ridge Road
Parma, Ohio 44129
Phone: 216/884-8700

CONGRATULATIONS

and

BEST WISHES

to the

UKRAINIAN GOLD CROSS

from

ROSE A. KOLODIY

KOLODIY FUNERAL HOME

3136 West 14th Street

Cleveland, Ohio 44109

(216) 621-4449

З ПРИВОДУ 50-РІЧЧЯ ІСНУВАННЯ І ПОЗИТИВНОЇ ПРАЦІ
УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

СКЛАДАЄМО ЩИРІ ГРАТУЛЯЦІ!

Виконуємо пам'ятники за Вашими проектами
з найкращих матеріалів.

CLEVELAND MEMORIALS

CMC

BARRE
GUILD

ANDREW J. ZELENAK & SONS
25906 Emery Road
Cleveland, Ohio 44128
(216) 831-0456

9 to 5 DAILY
Sunday & Evenings call ... (216) 247-7441

ЩИРИЙ ПРИВІТ

УКРАЇНСЬКОМУ ЗОЛОТОМУ ХРЕСТОВІ

ІЗ 50-ЛІТНІМ ЮВІЛЕЄМ

А ЧЛЕНКАМ І УЧАСНИКАМ З'ЇЗДУ

„ М Н О Г А Я Л І Т А “

б а ж а ю ть

ВЛАСНИКИ Й КЕРІВНИКИ

KOLODIY - LAZUTA FUNERAL HOME
5766 State Road
Parma, Ohio 44134

Phone: (216) 888-1444

Дирекція Кредитової Кооперативи св. Андрія в Бавнд-Бруку вітає Головну Управу й шановних Членкінь УЗХ з 50-літнім ювілеєм і бажає дальших успіхів у праці. Ви своєю невинною працею в ділянці допомоги потребуючим, на протязі 50 літ, заслужили на велике Спасибі! Щасти Вам, Боже!

**ST ANDREW'S SO. BOUND BROOK FEDERAL
CREDIT UNION**
P.O. Box 375, So. Bound Brook, N.J.: 08880

Урядові години: Кожного дня від год. 10 рано до 3 по пол.

В суботу від 10 рано до 2 по полудні

Четвер вечером від 6 до 8

Тел. (201) 469-9085

Приймаємо вклади на сертифікати.

- Ощадності забезпечені Федеральним Урядом до \$100,000
- Всі позички забезпечені безкоштовно до висоти \$10,000 на 10 років
- Безкоштовне забезпечення на життя до \$2,000 — залежно від суми ощадностей і віку члена Кредитівки.
- 7% дивіденди від звичайних вкладів — нараховуємо квартально.
- Видаємо
“Money orders” і “Travelers checks”

ЩИРИЙ ПРИВІТ ГОЛОВНИЙ УПРАВІ,

ВСІМ ВІДДІЛАМ ТА ЧЛЕНКАМ

УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ

ТА ПОВАЖАННЯ УСПІХІВ У ДАЛЬШІЙ ПРАЦІ ДЛЯ ДОБРА

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

ЩАСТИ ВАМ, БОЖЕ!

Д-Р ДМИТРО І ГЕЛЬГА ПАВЛИШИН

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО

Dr. Pawlyszyn's address:

OFFICE: 4429 STATE ROAD
 CLEVELAND, OHIO 44109

HOME: 943 NEMET DRIVE
 SEVEN HILLS, OHIO 44131

Управа й членство 31-го Відділу ОДВУ в Балтімор вітає
Український Золотий Хрест з Його 50-літтям діяльності та
бажає успіхів у важливій праці на майбутнє.

Петро Войтович — голова

Олег Бенджук — секретар

З нагоди 50-літнього Ювілею Українського Золотого Хреста
сердечні привітання й побажання як найкращих успіхів на май-
бутнє шле

Володимира Войтович

представниця делегатури УЗХ в Балтімор, Мд.

Вітаємо Український Золотий Хрест з Його 50-літнім
Ювілеем і бажаємо найкращих успіхів у корисній праці.

**Дирекція
Федерації Кооперативи „Самопоміч“
в Балтімор**

ПРИВІТ І ПОБАЖАННЯ УСПІХІВ У ДАЛЬШІЙ ПРАЦІ

МИХАЙЛО І МАРІЯ КЕРКУШ З РОДИНОЮ

Аллентавн, Па.

НАЙСЕРДЕЧНІШІ ПОБАЖАННЯ

УКРАЇНСЬКОМУ ЗОЛОТОМУ ХРЕСТОВІ,

ЩОБИ ГОСПОДЬ БЛАГОСЛОВИВ ВАШУ

ДОБРОДІЙНУ ПРАЦЮ.

о. Володимир Грабець, Аллентавн, Па.

НАЙЦІРІШІ ПОБАЖАННЯ

З НАГОДИ

50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

пересилають:

ІВАН і АННА ВОКРІН з РОДИНОЮ

АЛЛЕНТАВН

ЩИРО ВІТАЄМО
УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ
ІЗ 50-ЛІТНІМ ЮВІЛЕЄМ ТА БАЖАЄМО
НАЙКРАЩИХ УСПІХІВ У ДАЛЬШІЙ ПРАЦІ.

ДЕЛЕГАТУРА УКРАЇНСЬКОГО ВІЗВОЛЬНОГО ФОНДУ

В АЛЛЕНТАВНІ, ПА.
ВІД ЧЛЕНІВ: ВОЛОДИМИРА, ФЕДОРА, ГРИГОРІЯ,
МИХАЙЛА Й ІВАНА.

З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО
ХРЕСТА ВІТАЄМО ГОЛОВНУ УПРАВУ Й ВСЕ ЧЛЕНСТВО
ВАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА БАЖАЄМО ЩЕ БІЛЬШИХ УСПІХІВ
У ВАШІЙ ШЛЯХЕТНІЙ ПРАЦІ.

Т-ВО ІМ. ГЕН. М. КАПУСТЯНСЬКОГО
78 ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО БРАТСЬКОГО СОЮЗУ
В АЛЛЕНТАВНІ, ПА.

В. Камінський
Голова

Л. Гелетканич
Секретар

ТА

Т-ВО ІМ. ОЛЕГА ОЛЬЖИЧА

25 ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО БРАТСЬКОГО СОЮЗУ
В МОУНТАЙНТОП, ПА

С. Селешко
Голова

А. Чаповська
Секретар

СЕРДЕЧНО ВІТАЄМО

УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ В ЗСА

З ЙОГО 50-ЛІТТЯМ

ВОЛОДИМИР ВЕРБОВСЬКИЙ з РОДИНОЮ — АЛЛЕНТАВН

ВІТАЄМО

ГОЛОВНУ УПРАВУ УЗХ і ВСЕ ЧЛЕНСТВО

З НАГОДИ

50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

ТЕОДОР МУЗИЧКА з РОДИНОЮ — АЛЛЕНТАВН

ЩИРО ВІТАЄМО

УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ

З НАГОДИ 50-ЛІТТЯ

ЮСТИНА ПЕТРИЦЯ З ДІТЬМИ — АЛЛЕНТАВН

З НАГОДИ

50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

ЩИРІ ГРАТУЛЯЦІЇ

складає

ІВАН ПАВЛЮК З РОДИНОЮ — АЛЛЕНТАВН

В ПАМ'ЯТЬ НАШОЇ ДОРОГОЇ Й НЕЗАБУТНОЇ МАМИ

БЛ. П. КСЕНІ ЛУКНИЦЬКОЇ

ДОВГОЛІТНЬОЇ ФІНАНСОВОЇ СЕКРЕТАРКИ 9 ВІДДІЛУ УЗХ

В АЛЛЕНТАВНІ СКЛАДАЄМО ЯК НЕВ'ЯНУЧИЙ ВІНОК НА її

МОГИЛУ ДАТОК НА ВИДАННЯ ЮВІЛЕЙНОГО ЗБІРНИКА

УЗХ.

ДОЧКА НАДІЯ

СИНИ: РОМАН І ЄВГЕН З ДРУЖИНОЮ

З НАГОДИ 50-ЛІТТЯ БАГАТО УСПІХІВ У ДАЛЬШІЙ ПРАЦІ

б а ж а ю т ь

ОЛЕКСАНДЕР І СТЕФАНІЯ БІЛИНСЬКІ З РОДИНОЮ

АЛЛЕНТАВН

ПРИВІТ І ПОБАЖАННЯ УСПІХІВ У ДАЛЬШІЙ ПРАЦІ

п е р е с и л а ю т ь :

ПЕТРО Й МАРУСЯ ЯРЕМКИ

з РОДИНОЮ

З НАГОДИ 50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ ЩИРІ ПРИВІТАННЯ

п е р е с и л а є

ГРИГОРІЙ ГОЛЕЦЬ З РОДИНОЮ

АЛЛЕНТАВН

ПРИВІТ З НАГОДИ 50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ СКЛАДАЄ

LUNCH - 11:00 TO 2:00
DINNER - 4:00 TO 9:00 WEEKDAYS
DINNER - 4:00 TO 10:00 WEEKENDS

GILLY'S
FAMILY RESTAURANT

DICK & IRENE HEILMAN
215-432-2620

1027 HAMILTON STREET
ALLENTOWN, PA.

ВІТАЄМО
УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ
З ЙОГО 50-ЛІТТЯМ

ВАСИЛЬ І АННА НАЙДАН

ВЛАСНИКИ МОТЕЛЮ

COURT HOUSE INN

625 N. Main St.

Doylestown, Pa. 18901

(215) 348-9222

ПРИВІТ УКРАЇНСЬКОМУ ЗОЛОТОМУ ХРЕСТОВІ

З НАГОДИ

50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

17 і 217 ВІДДІЛИ СУК „ПРОВІДІННЯ“ В АЛЛЕНТАВНІ, ПА.

ЗА УПРАВИ ВІДДІЛІВ:

АННА КУРЦІ МИХАЙЛО ГОЛЕЦЬ

ЩИРО ВІТАЄМО УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ

ІЗ 50-ЛІТНІМ ЮВІЛЕЄМ

МИХАЙЛО І СТЕФАНІЯ ГОЛЕЦЬ З РОДИНОЮ

З НАГОДИ 50-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА
НАЙЩИРІШІ ГРАТУЛЯЦІЇ ТА ПОБАЖАННЯ УСПІХІВ НА БУ-
ДУЧЕ ПЕРЕСИЛАЄ „КОСМОС“.

ВЛАСНИКИ: СОФІЯ МАНЬКО ТА ЯРОСЛАВ КУХТИН

KOSMOS WHOLESALE CO.
4944 N. BROAD STREET
PHILADELPHIA, PA. 19141
GL 7-5664

ПРИВІТ І ПОБАЖАННЯ УСПІХІВ УКРАЇНСЬКОМУ ЗОЛОТОМУ
ХРЕСТОВІ З НАГОДИ 50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

23 ВІДДІЛ ОДВУ В АЛЛЕНТАВНІ, ПА.

Роман Гелетканич
Голова

Василь Каміньський
Секретар

ЩИРО ВІТАЄМО УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ
ІЗ 50-ЛІТТЯМ

БРАТИ КРУПИ — ВЛАСНИКИ КРАМНИЦІ!
З ДОМАШНІМИ РЕЧАМИ

926 Hamilton St.

Allentown, Pa. 18101

ЩИРИЙ ПРИВІТ
УКРАЇНСЬКОМУ ЗОЛОТОМУ ХРЕСТОВІ
В ЙОГО 50-ЛІТТЯ

СТЕФАН МУЦ — ВЛАСНИК ФІРМИ

THE PLUMBER, INC.

Laubach Ave. & Canal St.

Northampton, Pa. 18067

ПРИВІТ ВІД ПОХОРОННОГО ЗАВЕДЕННЯ

СТЕФАНА КОГУТА

STEPHEN KOHUT

FUNERAL SERVICE

950 N. Front St.

Allentown, Pa. 18102

З М И С Т

Вступне слово	Голова ГУ УЗХ Марія Квітковська	7
Вітаю з 50-літтям	Голова СФУЖО Лідія Бурачинська	9

Назустріч новим подіям

Український Золотий Хрест в роках 1931—1948	
	Павлина Різник 10
Праця УЗХ після другої світової війни	Міра Повх 34

Нові способи праці

Комітет оборони й допомоги — Фонд УЗХ, Павлина Різник	60
Наша суспільна служба — Марія Квітковська	65
Виховна ділянка праці УЗХ — Володимира Кавка	68
На міжнародних форумах — Марія Квітковська	88

Знимки:

Голови Головної Управи УЗХ в ЗСА	97
Теперішня Головна Управа УЗХ	98
Почесні члени УЗХ	101

**

Echoes of the Past — Pavline Riznyk	102
---	-----

**

Український Золотий Хрест — Олександер Неприцький-Грановський	109
---	-----

Історії Відділів

Від Редакції	110
1 Відділ УЗХ, Нью-Йорк	111
5 Відділ УЗХ, Лігайтон	118
7 Відділ УЗХ, Бавнд Брук	119
8 Відділ УЗХ, Клівленд	120

9 Відділ УЗХ, Аллентавн	151
10 Відділ УЗХ, Денвер	155
12 Відділ УЗХ, Чікаго	159
14 Відділ УЗХ, Детройт	177
15 Відділ УЗХ, Міннеаполіс	183
18 Відділ УЗХ, Рочестер	189
20 Відділ УЗХ, Філадельфія	197
25 Відділ УЗХ, Детройт	204
34 Відділ УЗХ, Гемтремк	205
44 Відділ УЗХ, Пітсбург	213
52 Відділ УЗХ, Сиракюз	218
Український Золотий Хрест і Карпатська Україна — Павлина Різник	223
Міжнародня конференція в Мехіко, Валентина Мушинська	236
Погляд у майбутнє — Наталія Пазуняк	242
Дружнє послання — Микола Руденко	244
„Україна січі вогняної“ --- Н. Караванська	245
Привіти	261

